

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

HRVATSKA POLJOPRIVREDA 2016.

U BROJKAMA

Sadržaj

Sažetak	4
A. POLJOPRIVREDA U NACIONALNOM GOSPODARSTVU	10
A.1. Bruto domaći proizvod i makroekonomska kretanja u gospodarstvu Republike Hrvatske	10
A.2. Ekonomski računi u poljoprivredi	11
A.3. Zaposlenost.....	13
A.4. Plaće	14
A.5. Indeksi potrošačkih cijena	15
A.6. Vanjskotrgovinska bilanca razmjene Republike Hrvatske.....	16
B. MJERE POLJOPRIVREDNE POLITIKE.....	17
B.1. Program izravne potpore.....	17
B.1.1. Program izravnih plaćanja.....	17
B.1.2. Plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima	22
B.2. Mjere ruralnog razvoja	23
B.2.1. Mjere u sklopu Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020.....	24
B.2.2. IAKS mjere ruralnog razvoja.....	36
B.2.3. Nacionalne mjere ruralnog razvoja	41
B.2.4. Mjere u sklopu IPARD programa	45
B.3. Mjere i pravila vezana uz zajedničku organizaciju tržišta poljoprivrednih proizvoda	47
B.3.1.Tržišne intervencije.....	48
B.3.2. Proizvodna ograničenja	48
B.3.3. Posebni programi potpora za pojedine sektore	49
B.3.4. Izvanredne interventne mjere	52
B.4. Mjere zemljišne politike.....	54
B.5. Druge mjere kojima se ostvaruju ciljevi poljoprivredne politike	59
B.5.1. Plavi dizel.....	59
B.5.2 Državne potpore	61
C. HRVATSKA POLJOPRIVREDA	61
C.1. Struktura poljoprivrednih gospodarstava, poljoprivredno zemljište i ekološka poljoprivreda.	61
C.1.1. Poljoprivredna gospodarstva prema Upisniku poljoprivrednih gospodarstava.....	61
C.1.2. Poljoprivredno zemljište	63
C.1.3. Ekološka poljoprivreda	64
C.2. Proizvodnja, tržište i potrošnja poljoprivrednih proizvoda	66
C.2.1. Proizvodnja	66
C.2.1.1. Biljna proizvodnja	66
C.2.1.2. Stočarska proizvodnja.....	82
C.2.2. Cijene poljoprivrednih proizvoda (TISUP).....	95
C.2.3. Vanjskotrgovinska razmjena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.....	100
C.3. Registracija i zaštita naziva hrvatskih autohtonih proizvoda	105
D. INSPEKCIJE NADLEŽNE ZA PODRUČJE POLJOPRIVREDE.....	108
D.1. Inspekcije u poljoprivredi	108
D.1.1. Inspekcija u području poljoprivrede	109

D.1.2. Poljoprivredna inspekcija u području stočarstva	114
D.1.3. Poljoprivredna inspekcija za vinarstvo i jaka alkoholna pića	115
D.1.4. Poljoprivredna inspekcija u području kvalitete hrane.....	117
<i>D.2. Veterinarska inspekcija.....</i>	<i>118</i>
D.2.1. Služba veterinarske inspekcije.....	118
D.2.2. Granična veterinarska inspekcija	119
<i>D.3. Fitosanitarna inspekcija.....</i>	<i>120</i>
E. EUROPSKA UNIJA I MEĐUNARODNA SURADNJA	122
F. PLAN MJERA POLJOPRIVREDNE POLITIKE.....	126
<i>F.1. Izravna potpora .....</i>	<i>127</i>
<i>F.2. Mjere ruralnog razvoja .....</i>	<i>128</i>
F.2.1. Mjere Programa ruralnog razvoja.....	128
TABLIČNI DIO.....	133
POPIS PROPISA DONESENIH U 2016. GODINI (POLJOPRIVREDA).....	183
POPIS KRATICA S OBJAŠNJENJIMA.....	186

Sažetak

Ekonomski pokazatelji hrvatske poljoprivrede

Pozitivna kretanja bruto domaćeg proizvoda (u dalnjem tekstu: BDP) zabilježena u 2015. godini nastavljana su i u 2016. u kojoj na godišnjoj razini BDP bilježi rast od 3,0%.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (u dalnjem tekstu: DZS) poljoprivredna je djelatnost u 2016. godini ostvarila vrijednost proizvodnje u iznosu od 16,4 milijardi kuna. Promatrano u odnosu na 2015. godinu vrijednost proizvodnje poljoprivredne djelatnosti povećana je za 3,4%. Vrijednost međufazne potrošnje u 2016. godini u iznosu od 9,2 milijarde kuna promatrano u odnosu na 2015. godinu manja je za 0,2%. Rast vrijednosti proizvodnje uz zadržavanje vrijednosti međufazne potrošnje na gotovo istoj razini iz prethodne godine pozitivno je utjecao na bruto dodanu vrijednost poljoprivredne djelatnosti, koja iznosi 7,3 milijarde kuna i promatrano u odnosu na 2015. godinu ostvarila je rast od 8,2%.

Ukupan broj zaposlenih u 2016. procjenjuje se na 1.390.419 osoba. Promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu broj zaposlenih je smanjen za 0,04%. U djelatnosti poljoprivrede bilo je zaposleno 36.990 osoba, i u ukupnom broju zaposlenih u Republici Hrvatskoj čine udio od 2,7%. U odnosu na 2015. godinu broj zaposlenih osoba u poljoprivredi smanjen je za 3,9%.

Ukupna robna razmjena dobara i usluga Republike Hrvatske bilježi rast no promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu dinamika rasta je smanjena. Izvoz dobara i usluga ostvario je vrijednost od 12,3 milijardi eura te promatrano u odnosu na prethodnu godinu bilježi rast vrijednosti od 6,8%, dok smo u 2015. bilježili rast vrijednosti izvoza od 11,2%. Uvoz dobara i usluga ostvario je vrijednost od 19,7 milijardi eura te promatrano u odnosu na prethodnu godinu bilježi rast vrijednosti od 6,6%, u 2015. bilježili smo rast vrijednosti uvoza od 7,9%.

U ukupnoj vrijednosti vanjskotrgovinske razmjene u 2016. godini poljoprivredno-prehrambeni proizvodi čine udio od 13,9%. I u razmjeni poljoprivredno-prehrambenih proizvoda bilježimo rast no kao i ukupnoj robnoj razmjeni dinamika rasta je smanjena u odnosu na 2015. godinu. U 2016. godini izvozom poljoprivredno-prehrambenih proizvoda ostvarena je vrijednost od 1,8 milijardi eura, dok je uvozom poljoprivredno-prehrambenih proizvoda ostvarena vrijednost od 2,7 milijardi eura. Promatrano u odnosu na prethodnu godinu izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda bilježi rast od 13,2%, dok uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda bilježi rast od 4,3%. U 2015. godini izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda rastao je po stopi od 17,9 % dok je uvoz rastao po stopi od 9,6%.

U razmjeni poljoprivredno-prehrambenih proizvoda najvažniji hrvatski partneri su države članice Europske unije i zemlje članice CEFTA-e.

Poljoprivredna proizvodnja

Prema podacima DZS-a u 2016. godini fizički obujam poljoprivredne bruto proizvodnje, promatrano u odnosu na prethodnu godinu, bilježi rast od 9,6%. Rast fizičkog obujma poljoprivredne proizvodnje omogućili su rast biljne proizvodnje od 15,1% i rast stočne proizvodnje od 3,1%. U ukupnoj bruto proizvodnji u 2016. godini biljna proizvodnja sudjeluje s 56,7%, a stočna proizvodnja s 43,3%.

Vrijednost otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda u 2016. godini iznosila je 7,1 milijarda kuna, od čega je vrijednost prodaje iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata iznosila 4,5 milijarda kuna, a vrijednost otkupa od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava 2,6 milijarda kuna. Vrijednost otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda u 2016. godini, promatrano u odnosu na 2015., povećana je za 4,8%, pri čemu je vrijednost otkupa ostala na razini iz prethodne godine, odnosno neznatno je smanjena za 0,1%, a vrijednost prodaje je povećana za 7,9%. U strukturi vrijednosti otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda u 2016. godini žitarice su sudjelovale sa 17,9%, sirovo kravljе mlijeko s 14,7%, žive svinje s 12,7%, živa goveda s 11,8%, uljano sjemenje i plodovi s 10,7%, živa perad sa 6,8%, vino sa 6,2%, kokošja jaja s 4,0%, šećerna repa i sjemenje šećerne repe s 3,9%, svježe povrće, dinje i lubenice s 3,8%, voće, orasi i slično koštuničavo voće s 1,7%, neprerađeni duhan s 1,2% te krumpir s 1,1%. Ostali proizvodi čine 3,5% ukupne vrijednosti otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda u 2016. godini.

Prema podacima DZS-a u 2016. godini cijene poljoprivrednih proizvoda, promatrano u odnosu na 2015. godinu te promatrano na razini prosječnih proizvođačkih cijena, smanjene su za 1,7%, dok su cijene dobara i usluga za tekuću uporabu (input I) u 2016. godini, promatrano u odnosu na prethodnu godinu, smanjene za 5,7%. Na pad cijena poljoprivrednih proizvoda utjecale su cijene stočnih proizvoda koje su smanjene za 8,4%, i cijene biljnih proizvoda, koje su smanjene za 1%, dok su cijene žive stoke i peradi s rastom od 0,7% ublažile pad cijena poljoprivrednih proizvoda.

Biljna proizvodnja

U 2016. godini korištena poljoprivredna površina iznosila je 1.546.019 ha. Prema načinu korištenja najzastupljenije su oranice i vrtovi, koji čine 56,4% i trajni travnjaci (livade i pašnjaci), koji čine 38,8% korištenog poljoprivrednog zemljišta, dok voćnjaci čine 1,9%, vinogradi 1,5% i maslinici 1,2% korištenog poljoprivrednog zemljišta.

Promatrano u odnosu na prosjek petogodišnjeg razdoblja, od 2011. do 2015. godine, u 2016. godini žetvene površine pod žitaricama smanjile su se za 2% dok je proizvodnja povećana za 22,6%, žetvene površine pod industrijskim biljem povećane su za 39,3%, a proizvodnja za 63,2%. Promatrano u istom razdoblju površine pod voćarskim kulturama povećane su za 6,2%, a proizvodnja voća je smanjena za 31,7%, dok su površine za proizvodnju povrća povećane za 26%, a proizvodnja povrća za 6,3%. U 2016. godini, i u usporedbi s promatranim petogodišnjim razdobljem, žetvene površine pod šećernom repom smanjene su za 23,5%, dok

je proizvodnja šećerne repe veća za 10,6%, a proizvodnja krmnog bilja odvijala se na površini većoj za 15,1% uz proizvodnju veću za 9,8%.

Stočarstvo

U 2016. godini negativan trend smanjenja vrijednosti stočarstva u ukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje se nastavlja uz intenzivnost od 0,5 UG/ha.

Godinu 2016. obilježilo je nepovoljno stanje na europskom tržištu stočarskih proizvoda, ponajprije mlijeka i svinjskog mesa.

Neravnoteža ponude i potražnje na tržištu mlijeka na svjetskoj razini negativno se odrazila na sektore mlijeka, goveđeg i telećeg mesa. Zbog pojave afričke svinjske kuge u nekim državama članicama Europske unije Ruska federacija zabranila je uvoz svinjetine iz Europske unije što je uzrokovalo određene poteškoće u sektoru svinjskog mesa. Kako bi se pomoglo proizvođačima mlijeka i poljoprivrednicima u drugim stočarskim sektorima Europska komisija je donijela niz propisa u skladu s kojima je Republika Hrvatska iskoristila mogućnost i izradila administrativnu pripremu za provođenje mjera pomoći sektoru mlijeka.

Osim tržišnih poremećaja do smanjenja proizvodnje mlijeka u Republici Hrvatskoj došlo je zbog negativnih posljedica cijepljenja koja su se tijekom 2016. godine provodila na cijeloj populaciji goveda sukladno Provedbenoj odluci Komisije (EU) 2016/2008 od 15. studenoga 2016. o mjerama nadzora zdravlja životinja u pogledu bolesti kvrgave kože u određenim državama članicama.

U 2016. godini negativni trendovi bilježe se i u broju košnica te smanjenoj proizvodnji jaja.

Struktura gospodarstava

Prema Upisniku poljoprivrednih gospodarstava, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (u dalnjem tekstu: APPRR), na dan 31. prosinca 2016. godine, u Republici Hrvatskoj djeluje 170.507 poljoprivrednih gospodarstava.

Najveći broj poljoprivrednih gospodarstava su mala gospodarstva. Od ukupnog broja gospodarstava njih 14,1% nema poljoprivrednog zemljišta u korištenju, dok 59,7% poljoprivrednih gospodarstava koristi do 3 ha poljoprivrednog zemljišta, prosječno ova gospodarstva koriste svega 1,2 ha poljoprivrednog zemljišta. Od ukupnog broja poljoprivrednih gospodarstava samo 6% gospodarstava koristi više od 20 ha poljoprivrednog zemljišta.

Uređenje tržišta poljoprivrednih proizvoda

U okviru Zakona o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/15, osigurava se primjena mjera uređenja tržišta poljoprivrednih i prehrabnenih proizvoda temeljem Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL L 347, 20.12.2013.).

(u dalnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1308/2013). Ovom glavnom Uredbom i velikim brojem provedbenih i delegiranih uredbi Vijeća i Komisije uređuje se široki spektar mjera i pravila kojima se uspostavlja organizacija europskog tržišta poljoprivrednih proizvoda, i to ponajprije okvirom:

a) mjera uređenja unutarnjeg tržišta kroz sustave:

1. tržišnih intervencija, koje uključuju javne intervencije i potpore privatnom skladištenju te posebne programe potpora za određene sektore (voća i povrća, vina, pčelarstva) i program poboljšanja dostupnosti hrane
2. pravila vezana uz proizvodnju i stavljanje proizvoda na tržište i pravila o organiziranju proizvođača

b) mjera i pravila trgovine s trećim zemljama

c) pravila vezanih uz tržišno natjecanje

d) sustava izvanrednih mjer.

Od pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji sve mјere i pravila uređenja tržišta u primjeni su izravnom primjenom uredbi i posredno nacionalnim propisima. Time su u redovitoj primjeni sva pravila vezana uz proizvodnju i stavljanje proizvoda na tržište, program potpora za sektore vina, voća i povrća, konjogojsztva, pčelarstva, programi poboljšanja dostupnosti hrane (Sheme školskog voća i povrća, Program mlijeka u školama) kao i pravila i mјere trgovine s trećim zemljama i tržišnog natjecanja. U skladu s razvojem tržišnih prilika i odlukama Europske komisije o pokretanju određenih mjer, Republika Hrvatska sudjeluje u mjerama tržnih intervencija i izvanrednim mjerama.

Tijekom 2016. godine, zbog znatnijih poremećaja na tržištu uzrokovanih zabranom izvoza poljoprivrednih proizvoda iz Europske unije u Rusku Federaciju od strane Europske komisije, aktiviran je sustav privremenih izvanrednih mjer za sektore voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda, kao i u sektorу goveđeg i telećeg mesa. U sklopu tih mjer hrvatski poljoprivrednici sudjelovali su u izvanrednoj mjeri povlačenja voća s tržišta, u izvanrednoj mjeri pružanja potpore za smanjenje proizvodnje mlijeka i u mjeri tržišne potpore za goveđe i teleće meso izravno povezane sa zdravstvenim i veterinarskim mjerama donesenima kako bi se spriječilo širenje bolesti kvrgave kože. Tijekom 2016. godine nastavljena je primjena dijela mjer koje su trajne naravi kao što su posebni programi potpora za pojedine sektore, odnosno mjeru potpora za nacionalni pčelarski program, potpore za Shemu školskog voća i povrća, potpore za Program mlijeka u školama te mjeru potpora za nacionalni vinarski program.

Izravna plaćanja

Od 2015. godine primjenjuje se novi hrvatski model izravnih plaćanja u Republici Hrvatskoj u programsko-financijskom razdoblju 2015. - 2020. Maksimalna nacionalna omotnica za program izravne potpore za 2016. godinu iznosi 432,4 milijuna eura ili 3,25 milijarde kuna, od čega 1,67 milijardi kuna dolazi iz fondova Europske unije. Političke odluke o načinu primjene nove europske poljoprivredne politike od 2015. godine utjecale su na preraspodjelu

strukture sredstava izravne potpore poljoprivredi. Smjer te preraspodjele zadan je okvirima europskog poljoprivrednog zakonodavstva, koje je uz obveznost većeg dijela odredbi omogućilo zemljama članicama i određenu fleksibilnost u izboru pojedinih vrsta potpora, kao i načina njihove provedbe. Zakonom o poljoprivredi zadani su osnovni okviri nacionalnih odredbi specifični za Republiku Hrvatsku.

Struktura hrvatskog modela izravnih plaćanja i struktura omotnice od 2015. godine:

- osnovno plaćanje (43%)
- zeleno plaćanje (30%)
- preraspodijeljeno plaćanje (10%; do 20 ha)
- potpora za mlade poljoprivrednike (2%; do 50 ha)
- proizvodno vezane potpore (15%; krave u proizvodnji mlijeka, krave dojlje, tov goveda, ovce i koze, šćerna repa, voće, povrće i proteinski usjevi).

Za proizvodnu 2016. godinu bilo je osigurano u državnom proračunu Republike Hrvatske za 2016. i za 2017. godinu ukupno 2.667.307.154 kuna za financiranje Programa izravnih plaćanja. Predujam za proizvodnu 2016. godinu isplaćen je u studenom 2016. godine u iznosu od 806 milijuna kuna. Ostatak iznosa isplatiti će se u 2017. godini. Dodatno je još za proizvodnu 2016. godinu moguće maksimalno isplatiti 167,6 milijuna kuna za posebno osjetljive sektore (mlječne krave, rasplodne krmače, maslinovo ulje i duhan).

Ruralni razvoj

U 2016. godini nastavljena je provedba mjera ruralnog razvoja u sklopu Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020.

Osim mjera koje se provode u sklopu Programa ruralnog razvoja, u 2016. godini nastavilo se i s provedbom nacionalnih mjera ruralnog razvoja, odnosno s isplatom Potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja.

Dosadašnja nacionalna mjera Potpora osiguranju od mogućih šteta u proizvodnji u poljoprivredi prešla je na financiranje u sklopu mjera Programa ruralnog razvoja (mjera 17). Nacionalna mjera Potpore za integriranu poljoprivrednu proizvodnju od 2016. godine se više ne provodi, ali je u 2016. godini izvršena isplata potpore za 2015. godinu.

Tijekom 2016. godine provodila se i mjera Potpora za organizaciju manifestacija, a financirala se iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske.

Godina 2016. bila je zadnja godina provedbe mjera IPARD programa, za koje su tijekom godine isplaćivana sredstva za ranije ugovorene projekte.

Inspekcije u poljoprivredi

Aktivnosti inspekcija u području poljoprivrede tijekom 2016. godine bile su sustavne i sveobuhvatne. Izvršeno je 17.945 inspekcijskih nadzora, pri čemu je obavljeno 24.543 inspekcijska pregleda i sastavljeni 19.669 inspekcijskih zapisnika o očevidu.

U slučajevima utvrđenih nepravilnosti inspektorji su donosili rješenja kojima su naređivali otklanjanje nedostataka, povrat ostvarenih potpora te su poduzimali mjere odgovornosti.

Doneseno je 1.696 prvostupanjskih rješenja kojima je naređeno otklanjanje raznih nepravilnosti.

Inspektorji su podnijeli 583 optužna prijedloga nadležnim prekršajnim sudovima i donijeli 170 prekršajnih naloga. Poljoprivredna inspekcija u području kvalitete hrane donijela je 19 naloga o kazni poradi ne vođenje knjiga evidencije utroška brašna (u dalnjem tekstu: KEUB), temeljem kojih su pravne i fizičke osobe u državni proračun Republike Hrvatske uplatile 570 tisuća kuna.

Prekršajni su sudovi u 2016. godini riješili 728 zahtjeva i izrekli 460 kazni.

Veterinarske inspekcije

Veterinarska inspekcija tijekom 2016. godine provela je 18.401 nadzor te je zbog utvrđenih nepravilnosti izdano 6.604 rješenja o njihovu otklanjanju i podneseno je 995 optužnih prijedloga i 17 kaznenih prijava.

Granična veterinarska inspekcija tijekom 2016. godine obavila je veterinarske pregledе pri unisu na područje Europske unije 338 pošiljaka živih životinja, zajedno s carinskim službenicima 5.989 pošiljaka hrane za životinje neživotinjskog podrijetla te obavila 825 veterinarskih pregleda pošiljaka životinja u svrhu provjere zaštite dobrobiti životinja tijekom prijevoza i s prijevozom povezanim postupcima pri izlazu iz Europske unije.

Fitosanitarna inspekcija

Fitosanitarna inspekcija obavila je u 2016. godini ukupno 14.374 nadzora, od čega 13.163 inspekcijska nadzora i 1.211 ostalih nadzora.

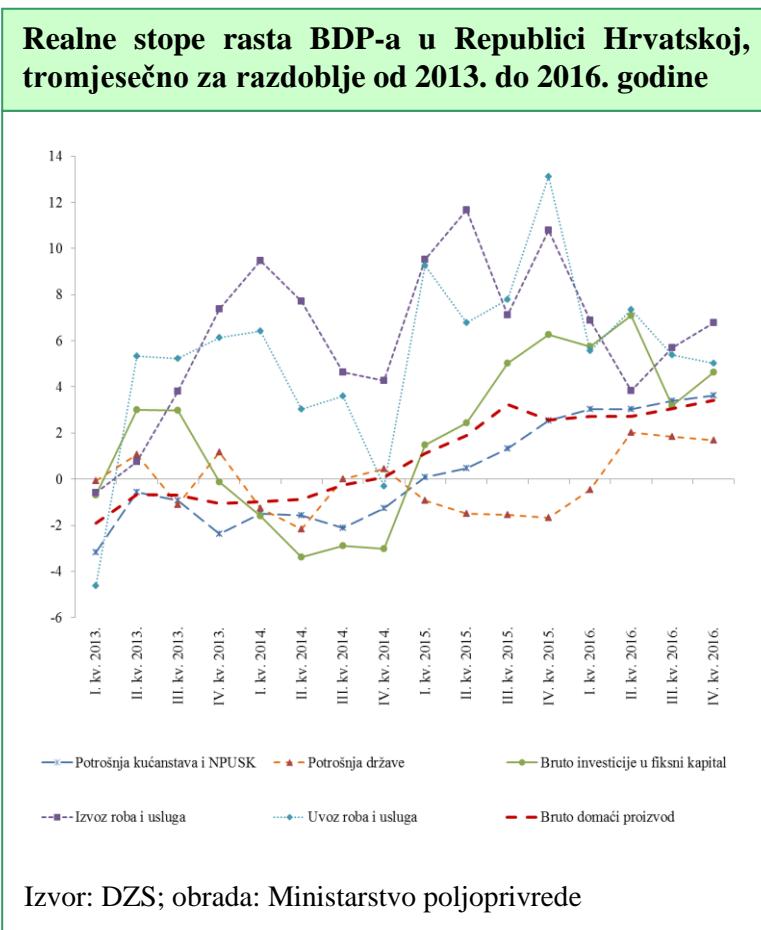
A. POLJOPRIVREDA U NACIONALNOM GOSPODARSTVU

A.1. Bruto domaći proizvod i makroekonomска kretanja u gospodarstvu Republike Hrvatske

Hrvatsko gospodarstvo u 2015. i 2016. godini bilježi rast. Prema procjeni DZS-a BDP u 2016. godini iznosi 345,2 milijarde kuna i u odnosu na prethodnu godinu realno je veći za 3,0%.

Rast izvoza, bruto investicija i ukupne potrošnje pozitivno su utjecali na kretanje BDP-a. Izvoz roba i usluga u 2016. bilježi realni rast od 5,7% i u odnosu na 2015. godinu rast je nešto sporiji. Bruto investicije u 2016. godini realno su veće za 5,1%, dok je ukupna potrošnja realno veća za 2,8%. U 2016. bilježimo oporavak potrošnje kućanstava kao posljedica rasta neto plaća, stagnacije zaposlenosti i deflacijske. Potrošnja kućanstava u 2016. realno je veća za 3,3%.

Realne stope rasta BDP-a u Republici Hrvatskoj, tromjesečno za razdoblje od 2013. do 2016. godine

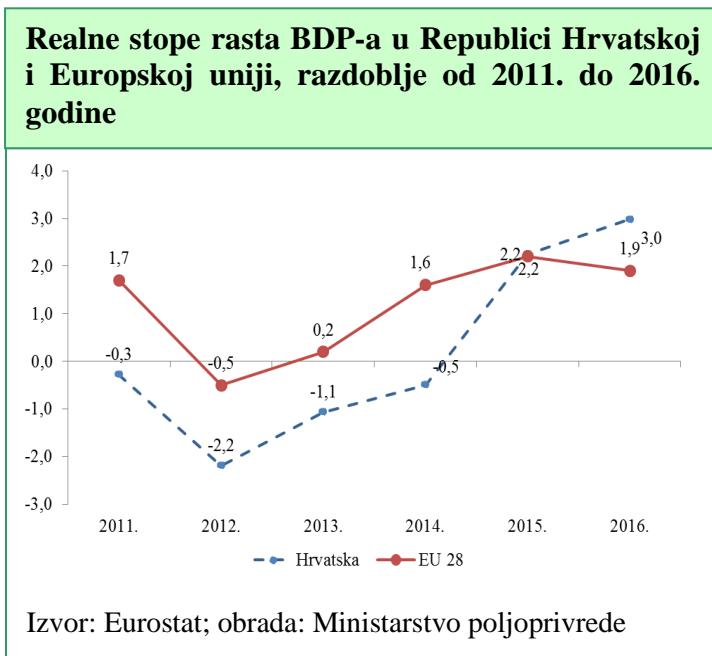
Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Promatrano s proizvodne strane, bruto dodana vrijednost (u dalnjem tekstu: BDV) prema procjeni DZS-a u 2016. godini iznosi 288,8 milijardi kuna i u odnosu na prethodnu godinu realno je veća za 2,8%.

Promatrano po djelatnostima, rast BDV-a u 2016. godini bilježe sve djelatnosti osim primarnih. BDV primarnih djelatnosti, poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, u 2016. godini u iznosu od 11,8 milijardi kuna čini 4,1% bruto dodane vrijednosti hrvatskog gospodarstva i promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu bilježi realni pad od 0,1%.

Najveći rast BDV-a bilježimo u djelatnostima prerađivačke industrije, koje promatrano u odnosu na 2015. godinu, bilježe realni rast BDV-a od 5,7%. Djelatnost trgovine na veliko i na malo, prijevoza i skladištenja, smještaja, pripreme i usluživanja hrane bilježi realni rast BDV-a od 4,6%, djelatnosti građevinarstva te djelatnosti informacija i komunikacija bilježe jednaku stopu realnog rasta BDV-a od 2,7%, stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti bilježe realni rast BDV-a od 1,9%, djelatnosti javne uprave i obrane, obrazovanja, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi bilježe realni rast BDV-a od 1,1%, finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja bilježe realni rast BDV-a od 0,8% dok djelatnosti poslovanja nekretninama bilježe realni rast BDV-a od 0,5%.

Sve države članice Europske unije osim Grčke u 2016. godini bilježe rast BDP-a. Gledano sveukupno na razini 28 država članica, Europska unija je u 2016. godini, promatrano u odnosu na prethodnu godinu, ostvarila rast BDP-a od 1,9%. Najveći rast BDP-a bilježi Irska, od 5,2%, dok je Grčka zadržala razinu BDP-a iz prethodne godine.

A.2. Ekonomski računi u poljoprivredi

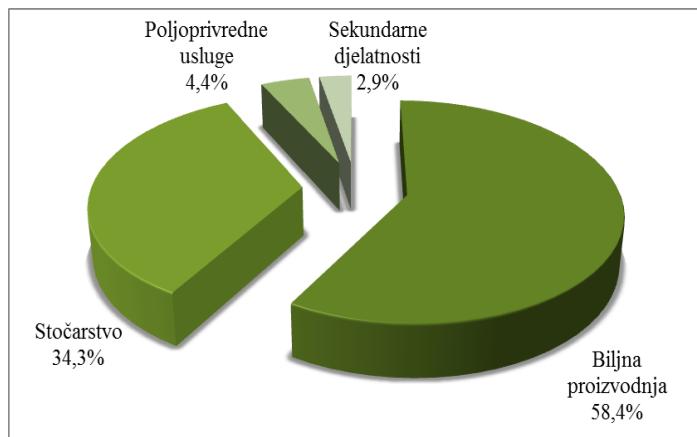
Prema podacima DZS-a poljoprivredna djelatnost je u 2016. godini ostvarila vrijednost proizvodnje od 16,4 milijarde kuna.

Promatrano u odnosu na 2015. godinu, vrijednost proizvodnje poljoprivredne djelatnosti povećana je za 535 milijuna kuna, odnosno iskazano relativnim pokazateljima, za 3,4%.

U ukupnoj vrijednosti poljoprivredne djelatnosti Republike Hrvatske najveći udio čini vrijednost biljne proizvodnje koja, iskazano baznim cijenama, čini udio od 58,4%, dok

stočarstvo čini udio od 34,3%, uslužne djelatnosti u poljoprivredi 4,4% i sekundarne djelatnosti 2,9%.

Struktura vrijednosti poljoprivredne proizvodnje Republike Hrvatske, 2016. godina

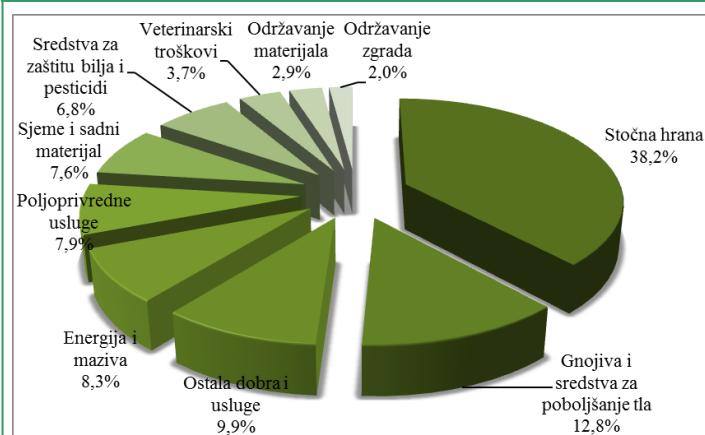

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Vrijednost međufazne potrošnje (troškovi proizvodnje) u 2016. godini iznosi 9,2 milijarde kuna. Promatrano u odnosu na prethodnu godinu, troškovi proizvodnje u 2016. godini smanjeni su za 15 milijuna kuna, odnosno iskazano relativnim pokazateljima, za 0,2%.

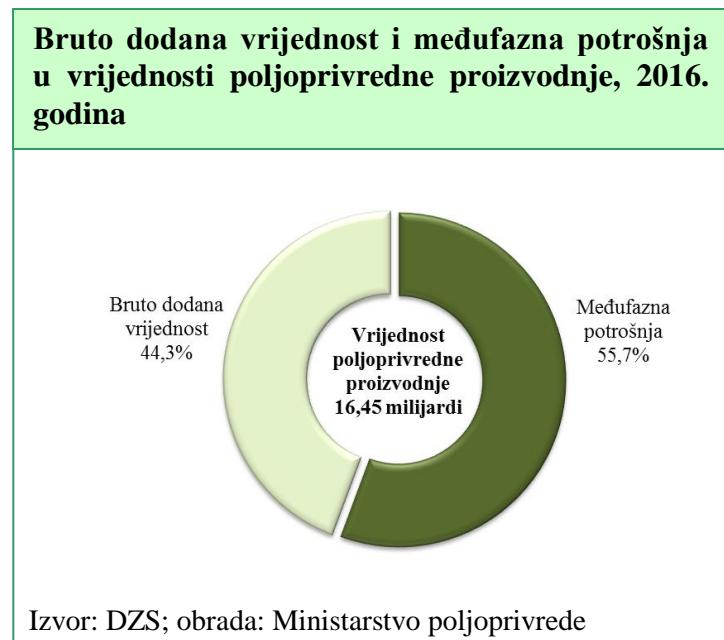
U strukturi troškova poljoprivredne proizvodnje u 2016. godini najznačajniji su troškovi stočne hrane, koji u ukupnim troškovima čine udio od 38,2%, slijede troškovi za gnojiva i sredstva za poboljšanje tla s udjelom od 12,8%, ostala dobra i usluge s udjelom od 9,9%, troškovi za energiju i maziva s udjelom od 8,3%, troškovi poljoprivrednih usluga s udjelom od 7,9%, troškovi za sjeme i sadni materijal s udjelom od 7,6%, troškovi sredstava za zaštitu bilja i za pesticide s udjelom od 6,8%, veterinarski troškovi s udjelom od 3,7%, troškovi održavanja materijala s udjelom od 2,9% i troškovi održavanja zgrada s udjelom od 2,0%.

Struktura međufazne potrošnje, 2016. godina

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Rast vrijednosti proizvodnje poljoprivredne djelatnosti uvjetovao je i rast BDV-a. U 2016. godini poljoprivredna djelatnost ostvarila je BDV u iznosu od 7,3 milijarde kuna, što je u odnosu na prethodnu godinu veća vrijednost BDV-a za 550 milijuna kuna ili iskazano relativnim pokazateljima za 8,2%.

Uloženi rad u poljoprivredi u 2016. godini iznosi 174 tisuće jedinica godišnjeg rada i u odnosu na prethodnu 2015. godinu smanjen je za 4,4%.

Nositelji poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj su obiteljska poljoprivredna gospodarstva na kojima poslove obavljaju uglavnom članovi obitelji, odnosno neplaćena radna snaga, koja u strukturi uloženog rada u 2016. godini čini 81,6%.

Prema podacima Eurostat-a, poljoprivredna djelatnost Europske unije ostvarila je pad vrijednosti od 3,2%.

Smanjena vrijednost proizvodnje uvjetovala je i manji BDV. Prema Eurostat-u, BDV poljoprivrede Europske unije u 2016. godini manji je za 3,7%.

A.3. Zaposlenost

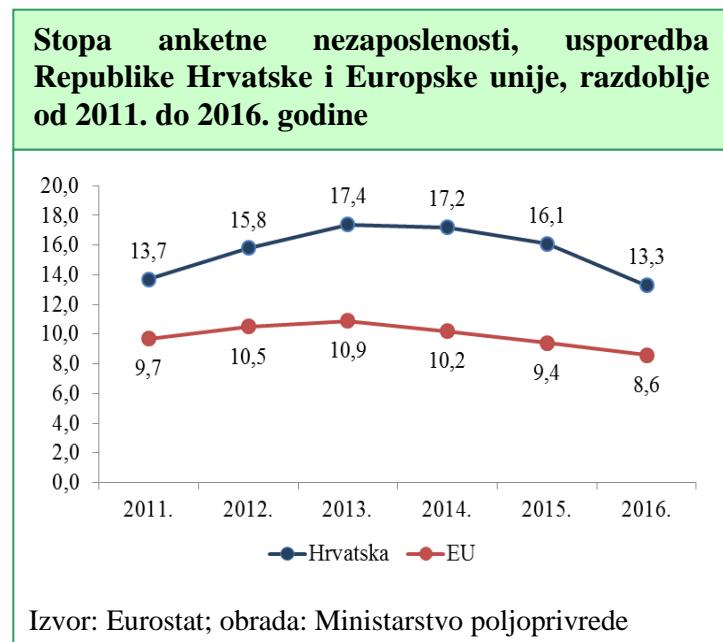
Pozitivna gospodarska kretanja odrazila su se i na tržište rada Republike Hrvatske. U 2016. godini bilježimo smanjenje stope nezaposlenosti.

Prosječna stopa nezaposlenosti u 2016. godini iznosila je 14,8%, dok je anketna stopa nezaposlenosti iznosila 13,1%. Promatrano u odnosu na prethodnu godinu, prosječna stopa nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj smanjena je za 2,6 postotnih bodova, dok je anketna stopa nezaposlenosti smanjena za 3,1 postotni bod.

Anketna stopa nezaposlenosti na tržištu rada Europske unije u 2016. godini iznosila je 8,6% i promatrano u odnosu na prethodnu godinu smanjena je za 0,8 postotnih bodova.

Najveću nezaposlenost na tržištu rada Europske unije zabilježile su Grčka (anketna stopa nezaposlenosti u 2016. godini iznosila je 23,6%) i Španjolska (anketna stopa nezaposlenosti u 2016. godini iznosila je 19,6%).

U 2016. godini u Republici Hrvatskoj bilo je zaposleno 1.390.419 osoba. U odnosu na prethodnu godinu broj zaposlenih ostao je na razini broja zaposlenih iz prethodne godine, odnosno neznatno je smanjen za 0,04%.

U 2016. godini u Republici Hrvatskoj u djelatnosti poljoprivrede bilo je zaposleno 36.990 osoba, koje u ukupnom broju zaposlenih čine udio od 2,7%. Djelatnost poljoprivrede već duži niz godina bilježi pad broja zaposlenih. U 2016. godini, promatrano u odnosu na prethodnu godinu, broj zaposlenih u djelatnosti poljoprivrede smanjen je za 3,9%.

U proizvodnji hrane, pića i duhanskih proizvoda u 2016. godini bilo je zaposleno 55.835 osoba, koje u ukupnom broju zaposlenih čine udio od 4,0%.

Prehrambena industrija (industrija hrane i pića) u 2015. godini, promatrano u odnosu na prethodnu godinu, bilježi pad broja zaposlenih od 2,7%.

Broj zaposlenih u duhanskoj industriji u 2016. godini, promatrano u odnosu na prethodnu godinu, povećan je za 5,7%.

A.4. Plaće

Prema podacima DZS-a, prosječna neto isplaćena plaća po zaposlenome u 2016. godini iznosila je 5.685 kuna. U usporedbi s prosječnom neto isplaćenom plaćom po zaposlenome u 2015. godini, neto plaće u 2016. godini porasle su za 1,6%.

Prosječna neto isplaćena plaća po zaposlenome u djelatnosti poljoprivrede (djelatnosti biljne i stočarske proizvodnje i lovstva) u 2016. godini iznosila je 4.521 kuna i manja je od prosječne

neto plaće u Republici Hrvatskoj za 20,5%. Promatrano u odnosu na prethodnu godinu, prosječna neto plaća u poljoprivredi povećana je za 1,9%.

Prosječna neto isplaćena plaća po zaposlenome u djelatnostima prerađivačke industrije u 2016. godini iznosila je 5.159 kuna i manja je od prosječne neto plaće Republike Hrvatske za 9,3%. Promatrano u odnosu na prethodnu godinu, prosječna neto plaća u prerađivačkoj industriji povećana je za 2,4%.

Prosječna isplaćena neto plaća po zaposlenome u djelatnostima proizvodnje prehrambenih proizvoda u 2016. godini iznosila je 4.809 kuna. U odnosu na prosječnu neto plaću Republike Hrvatske, prosječna neto plaća u djelatnostima proizvodnje prehrambenih proizvoda manja je za 15,4%. U odnosu na prethodnu 2015. godinu, prosječna neto plaća u djelatnostima proizvodnje prehrambenih proizvoda povećana je za 2,4%.

U djelatnostima proizvodnje pića prosječna neto isplaćena plaća po zaposlenome u 2016. godini iznosila je 6.632 kune i u usporedbi s prosječnom neto plaćom Republike Hrvatske veća je za 16,7%. U odnosu na prethodnu godinu, prosječna neto plaća u djelatnostima proizvodnje pića povećana je za 1,6%.

Prosječna isplaćena neto plaća po zaposlenome u djelatnostima proizvodnje duhanskih proizvoda u 2016. godini iznosila je 7.548 kuna i u usporedbi s prosječnom neto plaćom Republike Hrvatske veća je za 32,8%. U odnosu na 2015. godinu, prosječna neto plaća po zaposlenome u djelatnostima proizvodnje duhanskih proizvoda povećana je za 6,0%.

A.5. Indeksi potrošačkih cijena

Cijene dobara i usluga za osobnu potrošnju na godišnjoj razini, mjerene indeksom potrošačkih cijena, u 2016. godini u Republici Hrvatskoj smanjene su za 1,1%.

U 2016. godini potrošačke cijene prehrambenih proizvoda i bezalkoholnih pića u Republici Hrvatskoj, promatrano u odnosu na cijene zabilježene prethodne godine, smanjene su za 0,5%, dok su cijene alkoholnih pića porasle za 1,3%, a cijene duhana porasle su za 0,1%.

Kod prehrambenih proizvoda rast cijena bilježimo kod riba i plodova mora za 3%, ulja i masti, za 1,4%, šećera, džema, meda, čokolade i slatkisa, za 1,1%, kruha i žitarica, za 0,6%, voća, za 0,2% i ostalih prehrambenih proizvoda drugdje ne spomenutih, za 1,7%, dok pad cijena bilježe mljeko, sir i jaja, za 3,4%, povrće, za 1,9% i meso, za 1,8%.

Na razini prosjeka Europske unije cijene dobara i usluga u 2016. godini porasle su 0,3%.

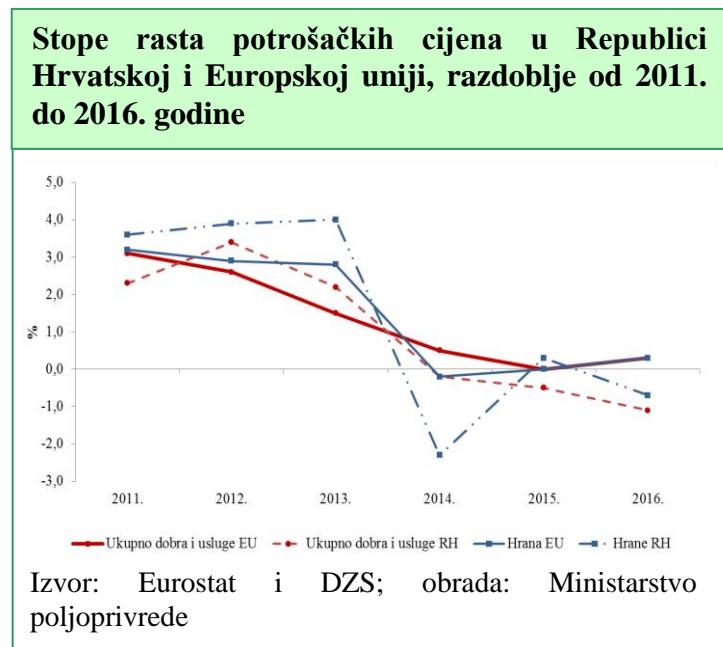
U 2016. godini u Europskoj uniji deflaciju bilježe: Bugarska (promatrano u odnosu na prethodnu godinu cijene dobara i usluga snižene su za 1,3%), Cipar (promatrano u odnosu na prethodnu godinu cijene dobara i usluga snižene su za 1,2%), Rumunjska (promatrano u odnosu na prethodnu godinu cijene dobara i usluga snižene su za 1,1%), Slovačka (promatrano u odnosu na prethodnu godinu cijene dobara i usluga snižene su za 0,5%), Španjolska (promatrano u odnosu na prethodnu godinu cijene dobara i usluga snižene su za 0,3%), Slovenija, Poljska i Irska u kojima su cijene dobara i usluga promatrano u odnosu na

prethodnu godinu snižene za 0,2% i Italija (promatrano u odnosu na prethodnu godinu cijene dobara i usluga snižene su za 0,1%).

Najveću inflaciju bilježi Belgija (promatrano u odnosu na prethodnu godinu cijene dobara i usluga povećane su za 1,8%).

Na razini prosjeka Europske unije i u odnosu na prethodnu godinu cijene hrane u 2016. godini porasle za 0,3%. U Europskoj uniji rast cijena prehrabnenih proizvoda bilježi se kod voća, za 3,1%, riba i plodova mora, za 2,9%, ulja i masti, za 2,0%, povrća, za 1,0%, šećera, džema, meda, čokolade i slatkiša, za 0,8%, ostalih prehrabnenih proizvoda drugdje nespomenutih, za 0,3% i kruha i žitarica, za 0,1%. Cijene mlijeka, sira i jaja snižene su za 2,0% te mesa za 0,6%.

U Europskoj uniji najveći rast cijena hrane bilježi Belgija, rast od 1,9%, dok najveći pad cijena hrane bilježi Slovačka, pad od 2,9%.

A.6. Vanjskotrgovinska bilanca razmjene Republike Hrvatske

Prema podacima DZS-a u 2016. godini ukupna vrijednost vanjskotrgovinske razmjene dobara i usluga iznosi 32,0 milijarde eura. Promatrano u odnosu na prethodnu godinu, ukupna vrijednost robne razmjene Republike Hrvatske povećana je za 6,7%. Vrijednost izvoza dobara i usluga u 2016. godini, promatrano u odnosu na prethodnu godinu, povećana je za 6,8% dok je vrijednost uvoza dobara i usluga povećana za 6,6%.

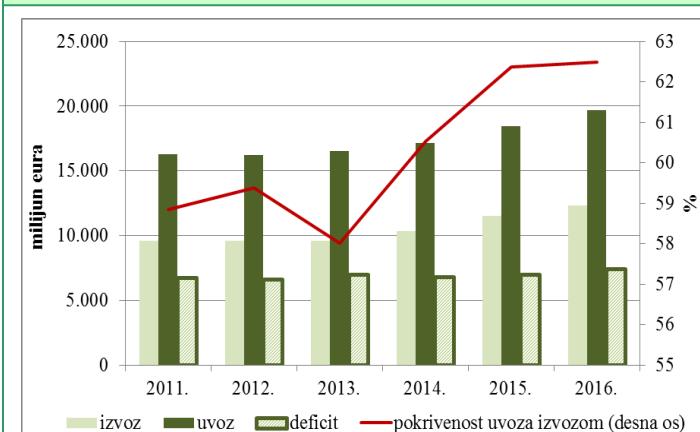
Iskazano apsolutnim pokazateljima u 2016. godini vrijednost izvoza ukupne robne razmjene iznosi 12,3 milijarde eura, dok vrijednost uvoza ukupne robne razmjene iznosi 19,7 milijardi eura. Veća vrijednost uvoza od izvoza rezultirala je deficitom od 7,4 milijarde eura.

Promatrano u odnosu na 2015. godinu, deficit ukupne robne razmjene povećan je za 440,3 milijuna eura odnosno za 6,3%.

Pokrivenost uvoza izvozom ukupne robne razmjene u 2016. godini iznosila je 62,5% i u odnosu na prethodnu godinu razina pokrivenosti veća je za 0,11 postotnih bodova.

Vrijednost vanjskotrgovinske razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u 2016. godini čini 13,9 % vrijednosti ukupne robne razmjene Republike Hrvatske, pri čemu vrijednost izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda čini 14,5% vrijednosti izvoza ukupne robne razmjene, a vrijednost uvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda čini 13,5% vrijednosti uvoza ukupne robne razmjene.

Vanjskotrgovinska razmjena Republike Hrvatske, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

B. MJERE POLJOPRIVREDNE POLITIKE

B.1. Program izravne potpore

U 2016. godini izravna potpora obuhvaća izravna plaćanja (hrvatski model) koja se provode u okviru Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije u programskom razdoblju 2015. – 2020. te plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima kao oblik postojeće državne potpore poljoprivredi.

B.1.1. Program izravnih plaćanja

Finansijski okvir

Za izravna plaćanja predviđena je ukupna omotnica od 373 milijuna eura¹ godišnje, uz postupno povećanje udjela financiranja iz Europskog poljoprivrednog jamstvenog fonda (u

¹ U tekstu za finansijski okvir koristi se novčana valuta EUR, s obzirom na to da su finansijske omotnice utvrđene u eurima u glavnoj uredbi za izravna plaćanja - **Uredbi 1307/2013**. Tečaj koji se koristi za konverziju

dalnjem tekstu: EPJF) kroz deset godina (35% sredstava za 2015. godinu isplaćeno je iz EPJF-a, 40% za 2016. godinu, sve do 100% izravnih plaćanja iz EPJF-a za 2022. godinu).

Osim toga, Republika Hrvatska raspolaže dodatnom omotnicom za razminirane poljoprivredne površine, koja iznosi maksimalno 9,6 milijuna eura godišnje (godišnji iznos omotnice ovisi o broju razminiranih hektara privrednih poljoprivrednoj svrsi), također s postupnim uvođenjem financiranja iz EPJF-a kroz deset godina (do 100% sredstava iz EPJF-a u 2022. g.).

Na sredstva fonda EPJF-a Republika Hrvatska ima mogućnost nadoplate iz državnog proračuna do 100% iznosa nacionalne omotnice izravnih plaćanja za pojedinu godinu (u skladu s člankom 19. Uredbe (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 (SL L 347, 20.12.2013.) (u dalnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1307/2013).

Temeljem mehanizma „fleksibilnosti između stupova Zajedničke poljoprivredne politike”, Republika Hrvatska koristit će 15% godišnje alokacije sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (u dalnjem tekstu: EPFRR) za financiranje izravnih plaćanja u razdoblju od 2015. do 2019. godine. Riječ je o dodatnoj alokaciji od 49,8 milijuna eura godišnje, čime se ukupna omotnica za izravna plaćanja povećava na 183.735.000 eura iz fonda EPJF-a za 2015. godinu, uz mogućnost nadoplate iz državnog proračuna do ukupnog maksimalnog iznosa od 432.425.000 eura za izravna plaćanja za 2016. (uključujući omotnicu za razminirane površine).

Provedba izravnih plaćanja uređena je Zakonom o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/15, i Pravilnikom o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2016. godinu, Narodne novine, br. 20/16, 39/16 i 91/16, sukladno Uredbi (EU) br. 1307/2013 i Uredbi (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008 (SL L 347, 20.12.2013.) (u dalnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1306/2013), te s njima povezanim provedbenim i delegiranim uredbama.

Program izravnih plaćanja sastoji se od sljedećih dijelova:

a) Proizvodno nevezana potpora ili potpora po površini

1. Program osnovnog plaćanja (prema pravima na plaćanja)

Osnovno plaćanje (43% ukupne omotnice) dodjeljuje se za površine prihvatljivog poljoprivrednog zemljišta upisanog u ARKOD. Uvjeti su upis u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava minimalno 1 ha poljoprivrednog zemljišta i podnesen godišnji zahtjev za potporu. Za prijavljene prihvatljive hektare u 2015. godini

---

iznosa u kune je tečaj Europske središnje banke na posljednji dan prije 1. listopada svake godine za koju se isplaćuje potpora.

poljoprivrednicima su se dodjeljivala nova prava, a vrijednost dodijeljenih prava izračunala se za svakog poljoprivrednika temeljem vrijednosti isplaćenih izravnih plaćanja u 2014. godini, u okviru programa jedinstvenih plaćanja (regionalna prava na plaćanje, posebna prava, razlike premije za krave dojilje te premija i specifične potpore za ovce i koze). Nakon 2015. godine prava na plaćanja moguće je dobiti samo iz nacionalne rezerve i posebne nacionalne rezerve za razminirano zemljište. Prioritet za dodjelu prava iz nacionalne rezerve imaju:

- mladi poljoprivrednici
- novi poljoprivrednici koji započinju obavljati svoju poljoprivrednu aktivnost
- poljoprivrednici koji su stekli pravo korištenja poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske i poljoprivrednici koji obrađuju poljoprivredno zemljište razminirano tijekom 2015. godine ukoliko je posebna nacionalna omotnica za razminirano zemljište iskorištena
- poljoprivrednici čijih se najmanje 50% poljoprivrednih površina upisanih u ARKOD nalazi na područjima posebne državne skrbi, otocima i poluotoku Pelješac, brdsko-planinskim područjima, kao i poljoprivrednici čijih se najmanje 50% poljoprivrednih površina upisanih u ARKOD nalazi na područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima prema posebnom propisu za provedbu mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. – 2020.
- poljoprivrednici kojima zbog više sile ili iznimnih okolnosti nisu mogla biti dodijeljena prava na plaćanja.

S obzirom na primjenjeni način izračuna vrijednosti osnovnih prava na plaćanja, u razdoblju od 2015. do 2019. primjenjuje se postupak konvergencije ili ujednačavanja vrijednosti prava. Ujednačavanje vrijednosti prava jedan je od temeljnih elemenata i cilj reforme izravnih plaćanja u okviru Zajedničke poljoprivredne politike. Do 2019. godine vrijednost osnovnih prava na plaćanja mora se u potpunosti ili djelomično izjednačiti. Pritom je jako teško uskladiti značajne individualne razlike u razini potpore po hektaru. Cilj je osigurati pravedniju distribuciju izravnih plaćanja među poljoprivrednicima. Ovisno o tome je li „početna vrijednost“ prava manja ili veća od nacionalne prosječne vrijednosti, stvarna godišnja vrijednost prava smanjuje se ili povećava u razdoblju 2015. - 2019. Temeljem podnesenih zahtjeva, u 2016. godini izračunata nacionalna prosječna vrijednost prava iznosi 169,89 eura. U 2016. godini ukupno je aktivirano 1.039.031 osnovnih prava na plaćanja.

2. Plaćanje za poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš („zeleno plaćanje“, vezano uz osnovno plaćanje)

Zeleno plaćanje (30% ukupne omotnice) također je plaćanje po površini prihvatljivog poljoprivrednog zemljišta, izraženo u postotku (70%) vrijednosti osnovnog plaćanja. Podrazumijeva primjenu praksi korisnih za klimu i okoliš:

raznolikost usjeva, očuvanje trajnih travnjaka i održavanje ekološki značajnih površina na oranicama kako bi se potaknuo održivi razvoj poljoprivrede.

3. Dodatno preraspodijeljeno plaćanje (za prvih 20 ha)

Preraspodjela sredstava za prve hektare (10% ukupne omotnice) je dodatna potpora po površini koju može ostvariti svaki korisnik osnovnog plaćanja za prvih 20 prihvatljivih hektara. Za preraspodjelu je osigurano 10 % ukupne nacionalne omotnice.

Za 2016. godinu preraspodijeljeno plaćanje odobreno je za 569.195 ha, uz jedinični iznos od 454,70 kuna/ha.

4. Dodatno plaćanje za mlade poljoprivrednike (za prvih 50 ha)

Potpore za nove mlade poljoprivrednike (2% ukupne omotnice) – dodatni iznos od 25% nacionalnog prosječnog plaćanja po hektaru za prvih 50 ha kroz najviše 5 godina dobivaju fizičke osobe koje nisu starije od 40 godina u prvoj godini podnošenja zahtjeva ako su u razdoblju od pet godina prije prve godine podnošenja zahtjeva osnovale ili preuzele poljoprivredno gospodarstvo. Uvjet je srednjoškolsko obrazovanje poljoprivrednog, prehrambenog ili veterinarskog usmjerjenja ili završen neki od stručnih poljoprivrednih programa.

U 2016. godini potporu za mlade poljoprivrednike iskoristilo je 5.572 poljoprivrednika za 64.837 ha, uz jedinični iznos od 801,85 kuna/ha.

b) Proizvodno vezana potpora

Proizvodno vezana potpora (15% ukupne omotnice) vezana je uz sektore proizvodnje koje zbog utvrđenih problema pada proizvodnje i profitabilnosti treba dodatno zaštiti, a isplaćuje se po hektaru ili grlu. Dodjeljuje se za mlijeko, krave, tov junadi, krave dojlje, ovce i koze, šećernu repu, voće, povrće te krmne proteinske kulture.

Tablica 1. Struktura omotnice za proizvodno vezane potpore u 2016. godini

Proizvodno vezane potpore	Planirane poticane količine, grla i ha	Udio omotnice izravnih plaćanja, %
Krave u proizvodnji mlijeka	131.000	4,71
Tov goveda	130.000	3,03
Krave dojlje	50.000	1,60
Ovce i koze	500.000	1,18
Povrće	4.800	0,47
Voće	9.400	0,50
Šećerna repa	23.000	1,51
Proteinski usjevi	70.000	2,00
Ukupno		15,00

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Proizvodno vezana plaćanja ne ovise o osnovnom plaćanju (pravima), tako da ih mogu ostvarivati i korisnici koji nemaju dodijeljena osnovna prava na plaćanja.

Jedinični iznos potpore računa se svake godine na način da se raspoloživi iznos za svaku pojedinu mjeru podijeli s prihvatljivim brojem hektara ili grla.

S obzirom na osigurana proračunska sredstva za 2016. godinu i prijavljene prihvatljive količine za dodjelu potpore, odobreni jedinični iznosi za isplatu po mjerama iznose:

1. Mjere potpora stočarstvu

- Proizvodno vezana potpora za krave u proizvodnji mlijeka: 2.049,75 kuna/grlo za 85.573 prihvatljivih grla
- Proizvodno vezana potpora za krave dojlje: 977,71 kuna/grlo za 54.402 prihvatljivih grla
- Proizvodno vezana potpora za tov goveda: 873,00 kuna/grlo za 112.659 prihvatljivih grla
- Proizvodno vezana potpora za ovce i koze: 133,67 kuna/grlo za 437.824 prihvatljivih grla.

2. Mjere potpora biljnoj proizvodnji

- Proizvodno vezana potpora za voće: 1.387,73 kuna/ha za 11.679 prihvatljivih ha
- Proizvodno vezana potpora za povrće: 2.855,13 kuna/ha za 5.358 prihvatljivih ha
- Proizvodno vezana potpora za šećernu repu: 2.609,46 kuna/ha za 15.021 prihvatljivih ha
- Proizvodno vezana potpora za proteinske usjeve: 1.466,79 kuna/ha za 35.396 prihvatljivih ha.

c) Dobrovoljni program za poljoprivrednike

Potpore za male poljoprivrednike – svi poljoprivrednici čiji ukupni godišnji iznos izravnih plaćanja ne prelazi 5.000 kuna automatski su bili uključeni u ovaj program, pri čemu su imali mogućnost odustati od programa do 15. listopada 2015. (i svake godine nakon toga). Na ovaj način omogućuje se ostvarivanje izravnih plaćanja bez potrebe zadovoljenja uvjeta za zelena plaćanja i uvjeta višestruke sukladnosti.

U državnom proračunu za financiranje Programa izravnih plaćanja za proizvodnu 2016. godinu osigurano je 2.667.307.154 kuna ili 82,0% maksimalne omotnice izravnih plaćanja. Pritom se iz EPJF-a izdvaja 1.525.950.530 kuna, što čini 57,2% osiguranih proračunskih sredstava ili 46,9% maksimalne omotnice izravnih plaćanja. Nakon obrade zahtjeva, provedbe svih propisanih kontrola i izračuna pripadajućih potpora, za isplatu je odobreno ukupno 2.612.100.281 kuna. Za proizvodnu 2016. godinu isplaćen je predujam u godini podnošenja zahtjeva, i to u studenom 2016. u iznosu od 806 milijuna kuna. Ostatak iznosa isplaćen je u 2017. godini.

Tablica 2. Raspodjela finansijske omotnice za Program izravnih plaćanja

	Maksimalna godišnja omotnica za Program izravnih plaćanja razdoblje 2015. - 2019., eur	Maksimalna omotnica za plaćanje iz EPFJ za 2016. godinu, eur
Ukupna omotnica za financiranje Programa izravnih plaćanja	423.425.000	202.865.000
Osnovno plaćanje	185.940.280	87.231.000
Preraspodjeljeno plaćanje	43.243.680	20.287.000
Plaćanje za poljoprivredne prakse korisne za okoliš i klimu		
"Zeleno plaćanje"	129.728.670	60.860.000
Plaćanje za male poljoprivrednike	8.649.210	4.057.000
Proizvodno vezane potpore ukupno:	64.863.160	30.430.000
Krave u proizvodnji mlijeka	20.358.000	9.551.000
Tov goveda	13.106.780	6.149.000
Krave dojlje	6.902.890	3.239.000
Ovce i koze	5.111.860	2.398.000
Proizvodnja povrća	2.045.210	959.000
Proizvodnja voća	2.146.420	1.007.000
Šećerna repa	6.542.800	3.070.000
Proteinski usjevi	9.649.210	4.057.000

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede

B.1.2. Plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima

Plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima provode se kao mjere postojeće državne potpore jer je Republika Hrvatska, sukladno Ugovoru o pristupanju, dobila mogućnost iz državnog proračuna u razdoblju od tri godine nakon pristupanja isplaćivati navedene potpore u ukupnom godišnjem iznosu do 167.594.780 kuna. Dodjeljuju se korisnicima koji:

- proizvode, isporučuju i prodaju ekstra djevičansko i djevičansko maslinovo ulje,
- proizvode i predaju na preradu duhan,
- drže mlječne krave,
- drže rasplodne krmače.

Sukladno osiguranim proračunskim sredstvima, ove mjere potpore za 2016. godinu odobrene su u iznosu od 136,56 milijuna kuna.

Tablica 3. Pregled odobrenih izravnih potpora u iznimno osjetljivim sektorima po vrstama za 2016. godinu

Potpore	Odobrena količina, ha/grlo/kg/l	Odobreni iznos, kuna
Mlječne krave	87.901	54.502.965,24
Duhan	9.185.420	45.865.463,31
Rasplodne krmače	53.893	28.445.782,22
Maslinovo ulje	776.540	7.750.342,92
Ukupno		136.564.553,69

Izvor: APPRRR, Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

B.2. Mjere ruralnog razvoja

Temeljem Zakona o poljoprivredi (Narodne novine, broj 30/15) na području Republike Hrvatske u 2016. godini dio mjera ruralnog razvoja financira se iz državnog proračuna Republike Hrvatske, a dio iz EPFRR-a. Nacionalna potpora mogla se u 2016. godini ostvariti za potporu za očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja, dok je dosadašnja nacionalna mjera Potpora osiguranju od mogućih šteta u proizvodnji u poljoprivredi prešla na financiranje u sklopu mjera Programa ruralnog razvoja (mjera 17). Nacionalna mjera Potpore za integriranu poljoprivrednu proizvodnju od 2016. godine se više ne provodi, ali je u 2016. godini izvršena isplata potpore za 2015. godinu. Nacionalne potpore provođene do 2016. godine bile su tzv. postojeće potpore koje je Republika Hrvatska mogla koristiti do tri godine nakon pristupanja Europskoj uniji.

Potpore financirane iz EPFRR-a provodila se temeljem Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020., koji je službeno odobrila Europska komisija 26. svibnja 2015. godine, a Vlada Republike Hrvatske je na 233. sjednici, održanoj 23. lipnja 2015. godine, donijela Odluku o donošenju Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (u dalnjem tekstu: Program ruralnog razvoja). Kroz Program ruralnog razvoja predviđena je provedba 15 mjer, s 36 podmjera i ukupno 63 tipa operacije te mjere 20 - „Tehnička pomoć“, koja služi za potporu provedbi Programa ruralnog razvoja, čiji su korisnici Ministarstvo poljoprivrede i APPRRR i mjere 18 - „Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku“ čiji su korisnici aktivni poljoprivrednici temeljem odobrenih jedinstvenih zahtjeva za 2014., 2015., 2016. i 2017. godinu. Provedba Programa ruralnog razvoja počela je u 2014. godini prije službenog odobrenja Europske komisije. U 2016. godini kroz treće izmjene Programa ruralnog razvoja uvedena su dva nova tipa operacije (10.1.10. „Očuvanje suhozida“ i 10.1.11. „Očuvanje živice“) te je isključen jedan tip operacije 16.2.1. „Pilot projekti i razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija“. Navedene izmjene poslane su na odobrenje Europskoj komisiji te se odobrenje očekuje u prvom kvartalu 2017. godine.

U sklopu Programa ruralnog razvoja provode se i IAKS mjere ruralnog razvoja, za koje se Zahtjevi za potporu podnose na Jedinstvenom zahtjevu za potporu.

Uz mjere predviđene Programom ruralnog razvoja, koje se financiraju iz sredstava EPFRR-a i državnog proračuna Republike Hrvatske, Zakon o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/2015, predviđa mogućnost dodatnog nacionalnog financiranja ruralnog razvoja, u koje spada Potpora organizaciji manifestacija na području Republike Hrvatske.

Uz sve navedene mjeru, tijekom 2016. godine nastavljena je provedba mjera IPARD programa.

B.2.1. Mjere u sklopu Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020.

U 2016. godini objavljeno je ukupno 12 natječaja te je nastavljena provedba 15 natječaja objavljenih 2015. godine te 2 natječaja objavljena 2014. godine, a pregled provedbe dan je u nastavku teksta.

Tablica 4. Tipovi operacija i mjere koje su se provodile do kraja 2016.godine

Mjera/Tip operacije-kod/FP/Tip operacije			
M1	1.1.1.	P4	Strukovno osposobljavanje za višestruku sukladnost, paket mjera poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene, ekološki uzgoj
	1.1.2.	2A	Strukovno osposobljavanje za poljoprivrednike
M2	2.1.1.	P4	Savjetovanje o višestrukoj sukladnosti, mjeri poljoprivrednika, okoliš i klimatske promjene, ekološki uzgoj
	2.1.2.	2A	Savjetovanje o modernizaciji i povećanju konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava
	2.1.3.	P4	Savjetovanje šumoposjednika
	2.1.4.	2B	Savjetovanje mladih poljoprivrednika
	2.3.1.	P4	Potpore za osposobljavanje savjetnika
M4	4.1.1.	2A	Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti PG
	4.1.2.	5D	Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnoja u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš
	4.1.3.	5C	Korištenje obnovljivih izvora energije
	4.2.1.	3A	Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima
	4.3.1.	2A	Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja
	4.3.3.	2C	Ulaganje u šumsku infrastukturu
M5	5.2.1.	3B	Obnova poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala
	5.2.2.	3B	Razminiranje poljoprivrednog zemljišta
M6	6.1.1.	2B	Potpore mladim poljoprivrednicima
	6.3.1.	2A	Potpore razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava
M7	7.1.1.	6B	Sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj jedinica lokalne samouprave
	7.2.1.	6B	Ulaganje u građenje i/ili rekonstrukciju nerazvrstanih cesta
	7.2.2.	6B	Ulaganje u građenje javnih sustava za vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda
M8	8.5.1.	P4	Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura
	8.5.2.	P4	Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture
	8.6.1.	2C	Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima

Mjera/Tip operacije-kod/FP/Tip operacije			
M8	8.6.2.	2C	Modernizacija tehnologija, strojeva,alata i opreme u preradi drva
	8.6.3.	6A	Marketing drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda
M10	10.1.1.	P4	Obrada tla i sjetva na terenu s nagibom za oranične jednogodišnje kulture
	10.1.2.	5D	Zatravnjivanje trajnih nasada
	10.1.3.	P4	Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti
	10.1.4.	P4	Pilot mjera za zaštitu kosca (Crex crex)
	10.1.5.	P4	Pilot mjera za zaštitu leptira
	10.1.6.	P4	Uspostava poljskih traka
	10.1.7.	5E	Održavanje ekstenzivnih voćnjaka
	10.1.8.	P4	Održavanje ekstenzivnih maslinika
	10.1.9.	P4	Očuvanje ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja
M11	11.1.1.	P4	Plaćanja za prijelaz na prakse i metode ekološkog uzgoja
	11.2.1.	P4	Plaćanja za održavanje praksi i metoda ekološkog uzgoja
M13	13.1.1.	P4	Plaćanja u gorsko planinskim područjima (GPP)
	13.2.1.	P4	Plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima (ZPO)
	13.3.1.	P4	Plaćanja u područjima s posebnim ograničenjima (PPO)
M17	17.1.1.	3B	Osiguranje uroda, životinja i bilja
M18	18	2A	Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja
M19	19.1.1.	6B	Pripremna potpora
	19.2.1.	6B	Potpore za provedbu operacija u okviru strategije lokalnog razvoja
M20	20		Tehnička pomoć

Izvor: Godišnje izvješće o provedbi Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. -2020.

a) Mjera 1 „Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja“

Tijekom 2016. godine Savjetodavna služba je provodila osposobljavanja kroz dva tipa operacija unutar podmjere 1.1. „Potpora za strukovno osposobljavanje i aktivnosti stjecanja vještina“.

Provedba strukovnog osposobljavanja za tip operacije 1.1.1. „Strukovno osposobljavanje za višestruku sukladnost, paket mjera poljoprivrede, okoliš i klimatske promjene, ekološki uzgoj“ započela je tijekom siječnja 2016. godine, a provodila se kroz šest vrsta strukovnih osposobljavanja: Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene - uvod, Održivo upravljanje tlom, vodom, gnojivima i pesticidima, Poljoprivredno okolišna načela u praksi, Ekološki uzgoj – uvod, Održivo upravljanje tlom, vodom i gnojivima u ekološkom uzgoju, Prakse u ekološkom uzgoju, u ukupnom trajanju od 4.350 sati za 14.435 polaznika. Na osnovi ukupnih troškova temeljem zahtjeva za isplatu prema APPRRR-u, ukupno je za tip operacije 1.1.1. isplaćeno 105.826,87 eura javne potpore.

Provjeda strukovnog osposobljavanja za tip operacije 1.1.2. „Strukovno osposobljavanje za poljoprivrednike“ je započela u zadnjem kvartalu 2016. godine. Savjetodavna služba je provodila tri vrste strukovnih osposobljavanja (od 21 planiranog): Ratarstvo, Prerada mlijeka i Uvjeti sigurnosti hrane u proizvodnji i preradi mlijeka, u trajanju od 65 sati za 104 polaznika. Na osnovi ukupnih troškova temeljem zahtjeva za isplatu prema APPRRR-u, ukupno je za tip operacije 1.1.2. isplaćeno 5.568,63 eura javne potpore.

b) Mjera 2 „Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima“

U sklopu navedene mjere, tijekom 2016. godine provodile su se aktivnosti kroz dvije podmjere.

Savjetovanje u Podmjeri 2.1. „Potpora za pružanje savjetodavnih usluga“ provedeno je kroz četiri tipa operacija:

- Tip operacije 2.1.1. „Savjetovanje o višestrukoj sukladnosti, paketu mjera okoliš i klimatske promjene i ekološki uzgoj“ – za ekološke proizvođače (uključujući i poljoprivrednike koji prelaze na ekološki uzgoj – korisnici mjere M11) i poljoprivrednike s obvezama „zelene prakse“ (korisnici mjere M10) ili „višestruke sukladnosti“. Od planiranih 14 paketa otvoreno je njih 12 za 480 pojedinačnih korisnika. Na osnovi ukupnih troškova temeljem zahtjeva za isplatu prema APPRRR-u, ukupno je za tip operacije 2.1.1., do kraja 2016., isplaćeno 107,67 eura javne potpore (za jedan savjetnički paket i to Ekološko voćarstvo - ekološki uzgoj).
- Tip operacije 2.1.2. „Savjetovanje o modernizaciji i povećanju konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ – za mala poljoprivredna gospodarstva, poljoprivrednike koji pokreću poljoprivrednu proizvodnju, te ostala poljoprivredna gospodarstva s ciljem modernizacije i povećanjem konkurentnosti gospodarstva. Od planiranih 41 paketa, otvorena su 34 savjetnička paketa za 2.548 pojedinačnih korisnika.
- Tip operacije 2.1.3. „Savjetovanje šumoposjednika – za šumoposjednike s ciljem poboljšanja gospodarskih rezultata i ekološke učinkovitosti te zaštite klime i otpornosti svojih gospodarstava, za poduzeća ili ulaganja“. U 2016. Savjetodavna služba je kroz ovaj tip operacije od planirana tri, provodila dva savjetnička paketa (Gospodarenje šumama na održiv način uz zaštitu prirodnih staništa, Sanacija i obnova sastojina). Do kraja 2016. za ovaj tip operacije nije bilo isplata. Na osnovi ukupnih troškova, zahtjev za isplatu prema APPRRR-u poslan je krajem 2016. godine.
- Tip operacije 2.1.4. „Savjetovanje mladih poljoprivrednika“ – za mlade poljoprivrednike korisnike mjere M06, podmjere 6.1. „Potpora za pokretanje poslovanja mlađim poljoprivrednicima“ iz Programa ruralnog razvoja te mlade poljoprivrednike – osobe koje nisu starije od 40 godina u trenutku predaje Zahtjeva za savjetovanjem te po prvi put na jednom poljoprivrednom gospodarstvu preuzimaju dužnost upravitelja tog poljoprivrednog gospodarstva, ali ne duže od 18 mjeseci prije podnošenja Zahtjeva za savjetovanje. Od planiranih 41 paketa, otvorena su 22 savjetnička paketa za 160

pojedinačnih korisnika. Do kraja 2016. za ovaj tip operacije nije bilo isplata. Na osnovi ukupnih troškova, zahtjev za isplatu prema APPRRR-u poslan je krajem 2016. godine.

U podmjeri 2.3. "Potpora za ospozobljavanje savjetnika", u tipu operacije 2.3.1. „Potpora za ospozobljavanje savjetnika“, tijekom 2016. godine Savjetodavna služba je provodila 13 seminara za 549 polaznika. Do kraja 2016., na osnovi ukupnih troškova temeljem zahtjeva za isplatu prema APPRRR-u, ukupno je isplaćeno 53.506,24 eura javne potpore i to za sedam održanih seminara.

c) Mjera 4 „Ulaganja u fizičku imovinu“

Potpore se dodjeljuje kako bi se povećala konkurentnost poljoprivrednih gospodarstava omogućavanjem proširenja proizvodnih kapaciteta, modernizacijom postojećih farmi i poboljšanjem kvalitete proizvoda uvođenjem novih tehnologija i inovacija te stvaranjem održivih tržišnih ekonomija kroz osnivanje farmi koje slijede napredne tehnike i tehnologije.

Kroz ovu mjeru također se ulaže u šumsku infrastrukturu s ciljem održivosti i poboljšanja šumskih ekosustava, bioraznolikosti i drugih prirodnih vrijednosti, poput obnove staništa i krajolika.

Kroz ovu mjeru prisutna su i neproduktivna ulaganja vezana uz zaštitu okoliša namijenjena zaštiti, održavanju i obnovi bioraznolikosti i drugih prirodnih resursa, kao što su obnova staništa i krajolika, uključujući izgradnju i obnovu infrastrukture, kako bi se omogućilo upravljanje staništima vezanim uz poljoprivredu.

Provedba tipa operacije 4.1.1. „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“

Prvi natječaj za provedbu tipa operacije 4.1.1. bio je raspisan od 11. veljače 2015. do 15. travnja 2015. Na natječaj je zaprimljeno 1.107 zahtjeva, s ukupnim traženim iznosom potpore 2.125.616.264,33 kuna. Do kraja 2016. godine je izdano 187 Odluka o odbijanju, u ukupnom iznosu tražene potpore 386.245.102,00 kuna. Također je izdana 331 Odluka o dodjeli sredstava, u ukupnom iznosu potpore 782.036.991,34 kuna.

Drugi natječaj za provedbu tipa operacije 4.1.1., za sektor voća i povrća, bio je raspisan od 4. studenoga 2015. do 15. siječnja 2016. Na natječaj je zaprimljeno 373 zahtjeva, s ukupnim iznosom tražene potpore 1.110.128.747,62 kuna. Izdano je 37 Odluka o odbijanju, u ukupnom iznosu tražene potpore 131.937.612,00 kuna. Administrativna obrada ostalih zaprimljenih zahtjeva za potporu nije završena do kraja 2016. godine.

Drugi natječaj za provedbu tipa operacije 4.1.1., za sektor peradarstva i svinjogojsztva, bio je raspisan od 4. studenoga 2015. do 15. siječnja 2016. Na natječaj je zaprimljeno 99 zahtjeva, s ukupnim iznosom tražene potpore 523.208.721,24 kuna. Izdano je 14 odluka o odbijanju u ukupnom iznosu tražene potpore 80.091.184,00 kuna. Administrativna obrada ostalih zaprimljenih zahtjeva za potporu nije završena do kraja 2016. godine.

Provedba tipa operacije 4.1.2. “Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš“

Prvi natječaj za provedbu tipa operacije 4.1.2. bio je raspisan od 11. veljače 2015. do 15. travnja 2015. godine. Na natječaj su zaprimljena 82 zahtjeva, u ukupnom iznosu tražene potpore od 147.464.413,77 kuna. Izdane su 34 Odluke o odbijanju, u ukupnom iznosu tražene potpore od 27.504.556,00 kuna i 47 Odluka o dodjeli sredstava, u ukupnom iznosu potpore od 116.104.811,42 kuna. Isplaćeno je 28 korisnika u ukupnom iznosu isplaćene potpore od 26.080.009,34 kuna. 25 projekata je isplaćeno u cijelosti, od čega njih 24 u 2016. godini u ukupnom iznosu isplaćene potpore od 22.344.520,34 kuna. Za jedan zahtjev je izdana potvrda o odustajanju na zahtjev korisnika. Za jedan zahtjev izdana je Izjava o poništenju obveze temeljem zahtjeva za odustajanje u iznosu 149.992,50 kuna, a za tri predmeta izmjene Odluke o dodjeli sredstava.

Drugi natječaj za provedbu tipa operacije 4.1.2. koji je bio raspisan od 28. listopada 2015. do 30. prosinca 2015. godine poništen je.

Treći natječaj za provedbu tipa operacije 4.1.2. bio je raspisan od 27. studenoga 2015. do 27. siječnja 2016. godine. Na natječaj je zaprimljen 221 zahtjev za potporu, u ukupnom iznosu tražene potpore od 337.779.851,67 kuna. Izdano je 12 Odluka o odbijanju, u ukupnom iznosu tražene potpore od 4.839.290,00 kuna. Administrativna obrada ostalih zaprimljenih zahtjeva za potporu nije završena do kraja 2016. godine.

Provedba tipa operacije 4.1.3. „Korištenje obnovljivih izvora energije“

Prvi natječaj za provedbu tipa operacije 4.1.3. bio je raspisan od 6. lipnja 2016. do 6. listopada 2016. godine. Zaprimljeno je 39 zahtjeva za potporu, u ukupnom iznosu tražene potpore od 16.889.858,65 kuna. Administrativna obrada zaprimljenih zahtjeva za potporu nije završena do kraja 2016. godine.

Provedba tipa operacije 4.2.1. „Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima“

Prvi natječaj za provedbu tipa operacije 4.2.1. bio je raspisan od 11. veljače 2015. do 15. travnja 2015. godine. Na natječaj je zaprimljen 91 zahtjev, u ukupnom iznosu tražene potpore 401.747.480,18 kuna. Izdane su 43 Odluke o odbijanju, u ukupnom iznosu tražene potpore od 65.189.303,00 kuna. Izdano je 43 Odluka o dodjeli sredstava, u ukupnom iznosu potpore 239.882.101,91 kuna. Isplaćeno je 23 korisnika, u ukupnom iznosu isplaćene potpore od 41.746.917,24 kuna, od čega je 16 korisnika potpuno isplaćeno u ukupnom iznosu isplaćene potpore od 18.369.250,59 kuna.

Za dva zahtjeva je izdana potvrda o odustajanju na zahtjev korisnika, a za dva zahtjeva su izdane izjave o poništenju obveze na zahtjev korisnika, nakon što im je izdana odluka o dodjeli sredstava u ukupnom iznosu od 368.890,83 kuna. Za dva zahtjeva za potporu je izdana izjava o poništenju obveze na zahtjev APPRRR-a, nakon što su im izdane Odluke o dodjeli sredstava, u ukupnom iznosu 76.965.000,00 kuna. Za jedan zahtjev za potporu izdana je izmjena Odluke o dodjeli sredstava s umanjenjem odobrene potpore u iznosu 1.635.702,67 kuna.

Provedba tipa operacije 4.3.1. „Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja“

Prvi natječaj za provedbu tipa operacije 4.3.1. bio je raspisan od 27. srpnja 2016. do 27. listopada 2016. godine. Zaprimljeno je devet zahtjeva u ukupnom iznosu tražene potpore 360.246.535,45 kuna. Do kraja 2016. godine administrativna obrada zahtjeva nije započela.

Provedba tipa operacije 4.3.3. „Ulaganje u šumsku infrastrukturu“

Prvi natječaj za provedbu podmjere 4.3. „Potpora za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva“, tip operacije 4.3.3. „Ulaganje u šumsku infrastrukturu“ bio je raspisan od 7. prosinca 2015. do 7. srpnja 2016. godine. Alokacija je bila 26.000.000 kuna, a zaprimljeno je 12 zahtjeva za potporu (ukupno zatraženo 23.518.955,42 kuna), od čega je osam korisnika dobilo Odluku o dodjeli sredstava, dok su četiri korisnika dobila Odluku o odbijanju. Na dan 31. prosinca 2016. godine administrativna obrada zahtjeva za potporu bila je u tijeku.

d) Mjera 5 „Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim dogadjajima te uvodenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti“

Najveće materijalne štete u poljoprivrednoj proizvodnji zbog elementarnih nepogoda zabilježene su od posljedica suše, poplave, požara i iznenadne pojave bolesti životinja i bilja. S obzirom na to da predstavljaju značajan gospodarski gubitak određenim skupinama poljoprivrednih proizvođača, potrebno je ublažavati njihove negativne posljedice.

Specifične probleme nekorištenja poljoprivrednog potencijala predstavlja prisutnost miniranih i minski sumnjivih područja u nekim dijelovima Republike Hrvatske, gdje te poljoprivredne površine nisu dostupne za poljoprivrednu proizvodnju i ugrožavaju rast i razvoj ratom pogodjenih područja jer ujedno predstavljaju sigurnosni i ekonomski problem.

Cilj ove mjere je obnova poljoprivrednog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima radi osiguranja održivosti poljoprivredne proizvodnje i sprječavanja daljnog propadanja poljoprivrednih gospodarstava kako bi se omogućile pretpostavke za rast i razvoj ruralnih područja.

Provedba tipa operacije 5.2.1. „Obnova poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala“

Na prvi natječaj za tip operacije 5.2.1., „Obnova poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala“ koji je bio raspisan u razdoblju od 3. listopada 2014. do 3. studenoga 2014. godine zaprimljeno je ukupno 26 zahtjeva s ukupnim traženim iznosom potpore od 1.302.917,21 kuna. Nakon administrativne obrade, 25 zahtjeva korisnika za koje je tražena potpora u ukupnom iznosu od 940.410,41 kuna je odbijeno. Izdana je jedna Odluka o dodjeli sredstava u ukupnom iznosu javne potpore od 362.506,80 kuna te je isti korisnik i isplaćen.

Drugi natječaj za tip operacije 5.2.1. „Obnova poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala“ za područje Vukovarsko-srijemske županije bio je raspisan od 5. studenoga 2014.

do 28. studenog 2014. godine. Na natječaj je zaprimljeno ukupno 66 zahtjeva s ukupnim traženim iznosom potpore od 6.407.646,59 kuna. Nakon administrativne obrade, 34 zahtjeva korisnika s ukupnim traženim iznosom potpore od 3.081.105,92 kuna su odbijena. Izdane su 32 Odluke o dodjeli sredstava u ukupnom iznosu potpore od 1.947.298,29 kuna. Isplaćeno je devet korisnika, sa ukupnim iznosom potpore od 668.179,48 kuna (88.253,98 eura), od čega je šest korisnika potpuno isplaćeno. Administrativna obrada zahtjeva je završena u cijelosti.

Treći natječaj za tip operacije 5.2.1. „Obnova poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala“ bio je raspisan u razdoblju od 10. travnja 2015. do 10. lipnja 2015. godine. Zaprimljeno je 30 zahtjeva s ukupnim iznosom tražene potpore od 1.958.082,37 kuna. Nakon administrativne obrade, 18 zahtjeva s ukupnim traženim iznosom potpore od 1.482.544,90 kuna je odbijeno. Izdano je 12 Odluka o dodjeli sredstava u ukupnom iznosu potpore od 368.555,81 kuna. Isplaćena su četiri korisnika, u ukupnom iznosu potpore od 46.020,50 kuna, od čega je jedan korisnik potpuno isplaćen. Administrativna obrada zahtjeva je završena u cijelosti.

Četvrti natječaj za tip operacije 5.2.1. „Obnova poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala“ bio je raspisan u razdoblju od 31. kolovoza 2015. do 30. listopada 2015. godine. Zaprimljena su 82 zahtjeva s ukupnim iznosom tražene potpore od 9.878.314,98 kuna. Nakon administrativne obrade, 26 zahtjeva je odbijeno, s ukupnim traženim iznosom potpore od 3.959.814,14 kuna. Izdano je 56 Odluka o dodjeli sredstava, u ukupnom iznosu potpore 3.447.184,52 kuna. Jedan korisnik odustao je od dodijeljene potpore u iznosu od 14.688,00 kuna, a jedan korisnik je isplaćen u ukupnom iznosu potpore od 61.789,00 kuna. Administrativna obrada zahtjeva je završena u cijelosti.

Provjeda tipa operacije 5.2.2 „Razminiranje poljoprivrednog zemljišta“

Prvi natječaj za podmjeru 5.2. „Potpora za ulaganja u obnovu poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama, nepovoljnim klimatskim prilikama i katastrofalnim događajima“, tip operacije 5.2.2. „Razminiranje poljoprivrednog zemljišta“ bio je raspisan od 15. travnja 2015. do 15. svibnja 2015. godine. Na natječaj je zaprimljeno šest zahtjeva, s ukupnim iznosom tražene potpore od 221.331.452,41 kuna. Za svih šest zahtjeva izdane su Odluke o prihvatljivosti zahtjeva za potporu, u ukupnom iznosu tražene potpore 221.077.299,97 kuna. Nakon administrativne obrade svih zahtjeva jedan korisnik je odbijen, s ukupnim traženim iznosom potpore od 30.456.403,13 kuna. Izdano je pet Odluka o dodjeli sredstava, u ukupnom iznosu potpore 172.672.686,45 kuna. Isplaćeno je pet korisnika, u ukupnom iznosu isplaćene potpore od 172.440.758,55 kuna, od čega je jedan korisnik potpuno isplaćen. Administrativna obrada zahtjeva je završena u cijelosti. Drugi natječaj za tip operacije 5.2.2. „Razminiranje poljoprivrednog zemljišta“ bio je raspisan od 4. svibnja 2016. do 3. lipnja 2016. godine. Na natječaj je zaprimljeno sedam zahtjeva, s ukupnim iznosom tražene potpore 209.750.439,80 kuna. Za svih sedam zahtjeva izdane su odluke o prihvatljivosti. Izdano je pet odluka o dodjeli sredstava u ukupnom iznosu potpore 87.413.799,67 kuna. Isplaćen je jedan korisnik, s ukupnim iznosom potpore od 28.134.720,00 kuna.

e) Mjera 6 „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“

Potpore se dodjeljuje za razvoj i konkurentnost malih poljoprivrednih gospodarstava te mladim poljoprivrednicima kako bi se spriječila depopulacija ruralnih područja i pad gospodarskih aktivnosti. Neophodno je stvaranje i razvoj novih gospodarskih aktivnosti na malim poljoprivrednim gospodarstvima, posebno povećanje ekonomske veličine potencijalno gospodarski održivih poljoprivrednih gospodarstava. Kako bi se potaknuto ostanak mlađih u ruralnim područjima, odnosno njihov povratak iz gradova, nužno je osigurati primjerene životne i radne uvjete. Potporom za mlade poljoprivrednike doprinijeti će se generacijskoj obnovi u poljoprivredi i pomoći će preusmjeriti negativan migracijski trend. Jedan od važnijih ciljeva ove mjere je omogućiti mlađima zapošljavanje i izvan poljoprivrednih zanimanja kroz diversifikaciju poljoprivredne proizvodnje čime se poljoprivrednim gospodarstvima pruža mogućnost daljnog razvoja i otvara mogućnost novog zapošljavanja.

Potpore se može ostvariti kroz sljedeće podmjerne:

- 6.1. Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima
- 6.2. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području
- 6.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava
- 6.4. Ulaganja u stvaranje i razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima.

Provjeda tipa operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“

Prvi natječaj za podmjeru 6.1. „Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima“, tip operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ bio je raspisani od 5. listopada 2015. do 23. prosinca 2015. godine. Na natječaj su zaprimljena ukupno 432 zahtjeva za potporu s ukupnim traženim iznosom potpore od 164.254.327,55 kuna. Do kraja 2016. godine izdano je 156 Odluka o odbijanju, s ukupnim traženim iznosom potpore 59.449.202,55 kuna, jedna potvrda o odustajanju, s ukupnim traženim iznosom potpore od 381.150,00 kuna i 271 Odluka o dodjeli sredstava, u ukupnom odobrenom iznosu potpore od 103.268.600,00 kuna (13.550.000,00 eura). Do 31. prosinca 2016. godine isplaćeno je 226 korisnika, u ukupnom iznosu isplaćene potpore od 25.836.450,00 kuna.

Drugi natječaj za podmjeru 6.1. „Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima“, tip operacije 6.1.1. „Potpora mladim poljoprivrednicima“ bio je raspisani od 21. prosinca 2016. do 24. veljače 2017. godine. Na natječaj je do 31. prosinca 2016. zaprimljeno ukupno sedam zahtjeva, s ukupnim traženim iznosom potpore od 2.637.880,00 kuna. Zaprimanje zahtjeva nastavlja se u 2017. godini.

Provjeda tipa operacije 6.3.1. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“

Prvi natječaj za podmjeru 6.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“, tip operacije 6.3.1. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ bio je raspisani od 12. svibnja 2015. do 31. srpnja 2015. godine. Na natječaj je zaprimljeno ukupno 1.475 zahtjeva za potporu s ukupnim traženim iznosom potpore od 167.934.407,46 kuna. Do kraja godine izdane su 442 Odluke o odbijanju, u ukupnom iznosu tražene potpore 53.831.176,92 kuna i 18

potvrda o odustajanju, s ukupnim traženim iznosom potpore 2.048.739,00 kuna te jedna Izjava o poništenju obveze, s ukupnim traženim iznosom potpore 113.830,50 kuna. Izdana je 1.001 Odluka o dodjeli sredstava u ukupnom odobrenom iznosu potpore od 113.927.663,73 kuna. Isplaćeno je 976 korisnika u ukupnom iznosu isplaćene potpore od 55.590.129,15 kuna, od čega je jedan korisnik potpuno isplaćen.

f) Mjera 7 „Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima“

Cilj provedbe mjere 7 „Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima“ unutar Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. je poboljšanje životnih uvjeta u ruralnim sredinama, doprinos privlačnosti sela i njegovom razvojnom potencijalu za druge aktivnosti te poticanje rasta i društveno-ekonomske održivosti. Provedbom mjere 7 izravno će se doprinositi ostvarivanju Prioriteta br. 6 Europske unije za EPFRR: Promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva te gospodarski razvoj u ruralnim područjima.

Provedba tipa operacije 7.1.1. „Sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj jedinica lokalne samouprave“

Prvi natječaj za podmjeru 7.1. „Sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj općina i sela u ruralnim područjima i njihovih temeljnih usluga te planova zaštite i upravljanja koji se odnose na lokalitete Natura 2000 i druga područja visoke prirodne vrijednosti“, tip operacije 7.1.1. „Sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj jedinica lokalne samouprave“ bio je raspisan od 11. ožujka 2015. do 11. svibnja 2015. godine. Na natječaj je zaprimljeno ukupno 400 zahtjeva korisnika s ukupnim traženim iznosom potpore od 37.580.575,14 kuna. Izdano je 160 Odluka o odbijanju, u ukupnom iznosu tražene potpore od 15.790.226,45 kuna. Doneseno je 240 Odluka o dodjeli sredstava, u ukupnom iznosu potpore od 20.993.191,59 kuna. Do 31. prosinca 2016. godine isplaćeno je 48 korisnika u ukupnom iznosu isplaćene potpore od 3.008.101,25 kuna od čega je 31 korisnik potpuno isplaćen. Administrativna obrada zahtjeva je završena u cijelosti.

Provedba tipa operacije 7.2.1. „Ulaganja u građenje javnih sustava za vodoopskrbu, odvodnju, pročišćavanje otpadnih voda“

Prvi natječaj za podmjeru 7.2. „Ulaganja u izradu, poboljšanje ili proširenje svih vrsta male infrastrukture, uključujući ulaganja u obnovljive izvore energije i uštedu energije“, tip operacije 7.2.1. „Ulaganja u građenje javnih sustava za vodoopskrbu, odvodnju, pročišćavanje otpadnih voda“ bio je raspisan od 5. rujna 2016. do 5. listopada 2016. godine. Na natječaj je zaprimljeno 108 zahtjeva, s ukupnim traženim iznosom potpore od 463.654.692,28 kuna. Do 31. prosinca 2016. godine, administrativna obrada zahtjeva nije započela.

Provedba tipa operacije 7.2.2. „Ulaganja u građenje nerazvrstanih cesta“

Prvi natječaj za podmjeru 7.2. „Ulaganja u izradu, poboljšanje ili proširenje svih vrsta male infrastrukture, uključujući ulaganja u obnovljive izvore energije i uštedu energije“, tip operacije 7.2.2. „Ulaganja u građenje nerazvrstanih cesta“ bio je raspisan od 4. studenoga 2016. do 23. prosinca 2016. godine. Na natječaj je do 31. prosinca 2016. godine zaprimljeno

255 zahtjeva, s ukupnim traženim iznosom potpore od 803.584.655,36 kuna. Do 31. prosinca 2016. godine, administrativna obrada zahtjeva nije započela.

g) Mjera 8 „Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje isplativosti šuma”

Specifični ciljevi mjere su:

- konverzija degradiranih šumskih sastojina, šumskih sastojina narušene strukture vrste drveća i šumskih kultura u mješovite visoke šume autohtonih vrsta drveća
- modernizacija postojećih te uvođenje učinkovitih i okolišno prihvatljivih tehnologija, strojeva i opreme, kao i povećanje sigurnosti radnih procesa u pridobivanju drva, šumskouzgojnim radovima i predindustrijskoj preradi drva
- promocija drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda
- povećanje konkurentnosti šumarskog sektora
- stvaranje novih radnih mesta u šumarskom sektoru.

Opći ciljevi mjere su:

- poboljšanje općekorisnih funkcija šuma
- poboljšanje strukture, stabilnosti i otpornosti šumskih ekosustava na klimatske promjene
- dugoročno povećanje gospodarske vrijednosti degradiranih šumskih sastojina te povećanje korištenja obnovljivih izvora energije (šumske biomase) u ruralnim područjima
- povećanje sekvestracije ugljika u postojećim šumama i pošumljavanje.

U sklopu podmjere 8.5. „Potpora za ulaganja u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava“ raspisana su dva natječaja.

Prvi natječaj za tip operacije 8.5.1. “Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura“, bio je raspisan od 8. lipnja 2016. do 10. listopada 2016. uz produljenje do 10. studenog 2016. Pristiglo je 42 zahtjeva za potporu s ukupnom vrijednosti iznosa tražene potpore 19.434.375,30 kuna. Na dan 31. prosinca 2016. godine administrativna obrada zahtjeva za potporu je u tijeku.

Prvi natječaj za tip operacije 8.5.2. “Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture“ bio je raspisan od 15. lipnja 2016. do 17. listopada 2016. godine. Pristiglo je 25 zahtjeva za potporu s ukupnom vrijednosti iznosa tražene potpore 11.568.888,96 kuna. Na dan 31. prosinca 2016. godine administrativna obrada zahtjeva za potporu je u tijeku.

U sklopu podmjere 8.6. Potpora za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i marketing šumskih proizvoda raspisana su tri natječaja.

Prvi natječaj za tip operacije 8.6.1. "Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumsko uzgojnim radovima" raspisan je 15. lipnja 2016. godine, a zahtjevi za potporu zaprimani su od 15. srpnja do 15. studenoga 2016. godine. Zaprimljeno je 37 zahtjeva, u ukupnom iznosu tražene potpore 48.548.011,48 kuna. Na dan 31.prosinca 2016. administrativna obrada zahtjeva za potporu je u tijeku.

Prvi natječaj za tip operacije 8.6.2. "Modernizacija tehnologija, strojeva, alata i opreme u predindustrijskoj preradi drva" raspisan je 15. lipnja 2016. godine uz zaprimanje zahtjeva od 15. srpnja 2016. do 15. studenoga 2016. godine. Zaprimljeno je 37 zahtjeva, u ukupnom iznosu tražene potpore 48.548.011,48 kuna. Na dan 31. prosinca 2016. administrativna obrada zahtjeva za potporu je u tijeku.

Prvi natječaj za tip operacije 8.6.3. "Marketing drvnih i nedrvnih šumskih proizvoda" raspisan je 22. lipnja 2016. godine uz zaprimanje zahtjeva od 22. srpnja do 22. studenoga 2016. godine. Do kraja 2016. godine je administrativno zaprimljen jedan zahtjev za potporu. Na dan 31. prosinca 2016. godine administrativna obrada zahtjeva za potporu je u tijeku.

h) Mjera 17 „Upravljanje rizikom“

Podmjera 17.1. „Osiguranje usjeva, životinja i biljaka“

Cilj operacije je ohrabriti aktivne poljoprivrednike kako bi se osigurala njihova proizvodnja protiv moguće štete.

Potpore unutar ove operacije jest finansijski doprinos u korist premije osiguranja za usjeve, životinje i nasade, a protiv ekonomskih gubitaka prouzročenih štetnim klimatskim promjenama te biljnim i životinjskim bolestima, štetnicima i incidentima u okolišu ili mjeru prihvaćene u skladu sa Direktivom 2000/29/EC kako bi se iskorijenila ili suzbila bolest biljaka, ili nametnika koji uništava više od 30% prosječne godišnje proizvodnje poljoprivrednika.

Korisnici podnose zahtjev jednom godišnje u razdoblju od 1. listopada tekuće godine do 31. siječnja iduće godine. Za 2016. godinu mogućnost podnošenja zahtjeva za potporu završena je 31. siječnja 2017. Do kraja 2016. godine zaprimljena su 95 zahtjeva za potporu.

i) Mjera 18 „Dodatno nacionalno financiranje“ za 2016. godinu

Broj zaprimljenih zahtjeva u 2016. godini za Mjelu 18 bio je 95.149. Administrativna obrada jedinstvenih zahtjeva za 2016. godinu nije dovršena do kraja 2016. godine.

j) Mjera 19 „LEADER - CLLD“

Veliki poticaj za razvoj hrvatskih ruralnih područja na lokalnoj razini u novom programskom razdoblju imat će lokalne akcijske grupe (u dalnjem tekstu: LAG) u okviru LEADER pristupa. LEADER je razvojni alat s pomoću kojeg lokalni dionici pripremajući i provodeći lokalne razvojne strategije imaju priliku sudjelovati u razvoju svoje regije. Lokalno stanovništvo/dionici najbolji su poznavatelji razvojnih potreba određenog područja kao i

razvojnih potencijala. LAG je partnerstvo javnog, gospodarskog i civilnog sektora na lokalnoj razini koje je osnovano s namjerom izrade i provedbe lokalne razvojne strategije tog područja.

Provedba LEADER pristupa u Republici Hrvatskoj započeta je tijekom provedbe IPARD programa. Provedba LEADER pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2014. – 2020. doprinosi razvoju ruralnih područja putem provedbe lokalnih razvojnih strategija (u dalnjem tekstu: LRS). Uključivanjem lokalnog stanovništva u izradu i provedbu LRS-a u skladu s principima „odozdo prema gore“ stvaraju se uvjeti za provedbu održivog razvoja ruralnih područja.

Mjera 19 u razdoblju od 2014. do 2020. godine provodit će se kroz četiri podmjere:

- 19.1. Pripremna pomoć
- 19.2. Provedba operacija unutar CLLD strategije
- 19.3. Priprema i provedba aktivnosti suradnje lokalne akcijske grupe
- 19.4. Tekući troškovi i animacija.

Prvi natječaj za podmjeru 19.1. „Pripremna pomoć“, tip operacije 19.1.1. „Pripremna pomoć“ bio je raspisan od 26. svibnja 2015. do 24. srpnja 2015. godine.

Na natječaj su zaprimljena ukupno 54 zahtjeva korisnika s ukupnim traženim iznosom potpore od 20.078.478,60 kuna. Administrativna obrada svih zahtjeva završena je u cijelosti. Izdane su četiri Odluke o odbijanju s ukupnim iznosom tražene potpore od 1.585.855,00 kuna i 50 Odluka o dodjeli sredstava u ukupnom iznosu potpore od 18.301.504,81 kuna. Do 31. prosinca 2016. godine, ukupno je isplaćeno 14.319.971,23 kuna. Administrativna obrada zahtjeva je završena u cijelosti.

Natječaj za provedbu podmjeru 19.2. „Provedba operacija unutar CLLD strategije“, tip operacije 19.2.1. „Provedba operacija unutar CLLD strategije“ bio je raspisan od 3. lipnja 2016. do 1. srpnja 2016. godine. Na natječaj su zaprimljena ukupno 55 zahtjeva korisnika. Izdana je jedna Odluka o odbijanju i 54 Odluka o dodjeli sredstava u ukupnom iznosu potpore od 463.050.783,20 kuna. Do 31. prosinca 2016. godine izdane su Odluke o privremenom odabiru LAG-a.

k) Mjera 20 „Tehnička pomoć“

Za mjeru Tehnička pomoć u 2016. godini podneseno je osam zahtjeva za isplatu, četiri od strane Upravljačkog tijela i četiri od strane APPRRR-a. Odobreno je šest zahtjeva za isplatu te je odobren i isplaćen iznos od 6,97 milijuna kuna ukupnih sredstava odnosno 5,92 milijuna kuna sredstava Europske unije.

Mreža za ruralni razvoj

Kako bi se osigurao kontinuitet u radu Mreže za ruralni razvoj (u dalnjem tekstu: Mreža), osnovane u predpristupnom razdoblju, u razdoblju 2014. - 2020. nije se uspostavljala nova Mreža, ali su se u svrhu bolje provedbe aktivnosti proveli određene organizacijske promjene.

Time se osigurao snažniji identitet, jasniji djelokrug djelovanja i veći doprinos dionika Mreže. Reorganizacija je započela u siječnju 2015. godine. Tijekom 2016. godine reorganizacija je nastavljena završetkom izrade i usvajanjem, na prvoj sjednici Upravljačkog odbora Mreže (održanoj 27. travnja 2016. godine), Poslovnika o radu Mreže, Akcijskog plana Mreže za razdoblje 2014. - 2020., dvogodišnjeg Akcijskog plana Mreže za razdoblje 2016. – 2018., dodjelom jednog djelatnika na poslovima tajništva Mreže te provedbom aktivnosti sukladno raspoloživim sredstvima i ljudskom kapacitetu Mreže.

Tijekom 2016. godine za potrebe tajništva Mreže nabavljena je računalna oprema, sredstva za označavanje događaja u organizaciji Mreže te je održavana mrežna stranica Mreže.

Temeljem Rješenja o izmjeni i dopuni Rješenja o imenovanju članova Upravljačkog odbora Mreže od 2. ožujka 2016. godine imenovan je novi predsjednik Mreže.

Financiranje provedbe aktivnosti Mreže provode se iz sredstava Mjere 20 „Tehnička pomoć“, Podmjera 20.2 „Podrška za osnivanje i upravljanje Nacionalne ruralne mreže“ u sklopu Programa, odnosno iz alokacije koja je predviđena za aktivnosti Mreže, a koja iznosi 10% od alokacije za Mjeru 20 „Tehnička pomoć“. Dokument temeljem kojeg se provode aktivnosti Mreže je Akcijski plan Mreže. Za aktivnosti uspostave, rada i upravljanja Mrežom i s njima povezanih izdataka koristi se do 25% sredstava, a za aktivnosti pripreme i provedbe Akcijskog plana Mreže najmanje 75% od ukupno alociranih sredstava.

Izradi Akcijskog plana Mreže prethodile su konzultacije članova Mreže o prioritetima kojima bi se Mreža trebala baviti u ovom programskom razdoblju, o potrebi izgradnje kapaciteta članova i osnivanja tematskih radnih grupa te su LAG-ovi imali mogućnost predložiti zajedničku temu/aktivnost za LAG-ove koju bi finansirala Mreža (npr. mogućnost organiziranja on-line foruma, besplatni savjeti pravnog stručnjaka vezano uz rad LAG-a i sl.).

Tajništvo Mreže djeluje u Ministarstvu nadležnom za poljoprivredu pri Upravi nadležnoj za provedbu Programa.

Tijekom 2016. godine djelatnici tajništva Mreže sudjelovali su u radnim tijelima Europske mreže za ruralni razvoj (Upravljački odbor i LEADER pododbora) i događajima organiziranim od strane Europske mreže za ruralni razvoj.

Druga sjednica Upravljačkog odbora Mreže održana je 29. studenoga 2016. godine.

Mreža je na dan 23. prosinca 2016. imala 310 članova. Prvotno se prijava u članstvo Mreže podnosila putem javnog poziva za podnošenje prijava za članstvo u Mreži, a naknadno putem web forme.

B.2.2. IAKS mjere ruralnog razvoja

IAKS mjere ruralnog razvoja iz Programa ruralnog razvoja obuhvaćaju potporu za:

- a) mjeru 10 „Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene“
- b) mjeru 11 „Ekološki uzgoj“

c) mjeru 13 „Plaćanja područjima s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima“.

Sredstva potpore za mjeru 10 „Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene“, mjeru 11 „Ekološki uzgoj“ i mjeru 13 „Plaćanja područjima s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima“ osiguravaju se iz proračuna Europske unije i državnog proračuna Republike Hrvatske, od čega Europska unija sudjeluje s 85% udjela, a Republika Hrvatska s 15% udjela.

a) Mjera 10 „Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene“

U proteklih nekoliko desetljeća svjedoci smo promjena u metodama poljoprivredne proizvodnje s rastućim trendom intenzivne i industrijalizirane poljoprivrede. Visoko specijalizirana poljoprivredna proizvodnja, uglavnom orijentirana na monokulturu, ima za cilj proizvesti što veći urod po jedinici površine, što zahtijeva velike količine sintetskih gnojiva i pesticida. Stajski se gnoj rijetko primjenjuje, a bez povratka organske tvari u tlo smanjuje se sloj humusa, što dovodi do smanjene plodnosti tla.

Moderna mehanizacija zahtijeva velike oranične površine, što je dovelo do krčenja živica i šumaraka, preoravanja travnjaka i isušivanja močvarnih područja. Sve je to dovelo do gubitka tradicionalnih obilježja krajobraza uz značajan, negativni utjecaj na bioraznolikost.

Cilj mjere je potaknuti poljoprivredne prakse koje su korisne za okoliš, ublažiti negativne učinke poljoprivrede i povećati bioraznolikost, kao i očuvati genetske resurse vezane uz poljoprivredu.

Konkretno, posebna pozornost posvećena je gubitku tla i plodnosti tla, nedostatku obrazovanja i svijesti među poljoprivrednicima o važnosti i prednostima održivog upravljanja ekosustavom, uvođenju i kontinuiranoj primjeni održivog načina uzgoja kako bi se smanjio pritisak na poljoprivredno zemljište i očuvanje tradicionalnih biljnih i životinjskih vrsta koje su prilagođene lokalnim uvjetima te su u opasnosti od izumiranja.

U svrhu pojednostavljenja izdavanja Odluka temeljem članka 47. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 (SL L 347, 20.12.2013.) (u daljem tekstu: Uredba (EU) br. 1305/2013) APPRRR više ne izdaje svaki put novu Odluku kada se veličina ARKOD parcele poveća do 10%, niti se korisnici sankcioniraju ako se ARKOD parcela smanji do 10%.

U 2016. godini kroz M10 potpora se mogla ostvariti za podmjeru 10.1. „Plaćanje obveza povezanih s poljoprivredom, okolišem i klimatskim promjenama“.

Unutar podmjere 10.1. potpora se može ostvariti za sljedeće tipove operacija:

- 10.1.1. Obrada tla i sjetva na terenu s nagibom za oranične jednogodišnje kulture
- 10.1.2. Zatravnjivanje trajnih nasada
- 10.1.3. Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti
- 10.1.4. Pilot mjera za zaštitu kosca (Crex crex)

- 10.1.5. Pilot mjera za zaštitu leptira
- 10.1.6. Uspostava poljskih traka
- 10.1.7. Održavanje ekstenzivnih voćnjaka
- 10.1.8. Održavanje ekstenzivnih maslinika
- 10.1.9. Očuvanje ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja.

U 2016. za operacije unutar Mjere 10 bilo je prijavljeno 3.074 korisnika. Na kraju 2016. godine administrativna obrada jedinstvenih zahtjeva je bila u tijeku.

b) Mjera 11 „Ekološki uzgoj“

Ekološka poljoprivreda odgovor je na očite negativne učinke konvencionalne poljoprivrede na okoliš i prirodne resurse, kao i na zdravlje ljudi. Rastući interes potrošača za zdravom, ekološkom hranom, ali i rastući interes proizvođača, ukazuju na potrebu za ovom mjerom.

Cilj mjerne je poticanje praksi ekološkog uzgoja koje su korisne za okoliš, zrak, tlo, vode i bioraznolikost, čime se umanjuju negativni učinci konvencionalne poljoprivrede na okoliš. Operacije unutar mjerne s ciljem očuvanja kvalitete vode, zraka i tla te povećanja plodnosti tla, doprinose zdravlju ljudi i životinja kroz proizvodnju zdrave, kemijski netretirane hrane. To je održiva poljoprivredna proizvodnja, koja je u skladu s prirodom i prirodnim zakonima te kao takva doprinosi očuvanju bioraznolikosti, uključujući područja Natura 2000 i područja velike prirodne vrijednosti. U širem kontekstu, doprinosi razvoju specifičnih ruralnih područja, očuvanju kulturne baštine kao i tipičnog hrvatskog krajobraza.

U svrhu pojednostavljenja izdavanja Odluka (članak 47. Uredbe) 1305/2013 APPRRR više ne izdaje svaki put novu Odluku kada se veličina ARKOD parcele poveća do 10%, niti se korisnici sankcioniraju ako se ARKOD parcela smanji do 10%.

Budući da je ekološka poljoprivreda daleko zahtjevniji sustav poljoprivredne proizvodnje, potpora unutar mjerne daje se kako bi se novi poljoprivrednici potaknuli na prihvatanje obveza koje nadilaze uvjete višestruke sukladnosti i propisanih zahtjeva upravljanja te kako bi se potaknuto poljoprivrednike koji su već prihvatili navedene obveze da nastave s ekološkom poljoprivredom.

Potpore se ostvaruje kroz dvije podmjere:

- 11.1. Plaćanja za prijelaz na ekološke poljoprivredne prakse i metode
- 11.2. Plaćanja za održavanje ekoloških poljoprivrednih praksi i metoda

U 2016. godini za M11 bilo je prijavljeno 4.100 korisnika. Na kraju godine, administrativna obrada jedinstvenih zahtjeva je bila u tijeku.

Kako bi ostvario potporu za trajne travnjake, korisnik mora držati najmanje 0,5 UG na hektar trajnog travnjaka, odnosno 0,3 UG na hektar krškog pašnjaka. Prihvatljive životinje (goveda, kopitarji, ovce i koze) moraju se držati sukladno Uredbi Vijeća (EZ) br. 834/2007 od 28. lipnja 2007. o ekološkoj proizvodnji i označivanju ekoloških proizvoda i stavljanju izvan snage

Uredbe (EEZ) br. 2092/91 (SL L 189, 20.7.2007.) (u dalnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 834/2007) i Uredbi Komisije (EZ) br. 889/2008 od 5. rujna 2008. o detaljnim pravilima za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označivanju ekoloških proizvoda s obzirom na ekološku proizvodnju, označivanje i kontrolu (SL L 250, 18.9.2008.) (u dalnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 889/2008. Potporu je moguće ostvariti samo za površinu koja odgovara obveznom broju UG.

Od 2017. godine će se moći kombinirati M10 i M 11.

c) Mjera 13 „Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima“

Pojedini dijelovi Republike Hrvatske (obično udaljeni od velikih naselja) označeni su kao područja pod utjecajem nepovoljne klime ili nepovoljnih karakteristika tla, gdje je posebno prisutan problem odljeva stanovništva te gdje stanovnici moraju uložiti više napora kako bi održali poljoprivrednu proizvodnju. Poljoprivreda je vrlo često jedini izvor prihoda, međutim, zbog nepovoljnih proizvodnih uvjeta, često i zbog izraženih klimatskih promjena, prinosi su ispodprosječni.

Zbog svih tih razloga, u tim područjima dolazi do napuštanja poljoprivredne proizvodnje i do značajne depopulacije.

Kako bi se usporio trend napuštanja poljoprivredne proizvodnje, u Republici Hrvatskoj se poljoprivrednicima koji su održavali proizvodnju na područjima s ograničenjima dodjeljivala dodatna potpora u skladu s nacionalnim zakonodavstvom. Od 2015. godine nacionalna shema područja s težim uvjetima gospodarenja zamijenjena je shemom područja s prirodnim ograničenjima u skladu s Uredbom (EU) br. 1305/2013.

Potpore se može ostvariti za sljedeće podmjere:

- 13.1. Plaćanja u gorsko planinskim područjima
- 13.2. Plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima
- 13.3. Plaćanja u područjima s posebnim ograničenjima.

Gorsko - planinsko područje obuhvaća jedinice lokalne samouprave (u dalnjem tekstu: JLS) koje na najmanje 50% svoga područja ispunjavaju sljedeće kriterije:

- nadmorska visina iznad 700 m
- nadmorska visina 500 – 700 m uz nagib veći od 15%
- nadmorska visina 400 – 500 m uz nagib veći od 15% ukoliko je vertikalna raščlanjenost reljefa veća od 500 m.

Ovaj je kriterij primjenjiv samo u slučaju kada JLS graniči s JLS-om koji je definiran sukladno prvom ili drugom kriteriju.

Područje sa značajnim prirodnim ograničenjima obuhvaća JLS-ove koji na najmanje 60% poljoprivredne površine ispunjavaju neki od kriterija s pripadajućim graničnim vrijednostima koji su definirani u Prilogu III. Uredbe (EU) br. 1305/2013:

- niska temperatura
- suša
- ograničena propusnost tla
- nepovoljna tekstura i kamenitost
- plitka ekološka dubina
- nepovoljna kemijska svojstva
- nagib.

Područje s posebnim ograničenjem obuhvaća JLS-ove koji na najmanje 50% svog teritorija imaju karakteristike krša.

U 2016. godini bilo je 57.762 korisnika prijavljenih za mjeru 13. Na kraju 2016. godine administrativna obrada jedinstvenih zahtjeva je bila u tijeku.

Tablica 5. IAKS mjere ruralnog razvoja u 2016.

Mjera	Naziv mjere	Podmjera	Naziv podmjere	Redni broj	Naziv operacije	Broj korisnika	Isplaćeno, eur
M10	Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene	10.1.	Plaćanje obveza povezanih s poljoprivredom, okolišem i klimatskim promjenama	10.1.1.	Obrada tla i sjetva na terenu s nagibom za oranične jednogodišnje kulture	25	Na kraju 2016.godine administrativna kontrola u tijeku
				10.1.2.	Zatravnjivanje trajnih nasada	0	0
				10.1.3.	Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti	157	Na kraju 2016.godine administrativna kontrola u tijeku
				10.1.4.	Pilot mjera za zaštitu kosca (Crex crex)	37	Na kraju 2016.godine administrativna kontrola u tijeku
				10.1.5.	Pilot mjera za zaštitu leptira	6	Na kraju 2016.godine administrativna kontrola u tijeku
				10.1.6.	Uspostava poljskih traka	0	0
				10.1.7.	Održavanje ekstenzivnih voćnjaka	0	0
				10.1.8.	Održavanje ekstenzivnih maslinika	149	Na kraju 2016.godine administrativna kontrola u tijeku
				10.1.9.	Očuvanje ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja	2.700	Na kraju 2016.godine administrativna kontrola u tijeku
				UKUPNO		3.074	
M11	Ekološki uzgoj	11.1.	Plaćanje radi prijelaza na prakse i metode ekološkog uzgoja			Na kraju 2016.godine administrativna kontrola u tijeku	
						1.367	
		11.2.	Plaćanje radi održavanja praksi i metoda ekološkog uzgoja			2.733	Na kraju 2016.godine administrativna kontrola u tijeku
M13	Plaćanja u područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima	13.1.	Plaćanja u gorsko planinskim područjima			Na kraju 2016.godine administrativna kontrola u tijeku	
						5.486	
						Na kraju 2016.godine administrativna kontrola u tijeku	
		13.2.	Plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima			42.473	
		13.3.	Plaćanja u područjima s posebnim ograničenjima			9.803	Na kraju 2016.godine administrativna kontrola u tijeku
UKUPNO				57.762			

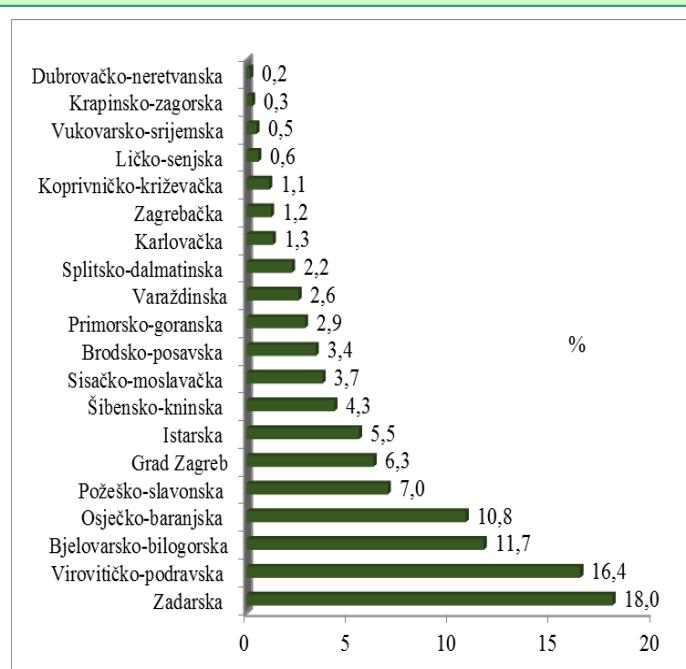
Izvor: APPRRR, Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

B.2.3. Nacionalne mjere ruralnog razvoja

a) Potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja

U 2016. godini potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja definirana je Zakonom o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/2015 i Pravilnikom o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja, Narodne novine, br. 20/16, 39/16 i 91/16. Potporom za očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja nastoji se sačuvati domaće vrste i kultivare koji potječu iz domaćih biljnih genetskih izvora i koji nisu bili predmet sustavnog oplemenjivanja, a kulturno su i tradicijsko naslijede Republike Hrvatske. U 2016. godini iz državnog proračuna isplaćeno je 965.667,59 kuna za 576 korisnika potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja, a radi se o isplatama potpore odobrene za 2015. godinu.

Udio isplaćene potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja po županijama u 2016. godini

Izvor: APPRR; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

b) Potpora za integriranu poljoprivrednu proizvodnju

Mjera kroz koju se isplaćuje potpora za integriranu poljoprivrednu proizvodnju od 2016. godine više se ne provodi, ali su tijekom 2016. godine izvršene isplate za odobrenu potporu za 2015. godinu.

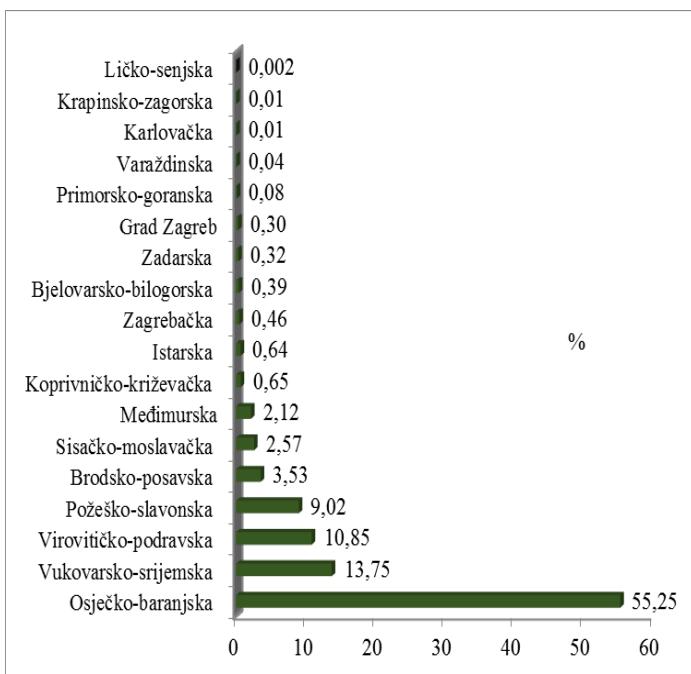
Integrirana je poljoprivreda sustav poljoprivredne proizvodnje koji predstavlja uravnoteženu primjenu agrotehničkih mjera uz uvažavanje ekonomskih, ekoloških i toksikoloških

čimbenika, pri čemu se kod jednakog ekonomskog učinka prednost daje ekološki i toksikološki prihvatljivim mjerama.

Integrirana proizvodnja poljoprivrednih proizvoda definirana je Zakonom o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/2015, Pravilnikom o integriranoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda, Narodne novine, br. 137/12 i 59/14 i Pravilnikom o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja, Narodne novine, br. 20/16.

Sastavni dio Pravilnika o integriranoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda su i Tehnološke upute za četiri područja poljoprivredne proizvodnje: ratarstvo, povrćarstvo, voćarstvo i integriranu proizvodnju grožđa. U sklopu ove potpore u 2016. godini iz državnog proračuna isplaćeno je 27.916.185,99 kuna za 482 korisnika, a radi se o isplatama za potpore odobrene za 2015. godinu.

Udio isplaćene potpore za integriranu proizvodnju po županijama u 2016. godini

Izvor: APPRR; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

c) Potpora osiguranju od mogućih šteta u proizvodnji u poljoprivredi

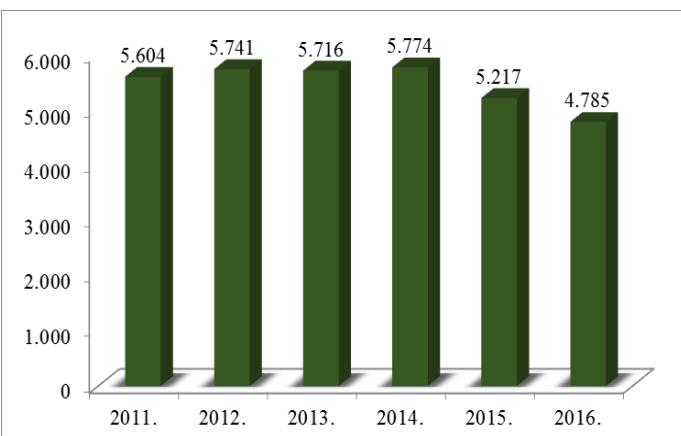
Od 2004. godine provodi se sustav potpore osiguranju poljoprivredne proizvodnje. Cilj je potpore da se poljoprivrednim proizvođačima pokriva dio troškova premije osiguranja njihove proizvodnje od mogućih šteta od vremenskih neprilika i elementarnih nepogoda (tuče, mraza i poplave). Osiguraniku se po pojedinoj polici osiguranja plaća potpora od 25% troška zaračunane ukupne premije osiguranja, odnosno premije po skupnoj polici osiguranja, bez obzira na osigurani rizik za koji je sklopljena polica osiguranja.

Pravo na potporu do 2016. godine ostvarivalo se na temelju Pravilnika o ostvarivanju prava na potporu osiguranja od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi (Narodne novine, broj 33/12). Maksimalan iznos potpore za osiguranje proizvodnje u tijeku jedne godine po pojedinoj pravnoj ili fizičkoj osobi, kada je ona osiguranik ili ugovaratelj osiguranja po skupnoj polici, bio je 350.000,00 kuna. U sklopu ove potpore u 2016. godini isplaćeno je 22.914.369,33 kuna za 4.785 korisnika, a radi se o isplatama potpore odobrene za 2015. godinu.

Za police osiguranja koje pokrivaju poljoprivrednu proizvodnju u 2016. godini više se potpora ne provodi kroz nacionalne mjere već kroz mjeru 17 Programa ruralnog razvoja, sukladno Pravilniku o provedbi mjere M17 "Upravljanje rizicima", podmjere 17.1. "Osiguranje usjeva, životinja i biljaka" iz Programa ruralnog razvoja za razdoblje 2014. – 2020., (Narodne novine, br. 135/15, 78/2016, 109/2016).

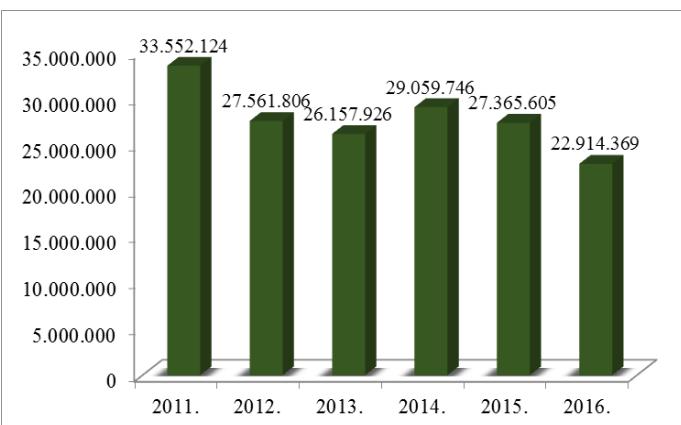
Prema novom Pravilniku stopa potpore iznosi 65% plaćene premije osiguranja, a predviđena sedmogodišnja alokacija iznosi 56.673.373,50 eura. Uvjeti za potporu prema tom Pravilniku značajno se razlikuju u odnosu na dosadašnja pravila, odnosno riječ je o dvije različite mjere koje osim različite stope sufinanciranja imaju i različite uvjete prihvatljivosti.

Broj korisnika potpora osiguranju od mogućih šteta u proizvodnji od 2011. do 2016. godine

Izvor: APPRR; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Ukupan iznos isplaćenih potpora osiguranju od mogućih šteta u proizvodnji u kunama od 2011. do 2016. godine

Izvor: APPRR; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

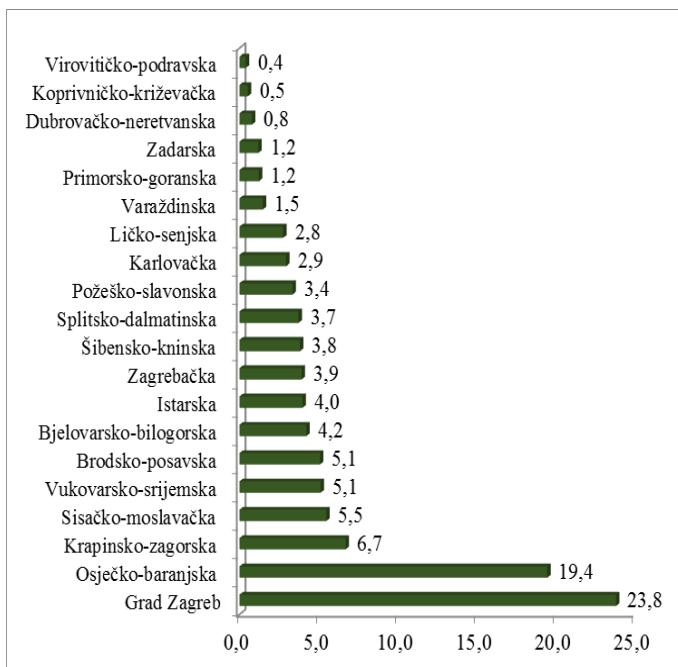
d) Potpore za organizaciju manifestacija

Jedna od nacionalnih mjera jest i ona namijenjena poticanju organizacije manifestacija u području poljoprivrede i ruralnog razvoja kojom se potiču znanstveno-stručni skupovi, gospodarske manifestacije (sajmovi i izložbe vezane uz poljoprivredu, prehranu i ruralni razvoj) te lokalno tradicijske manifestacije vezane uz prezentaciju kulturne baštine, tradicijskih obrta i lokalnih proizvoda.

Provedbom ove mjere, osim što se potiče očuvanje običaja, kulturne i prirodne baštine, potiče se uvođenje novih tehnologija i inovacija te diversifikacija ruralnih ekonomskih aktivnosti, što ima utjecaj na ostanak mladih obrazovanih skupina stanovnika ruralnih područja, zapošljavanje (samozapošljavanje) te promjene životnog standarda ljudi.

U 2016. godini potporu za organizaciju manifestacije dobio je 81 korisnik, a ukupno je isplaćeno 1.255.502,39 kuna potpore.

Udio isplaćene potpore za manifestacije po županijama u 2016. godini

Izvor: APPRRR; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

B.2.4. Mjere u sklopu IPARD programa

IPARD program službeno je odobrila Europska komisija (u dalnjem tekstu: EK) 25. veljače 2008. godine. Od tada je program mijenjan osam puta (uglavnom zbog izmjena finansijskih tablica) od čega su posljednje promjene usvojene od strane EK 24. studenoga 2015. godine. Programom su definirana tri strateška prioriteta djelovanja, a za svako su prioritetno područje određeni specifični ciljevi koji će se ostvariti odgovarajućim mjerama.

a) Prioritet 1. Poboljšanje tržišne učinkovitosti i provedbe standarda Zajednice

- Mjera 101 Ulaganje u poljoprivredna gospodarstva radi restrukturiranja i dostizanja standarda Zajednice
- Mjera 103 Ulaganje u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda u svrhu restrukturiranja tih aktivnosti i dostizanja standarda Zajednice.

b) Prioritet 2. Pripremne radnje za provedbu poljoprivredno-okolišnih mjera i lokalnih strategija ruralnog razvoja

- Mjera 201 Radnje za poboljšanje okoliša i krajolika
- Mjera 202 Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja – LEADER.

U 2015. godini u Republici Hrvatskoj bilo je registrirano 55 LAG-ova (sukladno nacionalnim propisima za udruge), koji pokrivaju 50.570 km² što je oko 89% ukupne površine Republike Hrvatske i u njima se nalazi 2.193.552 stanovnika oko 51% ukupnog broja stanovnika .

Prosječna površina po LAG-u iznosi oko 920 km², a prosječan broj stanovnika po LAG-u je 40.000. U sastav LAG-ova uključeno je 512 jedinica lokalne samouprave. Sve županije imaju u svojim granicama registriran barem jedan LAG, a županije koje imaju najveći broj LAG-ova su Splitsko-dalmatinska (šest LAG-ova) te Osječko-baranjska, Zadarska, Primorsko-goranska, Istarska i Sisačko-moslavačka (svaka po četiri LAG-a). Dva LAG-a nalaze se na području koje obuhvaća tri županije, a dvanaest LAG-ova nalazi se na području koje administrativno obuhvaća dvije županije.

Ukupno je iz sredstava mjere 202 u Republici Hrvatskoj bio sufinanciran rad 42 LAG-a.

c) Prioritet 3. Razvoj ruralne ekonomije

- Mjera 301 Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture
- Mjera 302 Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti.

Na raspolaganju je i mjera 501 Tehnička pomoć, iz čijih se sredstava mogu financirati brojne aktivnosti vezane ponajprije uz promidžbu programa, troškove organiziranja sjednica Odbora za praćenje i drugo.

Radi provedbe IPARD programa prema Zakonu o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Komisije europskih zajednica o pravilima za suradnju u vezi s finansijskom pomoći Europske komisije Republici Hrvatskoj i provedbe pomoći u sklopu komponente V. (IPARD) Instrumenta prepristupne pomoći (IPA) (Narodne novine - Međunarodni ugovori, broj 10/08) uspostavljena je i operativna struktura koju čine Nacionalni fond, IPARD Agencija i Upravna direkcija.

Upravljačko tijelo IPARD programa za Republiku Hrvatsku jest Uprava nadležna za upravljanje EU fondom za ruralni razvoj nadležnog za poljoprivredu.

Operativnu provedbu IPARD programa u Republici Hrvatskoj, odnosno funkciju IPARD Agencije, obavlja APPRRR.

Sektor za poslove Nacionalnog fonda u Ministarstvu financija tijelo je odgovorno za upravljanje finansijskim sredstvima namijenjenim provedbi IPARD programa. U skladu s obvezama Sektorskog sporazuma, 18. prosinca 2007. godine osnovan je Odbor za praćenje provedbe IPARD programa. Članovi Odbora (s njihovim zamjenama) predstavnici su državnih institucija, nevladinih organizacija, udruga proizvođača i ostalih relevantnih partnera.

Do 31. prosinca 2016. godine, APPRRR provela je ukupno 21 natječaj, na koji je zaprimljeno ukupno 1.338 prijava. Najviše prijava je zaprimljeno u 2012. godini, njih 466.

Od ukupnog broja natječaja, 12 se odnosilo na mjere 101 i 103 (osam zajedničkih i po dva odvojena natječaja za svaku mjeru), tri za mjeru 301, četiri za mjeru 302, dva natječaja za mjeru 202, a javni poziv za mjeru 501 bio je otvoren 29. ožujka 2013. godine i trajao je do 31. listopada 2014. godine.

Do 31. prosinca 2016. godine isplaćena su sredstva za 693 projekata, u ukupnom iznosu od 134.052.619,52 eura (EU dio 100.732.446,90 eura), od čega je 290 projekata iz mjere 101, 69

projekata iz mjere 103, 104 projekata iz mjere 301, 130 iz mjere 302 te 60 iz mjere 501. U okviru mjere 202 izvršena su plaćanja za 40 LAG-ova.

Tijekom 2016. godine nisu raspisivani natječaji za mjere IPARD programa zbog prelaska na Program ruralnog razvoja. Sve su zaprimljene prijave obradene, a tijekom 2016. godine vršene su isplate za ugovorene projekte. Krajnji rok za dovršetak i konačnu isplatu svih ugovorenih projekata je 31. prosinca 2016. godine.

B.3. Mjere i pravila vezana uz zajedničku organizaciju tržišta poljoprivrednih proizvoda

U okviru trenutno važećeg Zakona o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/2015, a do tada Zakona o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda i posebnim mjerama i pravilima vezanim za tržište poljoprivrednih proizvoda, Narodne novine, br. 82/13, 14/14 i 30/15, implementacijom Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL L 347, 20.12.2013.) (u dalnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1308/2013) osigurava se primjena širokog spektra mjera i pravila (posebno u sektorima žitarica, riže, šećera, sušene krme, sjemena, hmelja, konoplje i lana za vlakna, voća i povrća, proizvoda od prerađenog voća i povrća, banana, živog bilja i cvijeća, maslina i maslinovog ulja, vina, duhana, govedarstva, svinjogojsztva, ovčarstva i kozarstva, peradarstva, mljekarstva, pčelarstva) kojima se uređuje unutarnje tržište poljoprivrednih proizvoda Europske unije, mjere i pravila vezana uz trgovinu s trećim zemljama, pravila tržišnog natjecanja te sustav izvanrednih mjera.

Najintenzivnija je provedba mjera u području tržnih intervencija koje uključuju sustave:

- javne intervencije i potpore privatnom skladištenju
- posebne programe potpore za pojedine sektore kroz :
  - programe za poboljšanje dostupnosti hrane s ciljem poboljšanja distribucije poljoprivrednih proizvoda i poboljšanja prehrabnenih navika djece
  - programe potpore za sektore voća i povrća, vina i pčelarstva.

Uz sustav tržnih intervencija, kroz Uredbu (EU) br. 1308/2013 uspostavljen je i:

- sustav trgovine s trećim zemljama kroz primjenu sustava izvoznih i uvoznih dozvola, povlaštenih uvoznih tarifnih kvota, sustav izvoznih subvencija; kada ih provodi Europska komisija
- sustav izvanrednih mjera kojima se u okviru zajedničke organizacije tržišta uspostavljuju:
  - mjere protiv tržišnih poremećaja

- mjere tržišne potpore koje se odnose na bolesti životinja i gubitak povjerenja potrošača zbog postojanja opasnosti za zdravlje ljudi, životinja ili biljaka
- mjere za rješavanje posebnih problema na tržištu.

Slijedom toga, u području 21 sektora, koje pokriva uređenje tržišta, u primjeni su različite mjere čiju provedbu nalaže Europska komisija.

Pritom je dio mjera trajne naravi, kao što su posebni programi potpora za pojedine sektore te se na temelju toga provode mjere potpora za Nacionalni pčelarski program, potpore za Shemu školskog voća i povrća, mjere potpora za Nacionalni vinarski program, potpore za proizvođačke organizacije u sektoru voća i povrća i stočarstva te njihove programe. Povremene aktivnosti ovisno o odlukama Europske komisije pokreću se za javne intervencije (interventne kupnje i prodaje roba, privatno skladištenje) i izvanredne tržišne mjere.

B.3.1.Tržišne intervencije

U skladu s Uredbom (EU) br. 1308/2013 i Uredbom Vijeća (EU) br. 1370/2013 od 16. prosinca 2013. o utvrđivanju mjera za određivanje određenih potpora i subvencija vezanih uz zajedničku organizaciju tržišta poljoprivrednih proizvoda (SL L 346, 20.12.2013.), (u dalnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1370/2013), utvrđena su pravila za tržišne intervencije, a odnose se na javne intervencije i potpore za privatno skladištenje uz utvrđivanje referentnih pragova po sektorima koji podliježu tržišnim intervencijama. S obzirom na kretanje cijena na tržištu Republike Hrvatske u razdoblju od 2013. do 2015. godine nije bilo provedbe sustava javnih intervencija, odnosno potpore za privatno skladištenje, jer su tržne cijene bile iznad referentnih pragova cijena za pokretanje javne intervencije i privatnog skladištenja u sektorima žitarica, šećera i goveđeg mesa.

Iznimno je tijekom 2014. i 2015. godine, u skladu s Uredbom (EU) br. 1308/2013 i utvrđenim mehanizmima pokretanja mjera, bila otvorena mjera privatnog skladištenja u sektoru mlijeka koju je utvrdila Europska komisija kao dio mjera za prevenciju tržišnih poremećaja zbog zabrane izvoza proizvoda Europske unije u Rusku Federaciju. Zbog poremećaja koji je nastupio zabranom izvoza poljoprivrednih proizvoda u Rusku Federaciju u 2015. godini u cilju stabiliziranja stanja u stočarskom sektoru, uz otvaranje javne intervencije za kupnju mlijeka u prahu i maslaca, aktivirana je mjera privatnog skladištenja za obrano mlijeko u prahu i maslac te svinjsko meso.

B.3.2. Proizvodna ograničenja

Sustav proizvodnih ograničenja predstavlja dio mjera uređenja tržišta i u 2016. godini, a primjenjuje se u sektoru šećera kao i u sektoru mlijeka koji je ruskom zabranom uvoza poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda podrijetlom iz Europske unije izložen tržišnim poremećajima i nestabilnosti. Kako bi se u sektoru mlijeka i mliječnih proizvoda uspostavila tržišna ravnoteža, Europska komisija je Delegiranim Uredbom Komisije (EU) 2016/1612 od 8. rujna 2016. o pružanju potpore za smanjenje proizvodnje mlijeka (SL L 242, 9.9.2016.) (u

dalnjem tekstu: Delegirana uredba (EU) br. 2016/1612) osigurala potporu proizvođačima mlijeka koji se dobrovoljno uključe u mjeru smanjenja proizvodnje mlijeka.

a) Proizvodna ograničenja u sektoru mlijeka

Završetkom kvotne godine 2014./2015., 1. travnja 2015. godine službeno je ukinut sustav proizvodnih ograničenja mlijeka u Europskoj uniji. Dvanaest država članica prekoračilo je ograničenje u posljednjoj godini primjene ovoga sustava. Republika Hrvatska iskoristila je 76% svoje kvote za isporuku i 44% kvote za izravnu prodaju. Ukinjanje ovoga obveznog sustava dodatno je otežalo stanje na europskom tržištu opterećenom ruskim embargom. U postojećoj europskoj poljoprivrednoj regulativi više ne postoji mogućnost nametanja obveznog ograničenja, već se sustav može bazirati isključivo na dobrovoljnoj bazi. Sektor mlijeka općenito, izložen je tržišnom poremećaju zbog neravnoteže između ponude i potražnje na svjetskoj razini, u kojoj važnu ulogu ima produženje ruske zabrane uvoza poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda podrijetlom iz Europske unije. Tome pridonosi i nesrazmjer ponude i potražnje za mlijekom i mliječnim proizvodima na svjetskom tržištu u smislu povećane stope proizvodnje u odnosu na stopu rasta potražnje. Kako bi ublažila učinak krize i ograničila kontinuirani pad cijena mliječnih proizvoda te uspostavila novu ravnotežu u sektoru mlijeka i mliječnih proizvoda Europska unija je u rujnu 2016. godine objavila paket izvanrednih mjera kojemu je namjera stabilizacija tržišta i gospodarske održivosti u mliječnom sektoru. Hrvatski proizvođači mlijeka su u sklopu navedenog paketa, na temelju Delegirane uredbe (EU) br. 2016/1612, sudjelovali u dobrovoljnoj mjeri smanjenja isporuke mlijeka te je na taj način 102 isporučitelja mlijeka za smanjenu isporuku od 2.951.673 kg mlijeka ostvarilo ukupnu potporu od 3.187.104,42 kuna.

b) Proizvodna ograničenja u sektoru šećera

Nacionalna proizvodna kvota za šećer za Republiku Hrvatsku iznosi 192.877 t, a primjenjuje se od 1. listopada 2013. godine, odnosno tržišne godine 2013./2014.

U 2016./2017. tržišnoj godini proizvodna je kvota iskorištena i ukupno je proizvedeno 326.435 t šećera.

Tablica 6. Proizvodnja šećera po proizvođačima

Tržišna godina 2016./2017.	Dodijeljena proizvodna kvota, t	Količina šećera proizvedena izvan kvote, t	Ukupno, t
Viro tvornica šećera d.d.	63.880,86	42.738,90	106.619,76
Sladorana tvornica šećera d.o.o.	64.700,59	59.080,44	123.781,03
Tvornica šećera Osijek d.o.o.	64.295,55	31.738,58	96.034,12

Izvor: APPRRR, obrada: Ministarstvo poljoprivrede

B.3.3. Posebni programi potpora za pojedine sektore

a) Nacionalni program pomoći sektoru vina 2014. – 2018.

Nacionalni programi pomoći sektoru vina omogućavaju državama članicama, pa tako i Republici Hrvatskoj, da u sklopu odobrenog proračuna mjere potpora prilagode svojoj konkretnoj situaciji, odnosno da odaberu mjere koje će najbolje doprinijeti razvoju

vinogradarstva i vinarstva u njihovom području. Nacionalni program pomoći sektoru vina 2014. - 2018. donijela je Vlada Republike Hrvatske 26. lipnja 2013. godine.

Republika Hrvatska je kao najznačajnije mjere u sljedećem petogodišnjem razdoblju odabrala sljedeće mjere:

1. Promidžba na tržištima trećih zemalja
2. Investicije u vinarije i marketing vina
3. Restrukturiranje i konverzija vinograda.

Nacionalna omotnica za sektor vina za Republiku Hrvatsku iznosi:

- za 2014. godinu - 11,8 milijuna eura
- za 2015. godinu - 11,8 milijuna eura
- za 2016. godinu - 11,8 milijuna eura
- od 2017. nadalje 10,8 milijuna eura.

Cilj ovoga petogodišnjeg programa je da temeljem dobrog plana omogući što bolju apsorpciju sredstava iz tzv. „vinarske omotnice“ u svrhu poticanja razvojnih mogućnosti domaćih vinara i povećanja prepoznatljivosti i konkurentnosti na međunarodnom tržištu.

Nacionalni program pomoći sektoru vina za razdoblje od 2014. do 2018. godine provodi APPRRR.

Za dodjelu bespovratnih sredstava mogu se prijaviti vinari i vinogradari koji su upisani u Vinogradarski registar. Najmanji iznos potpore je 3.000 eura, a najveći 750.000 eura, ovisno o mjeri, a za završene projekte APPRRR isplaćuje od 50% do 80% ukupno prihvatljivih troškova.

U cilju provedbe Nacionalnog programa pomoći sektoru vina 2014. – 2018., Ministarstvo poljoprivrede je u 2015. godini donijelo sljedeće propise: Pravilnik o provedbi mjeri Restrukturiranje i konverzija vinograda iz nacionalnog programa pomoći sektoru vina 2014. – 2018., Narodne novine, broj 49/15, Pravilnik o provedbi mjeri Investicija u vinarije i marketing vina iz nacionalnog programa pomoći sektoru vina 2014. – 2018., Narodne novine, broj 49/15 i Pravilnik o provedbi mjeri Promidžba na tržištima trećih zemalja iz nacionalnog programa pomoći sektoru vina 2014. – 2018., Narodne novine, br. 37/15 i 49/15.

b) Nacionalni pčelarski program za razdoblje od 2014. do 2016. godine

Nacionalni pčelarski program za razdoblje od 2014. do 2016. godine program je koji se u trogodišnjim razdobljima u našoj zemlji kontinuirano provodi od 2011. godine. Ulaskom u Europsku uniju 1. srpnja 2013. godine i odobravanjem programa od strane Europske komisije stekli su se uvjeti da se ukupni troškovi provedbe mjeru opisanih u Programu u visini od 50% sufinanciraju sredstvima odobrenim od strane Europske komisije, gdje se ostatak sredstava za podmirenje ukupnih troškova provedbe mjeru osigurava iz državnog proračuna Republike Hrvatske. Mjere koje su se provodile tijekom 2016. godine su: Kontrola i suzbijanje varooze,

Kontrola kvalitete meda, Obnavljanje pčelinjeg fonda, Racionalizacija troškova selećeg pčelarenja, Tehnička pomoć pčelarima i Primijenjena istraživanja u pčelarstvu. Za potporu ovom sektoru preko ovih mjera ukupno je u 2016. godini isplaćeno 10.024.181,00 kuna za 3.510 korisnika, što u odnosu na 2015. godinu znači da je manjem broju korisnika isplaćen veći iznos sredstava.

c) Shema školskog voća i povrća

Ispitivanje prehrambenih navika djece u osnovnim školama u Republici Hrvatskoj u sklopu projekta „Ponašanje u vezi sa zdravljem u djece školske dobi“, pokazalo je sljedeće:

- 66% učenika i učenica ne jede voće svaki dan
- 76% učenika i učenica ne jede povrće svaki dan.

S porastom dobi učenika i učenica zabilježen je pad konzumacije voća i povrća, kao i to da djevojčice jedu više voća i povrća u svim dobnim skupinama od dječaka. Uzimajući u obzir ove i druge podatke koji se odnose na prehrambene navike djece u Republici Hrvatskoj, u cilju prevencije i smanjenja debljine djece Republika Hrvatska se odlučila za provedbu Sheme školskog voća i povrća i povećanje unosa svježeg sezonskog voća i povrća u svakodnevnoj prehrani djece.

U školskoj godini 2015./2016. u Shemu je bilo uključeno:

- 292.160 učenika od prvog do osmog razreda osnovne škole (91,3% od ukupnog broja)
- 770 škole od ukupno 890 škola (86,5% od ukupnog broja).

U okviru Sheme školama su isporučivane mandarine, jabuke, kruške, šljive, breskve, nektarine, trešnje, jagode, rajčice i mrkve.

Shema školskog voća i povrća financirana je s 1.360.845 eura ili 90% iz EPFJ-a i 151.205 eura ili 10% i dodatno 378.012 eura ili 25% za troškove PDV-a državnog proračuna Republike Hrvatske.

Iskorištenost finansijskih sredstava iz Europske unije iznosila je 95,1%.

d) Program mlijeka u školama

Program mlijeka u školama program je Europske unije za opskrbu djece mlijekom i mliječnim proizvodima. Ovaj program dio je programa za poboljšanje dostupnosti hrane namijenjene poboljšanju distribucije poljoprivrednih proizvoda i poboljšanju prehrambenih navika djece. Program mlijeka u školama nema samo prehrambeni već i edukativni karakter jer doprinosi razvitu svijesti o važnosti zdrave prehrane. Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 27. srpnja 2016. godine donijela Odluku o donošenju Nacionalne strategije za provedbu Programa mlijeka u školama za razdoblje od 1. kolovoza 2016. do 31. srpnja 2017. godine, Narodne novine broj, 70/16. Nacionalna strategija za provedbu programa mlijeka u školama za razdoblje od 1. kolovoza 2016. do 31. srpnja 2017. godine jednogodišnji je temeljni dokument kojim se određuju smjernice provedbe programa mlijeka u školama (tzv. školsko mlijeko) tijekom školske godine 2016./2017. u Republici Hrvatskoj. Izradom i dostavom iste

Europskoj komisiji ispunio se preduvjet kojim je ostvareno pravo Republike Hrvatske na sudjelovanje u proračunu Europske unije kroz program mlijeka u školama. Strategija određuje ciljani pristup određenoj grupi korisnika (učenici od prvog do četvrtog razreda u osnovnim školama) i proizvoda (mlijeko i mlječni proizvodi) po uzoru na početni model sheme školskog voća i povrća kako bi se razvili mehanizmi provedbe i probudila svijest o postojanju i mogućnosti korištenja programa mlijeka u školama. Ovom strategijom Program mlijeka u školama u školskoj godini 2015./2016. se financirao u ukupnom iznosu od 5.408.458,00 kuna iz dva izvora:

- Europskog poljoprivrednog jamstvenog fonda (EPJF) – 1.604.074,50 kuna i
- državnog proračuna Republike Hrvatske – 3.804.383,50 kuna.

U školskoj godini 2016./2017. predviđeno je financiranje Programa mlijeka u školama u ukupnom iznosu od 5.480.000,00 kuna iz dva izvora:

- Europskog poljoprivrednog jamstvenog fonda – 1.630.000,00 kuna,
- državnog proračuna Republike Hrvatske – 3.850.000,00 kuna.

e) Proizvođačke organizacije

Važnost organiziranja proizvođača u proizvođačke organizacije prepoznata je u novom okviru Zajedničke poljoprivredne politike i Uredbom (EU) br. 1308/2013, Uredbom (EU) br. 1305/2013 te Uredbom Komisije (EU) br. 702/2014 od 25. lipnja 2014. o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 193, 1.7.2014.), (u dalnjem tekstu: Uredba (EU) br. 702/2014).

Stupanj organiziranosti proizvođača u proizvođačke organizacije blago je porastao u 2016. godini pa su priznate dvije nove proizvođačke organizacije, jedna u sektoru voća i povrća, a druga u sektoru mlijeka i mlječnih proizvoda.

Pravilnik o priznavanju i potporama za početak rada proizvođačkih organizacija (Narodne novine, br. 81/15, 97/15, 100/15, 101/15, 124/15 i 88/16) temeljem kojega je priznatim proizvođačkim organizacijama dodijeljena potpora za početak rada (start-up), a koji je donesen u 2015. godini, u 2016. godini izmijenjen je i dopunjjen sa ciljem pojednostavljivanja provođenja poslovnog plana u obračunskom razdoblju temeljem kojeg se razmatra prihvatljivost troškova pri podnošenju zahtjeva za isplatu. U 2016. godini iz državnog proračuna Republike Hrvatske isplaćena je finansijska potpora za dvije proizvođačke organizacije u sektoru mlijeka u ukupnom iznosu od 1.252.970,37 kuna.

B.3.4. Izvanredne interventne mjere

U drugoj polovici 2014. godine Ruska Federacija uvela je zabranu uvoza određenih proizvoda iz Europske unije, koja je obuhvatila velik broj poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Europska komisija je u cilju ublažavanja stanja na tržištu izazvanog naglom promjenom trgovinskih odnosa s Ruskom Federacijom u posljednjem tromjesečju 2014. godine poduzela određene mjere i to ciljano za odabrane sektore (voće i povrće, mlijeko).

Prema procjeni Europske komisije izdvojeni su najizloženiji sektori prema kojima su poduzete određene sektorske mjere, i to u sektorу voćа i povrćа i mliječnom sektorу.

U cilju stabiliziranja stanja u mliječnom sektorу aktivirana je mjera privatnog skladištenja za obrano mlijeko u prahu i maslac.

Nastavno na mjere iz 2014. godine, zbog poremećaja koji je nastupio zabranom izvoza poljoprivrednih proizvoda u Rusku Federaciju u 2015. godini u cilju stabiliziranja stanja u stočarskom sektorу, uz otvaranje javne intervencije za kupnju mlijeka u prahu i maslaca, aktivirana je mjera privatnog skladištenja za obrano mlijeko u prahu i maslac te svinjsko meso. Time je i za hrvatske proizvođače otvorena mogućnost sudjelovanja u ovoj mjeri. Međutim, s obzirom na hrvatsku tržišnu strukturu i relativno vrlo male količine maslaca i obranog mlijeka u prahu koje su u tom trenutku bile na zalihama kod prerađivača mlijeka u Republici Hrvatskoj, prerađivači mlijeka ovu mjeru nisu koristili. Isto tako, mjera privatnog skladištenja svinjskog mesa nije korištena jer hrvatskim proizvođačima problem čini obvezan rok držanja svinjskog mesa na skladištu (šest do devet mjeseci), čime se gubi na kvaliteti proizvoda i cijeni jer se svinjsko meso koje izlazi iz interventnog skladištenja nakon proteka roka može prodavati samo kao smrznuto, za što se ostvaruje bitno niža tržišna cijena.

U cilju jačanja otpornosti poljoprivrednika i ublažavanja krize u sektorу mlijeka i mliječnih proizvoda Europska komisija u 2016. godini donijela je niz propisa kojima se uređuje pomoć proizvođačima mlijeka i poljoprivrednicima u drugim sektorima stočarstva te je nastavno na navedeno Republika Hrvatska iskoristila mogućnost i napravila administrativnu pripremu za provođenje mjeri pomoći sektorу mlijeka u sklopu koje će oni proizvođači čije se krave nalaze pod kontrolom mliječnosti imati mogućnost ostvariti finansijsku potporu u 2017. godini.

U 2016. godini Republika Hrvatska se odlučila za preventivno cijepljenje cijele populacije goveda protiv bolesti kvrgave kože sukladno Provedbenoj odluci Komisije (EU) 2016/2008 od 15. studenoga 2016. godine o mjerama nadzora zdravlja životinja u pogledu bolesti kvrgave kože u određenim državama članicama. Posljedice cijepljenja odrazile su se na smanjenu proizvodnju mlijeka. Zbog pada mliječnosti kod životinja koje su cijepljene protiv bolesti kvrgave kože 3. svibnja 2017. godine isplaćeno je 19.113.498,60 kuna naknade. Navedena naknada za isporučenu količinu kravlјeg mlijeka po isporučitelju za srpanj 2016. godine dodijeljena je sukladno poglavljju I. i članku 26. Uredbe Komisije (EU) br. 702/2014.

Europska komisija je u lipnju 2016. godine donijela Delegiranu uredbu Komisije (EU) 2016/921 od 10. lipnja 2016. godine o utvrđivanju dodatnih privremenih izvanrednih mjeri potpore proizvođačima određenog voćа i povrćа (SL L 154, 11.6.2016.) (u dalnjem tekstu: Delegirana uredba Komisije (EU) 2016/921), kojom je nastavljena provedba privremenih izvanrednih mjeri potpore proizvođačima voćа i povrćа.

Ministarstvo poljoprivrede izradilo je Pravilnik o provedbi privremenih izvanrednih mjeri potpore proizvođačima jabuka i mandarina za postupak povlačenja s tržišta za slobodnu distribuciju, Narodne novine, br. 76/16 i 123/16.

U 2016. godini Europska komisija dodijelila je Republici Hrvatskoj količinu od:

- 1.000 t za mandarinu (2.200 t manju količinu od 2015. godine)
- 600 t za jabuku (1.550 t manju količinu od 2015. godine)
- 3.000 t za jedan ili više proizvoda, od kojih je 1.700 t dodano količini za jabuku, a 1.300 t količini za mandarinu.

Hrvatski proizvođači povukli su s tržišta 3.947 t od ukupno 4.600 t (85,80 % dodijeljenih količina) i iskoristili potporu u iznosu od 1.806.790 eura za:

- 1.757 t od 2.300 t (1.000 t + 1.300 t) za mandarinu
- 2.189 t od 2.300 t (600 t + 1.700 t) za jabuku
- dodatnu alokaciju od 300 t koja je dodana količini za jabuku.

Ova mjera imala je pozitivan učinak na rasterećenje tržišta jabuka i mandarina.

B.4. Mjere zemljišne politike

Održavanje, zaštita, korištenje i promjena namjene poljoprivrednog zemljišta

Zbog značaja poljoprivrednog zemljišta za život čovjeka i činjenice da je zemljište neobnovljivo, Ustav Republike Hrvatske odredio ga je kao dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, posebice ga štiti i njegovo se korištenje može odvijati pod uvjetima i na način propisan Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, Narodne novine, br. 39/13. i 48/15.

Pod održavanjem poljoprivrednog zemljišta pogodnim za poljoprivrednu proizvodnju smatra se sprječavanje njegove zakoravljenosti i obrastanja višegodišnjim raslinjem, kao i smanjenje njegove plodnosti.

Radi omogućavanja proizvodnje zdravstveno ispravne hrane, radi zaštite zdravlja ljudi, životinjskog i biljnog svijeta, nesmetanog korištenja i zaštite prirode i okoliša provodi se zaštita poljoprivrednog zemljišta od oštećenja.

Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe provodi se u skladu s dokumentima prostornog uređenja i drugim propisima.

Jednokratna naknada za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta zbog umanjenja vrijednosti i površine poljoprivrednog zemljišta kao dobra od interesa za Republiku Hrvatsku (u dalnjem tekstu: naknada) plaća se prema površini građevinske čestice utvrđene na temelju izvršnog akta kojim se odobrava građenje, odnosno po primitku potvrde glavnog projekta, odnosno prema površini zemljišta ispod zgrade ozakonjene rješenjem o izvedenom stanju.

Rješenje o naknadi donosi nadležni ured državne uprave u županiji ili upravno tijelo Grada Zagreba nadležno za poljoprivredu na temelju podataka nadležne porezne uprave o tržišnoj vrijednosti zemljišta unutar građevinskog područja.

Sredstva ostvarena od naknade za promjenu namjene prihod su državnog proračuna, 70% iznosa naknade, i proračuna jedinice lokalne samouprave, odnosno Grada Zagreba, na čijem se području poljoprivredno zemljište nalazi, 30% iznosa naknade.

Navedena sredstva, koja su prihod proračuna jedinice lokalne samouprave, odnosno Grada Zagreba, namijenjena su isključivo za okrupnjavanje, privođenje funkciji, povećanje vrijednosti poljoprivrednog zemljišta i sređivanje zemljišnoknjižnog i katastarskog stanja poljoprivrednog zemljišta.

Tablica 7. Izvještaj o uplati i rasporedu zajedničkih prihoda proračuna, određenih ustanova i trgovačkih društava u vlasništvu Republike Hrvatske te prihoda za druge javne potrebe

Šifra vrste	Bruto naplata	Raspoređeno	Državi	Zajednički prihodi				
				Županiji	Općini/Gradu	Mjestu	Ostalim	Neraspoređeno
Zajednički prihod državnoga, gradskih i općinskih proračuna								
2902 Nak. za prom. namj. poljoprivrednog zemlj. u građevinsko	10.281.618,94	10.281.151,77	7.196.839	0	3.084.312,68	0	0	467,17
Ukupno:	10.281.618,94	10.281.151,77	7.196.839	0	3.084.312,68	0	0	467,17

Izvor: FINA, Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Krajem 2016. godine započet je postupak za izradu novog Zakona o poljoprivrednom zemljištu radi otklanjanja uočenih nedostatka i poboljšanja učinkovitosti u provedbi važećeg Zakona o poljoprivrednom zemljištu, a u cilju je smanjenje administrativnih zapreka u smislu potrebne dokumentacije koja se propisuje sukladno podzakonskim aktima ovoga Prijedloga zakona kako bi se olakšalo raspolaganje poljoprivrednim zemljištem, omogućio ostanak ljudi, pogotovo mlađe populacije u ruralnim područjima, okrupnjavanje zemljišta, stavljanje u funkciju zapuštenog poljoprivrednog zemljišta i državnog poljoprivrednog zemljišta koje nije u funkciji poljoprivredne proizvodnje.

Tablica 8. Zbirni pregled raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem u 2016. godini

Redni broj	Raspolaganje državnim poljoprivrednim zemljištem	Površina, ha
1.	Prema načinu uporabe u katuusu evidentirano poljoprivredno zemljište Republike Hrvatske, dršveno vlasništvo ili opće narodna imovina	784.641
2.	Državno zemljište koje se nalazi u šumskogospodarskoj osnovi s kojom raspolažu Hrvatske šume	421.640
3.	Državno poljoprivredno zemljište (3=2-1)	364.001
4.	Državno poljoprivredno zemljište dano u koncesiju, dugogodišnji zakup, zakup za ribnjake i zakup	142.495
5.	Državno poljoprivredno zemljište dano u privremeno korištenje	82.655
6.	Državno poljoprivredno zemljište za koje nije evidentirano raspolaganje ili je pod raspolaganjem drugih institucija ili je pod raspolaganjem drugih institucija RH (6=3-4-5)	138.851

Izvor: Agencija za poljoprivredno zemljište; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 9. Javni pozivi raspisani temeljem Zakona o poljoprivrednom zemljištu, Narodne novine, br. 39/13 i 48/15

Godina	Poljoprivredno zemljište	Višegodišnji nasadi - šumsko zemljište	Zakup ribnjaka	Ukupno
2013.	364,28	0	0	364,28
2014.	13.025,65	0	4.049,45	17.075,10
2015.	3.914,16	204,63	512,51	4.631,29
2016.	15,37	543,39	1.454,31	2.013,07
Ukupno	17.319,46	748,02	6.016,27	24.083,74

Izvor: Agencija za poljoprivredno zemljište; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 10. Privremeno korištenje temeljem Zakona o poljoprivrednom zemljištu, Narodne novine, 39/13 i 48/15

Županija	Zakon o poljoprivrednom zemljištu, Narodne novine, broj 39/13, raspolažanje 2013. i 2014.		Zakon o poljoprivrednom zemljištu Narodne novine, br. 39/13 i 48/15 raspolažanje nakon izmjena u 2015.			
	Privremeni ugovori 2013./2014.	Privremeni ugovori 2013./2014.	Privremeni ugovori 2015.	Privremeni ugovori 2015.	Privremeni ugovori 2016.	Privremeni ugovori 2016.
	Produljenje isteklih ugovora	Mirni posjed	Produljenje isteklih dugogodišnjih ugovora	Mirni posjed	Produljenje isteklih ugovora	Mirni posjed
Bjelovarsko-bilogorska	1.153,31	1.691,91	926,86	524,07	1.665,14	470,70
Brodsko-posavska	2.662,78	4.048,32	477,55	211,58	455,37	423,39
Dubrovačko-neretvanska	0,00	26,18	0,00	0,00	0,00	129,37
Grad Zagreb	2,00	3,00	0,00	49,99	0,00	21,76
Istarska	159,46	1.375,38	366,83	921,09	12,58	729,52
Karlovačka	309,26	693,53	0,00	0,00	0,00	163,54
Koprivničko-križevačka	296,67	613,88	147,01	88,37	395,07	178,85
Krapinsko-zagorska	0,00	0,00	0,00	0,65	0,00	2,80
Ličko-senjska	76,89	627,08	27,62	4.034,26	0,00	2.245,95
Međimurska	635,39	269,90	0,00	0,00	188,46	53,41
Osječko-baranjska	5.498,09	13.570,82	423,39	817,46	1.160,38	603,02
Požeško-slavonska	51,88	3.781,43	61,45	81,58	71,63	195,81
Primorsko-goranska	336,63	10,11	0,00	12,56	0,00	23,36
Sisačko-moslavačka	580,35	1.482,33	140,56	10,42	647,79	557,04
Splitsko-dalmatinska	1,80	39,91	0,00	0,00	0,00	23,32
Šibensko-kninska	26,32	1,00	0,00	0,14	0,00	212,01
Varaždinska	315,53	51,20	0,00	0,00	430,15	74,92
Virovitičko-podravska	332,03	2.896,35	155,48	844,04	2.560,72	890,76
Vukovarsko-srijemska	1.126,97	5.858,70	23,56	258,39	1.062,25	188,35
Zadarska	0,00	954,10	0,00	1.077,38	0,00	129,07
Zagrebačka	849,86	1.761,19	2,16	64,16	388,08	380,58
Ukupno	14.415,22	39.756,32	2.752,47	8.996,14	9.037,62	7.697,53

Izvor i obrada: Agencija za poljoprivredno zemljište

Tijekom 2016. godine sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu, Narodne novine, br. 39/13 i 48/15, Agencija za poljoprivredno zemljište (u dalnjem tekstu: Agencija) potpisala je sa zakupnicima 945 privremenih ugovora temeljem mirnog posjeda ukupne površine 7697,5328 ha (8.475 katastarskih čestica) te 716 privremenih ugovora temeljem produljenja isteklih ugovora ukupne površine 9.037,6188 ha (8.311 katastarskih čestica).

Poljoprivredne površine izdvojene iz šumskogospodarske osnove za višegodišnje nasade.

Sukladno odredbi članka 46. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama, Narodne novine, broj 94/14, šume i šumska zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske koja su Odlukama Vlade Republike Hrvatske (ukupno deset Odluka Vlade u razdoblju od 2004. do 2013.) određena kao zemljišta na kojima se može osnovati služnost radi podizanja višegodišnjih nasada (dalje u tekstu: Odluka Vlade) izdvajaju se iz šumskogospodarskog područja Republike Hrvatske i u nadležnosti su Agencije koja s njima raspolaže sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu, Narodne novine, br. 39/13 i 48/15.

Agencija je sukladno zakonskoj regulativi preuzela analogne materijale do tada potpisanih ugovora od strane Ministarstva poljoprivrede (427 ugovora služnosti u šumi ili na šumskom zemljištu ukupne površine 4.883 hektara). Od tog broja je do sada prema dostupnoj evidenciji od strane Agencije raskinuto jedanaest preuzetih ugovora služnosti ukupne površine 703 ha.

Evidencije i podaci za zemljišta koje su Odlukama Vlade određena kao zemljišta na kojima se može osnovati služnost radi podizanja višegodišnjih nasada i dalje se nalaze u evidencijama Hrvatskih šuma.

Za takva zemljišta Agencija je zaprimila u 2016. godini nova 94 zahtjeva za raspisivanjem javnog poziva u ukupnoj površini od 3.638,3245 ha. Na dan 31. prosinca 2016. godine bilo je evidentirano ukupno 248 zahtjeva za raspisivanje javnog poziva za šumska zemljišta na kojima se mogu podići višegodišnji nasadi u površini od 8.141,7165 ha.

Tijekom 2016. godine raspisano je 18 javnih poziva za zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske na kojima je predviđeno podizanje višegodišnjih nasada (31 cjelina ukupne površine 543,3917 ha).

Tijekom 2016. godine raspisana su dva javna poziva za zakup ribnjaka u državnom vlasništvu ukupne površine 1.454,3140 ha. Na temelju tih javnih poziva i prethodno obavljenim javnim pozivima za dodjelu ribnjaka u zakup, Agencija je zaključila u 2016. godini sedam ugovora o zakupu državnih ribnjaka za ukupnu površinu 2.902,9351 ha.

U nastavku se daje tablični prikaz raspolaganja prema različitim vrstama raspolaganja od 2013. do 2016. godine.

Tablica 11. Zamjena poljoprivrednog zemljišta

Godina	Privatno poljoprivredno zemljište, ha	Državno poljoprivredno zemljište, ha	Broj ugovora
2013.	0	0	0
2014.	5,44	4,58	5
2015.	6,9	6,75	2
2016.	66,3	55,63	17
Ukupno	78,64	66,96	24

Izvor: Agencija za poljoprivredno zemljište, obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 12. Površine prodanog poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske izravnom pogodbom

Godina	Površina, ha	Broj k.č.	Broj ugovora	Iznos, kuna
2013.	0	0	0	0
2014.	48,09	52	44	2.115.176,42
2015.	88,21	184	149	3.840.116,51
2016.	76,86	279	194	4.087.443,76
Ukupno	213,16	515	387	10.042.736,70

Izvor: Agencija za poljoprivredno zemljište; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 13. Površine poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske dane na korištenje bez javnog poziva znanstvenim i nastavnim institucijama

Godina	Površina, ha	Broj ugovora
2013.	0	0
2014.	367,73	3
2015.	815,66	5
2016.	172,58	8
Ukupno	1.355,97	16

Izvor: Agencija za poljoprivredno zemljište; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 14. Pregled rezultata raspisanih javnih poziva za zakup poljoprivrednog zemljišta, ha

Godina	Fizička osoba	OPG	Obrt	Zadruga	Trgovačko društvo	Dioničko društvo	Poništeno	Postupak u tijeku	Ukupno
2013.	1,67	68,77	0	0	110,43	163,86	19,56	0	364,28
2014.	34,42	2.993,44	996,47	0	3.578,01	276,93	4.362,82	783,56	13.025,65
2015.	1,26	1.530,60	175,61	48,51	340,36	1.544,81	130,6	142,41	3.914,16
2016.	0	0	0	0	15,37	0	0	0	15,37
Ukupno	37,35	4.592,81	1.172,08	48,51	4.044,17	1.985,60	4.512,98	925,97	17.319,46

Izvor: Agencija za poljoprivredno zemljište; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 15. Pregled rezultata raspisanih javnih poziva za zakup zemljišta izdvojenog Odlukama Vlade Republike Hrvatske za podizanje višegodišnjih nasada temeljem Rješenja Ministarstva poljoprivrede o izdvajaju iz šumskogospodarske osnove, ha

Godina	Fizička osoba	OPG	Obrt	Zadruga	Trgovačko društvo	Dioničko društvo	Poništeno	Postupak u tijeku	Ukupno
2013.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2014.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2015.	0	0	0	0	63,15	0	141,48	0	204,63
2016.	13	34,33	0	65,23	228,49	0	192,61	9,73	543,39
Ukupno	13	34,33	0	65,23	291,64	0	334,09	9,73	748,02

Izvor: Agencija za poljoprivredno zemljište; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 16. Pregled rezultata raspisanih javnih poziva za zakup ribnjaka, ha

Godina	Fizička osoba	OPG	Obrt	Zadruga	Trgovačko društvo	Dioničko društvo	Poništeno	Postupak u tijeku	Ukupno
2013.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2014.	0	0	0	0	2.774,80	1.274,65	0	0	4.049,45
2015.	0	80,64	2,75	0	966	0	0	0	1.049,39
2016.	0	0	0	0	92,15	1.362,17	0	0	1.454,32
Ukupno	0	80,64	2,75	0	3.932,95	2.636,82	0	0	6.553,16

Izvor: Agencija za poljoprivredno zemljište; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 17. Pregled zaprimljenih zahtjeva za raspolaganje u Agenciji za poljoprivredno zemljište u 2016. godini

Vrsta raspolaganja prema Zahtjevima	Broj Zahtjeva	Broj katastarskih čestica u Zahtjevima	Zbroj čestica koje se nalaze u preuzetim podacima katastarskih čestica Republike Hrvatske koje su po načinu uporabe poljoprivredno zemljište (ISAPZ sustav)	Zbroj površina čestica koje se nalaze u preuzetim podacima katastarskih čestica Republike Hrvatske koje su po načinu uporabe poljoprivredno zemljište (ISAZP sustav)
Davanje na korištenje bez javnog poziva	10	61	12	125,26
Privremeno raspolaganje	3.560	36.756	32.330	63.560,43
Prodaja državnog zemljišta	366	700	527	581,62
Zakup	582	11.668	9.828	17.163,98
Zamjena	6	190	177	95,29
Ukupno	4.524	49.375	42.874	81.526,58

Izvor: Agencija za poljoprivredno zemljište; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Evidencija ugovora Agencije za poljoprivredno zemljište

Na dan 31. prosinca 2016. u evidenciji ugovora evidentirano je ukupno 30.589 ugovora. Prema datumu isteka aktivnih ugovora na dan 31 prosinca 2016. godine evidentirano je 15.968 ugovora.

Prema podacima evidencije ugovora evidentirano je 2.739 ugovora kojima je datum potpisivanja u 2016. godini.

B.5. Druge mjere kojima se ostvaruju ciljevi poljoprivredne politike

B.5.1. Plavi dizel

Posebna potpora sektoru poljoprivrede omogućena je korištenjem plinskog ulja obojanog plavom bojom (tzv. plavi dizel) koje je oslobođeno plaćanja trošarina. U 2016. godini iznos trošarine na plavi dizel uvećan za iznos poreza na dodanu vrijednost (u dalnjem tekstu: PDV) od 25 %, što zajedno predstavlja trošarsko oslobođenje za korisnika, iznosio je 3,825 kuna/l.

Oslobađanje od plaćanja trošarine koju korisnici ostvaruju pri kupovini plavog dizela za namjensko korištenje u poljoprivredi, odnosno pogon poljoprivrednih strojeva i registriranih vozila za prijevoz pčela, predstavlja značajnu neizravnu potporu poljoprivrednom sektoru, koja je u 2016. godini iznosila gotovo 533,6 milijuna kuna za 139,5 milijuna litara plavog dizela.

Pravo na potrošnju plavog dizela u 2016. godini mogli su ostvariti poljoprivrednici koji su u prethodnoj ili 2016. godini pravovremeno podnijeli zahtjev za izravnu potporu sukladno Zakonu o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/2015, i to temeljem prijavljenih površina i/ili grla stoke ili temeljem odabira paušalnog izračuna prava po gospodarstvu.

Tablica 18. Evidencija potrošnje plavog dizela u 2016.² godini

Sektor	2016.	
	Isporučene količine, l	Trošarinsko oslobođenje, kuna
Poljoprivreda	139.502.484	533.597.001
Izvor: FINA; obrada: Ministarstvo poljoprivrede		

Tablica 19. Pokazatelji prava na godišnju potrošnju plinskog ulja obojanog plavom bojom za namjene u poljoprivredi

Opis	Jedinica	Količina
Voćnjaci, vinogradi, duhan i povrće u programu izravnih potpora	litra po ha	300
Livade i pašnjaci u programu izravnih potpora	litra po ha	50
Ostale poljoprivredne površine u programu izravnih potpora	litra po ha	150
Tov goveda na osnovi referentne 2011. godine	litara po grlu	20
Rasplodne krmače u sustavu plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima	litara po grlu	40
Mliječne krave u sustavu plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima	litara po grlu	130
Krave dojilje u programu izravnih potpora	litara po grlu	90
Koze i ovce u programu izravnih potpora	litara po grlu	8
Paušalno gospodarstvo	litara po gospodarstvu	450

U 2016. godini pravni temelj za ovu vrstu potpore u poljoprivredi bili su Zakon o trošarinama, Narodne novine, br. 22/13, 32/13, 81/13, 120/15 i 115/16, te Pravilnik o primjeni Zakona o

² U 2016. godini trošarina na plinsko ulje iznosila je 3,06 kn/l što uvećano za iznos PDV-a od 25% donosi oslobođenje za korisnika u iznosu od 3,825 kn/l. Prikazani podaci odnose se na stvarno utrošene količine goriva u poljoprivredi.

trošarinama što se odnosi na plinsko ulje obojano plavom bojom za namjene u poljoprivredi, ribolovu, ribogojstvu, akvakulturi te na povrat plaćene trošarine na bezolovni motorni benzin za namjene u ribolovu, Narodne novine, br. 2/16 i 118/16.

B.5.2 Državne potpore

Ministarstvo poljoprivrede nadležno je tijelo za državne potpore u području poljoprivrede sukladno članku 67. Zakona o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/15.

Državna potpora poljoprivredi i ruralnom razvoju dodjeljuje se sukladno pravilima Europske unije o pružanju državne potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju propisanim:

- Uredbom Komisije (EU) br. 1408/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potporu de minimis u poljoprivrednom sektoru (SL L 352, 24.12.2013.) (u dalnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1408/2013)
- Smjernicama Europske unije o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te ruralnim područjima za razdoblje 2014. - 2020.
- Uredbom Komisije (EU) br. 702/2014 od 25. lipnja 2014. o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 193, 1.7.2014) (u dalnjem tekstu: Uredba (EU) br. 702/2014).

Državne potpore u sektoru poljoprivrede uz primarnu poljoprivrednu proizvodnju uključuju i preradu i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda. Međutim, državne potpore za preradu i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda, osim navedenom legislativom, regulirane su i općim pravilima o državnim potporama koje su u nadležnosti Ministarstva financija.

Od prosinca 2013. do prosinca 2016. godine odobrena su 162 programa čiji davatelji su Ministarstvo poljoprivrede, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, Ministarstvo branitelja, Hrvatske banke za obnovu i razvitak (u dalnjem tekstu: HBOR), a intenzivno se surađuje sa sedamdesetak jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje pripremaju programe za razdoblje 2016. - 2020.

U 2016. godini po svim programima za sektor poljoprivrede ukupno je isplaćeno 37.100.214 kuna.

C. HRVATSKA POLJOPRIVREDA

C.1. Struktura poljoprivrednih gospodarstava, poljoprivredno zemljište i ekološka poljoprivreda

C.1.1. Poljoprivredna gospodarstva prema Upisniku poljoprivrednih gospodarstava

Prema podacima iz Upisnika poljoprivrednih gospodarstava (u dalnjem tekstu: Upisnik) kojeg vodi APPRRR, na dan 31. prosinca 2016. godine u Upisniku je bilo upisano 170.507 poljoprivrednih gospodarstava (u dalnjem tekstu: PG) od kojih je 21.065 PG-a bez posjeda poljoprivrednog zemljišta. Promatraljući broj PG-a koji ne posjeduju poljoprivredno zemljište na kraju 2016. godine, uočava se da je takvih PG-a bilo za 7.232 manje nego na dan 31. prosinca 2015. godine.

Na dan 31. prosinca 2015. godine u Upisniku je bilo upisano 176.300 PG-a od kojih je 28.297 PG-a bilo bez zemlje. Na kraju 2016. godine u Upisniku PG-a je bilo za 5.793 PG manje u odnosu na 31. prosinca 2015. godine ili pad izrazljivan relativnim pokazateljem od 3,3%. Negativna stopa promjene zabilježena je u svim županijama osim u Ličko-senjskoj gdje je vidljiv porast broja PG-a od 2% i Zadarskoj županiji sa neznatnim porastom od 0,5%. Uspoređujući ukupne poljoprivredne površine upisane u Upisnik PG na dan 31. prosinca 2016. godine (1.112.735 ha) sa stanjem u 2015. godini (1.092.499 ha), uočava se blagi porast i to za 20.237 ili izraženo postotkom 1,9%. Većina županija pokazuje pozitivnu stopu promjene. Pad ukupnog broja ha poljoprivrednog zemljišta u odnosu na 2015. godinu imaju Osječko-baranjska, Međimurska, Dubrovačko-neretvanska, Bjelovarsko-bilogorska, Koprivničko-križevačka i Zagrebačka županija koja bilježi najveći pad od 2,8% ili za 1.945 ha manje površina poljoprivrednog zemljišta. U Šibensko-kninskoj županiji vidljiv je rast broja površina poljoprivrednog zemljišta za 6.947 ha ili izraženo u postotku za čak 55,3%. Veći rast površina bilježe još i Splitsko-dalmatinska i Zadarska županija.

Najveći broj PG-a nalazi se u Zagrebačkoj županiji, njih 14.945, i u ukupnom broju PG-a u Republici Hrvatskoj čine udio od 8,8%, no promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu u ovoj županiji broj PG-a je smanjen za 1.122 PG ili iskazano postotno 7%. Splitsko-dalmatinska županija u 2016. godini broji 13.338 PG-a i u ukupnom broju PG-a Republike Hrvatske čine 7,8%. Županija s najmanjim brojem PG-a je Primorsko-goranska u kojoj se vodi 3.700 PG-a i koji u ukupnom broju PG-a Republike Hrvatske čine 2,2%. Najveći pad broja PG-a bilježi Međimurska županija, iskazano postotno za 9%. Slijedi je Osječko-baranjska županija gdje se bilježi pad za 7,1%.

Uspoređujući podatke iz Upisnika za 2015. i 2016. godinu, u Osječko- baranjskoj županiji se koristi najviše poljoprivrednih površina. U 2016. godini PG-i Osječko baranjske županije koristili su 211.548 ha poljoprivrednog zemljišta što u ukupno korištenom poljoprivrednom zemljištu evidentiranom u Upisniku čini udio od 19%. Uzimajući u obzir relativno visoki pad broja PG u ovoj županiji, pad broja ha poljoprivrednog zemljišta neznatan je i iznosi 357 ha ili iskazano postotno 0,2%. Za razliku od Osječko-baranjske županije Vukovarsko-srijemska županija bilježi rast broja ha korištenog poljoprivrednog zemljišta. Poljoprivrednici Vukovarsko-srijemske županije su u 2016. godini koristili 129.634 ha poljoprivrednog zemljišta, što u ukupno korištenom poljoprivrednom zemljištu evidentiranom u Upisniku čini udio od 11,7%. Promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu Vukovarsko-srijemska županija bilježi rast broja ha za 580 ha ili iskazano postotno 0,4%.

Promatrano prema površini korištenog poljoprivrednog zemljišta po jednom PG-u, najveći broj PG-a, njih 89.158 koristi površine do 3 ha. Veliki je i broj (42.745) PG-a koji koriste od 3

do 10 ha poljoprivrednog zemljišta. PG-i sa najvećim brojem ha u posjedu (od 50 do 100ha i više od 100 ha) nalaze se u slavonskim županijama (Osječko-baranjskoj, Vukovarsko-srijemskoj, Brodsko-posavskoj i Virovitičko-podravskoj) te Bjelovarsko-bilogorskoj i Koprivničko-križevačkoj.

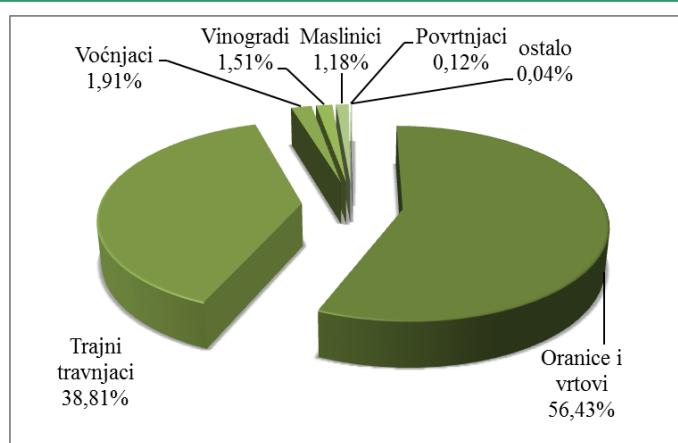
Promatrano prema organizacijskom obliku najveći broj PG-a upisanih u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava na dan 31. prosinca 2016. godine registrirano je kao OPG i to iskazano postotno 96,9%. To je u odnosu na stanje u 2015. godini kad je taj udio iznosio 97% neznatno manje. U 2016. godini poljoprivrednu djelatnost je obavljalo 2.030 obrta i 2.070 trgovačkih društava što u oba slučaja izraženo relativnim pokazateljima iznosi 1,4%. Udio broja zadruga u ukupnom broju PG-a je 0,2%, odnosno 310 zadruga su se bavile poljoprivrednom djelatnosti.

Promatrajući prosječno korištenje poljoprivrednog zemljišta prema pojedinim organizacijskim oblicima uočava se da najveću prosječnu veličinu zemljišta koriste trgovacka društva (87,1 ha). Slijede ih zadruge (48,8 ha), obrti (36,4 ha), ostali (22,2 ha) te OPG-i s najmanjom prosječnom veličinom poljoprivrednog zemljišta koja iznosi 5,8 ha. Prosječna veličina zemljišta PG-a u Republici Hrvatskoj na dan 31. prosinca 2016. godine iznosila je 7,4 ha, pa uočavamo da OPG kao najzastupljeniji organizacijski oblik ima za 1,6 ha manje površine od ukupnog prosjeka. U odnosu na 2015. godinu uz OPG-e koji pokazuju neznatno povećanje (za 0,1 ha) i obrti bilježe rast i to za 1,1 ha. Svi ostali bilježe manje prosječne veličine zemljišta u odnosu na 2015. godinu.

C.1.2. Poljoprivredno zemljište

Prema podacima DZS-a, u 2016. godini u Republici Hrvatskoj korišteno je 1.546.019 ha poljoprivrednog zemljišta. Prema načinu korištenja poljoprivrednog zemljišta, najzastupljenije su oranice i vrtovi s 872.406 ha, izraženo postotno 56,4% korištenoga poljoprivrednog zemljišta, slijede trajni travnjaci sa 600 tisuća ha, trajni travnjaci čine 38,8% korištenoga poljoprivrednog zemljišta, te voćnjaci, vinogradi i maslinici s oko 71 tisuća ha, voćnjaci, vinogradi i maslinici čine 4,6% korištenoga poljoprivrednog zemljišta.

Struktura korištenoga poljoprivrednog zemljišta u 2016. godini

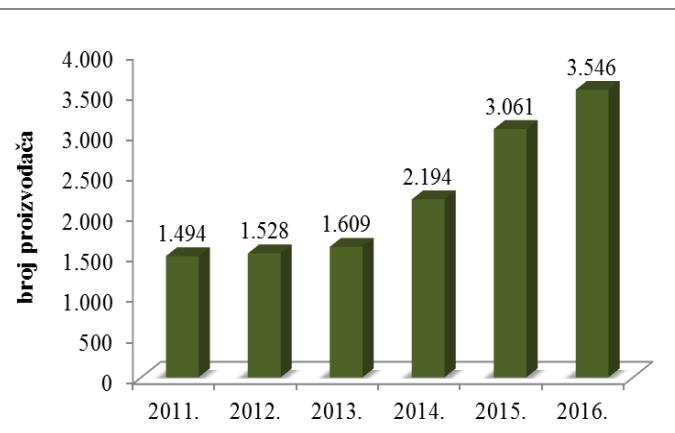
Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

U odnosu na prethodnu 2015. godinu, u 2016. godini korištena poljoprivredna površina se neznatno povećala i to za 8.390 ha ili iskazano postotno za 0,5%. Površine rasadnika pokazuju najveće povećanje iskazano relativnim pokazateljima i to 10%. Pozitivnu stopu promjene pokazuju i površine pod oranicama i vrtovima. Površina ove kategorije korištenja je bila za 30.467 ha veća od površine u 2015. godini ili iskazano relativnim pokazateljem 3,6%. Trend rasta u kategoriji oranica i vrtova pokazuju sljedeće kulture: mahunarke za suho zrno (45,2%), povrće i jagode (15,2%) i žitarice (7,9%) s najvećim apsolutnim rastom površina od 38.577 ha. U kategoriji oranica i vrtova uočava se značajno smanjenje poljoprivrednih površina pod ugarom i to za gotovo 18.000 ha ili iskazano relativnim pokazateljima 52,8%. Površine pod trajnim travnjacima bilježe pad od 18.070 ha što je iskazano relativnim pokazateljem pad za 2,9%. Trend smanjenja korištenih površina i u 2016. godini bilježimo kod voćnjaka, vinograda te površina pod maslinicima. Korištene površine vinograda u 2016. godini, promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu, smanjene su za 2.187 ha ili iskazano relativnim pokazateljima 8,5%, korištene površine maslinika smanjene su za 916 ha ili iskazano relativnim pokazateljima 4,8%, dok su korištene površine voćnjaka smanjene za 636 ha ili iskazano relativnim pokazateljima 2,1%. Korištene površine košaračke vrbe i nadalje pokazuju trend pada i to u odnosu na 2015. godinu za 9,7%.

C.1.3. Ekološka poljoprivreda

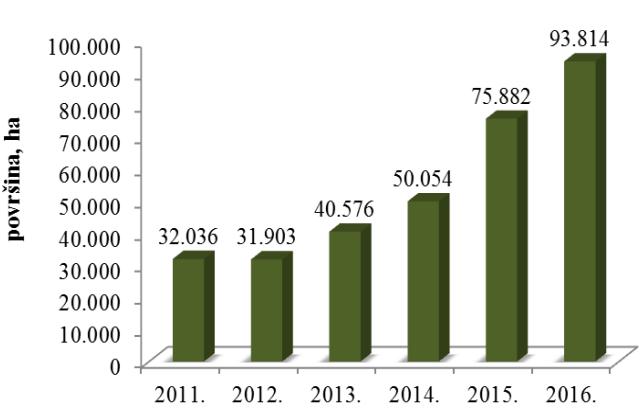
U Republici Hrvatskoj bilježi se značajan trend rasta površina pod ekološkom proizvodnjom. Tijekom 2016. godine evidentirano je 3.546 proizvođača s površinom od 93.814 ha što čini 6,1% u odnosu na ukupne poljoprivredne površine.

Ukupan broj proizvođača upisanih u Upisnik u ekološkoj proizvodnji, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede

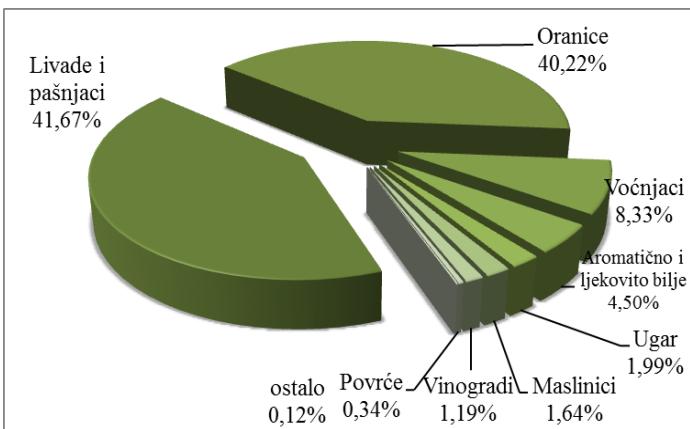
Korištene poljoprivredne površine pod ekološkom proizvodnjom, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Od ukupnog broja korištenih poljoprivrednih površina u ekološkoj poljoprivredi u 2016. godini oranice su zastupljene sa 47%, trajni travnjaci sa 41,7% te trajni nasadi s 11,2%.

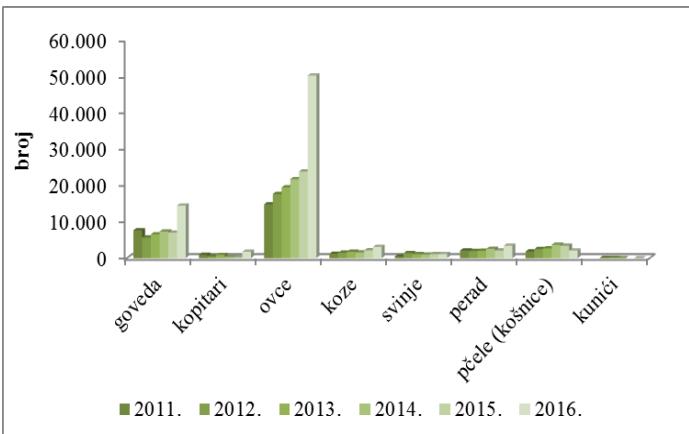
Struktura poljoprivrednih površina pod ekološkom proizvodnjom u 2016. godini

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Ekološko stočarstvo u Republici Hrvatskoj u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu bilježi rast kopitara, čiji je broj povećan za gotovo 1.500 grla, a porastao je i broj ostalih grla stoke u ekološkom uzgoju, i to goveda, ovaca, koza i peradi.

Broj uzgojene stoke na ekološki način, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Na svjetskoj razini bilježi se trend rasta površina pod ekološkom proizvodnjom. Tijekom 2015. godine evidentirano je 50,9 milijuna ha s ukupno 2,4 milijuna proizvođača.

Na razini Europske unije (EU-28) tijekom 2015. godine evidentirano je 11,2 milijuna ha uz uzlazni trend. Španjolska je i dalje vodeća država s ukupno 1,9 milijuna ha pod ekološkom poljoprivredom, slijede Italija s 1,4 milijuna ha, Francuska s 1,3 milijuna ha te Njemačka s ukupno 1 milijun ha. Tijekom 2015. godine evidentirano je 11,2 milijuna ha s udjelom ekoloških površina u ukupnim površinama od 6,2% te 269.453 ekološka proizvođača.

U 12 država članica Europske unije tijekom 2015. godine došlo je do smanjenja površina pod usjevima. Tijekom 2015. četiri države članice čine 51% ekoloških površina Europske unije, Španjolska sa 17%, Italija s 13%, Francuska s 11% i Njemačka s 10%.

U deset država članica Europske unije površine pod usjevima čine više od 50%, dok u 14 država članica livade i pašnjaci obuhvaćaju iznad 50% ekoloških površina, a vodeće države su Irska s 92%, Češka s 87% i Slovenija s 84%.

Najveći porast u 2015. godini čine livade i pašnjaci sa 9%, dok su površine pod usjevima porasle za 7,4 posto. Trajni nasadi ne bilježe značajan rast, svega 3,2%. Najveće površine pod livadama i pašnjacima nalaze se u Španjolskoj sa 1 milijun ha i Njemačkoj 0,6 milijuna ha.

C.2. Proizvodnja, tržište i potrošnja poljoprivrednih proizvoda

C.2.1. Proizvodnja

C.2.1.1. Biljna proizvodnja

Žitarice

U strukturi proizvodnje žitarica dominantno mjesto ima kukuruz. U promatranom petogodišnjem razdoblju od 2011. do 2015. godine u ukupnoj proizvodnji žitarica, iskazano

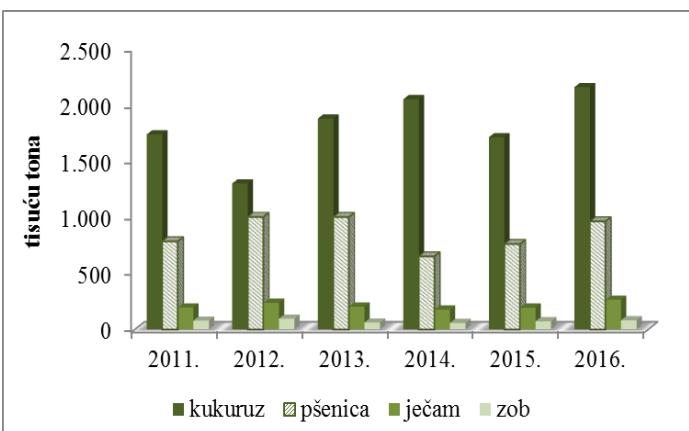
količinski, kukuruz čini udio od 59,8%, slijede pšenica s udjelom od 28,9%, ječam sa 6,9%, zob s 2,5%, pšenoraž s 1,7% te raž s 0,1% i ostale žitarice s 0,1%.

Republika Hrvatska samodostatna je proizvodnjom žitarica, posebno obične pšenice, kukuruza, ječma i zobi, osim u godinama s izrazito nepovoljnim klimatskim uvjetima, međutim, proizvodnjom durum pšenice te raži i suražice ne možemo podmiriti vlastite potrebe. U 2015. godini samodostatnost u proizvodnji žitarica iznosi 125,1%.

U 2016. godini na žetvenoj površini od 528.483 ha, proizvedeno je ukupno 3.554.433 t žitarica s prosječnim prirodrom po hektaru od 6,7 t.

Vanjskotrgovinskom razmjenom žitarica ostvarujemo suficit. U 2016. godini izvezli smo žitarica u vrijednosti od 150,3 milijuna eura, dok smo ih uvezli u vrijednosti od 45,2 milijuna eura, što je rezultiralo suficitom od 105,1 milijun eura.

Proizvodnja žitarica, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Proizvodnja pšenice

U Republici Hrvatskoj je u 2016. godini požnjeveno 168.029 ha na kojima je proizvedeno 960.081 t pšenice, a prirod po hektaru bio je 5,7 t. Vremenske prilike u 2016. godini bile su povoljne za uzgoj pšenice. Ostvarena proizvodnja pšenice u 2016. godini veća je u odnosu na 2015. godinu za 26,6%, što je rezultat povoljnih klimatskih uvjeta. Prinos pšenice po hektaru u 2016. godini povećan je za 5,6% u odnosu na prinos u 2015. godini.

U proteklom petogodišnjem razdoblju, razdoblje od 2011. do 2015. godine, prosječno je na godišnjoj razini proizvedeno 837.735 t pšenice te je time proizvodnja u 2016. godini veća za 14,6% u odnosu na petogodišnji prosjek.

U promatranom petogodišnjem razdoblju, od 2011. do 2015. godine, na godišnjoj razini prosječno se pšenica žela na površini od 167.675 ha. Promatrano u odnosu na petogodišnji prosjek požnjevene površine u 2016. godini veće za 0,2% dok je prinos po hektaru u 2016. godini povećan je za 14,1%.

U razdoblju od 2011. do 2015. godine konstantno se održava razina proizvodnje, čime se stvaraju raspoložive količine pšenice za izvoz. Taj trend nastavljen je i u 2016. godini, kada je izvezeno 428.508 t pšenice u vrijednosti od 65,6 milijuna eura, dok je uvezeno 64.029 t pšenice u vrijednosti od 10,4 milijuna eura, čime je ostvaren suficit u robnoj razmjeni u vrijednosti od 55,2 milijuna eura.

Proizvodnja kukuruza

U 2016. godini proizvedeno je 2.154.470 t kukuruza na 252.072 ha, a prirod po hektaru bio je 8,5 t. Promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu, zbog povoljnih klimatskih prilika za uzgoj kukuruza, u 2016. godini ostvarena proizvodnja kukuruza u 2016. godini veća je za 26,1% dok je prinos kukuruza po hektaru povećan za 30,8%.

U proteklom petogodišnjem razdoblju, od 2011. do 2015. godine, prosječno na godišnjoj razini proizvedeno je 1.732.349 t kukuruza te je time proizvodnja u 2016. godini veća za 24,4% u odnosu na petogodišnji prosjek.

U razdoblju od 2011. do 2015. godine kukuruz se prosječno na godišnjoj razini proizvodio na površini od 281.839 ha te su površine u 2016. godini manje za 10,6% u odnosu na petogodišnji prosjek, a prinos po hektaru u 2016. godini povećan za 38,3%.

U promatranom petogodišnjem razdoblju Republika Hrvatska proizvela je više kukuruza nego što joj je potrebno za vlastite potrebe, što se pozitivno odrazilo na izvoz koji je bio puno veći nego uvoz tih godina. U 2016. godini izvezeno je 481.174 t kukuruza u vrijednosti od 82,6 milijuna eura, dok je uvezeno 21.105 t kukuruza u vrijednosti od 18,3 milijuna eura te je ostvaren suficit od 64,3 milijuna eura.

Proizvodnja ječma

U Republici Hrvatskoj je u 2016. godini požnjeveno 56.483 ha na kojima je proizvedeno 263.165 t ječma, a prirod po hektaru bio je 4,7 t. Zbog povoljnih klimatskih uvjeta i većeg prinosa po hektaru, proizvodnja ječma u 2016. godini u odnosu na prethodnu 2015. godinu povećana je za 36%.

U proteklom petogodišnjem razdoblju, od 2011. do 2015. godine, prosječno je na godišnjoj razini proizvedeno 200.024 t ječma te je time proizvodnja u 2016. godini veća za 31,6% u odnosu na petogodišnji prosjek.

U razdoblju od 2011. do 2015. godine prosječno se ječam proizvodio na površini od 49.776 ha te su površine u 2016. godini veće za 13,5% u odnosu na petogodišnji prosjek, a prosječan prinos po hektaru u 2016. godini povećan za 17% u odnosu na petogodišnji prosjek.

U razdoblju od 2011. do 2016. godine razmjenom ječma ostvarujemo deficit, odnosno uvoz ječma veći je od izvoza. U 2016. godini izvezeno je 7.030 t ječma u vrijednosti od 1,2 milijuna eura, dok je uvezeno 35.850 t ječma u vrijednosti od 6,1 milijun eura, čime je ostvaren deficit od 4,9 milijuna eura.

Uljarice

U razdoblju od 2011. do 2015. godine u ukupnoj proizvodnji uljarica, iskazano količinski, dominantno mjesto ima soja (u promatranom razdoblju soja čini 47,3% ukupne proizvodnje uljarica), a zatim slijede suncokret (u promatranom razdoblju suncokret čini 34,6% ukupne proizvodnje uljarica), uljana repica (u promatranom razdoblju uljana repica čini 17,4% ukupne proizvodnje uljarica) i ostale uljarice (u promatranom razdoblju ostale uljarice čine 0,7% ukupne proizvodnje uljarica).

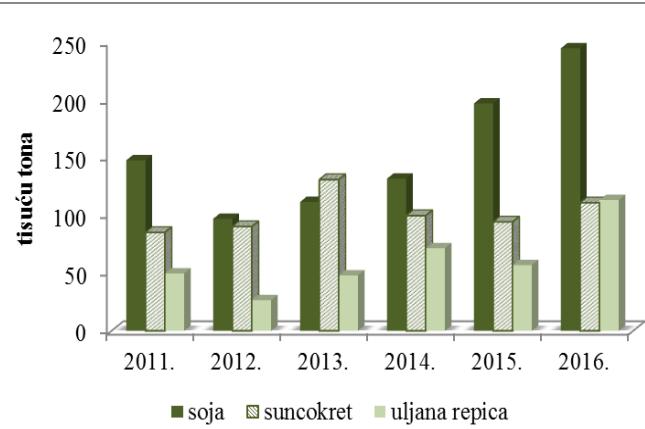
U razdoblju od 2011. godine do 2015. godine uljarice su se u Republici Hrvatskoj prosječno na godišnjoj razini proizvodile na oko 115.496 ha s prosječnom proizvodnjom od 288.805 t. U proteklom razdoblju promjene u proizvodnji uglavnom su odraz potreba tržišta za ovim proizvodima, a manjim dijelom klimatskih uvjeta te cijena samih uljarica.

Republika Hrvatska samodostatna je proizvodnjom uljarica, posebno suncokreta, soje i uljane repice. U 2015. godini samodostatnost u proizvodnji uljarica iznosila je 355,8%.

U 2016. godini na žetvenoj površini od 160.856 ha, proizvedeno je ukupno 471.457 t uljarica s prosječnim prirodrom po hektaru od 2,9 t.

Vanjskotrgovinskom razmjenom uljarica ostvarujemo deficit. U 2016. godini izvezli smo uljarica u vrijednosti od 95,7 milijuna eura, dok smo uvezli uljarica u vrijednosti od 12,7 milijuna eura, što je rezultiralo deficitom od 83,1 milijun eura.

Proizvodnja uljarica, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Proizvodnja uljane repice

Žetvena površina za uljanu repicu u 2016. godini bila je 36.778 ha, prirod po hektaru 3,1 t, dok je ukupna proizvodnja iznosila 112.990 t. Prinos uljane repice po hektaru u 2016. godini veći je za 19,2% od prinosa ostvarenog u 2015. godini. Povećanje prinosa uz povećanje žetvenih površina rezultirao je i povećanjem proizvodnje uljane repice u 2016. godini.

Žetvene površine uljane repice u 2016. godini povećane su za 67,3% u odnosu na 2015. godinu, a ukupna proizvodnja uljane repice u 2016. godini povećana je za 99%.

U proteklom petogodišnjem razdoblju, od 2011. do 2015. godine, prosječno je na godišnjoj razini proizvedeno 50.345 t uljane repice te je time proizvodnja u 2016. godini veća za 124,4% u odnosu na petogodišnji prosjek.

U razdoblju od 2011. do 2015. godine prosječno se na godišnjoj razini uljana repica proizvodila na površini od 18.105 ha te su površine u 2016. godini veće za 103,1% u odnosu na petogodišnji prosjek, a prirod po hektaru u 2016. godini veći je za 11,5%.

Osim značaja u ishrani stoke i proizvodnji ulja, uljana repica važna je i za proizvodnju biodizela.

U promatranom petogodišnjem razdoblju vanjskotrgovinskom razmjenom uljane repice ostvarili smo suficit. U 2016. godini izvezeno je 58.021 t uljane repice u vrijednosti od 20,7 milijuna eura, dok je uvezeno 875 t uljane repice u vrijednosti od 1,9 milijuna eura te je ostvaren suficit od 18,8 milijuna eura.

Proizvodnja suncokreta

U 2016. godini požnjeveno je 40.254 ha suncokreta na kojima je proizvedeno 110.566 t suncokreta u zrnu s prosječnim prinosom po hektaru od 2,7 t.

Prinos suncokreta po hektaru u 2016. godini na razini je prinosa ostvarenog u 2015. godini. Žetvene površine suncokreta u 2016. godini povećane su za 16,7% u odnosu na 2015. godinu, a ukupna proizvodnja suncokreta u 2016. godini povećana je za 17,5%.

U proteklom petogodišnjem razdoblju, od 2011. do 2015. godine, prosječno je na godišnjoj razini proizvedeno 99.824 t suncokreta te je time proizvodnja u 2016. godini veća za 10,8% u odnosu na petogodišnji prosjek.

U razdoblju od 2011. do 2015. godine prosječno se suncokret proizvodi na površini od 34.749 ha te su površine u 2016. godini veće za 15,8% u odnosu na petogodišnji prosjek, a prirod po hektaru u 2016. godini manji je za 6%.

Osim za proizvodnju jestivog ulja, nusproizvod prerađe suncokreta (suncokretova pogača) koristi se kao kvalitetna stočna hrana za tov junadi.

U petogodišnjem razdoblju od 2011. do 2015. godine ne bilježi se značajniji uvoz suncokreta te je razmjenom ostvaren suficit. U 2016. godini izvezeno je 35.538 t suncokreta u vrijednosti od 13,0 milijuna eura, dok je uvezeno 1.247 t suncokreta u vrijednosti od 2,8 milijuna eura te je ostvaren suficit od 10,2 milijuna eura.

Proizvodnja soje

Žetvena površina za soju u 2016. godini iznosila je 78.614 ha, prirod po hektaru iznosio je 3,1 t, a ukupna je proizvodnja bila 244.075 t. Prirod po hektaru u 2016. godini povećan je za 40,9% u odnosu na 2015. godinu. Ukupna proizvodnja soje u 2016. godini povećana je za 24,3% u odnosu na ukupnu proizvodnju u 2015. godini.

U proteklom petogodišnjem razdoblju, od 2011. do 2015. godine, prosječno je na godišnjoj razini proizvedeno 136.632 t soje te je time proizvodnja u 2016. godini veća za 78,6% u odnosu na petogodišnji prosjek.

U razdoblju od 2011. do 2015. godine prosječno se na godišnjoj razini soja proizvodila na površini od 59.226 ha te su površine u 2016. godini veće za 32,7% u odnosu na petogodišnji prosjek, a prirod po hektaru u 2016. godini veći je za 34,4%.

Značaj soje kao zrnate mahunarke ponajprije je u proizvodnji sačme, a potom ulja.

Vanjskotrgovinskom razmjenom soje ostvarujemo deficit. U 2016. godini izvezeno je 160.546 t soje u vrijednosti od 57,8 milijuna eura, dok je uvezeno 820 t soje u vrijednosti od 0,6 milijuna eura. Većim izvozom od uvoza ostvaren je deficit u vrijednosti od 57,1 milijun eura.

Povrće

Proizvodnja povrća, zahvaljujući klimatskim, pedološkim i hidrološkim potencijalima, moguća je tijekom cijele godine, ali unatoč ovoj činjenici zastupljenost povrća u ukupnoj vrijednosti outputa biljne proizvodnje nedovoljna je u odnosu na potrebe stanovništva, turizma, prehrambene industrije, izvoza i mogućnosti zapošljavanja.

U proizvodnji povrća³ veći dio proizvodnje (na otvorenom, u staklenicima i plastenicima) zauzima intenzivna proizvodnja, koja je u 2016. godini iznosila 168.609 t i odvijala se na 8.769 ha, dok je manji dio proizvodnje ekstenzivna proizvodnja na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima na kojima je u 2016. godini proizvedeno 25.625 t povrća.

U 2015. godini samodostatnost u proizvodnji povrća iznosila je svega 60,9% svih potreba domaćeg tržišta (ni jedna vrsta povrća nije dosta na potrebe domaćeg tržišta).

U razdoblju od 2011. do 2015. godine površine koje se koriste za intenzivnu proizvodnju povrća variraju, pa su tako najmanje površine pod proizvodnom povrća u promatranom razdoblju bile 2014. godine, a iznosile su svega 5.242 ha dok su 2011. godine iznosile 8.405 ha. U 2016. godini površine koje se koriste za intenzivnu proizvodnju povrća povećane su za 25,6% u odnosu na petogodišnji prosjek razdoblja od 2011. do 2015. godine. Nizak stupanj organiziranosti proizvođača u sektoru povrća odražava se na slabiju konkurentnost na tržištu.

Najzastupljenije povrtnе vrste koje su se proizvodile u Republici Hrvatskoj tijekom 2016. godine bile su kupus bijeli, rajčica, luk i češnjak, paprika i mrkva.

Pokazatelj slabe razvijenosti ovoga sektora je i podatak da su u 2016. godini znatno veće količine povrća uvezene nego što je izvezeno iz Republike Hrvatske, čime je ostvarena negativna vanjskotrgovinska bilanca.

U 2016. godini uvezli smo povrća u vrijednosti od 116,1 milijuna eura, dok smo ga izvezli u vrijednosti od 22,4 milijuna eura te je ostvaren deficit u vrijednosti od 93,7 milijuna eura.

---

³ Prilikom obrade podataka za proizvodnju povrća izuzeti su podaci o proizvodnji dinja i lubenica.

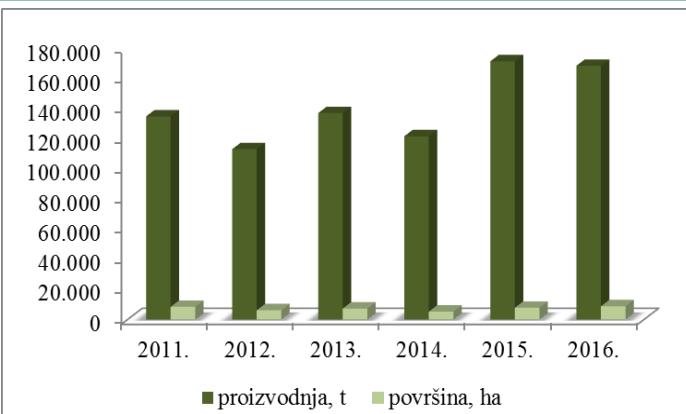
U odnosu na 2015. godinu, izvoz povrća u 2016. godini vrijednosno je povećan za 30,6% (vrijednost izvoza povrća u 2016. godini povećana je za 5,2 milijuna eura), dok je izvoz povrća količinski povećan za svega 3,2% (u 2016. godini izvezeno je 1.102 t povrća više nego u 2015. godini).

Uvoz povrća u 2016. godini bilježi lagani rast. Iskazano vrijednosno, uvoz povrća u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu veći je za 3,9% (vrijednost uvoza povrća u 2016. godini veća je za 4,4 milijuna eura), dok je iskazano količinski, uvoz povrća povećan za 2,3% (u 2016. godini uvezeno je 3.356 t povrća više nego u 2015. godini).

Proizvodnja povrća važan je temelj dalnjeg razvoja ne samo prerađivačke industrije već i turizma, a time i zapošljavanja većeg broja ljudi u poljoprivredi, industriji i turizmu, što u konačnici ima utjecaj na rast BDP-a te smanjenje deficit-a i negativne vanjskotrgovinske bilance.

Zajedničkim nastupom proizvođača na tržištu pridonijelo bi se organiziranju proizvođača i tehnološkom podizanju proizvodnje na viši stupanj te smanjenju nepovjerenja proizvođača prema udruživanju, a u isto vrijeme pridonijelo bi se smanjenju neravnoteže u stupnju organiziranosti u odnosu na druge države članice Europske unije.

Intenzivna proizvodnja povrća, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Voće

U Republici Hrvatskoj moguća je raznolika proizvodnja voća zahvaljujući klimatskim, pedološkim i hidrološkim potencijalima, ali to ne znači da je ona i značajno zastupljena u ukupnoj vrijednosti outputa biljne proizvodnje. Proizvodnja voća nedovoljna je u odnosu na potrebe stanovništva, turizma, prehrambene industrije, izvoza i mogućnosti zapošljavanja.

U proizvodnji voća⁴ u 2016. godini veći dio proizvodnje zauzima intenzivna proizvodnja koja je iznosila 151.256 t na površini od 29.289 ha, dok znatno manji dio proizvodnje čini

⁴ Prilikom obrade podataka za proizvodnju voća uključeni su podaci o proizvodnji dinja i lubenica.

ekstenzivna proizvodnja na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima na kojima je proizvedeno 4.032 t voća.

U 2015. godini samodostatnost u proizvodnji voća iznosila je svega 58,8% svih potreba domaćeg tržišta (jedino je proizvodnja trešanja i višanja s 162%, mandarina s 159,2% te jabuka sa 107,3% dosta na za potrebe domaćeg tržišta).

Površine koje su korištene u 2016. godini za intenzivnu proizvodnju voća povećane su u odnosu na petogodišnji prosjek, u razdoblju od 2011. do 2015. godine, za 1.712 ha ili iskazano relativnim pokazateljima za 6,2%. Suprotno tome, ukupna proizvodnja voća u 2016. godini u odnosu na prosječnu godišnju proizvodnju za promatrano petogodišnje razdoblje smanjena je za 31,7%, tj. za 71.967 t, što se može pripisati štetama nastalim uslijed elementarne nepogode mraza i tuče.

Stupanj organiziranosti proizvođača u sektoru voća nizak je zbog usitnjениh parcela i niske razine tehnologije proizvodnje. Uz navedeno, Republika Hrvatska ne raspolaže dovoljnim skladišnim kapacitetima i hladnjačama te kapacitetima za preradu, a trenutno u sektoru voća i povrća ima tri priznate proizvođačke organizacije.

Pokazatelj slabe razvijenosti ovoga sektora je i podatak da su u 2016. godini uvezene znatno veće količine voća nego što su izvezene iz Republike Hrvatske. Uvezli smo voća u vrijednosti od 172,9 milijuna eura, dok smo ga izvezli u vrijednosti od 37,7 milijuna eura, čime je ostvarena negativna vanjskotrgovinska bilanca, odnosno deficit koji iznosi 135,2 milijuna eura.

U odnosu na 2015. godinu izvoz voća u 2016. godini vrijednosno je povećan za 6,0 milijuna eura ili iskazano relativnim pokazateljima, za 19%, odnosno iskazano količinski, izvoz voća povećan je za 13.171 t ili iskazano relativnim pokazateljima za 20%.

Promatrano u odnosu na prethodnu godinu, uvoz voća u 2016. godini bilježi blagi vrijednosni i količinski rast. Iskazano vrijednosno, uvoz voća u 2016. godini veći je za 3,9 milijuna eura ili iskazano relativnim pokazateljima za 2,3%. Iskazano količinski uvoz voća veći je za 2.055 t ili iskazano relativnim pokazateljima za 1,1%.

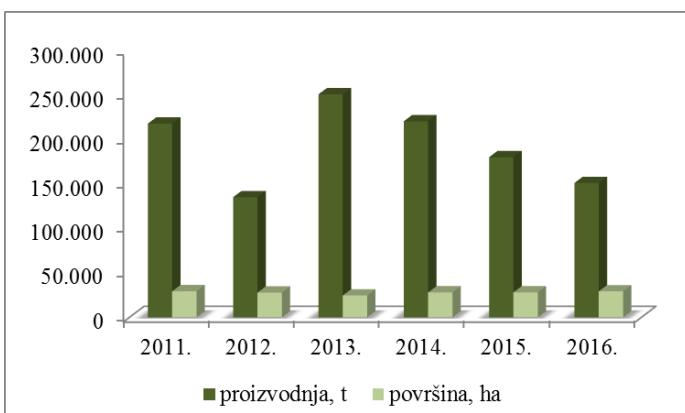
Najzastupljenije voćne vrste koje su se proizvodile u Republici Hrvatskoj tijekom 2016. godine bile su mandarine, jabuke, lubenice, šljive i višnje.

Tijekom 2016. godine intenzivna proizvodnja jabuka odvijala se na površini od 5.890 ha, što je 32 ha manje u odnosu na prosjek petogodišnjeg razdoblja, od 2011. do 2015. godine, a ukupna proizvodnja iznosila je 44.781 t, što je u pola manje u odnosu na prosječnu godišnju proizvodnju prethodnog petogodišnjeg razdoblja, koja prosječno iznosi 97.999 t. U odnosu na prosječan prinos promatranog petogodišnjeg razdoblja prinos jabuka u 2016. godini smanjio se s prosječnih 15,3 t/ha na 7,5 t/ha, odnosno za 50,8%.

Intenzivna proizvodnja mandarina u 2016. godini odvijala se na ukupno 2.100 ha, što je za 123 ha više u odnosu na prosjek petogodišnjeg razdoblja, od 2011. do 2015. godine. U 2016. godini ukupno je proizvedeno 52.402 t mandarina. Promatrano u odnosu na prosječnu godišnju proizvodnju promatranog petogodišnjeg razdoblja, koji iznosi 46.942 t, proizvodnja

mandarina u 2016. godini veća je za 5.460 t ili iskazano relativnim pokazateljima za 11,6%. U odnosu na navedeno petogodišnje razdoblje prinos mandarina povećao se s prosječnih 23,6 na 24,8 t/ha, odnosno za 5,3%.

Intenzivna proizvodnja voća, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Proizvodnja maslina i maslinovog ulja

Prema podacima DZS-a, pod maslinama je u 2016. godini bilo 18.184 ha. Ukupna proizvodnja ploda maslina iznosila je 31.183 t, a u istoj godini je proizvedeno 34.538 hl maslinovog ulja.

Prerada maslinovog ulja postupno se povećava, a hrvatsko maslinovo ulje sve više postaje gospodarski važan potencijal u poljoprivrednoj proizvodnji mediteranske Hrvatske, i to znatno poboljšane kakvoće.

Unatoč tome, Hrvatska ne proizvodi dovoljne količine maslinovog ulja za domaću potrošnju te se zнатне količine uvoze. U 2016. godini prema podacima DZS-a uvezeno je 3.822 t maslinovog ulja u vrijednosti 14,3 milijuna eura, dok je izvoz maslinovog ulja u istom razdoblju iznosio 215 t u vrijednosti 1,8 milijuna eura te je ostvaren deficit od 12,6 milijuna eura.

Vinogradarstvo i vinarstvo

Proizvodnja grožđa

Agroekološki uvjeti u Republici Hrvatskoj povoljni su za uzgoj vinove loze i proizvodnju grožđa od kojeg se proizvode vina različite kakvoće, a najzastupljenija su vina sa zaštićenom oznakom izvornosti.

Prema podatcima DZS-a pod vinogradima je u 2016. godini bilo 23.400 ha poljoprivrednog zemljišta. Proizvodnja grožđa u 2016. godini iznosila je 123.651 t.

Proizvodnja vina

Prema podatcima DZS-a proizvodnja vina u 2016. godini iznosila je 760.000 hl vina, što u odnosu na 2015. predstavlja smanjenje za oko 23 %. Ovo smanjenje u najvećem je dijelu odraz stradanja nasada vinograda od mraza za što je proglašena elementarna nepogoda u svim kontinentalnim županijama i dijelu priobalnih županija.

Prema podatcima DZS-a u 2016. godini uvezeno je vina u vrijednosti od 30,8 milijuna eura, što predstavlja porast za 6% u odnosu na 2015. godinu. Količinski uvoz je iznosio 30,9 t te također bilježi porast u odnosu na 2015. godinu i to za 7%.

Izvoz vina u 2016. godini iznosio je 10,5 milijuna eura, što predstavlja smanjenje za 15% u odnosu na 2015. godinu. Količinski je izvoz iznosio 3,6 t te također bilježi smanjenje u odnosu na 2015. godinu i to za 27%.

U 2016. godini ostvarena je negativna vanjskotrgovinska bilanca, odnosno deficit od 20,3 milijuna eura.

U strukturi uvoza, najviše vina se uvozi iz bivše jugoslavenske Republike Makedonije, čiji je udio u ukupnom uvozu u 2016. godini oko 40%. Prema zemljama namjene, Republika Hrvatska najviše vina uvozi iz zemalja bivše Jugoslavije, odnosno trećih zemalja, čak 50%, dok je udio vina iz Europske unije oko 46%.

Najznačajnija izvozna destinacija, u 2016., je Bosna i Hercegovina, čiji je udio u ukupnom izvozu 18,5%. U ukupnom promatranju strukture izvoza po zemljama, proizlazi da je Republika Hrvatska najviše vina izvezla na tržište Europske unije, oko 41%, dok je u zemlje bivše Jugoslavije, odnosno u treće zemlje, izvezla oko 37%.

Duhan

U 2016. godini proizvedeno je 8.977 t duhana na površini od 4.413 ha, što čini prinos od 2,0 t/ha. U 2015. godini proizvedeno je 10.132 t duhana na površini od 4.752 ha što čini prinos od 2,13 t/ha godišnje.

U odnosu na prethodnu 2015. godinu zabilježen je pad proizvodnje duhana od 11,4%. Jednako tako manji je prinos po jedinici površine, a glavni razlog slabijeg prinosa prvenstveno moramo tražiti u nepovoljnoj klimatskoj godini.

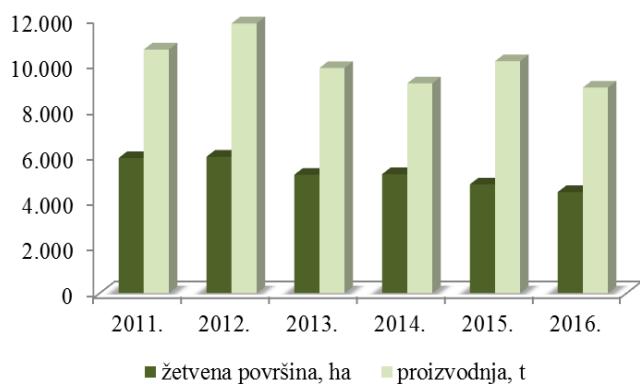
Prinos duhana u 2016. godini iznosio je 2,0 t/ha, što je u granicama višegodišnjeg prosjeka, koji se kreće između 1,8 i 2,2 t/ha.

Uspoređujući proizvodnju duhana u razdoblju od 2011. do 2016. godine, najveća proizvodnja zabilježena je 2012. godine od 11.787 t, a zadnjih nekoliko godina, primjećuje se jedna konstantna proizvodnja. Proizvodnja u 2013. godini iznosila je 9.834 t, 2014. godine 9.164 t, dok je u 2016. godini proizvodnja duhana iznosila 8.977 t.

U proizvodnji, najzastupljenija sorta duhana je Virginia sa oko 90% zastupljenosti, a u manjim količinama je zastupljen Burley.

U 2016. godini vanjskotrgovinskom razmjenom neprerađenog duhana ostvarili smo suficit. Izvezli smo neprerađenog duhana u vrijednosti od 17,1 milijuna eura dok smo ga uvezli u vrijednosti od 4,5 milijuna eura što je rezultiralo suficitom od 12,6 milijuna eura.

Proizvodnja duhana, razdoblje od 2011. do 2016. godine

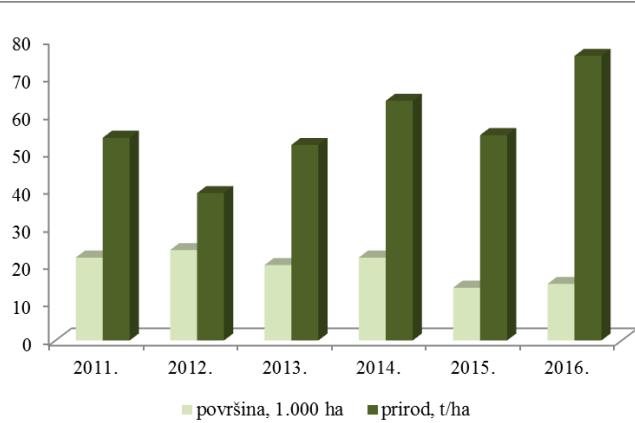
Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Šećerna repa

U 2016. godini na površini od 15.493 ha proizvedeno je 1.169.622 t šećerne repe, uz prirod od 75,5 t/ha.

Površine zasijane šećernom repom u promatranom prosječnom petogodišnjem razdoblju, od 2011. do 2015. godine, u prosjeku su na godišnjoj razini iznosile 20.251 ha te je prosječno proizvedeno 1.057.294 t šećerne repe uz prosječni prirod od 52,2 t/ha. U 2016. godini i u usporedbi s prosjekom navedenog razdoblja, žetvene površine smanjene su za 23,5%, dok je proizvodnja šećerne repe veća za 10,6%, a prirod je veći za čak 44,6%.

Proizvodnja šećerne repe, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Republika Hrvatska nije samodostatna u proizvodnji šećerne repe. U 2015. godini samodostatnost šećerne repe iznosila je 87,9%, što nije dovoljno za potrebe preradbenih kapaciteta šećerana za proizvodnju šećera. To potvrđuju i podaci o vanjskotrgovinskoj razmjeni šećerne repe. U razdoblju od 2011. do 2015. godine izvoz šećerne repe ostvaren je jedino u 2015. godini u količini od 23,4 t i tek neznatno više u 2016. godini od 25 t. U 2016. godini uvezeno je 243.830 t šećerne repe, što je za 10,4% više od promatranog petogodišnjeg prosjeka, a deficit je u 2016. godini iznosio 10,5 milijuna eura.

Suhe mahunarke

U 2016. godini na površini od 3.188 ha, koliko je korišteno za proizvodnju suhih mahunarki, proizvedeno je ukupno 5.692 t suhih mahunarki s prosječnim prirodom od 1,8 t/ha. Najzastupljenije suhe mahunarke su stočni grašak i grah. U 2016. godini, promatrano u odnosu na prosjek petogodišnjeg razdoblja od 2011. do 2015. godine, bilježimo povećanje žetvenih površina za 53,1%, povećanje proizvodnje suhih mahunarki za 81,5%, kao i povećanje priroda za 20%. U 2016. godini grah čini 25,6% ukupne proizvodnje suhih mahunarki, dok stočni grašak čini čak 70% ukupne proizvodnje suhih mahunarki. U 2015. godini samodostatnost suhih mahunarki iznosi 33,4%, što je manje u odnosu na prethodnu godinu, kad je iznosila 36,1%.

Proizvodnja graha za suho zrno

U 2016. godini ukupna proizvodnja graha za suho zrno na površini od 1.574 ha iznosila je 1.461 t, uz prirod od 0,9 t/ha.

U odnosu na prosjek petogodišnjeg razdoblja od 2011. do 2015. godine, u 2016. godini žetvene površine veće su za 29,5%, kao i proizvodnja graha za suho zrno za 32,9%, dok je prirod isti.

Proizvodnja stočnog graška

U 2016. godini ukupna proizvodnja stočnog graška na površini od 1.543 ha iznosila je 3.985 t, uz prirod od 2,6 t/ha.

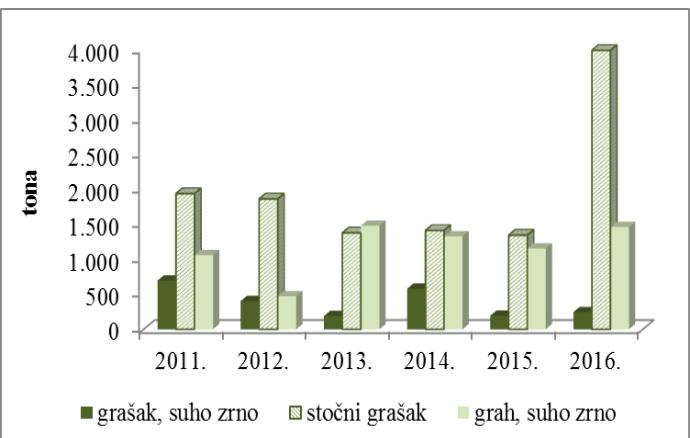
U odnosu na prosjek petogodišnjeg razdoblja od 2011. do 2015. godine, u 2016. godini žetvene površine su veće za čak 126,2%, proizvodnja stočnog graška je također veća za 151%, kao i prirod za 11,1%.

Proizvodnja graška za suho zrno

U 2016. godini žetvene površine pod graškom za suho zrno iznosile su 71 ha, a proizvedeno je 246 t graška za suho zrno, dok je prirod iznosio 3,5 t/ha.

U odnosu na prosjek petogodišnjeg razdoblja od 2011. do 2015. godine, u 2016. godini žetvene površine manje su za 58,6%, proizvodnja graška za suho zrno manja je za 40,3%, dok je prirod veći za 50,9%.

Proizvodnja suhih mahunarki, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

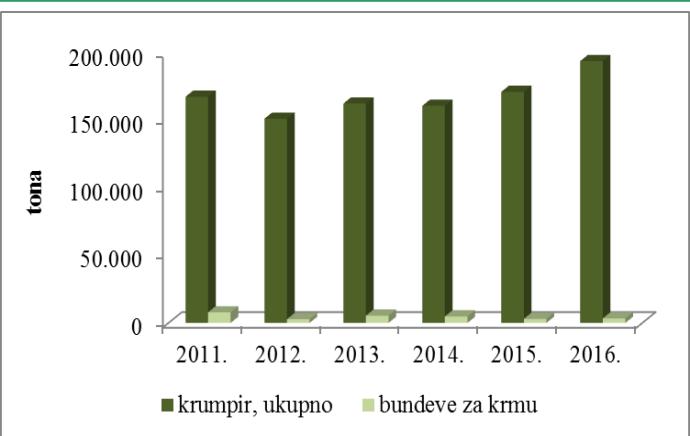
Korjenasti i gomoljasti usjevi

Površine koje se koriste za proizvodnju korjenastih i gomoljastih usjeva (bez šećerne repe) u 2016. godini bilježe smanjenje zasijanih površina u odnosu na godišnji prosjek promatranog petogodišnjeg razdoblja, od 2011. do 2015. godine, za 649 ha ili iskazano relativnim pokazateljima za 5,9%.

U 2016. godini za proizvodnju korjenastih i gomoljastih usjeva korišteno je 10.397 ha poljoprivrednog zemljišta i ukupno je proizvedeno 199.269 t ovih proizvoda.

Najzastupljeniji gomoljasti usjev je krumpir.

Proizvodnja korjenastih i gomoljastih usjeva, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Proizvodnja krumpira

Ukupna proizvodnja krumpira u 2016. godini odvijala se na 9.866 ha s prosječnim prinosom od 19,7 t/ha i ukupnom proizvodnjom od 193.962 t.

Površine pod ukupnom proizvodnjom krumpira u promatranom petogodišnjem razdoblju, od 2011. do 2015. godine, iznosile su u prosjeku 10.341 ha te je prosječno proizvedeno 162.666 t s prosječnim prinosom od 15,7 t/ha.

U 2016. godini i u usporedbi s promatranim petogodišnjim razdobljem površine su smanjene za 4,6%, odnosno prema petogodišnjem prosjeku, ukupna proizvodnja povećana je za 19,2%.

U 2016. godini proizvedeno je 23.256 t ranog krumpira na površini od 1.614 ha. U odnosu na prosjek promatranog petogodišnjeg razdoblja u 2016. godini bilježimo smanjenje proizvodnje za 1,4% odnosno za 342 t uz povećanje prinosa za 0,9 t/ha.

U 2016. godini proizvedeno je 170.706 t kasnog i sjemenskog krumpira. U ukupnoj proizvodnji krumpira kasni i sjemenski krumpir čine udio od 88%. U odnosu na prosjek promatranog petogodišnjeg razdoblja bilježi se smanjenje proizvodne površine za 342,2 ha, ili iskazano postotno za 4%, dok se kod prinosa bilježi rast od 4,5 t/ha, iskazano postotno za 27,8%.

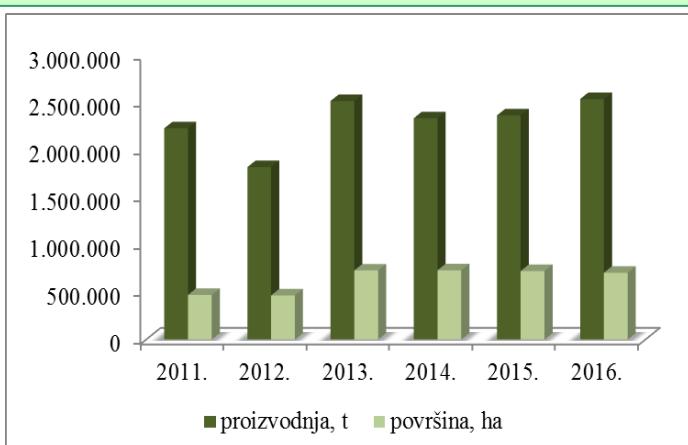
Republika Hrvatska nije samodostatna u proizvodnji krumpira. U 2015. godini samodostatnost krumpira iznosila je 69,1%, što nije dovoljno za potrebe domaćeg tržišta. Vanjskotrgovinskom razmjenom krumpira ostvarujemo deficit. U 2016. godini uvezeno je 34.707 t krumpira u vrijednosti od 13,6 milijuna eura dok je izvezeno 9.117 t krumpira u vrijednosti od 1,8 milijuna eura te je deficit iznosio 11,9 milijuna eura.

U 2016. godini izvoz krumpira smanjio se za 765.658 t u odnosu na 2015. godinu, dok je uvezeno 4.250 t više u odnosu na 2015. godinu.

Krmno bilje

U 2016. godini na površini od 704 tisuća ha, koliko je korišteno za proizvodnju krmnog bilja, proizvedeno je ukupno 2.537.957 t krmnog bilja s prosječnim prinosom od 3,6 t/ha.

Proizvodnja krmnog bilja, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

U proizvodnji krmnog bilja najzastupljeniji je silažni kukuruz. U 2016. godini u ukupnoj proizvodnji krmnog bilja proizvodnja silažnog kukuruza sudjeluje s 50,6% i s vrlo malim udjelom u žetvenim površinama krmnog bilja od 4,4%.

Proizvodnja silažnog kukuruza

Proizvodnja silažnog kukuruza u 2016. godini odvijala se na 30.977 ha te je ukupno proizvedeno 1.283.068 t. U usporedbi s prosječnom godišnjom proizvodnjom silažnog kukuruza ostvarenom u razdoblju od 2011. do 2015. godine u iznosu od 985.789 t, u 2016. godini zabilježen je rast proizvodnje od 30,2%. Prinos silažnog kukuruza u 2016. godini promatrano u odnosu na prosječan prinos ostvaren u razmatranom petogodišnjem razdoblju bilježi rast od 28,6%.

U ukupnoj proizvodnji silažnog kukuruza u 2016. godini silažni kukuruz kao glavni usjev sudjeluje s čak 98,2%.

Sjeme i sadni materijal

Proizvodnja sjemena

U sjemenskoj proizvodnji odnosno certificiranju sjemena u promatranom petogodišnjem razdoblju zamjećuju se oscilacije.

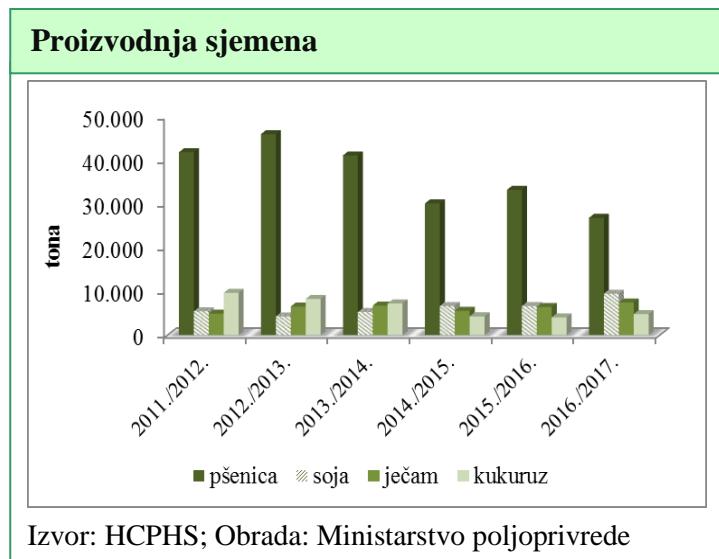
Najzastupljenije sjemenske kulture u proizvodnji su ozima pšenica, ozimi ječam, kukuruz i soja.

Najveća certificirana količina sjemena ozime pšenice zabilježena je u sezoni 2012./2013. kada je certificirano 45.872 t. U sezoni 2016./2017. certificirana količina sjemena iznosi je 26.754 t, što iznosi pad od čak 41,7% u odnosu na najbolju sezonu u promatranom petogodišnjem razdoblju, sezonom 2012./2013. U posljednjoj 2016./2017. sezonu, promatrano u odnosu na prethodnu 2015./2016. sezonu, zabilježen je pad od 19,4% kada je certificirano 33.157 t sjemena.

Kod ozimog ječma ustanovljene su oscilacije u certificiranim količinama sjemena iz godine u godinu. Tako je u sezoni 2012./2013. certificirana količina iznosi 6.515 t ozimog ječma, dok je u sezoni 2013./2014. ta količina iznosi 6.734 t, što je porast od 3,2% u odnosu na prethodnu sezonu. U sezoni 2014./2015 certificirana količina ozimog ječma iznosi je 5.518 t, što je pad certificiranih količina sjemena za 18% u odnosu na prethodnu sezonu, dok je u sezoni 2015./2016. certificirana količina iznosi 6.404 t što predstavlja povećanje od 16% u odnosu na prethodnu sezonu. U sezoni 2016./2017. certificirana količina ozimog ječma iznosi je 7.447 t, što je povećanje za 16,3% u odnosu na prethodnu sezonu.

Certificirana količina sjemena kukuruza oscilira tijekom promatranog petogodišnjeg razdoblja. Prema dostupnim podacima postignut je maksimum u sezoni 2012./2013., kada je certificirana količina iznosi 8.252 t sjemena kukuruza. U sezoni 2015./2016 certificirano je 4.029 t sjemena kukuruza, a u 2016./2017. 4.777 t sjemena kukuruza što je povećanje za 18,5%.

U petogodišnjem vremenskom razdoblju zabilježen je stalni rast certificiranih količina sjemena soje. U 2012./2013. godini certificirano je 4.226 t, a 2016./2017. certificirano je 9.440 t sjemena soje što iznosi rast od 123%.

Izvor: HCPHS; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Sadni materijal u voćarstvu i vinogradarstvu

Proizvodnja voćnih sadnica u razdoblju od 2011. do 2015. godine bilježi stalni pad, međutim u 2016. godini bilježimo blagi trend rasta. Najveća proizvodnja voćnih sadnica zabilježena je u proizvodnji 2011. godine i iznosila je 4.103.507 komada.

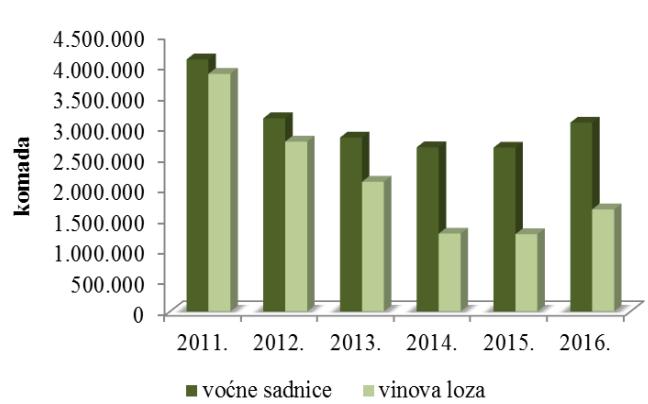
U 2016. godini proizvedeno je 3.061.874 komada sadnica, što je u odnosu na proizvodnju ostvarenu u 2011. godini manje za 4%. Promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu, kad je proizvedeno 2.667.083 komada voćnih sadnica, proizvodnja sadnog materijala u voćarstvu u 2016. godini veća je za 15%.

U proizvodnji 2016. godine, od voćnih sadnica najzastupljenije su sadnice jabuke s udjelom od 36% u ukupnom broju proizvedenih voćnih sadnica (proizvedeno je 1.102.581 komada sadnica jabuka), sadnice ljeske s udjelom od 20% u ukupnom broju proizvedenih voćnih sadnica (proizvedeno je 615.659 komada sadnica ljeske) i masline s udjelom od 6,5% u ukupnom broju proizvedenih voćnih sadnica (proizvedeno je 196.488 komada sadnica masline). U 2016. godini proizvedeno je 176.267 komada sadnica kruške (sadnice kruške čine 6% u ukupnom broju voćnih sadnica), 143.291 komada sadnica višnje (sadnice višnje čine 4,5% u ukupnom broju voćnih sadnica), 116.961 komada sadnica trešnje (sadnice trešnje čine 4% u ukupnom broju voćnih sadnica) i 106.516 komada sadnica agruma (sadnice agruma čine 3,5% u ukupnom broju voćnih sadnica).

U promatranom šestogodišnjem razdoblju, od 2011 do 2016. godine, također se bilježi i pad u proizvodnji cijepova vinove loze, s blagim trendom porasta u posljednje dvije godine. Najveću proizvodnju cijepova vinove loze bilježimo 2011. godine, kada je proizvedeno 3.870.157 komada loznih cijepova.

U 2016. godini proizvedeno je 1.662.122 komada cijepova vinove loze, što je u odnosu na proizvodnju iz 2011. godine manje za 133%. U odnosu na proizvodnju cijepova vinove loze u prethodnoj 2015. godini, kad je proizvedeno 1.257.809 komada cijepova vinove loze, proizvodnja cijepova u 2016. godini veća je za 30%.

Proizvodnja voćnog i loznog sadnog materijala, razdoblje od 2011. do 2016. godine

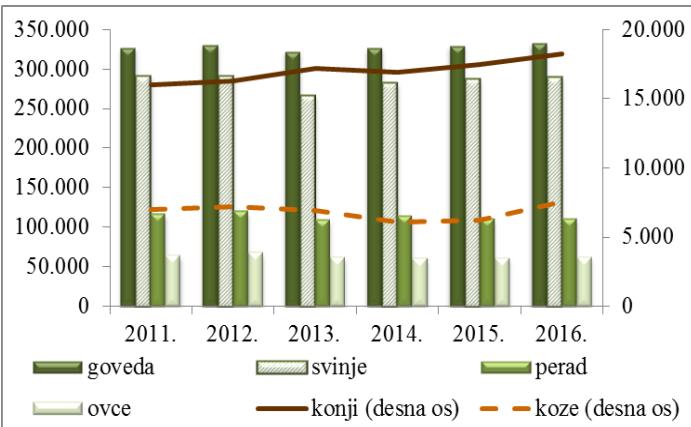

Izvor: HCPHS; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

C.2.1.2. Stočarska proizvodnja

U 2016. godini došlo je do blagog pada udjela stočarstva u ukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje iako bilježimo mali oporavak stočnog fonda uz intenzivnost od 0,5 UG/ha. Trenutno se u Registru stočarskih farmi nalazi registrirano 167.884 aktivna gospodarstva na kojima se nalazi 169.787 posjednika.

Broj uvjetnih grla stoke, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede

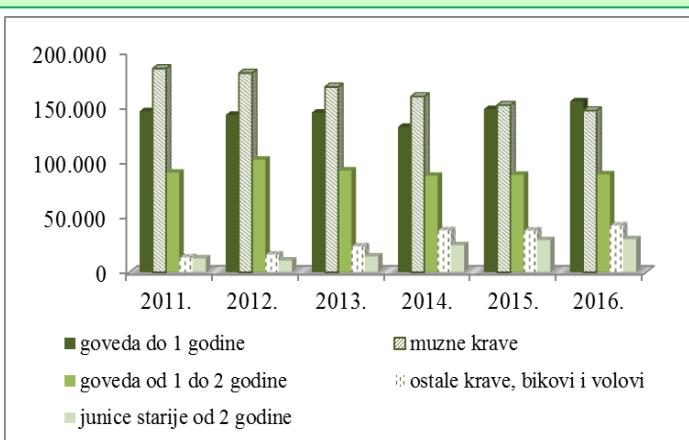
Govedarstvo

Ukupan broj goveda u 2016. godini i promatrano u odnosu na prethodnu godinu porastao je za 1,8% a uspoređujući s prosjekom petogodišnjeg razdoblja od 2011. do 2015. godine broj goveda je porastao za 3,4%. Udio Republike Hrvatske u brojnom stanju goveda Europske unije iznosi 0,5%.

Promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu, u 2016. u kategoriji goveda mlađih od jedne godine zabilježen je rast broja goveda od 4,7%, blagi rast broja goveda bilježimo u kategorijama teladi za klanje (0,9%) i ostale muške teladi (0,3%), dok je broj ostale ženske teladi povećan za 13,9%. U kategoriji goveda starosti od jedne do dvije godine nisu zabilježene značajne promjene. U kategoriji goveda starijih od dvije godine bilježi se rast broja junica za 3,3%. Broj krava u 2016. godini smanjen je za 2,2%.

U ukupnom broju krava simentalska pasmina zastupljena je sa 62,8%, holstein pasmina s 24,3%, smeđa s 2,8%, križanci s 5,6%, a ostale s 4,3%. Iz navedenog je vidljivo da je na hrvatskim farmama još uvijek najzastupljenija simentalska pasmina dvostrukog smjera korištenja za proizvodnju mlijeka i mesa.

Broj goveda, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

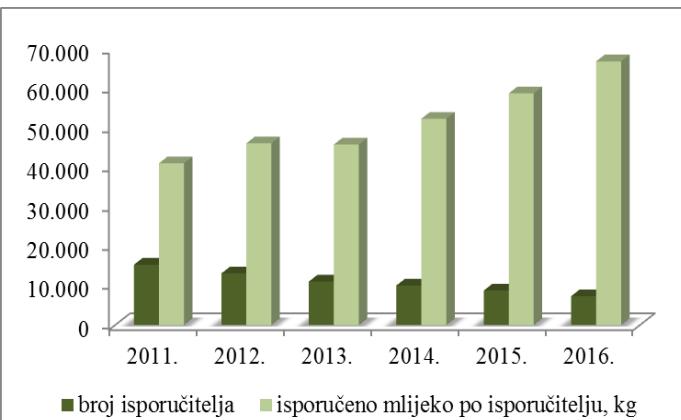
Unatoč rastu cijene mlijeka u 2016. godini ukupna isporuka na razini Europske unije je porasla za 1,1%. Ukupna proizvodnja mlijeka u Republici Hrvatskoj iznosila je 670.569 t, od čega je otkupljivačima isporučeno 489.646 t (4,6% manje u odnosu na 2015. godinu).

Iako u Hrvatskoj prosječna proizvodnja mlijeka po muznoj kravi iz godine u godinu raste, u 2016. godini iznosila je 4.578 kg no u usporedbi s prosječnom proizvodnjom ostvarenoj u prethodnoj godini manja je za 0,1%.

U razdoblju od 2011. do 2016. godine broj isporučitelja mlijeka se smanjuje no raste prosječna isporučena količina mlijeka po isporučitelju. U 2016. u isporuci mlijeka otkupljivačima sudjelovalo je 7.329 isporučitelja. Promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu broj isporučitelja u 2016. godini smanjen je za 16,2%, a u usporedbi s prosječnim brojem isporučitelja u razdoblju od 2011. do 2016. smanjen je za 37%. Prosječna godišnja

isporuka mlijeka po isporučitelju u 2016. godini iznosi 5.568 l i promatrano u odnosu na prethodnu godinu veća je za 13,8%, a u odnosu na prosječnu količinu mlijeka po isporučitelju u razdoblju od 2011. do 2016. veća je za 37%. Prosječna godišnja isporuka mlijeka po isporučitelju u 2016. godini bila je veća za 13,8% u odnosu na prethodnu godinu te je iznosila 66.813 kg.

Broj isporučitelja i isporučene količine mlijeka po isporučitelju, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: HPA; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Strukturna analiza isporučitelja prema količinskim razredima pokazuje kako su proizvođači koji godišnje isporučuju manje od 6.000 kg mlijeka činili 25,1% ukupnog broja isporučitelja, pri čemu su isporučili 1,2% ukupno isporučenog mlijeka. Najveća isporučena količina mlijeka dolazi od 280 isporučitelja koji isporučuju više od 200.000 kg mlijeka godišnje, a čine svega 3,3% isporučitelja te isporučuju čak 54,7% ukupno isporučenog mlijeka, odnosno prosječno 926.630 kg po isporučitelju. Podaci ujedno pokazuju da do smanjenja broja proizvođača dolazi u svim količinskim razredima.

Tijekom 2016. godine mlijeko je otkupilo 35 mljekara i 10 registriranih malih obiteljskih sirana koje prerađuju mlijeko proizvedeno na vlastitom gospodarstvu, pri čemu su najveća tri otkupljivača mlijeka otkupila 78,9% ukupnih količina od 67,5% isporučitelja.

U Republici Hrvatskoj prisutno je organiziranje proizvođača mlijeka kroz proizvođačke organizacije koje proizvođačima omogućavaju udruživanje i kroz sustav ugovora pregovaranje o cijeni i uvjetima otkupa mlijeka. Do 2016. godine u okviru „mliječnog paketa“ bile su aktivne tri proizvođačke organizacije.

Prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije (u dalnjem tekstu: HPA), u 2016. godini ukupno je razvrstano 190.440 goveđih trupova (rast od 4% u odnosu na prethodnu godinu), ukupne mase 44.711 t (6,4% više u odnosu na prethodnu godinu). U Republici Hrvatskoj razvrstavaju se sva goveda na sljedeće kategorije: A, B, C, D, E, V i Z, od kojih se prema konformaciji i stupnju zamašćenosti razvrstavaju samo goveda starija od osam mjeseci. U

ukupnom broju razvrstanih trupova na liniji klanja najviše je razvrstano trupova kategorije mladi bikovi (A), i to 72.972 trupova, u ukupnom broju razvrstanih trupova čine 38,3%, unutar koje je bila najzastupljenija ocjena R3. U kategoriji bikova (B) razvrstano je 4.553 trupova, u ukupnom broju razvrstanih trupova čine 14,2%, unutar koje je bila najzastupljenija ocjena R2. U kategoriji krava (D) razvrstano je 26.974 trupa, u ukupnom broju razvrstanih trupova čine 13,5%, unutar koje je bila najzastupljenija ocjena R3. U kategoriji junica (E) razvrstano je 28.876 trupova, u ukupnom broju razvrstanih trupova čine 15,2%, unutar koje je bila najzastupljenija ocjena U3. U kategoriji mlađa junad (Z) razvrstano je 2.941 trupova, u ukupnom broju razvrstanih trupova čine 1,5%, unutar koje je bila najzastupljenija ocjena R2.

Od ukupnog broja razvrstanih trupova, 8,9% potječe od životinja iz uvoza namijenjenih za klaoničku obradu (klanje unutar 72 sata), pri čemu 70% uvoza čine grla do osam mjeseci starosti te 18,7% mladi bikovi.

U 2016. godini razmjenom živih goveda ostvarili smo deficit. Uvezeno je 115.823 goveda u vrijednosti od 58,4 milijuna eura, dok je izvezeno 25.878 goveda u vrijednosti od 26,7 milijuna eura. U strukturi uvoza živih goveda najveći udio čine ostala goveda od 80 do 160 kg, a u strukturi izvoza goveda za klanje težine iznad 300 kg. Promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu, vrijednost uvoza je smanjena za 4% dok je vrijednost izvoza povećana za 79,7%.

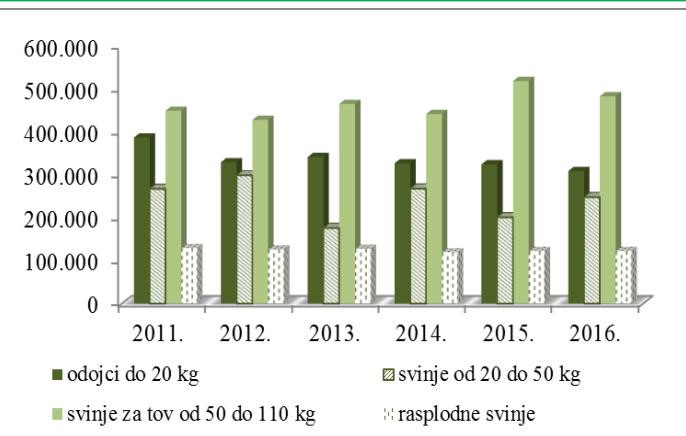
U 2016. godini uvezeno je 16.472 t svježeg ili rashlađenog goveđeg mesa i 3.511 t smrznutog goveđeg mesa u ukupnoj vrijednosti 71 milijun eura, dok je izvezeno 5.839 t svježeg ili rashlađenog goveđeg mesa i 700 t smrznutog goveđeg mesa u ukupnoj vrijednosti 25,3 milijuna eura. Razmjenom goveđeg mesa također ostvarujemo deficit. Promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu, vrijednost uvoza je povećana za 17,4% dok je vrijednost izvoza povećana za 39,3%.

Svinjogoštvo

Ukupan broj svinja u 2016. godini iznosio je 1.163.027 svinja, što predstavlja pad za 0,3% u odnosu na 2015. godinu. U usporedbi s prosječnim brojem svinja u razdoblju od 2011. do 2015. godine broj svinja u 2016. godini smanjen je za 0,6%. Udio Republike Hrvatske u brojnom stanju svinja Europske unije iznosi 0,8%.

U usporedbi s brojem svinja u prethodnoj godini, u 2016. u kategoriji odojci težine do 20 kg zabilježen je pad broja odojaka od 4,8%, dok je u kategoriji svinja težine od 20 do 50 kg zabilježen rast za 23,5%. Promatrano u istom razdoblju u kategoriji svinja za tov zabilježen je pad od 6,9%. Ukupno brojno stanje svinja u kategoriji svinja za rasplod poraslo je za 0,2%. U istoj kategoriji došlo je do porasta brojnog stanja krmača za 2% i suprasnih krmača za 7,1%, dok se smanjio broj nazimica za 9,7%, nerasta za 14,1% i suprasnih nazimica za 14,9%.

Broj svinja, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Prema pasminskoj strukturi ukupnog broja uzgojno valjanih krmača, prevladavaju krmače hibridnih programa PIC sa zastupljeničću od 52% i Topigs sa zastupljeničću od 32,6%. U ukupnom broju uzgojno valjanih krmača hrvatski uzgojni program zastupljen je s 8,7%, a izvorne pasmine bile su zastupljene s udjelom od 6,4% (uključujući i 0,1% krmača banijske šare).

Razmjenom živih svinja u 2016. godini ostvarili smo suficit. Uvezeno je ukupno 438.301 svinja u vrijednosti od 21,2 milijuna eura dok je izvezeno 154.310 svinja u vrijednosti od 27 milijuna eura. U strukturi uvoza živih svinja najzastupljenija je kategorija domaće svinje (osim čistokrvnih rasplodnih) težine do 50 kg, koja čini 93,3% u ukupnom broju uvezenih svinja. Promatrano u odnosu na prethodnu 2015. godinu, vrijednost uvoza je smanjena za 1,8% dok je vrijednost izvoza povećana za 34,8%.

U 2016. razvrstano je 742.201 trupova T1 kategorije, utovljene svinje, koje u ukupnom broju razvrstanih trupova čine 65,9%, unutar kojih je bila najzastupljenija klasa E prosječne mesnatosti tovljenika 57,6%.

Prema podacima s linije klanja HPA u 2016. godini i u usporedbi s 2015. godinom broj razvrstanih trupova svih kategorija svinja porastao je za 3,5%. U kategoriji krmača broj se povećao za 4,7%, prasadi (PR) za 3%, utovljenih svinja (T1) za 5,5%, svinja većih završnih težina (T2) za 77,2%, broj mlađih nerasta (N) povećao se za 10%, broj starijih nerasta i kastrata (NK) za 27,4%, dok je do pada došlo u kategoriji odojci (O) za 6,5 %.

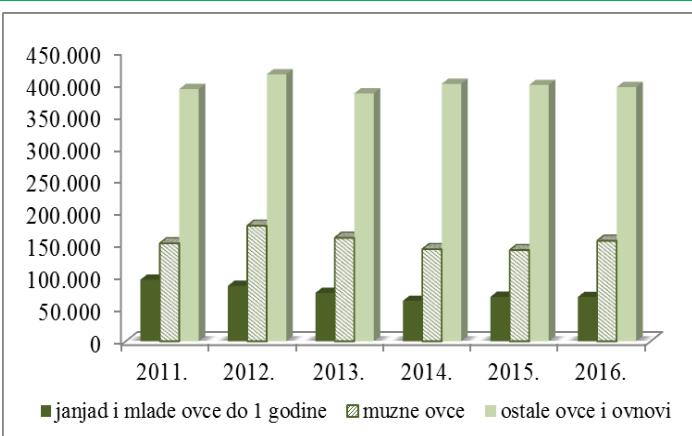
Razmjenom svinjskog mesa ostvarujemo deficit. Tijekom 2016. godine uvezeno je 52.368 t svježeg ili rashlađenog svinjskog mesa i 28.976 t smrznutog svinjskog mesa ukupne vrijednosti 162,6 milijuna eura, dok je izvezeno 7.863 t svježeg ili rashlađenog svinjskog mesa i 1.544 t smrznutog svinjskog mesa ukupne vrijednosti 24,1 milijuna eura. Promatrano u odnosu na 2015. godinu vrijednost uvoza svinjskog mesa povećana je za 2,4% dok je vrijednost izvoza povećana za 33,5%.

Struktura proizvodnje kao i struktura uvoza i izvoza ukazuje na to da se zbog nedostatnog broja krmača proizvodi nedovoljan broj odojaka namijenjenih tovu, što se nadoknađuje uvozom živilih životinja mlađih dobnih kategorija namijenjenih tovu. Također, izvoz živilih utovljenih svinja i uvoz svinjskog mesa i prerađevina ukazuje na to da klaonička industrija ne koristi domaću sirovinu za preradu, kao i na to da primarni proizvođači izvozom postižu relativno bolje cijene utovljenih svinja.

Ovčarstvo i kozarstvo

U odnosu na 2015. godinu, ukupan broj ovaca u 2016. godini povećao se za 1,8% i iznosi 618.896 grla dok se broj koza povećao za 21,7% i iznosi 75.530 grla. U odnosu na prosjek petogodišnjeg razdoblja, od 2011. do 2015. godine, u 2016. godini ukupan i broj ovaca i broj koza se povećao za 1%. Udio Republike Hrvatske u ukupnom brojnom stanju ovaca Europske unije čini 0,7%, dok u ukupnom brojnom stanju koza čini 0,6%.

Broj ovaca, razdoblje od 2011. do 2016. godine

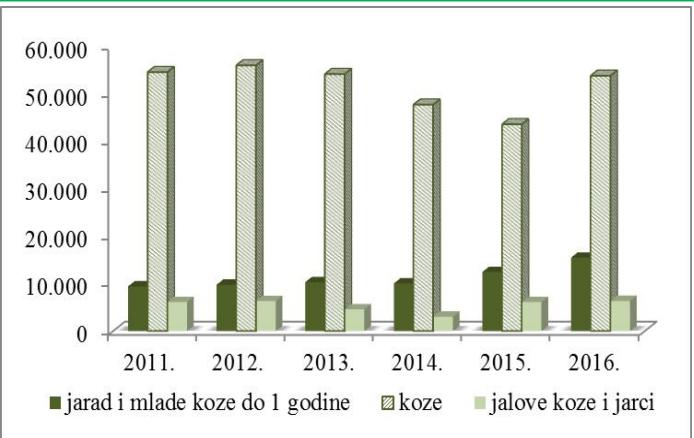

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

U 2016. godini te promatrano u odnosu na 2015. godinu broj janjadi i mlađih ovaca do jedne godine starosti smanjio se za 0,2%. U kategoriji janjenih i prvi put pripuštenih ovaca broj ovaca je povećan za 1,6%, povećao se i broj muznih ovaca za 10,3% te broj jalovih ovaca i ovnova za 6,9%.

Promatrano u istom razdoblju ukupan broj koza, jaradi i jarčeva u 2016. godini je porastao u za 21,7%, od čega je broj jaradi i mlađih koza do jedne godine starosti porastao za 24,2%, a u kategoriji koze pripuštene prvi put došlo je do povećanja brojnog stanja za 13,6%. Broj koza koje su se već jarile povećao se za 26,4%, dok se broj jaraca i jalovih koza povećao za 1,2%.

Broj koza, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Razmjenom živih ovaca ostvarujemo deficit. Tijekom 2016. godine u Republiku Hrvatsku uvezeno je 53.579 ovaca vrijednosti 2,6 milijuna eura, a izvezlo se 5.188 ovaca vrijednosti 262 tisuća eura. Promatrano u odnosu na 2015. godinu u 2016. vrijednost uvoza povećana je za 53,7% dok je vrijednost izvoza povećana za 115,3%.

Uvoz i izvoz živih koza tijekom 2016. godine nije ostvaren.

Procjenjuje se da od ukupnog broja ovaca u Republici Hrvatskoj 80% otpada na izvorne pasmine, koje su vrlo skromne u pogledu ishrane i njege, ali i otporne prema nepovoljnim klimatskim čimbenicima. U priobalnim županijama, Primorsko-goranskoj, Ličko-senjskoj, Zadarskoj, Šibensko-kninskoj i Splitsko-dalmatinskoj nalazi se preko 50% ukupnog broja evidentiranih ovaca, što potvrđuje kako je na ovim prostorima ovčarstvo glavna stočarska grana. Pasminskim sastavom u ovim županijama dominiraju izvorne pasmine (dalmatinska pramenka, creska ovca, krčka ovca, paška ovca, rapska ovca i lička pramenka). U kontinentalnim dijelovima Republike Hrvatske, ponajprije Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, najviše su zastupljene inozemne pasmine ovaca (istočno frizijska ovca i travnička pramenka). Analiza veličine stada ukazuje na to da se proizvodnja na mnogim ovčarskim farmama zasniva kao dodatan izvor dohotka za članove gospodarstva te da je samo manjem broju gospodarstava ovčarstvo jedini izvor prihoda. Općenito gledano, u Republici Hrvatskoj ovce se najviše užgajaju radi proizvodnje mesa, osobito proizvodnje lakih do srednje teških janjećih trupova poželjnih za pripremu na ražnju. U posljednje vrijeme povećan je interes za uzgoj ovaca za proizvodnju mlijeka te preradu mlijeka na obiteljskom gospodarstvu, ponajprije u sir. Zbog toga se najveći dio proizvedenog ovčjeg mlijeka koristi za ohranu janjadi za klanje, a tek dio preostalog mlijeka proizvođači iskorištavaju za proizvodnju mliječnih proizvoda od ovčjeg mlijeka veće dodane vrijednosti.

Tijekom 2016. godine ovčje mlijeko otkupljivano je od 415 proizvođača. Otkupljavači su devet mljekara i jedanaest registriranih obiteljskih sirana, od čega su dva najveća otkupljavača otkupila 65,7% isporučenih količina. Tijekom 2016. godine ukupno je isporučeno 3.097.157

kg ovčjeg mlijeka, odnosno 9,8% više u odnosu na prethodnu godinu. Udio ovčjeg mlijeka u ukupnoj proizvodnji mlijeka u Republici Hrvatskoj je 0,6%.

Proizvodnja i isporuka mlijeka dominiraju na otocima i priobalnom području. U Zadarskoj županiji nalazi se 52,5% isporučitelja ovčjeg mlijeka koji sudjeluju s udjelom od 29,8% u ukupno isporučenim količinama mlijeka. Najveći udio isporučitelja ovčjeg mlijeka, njih 82,4%, isporučuje manje od 10.000 kg mlijeka godišnje s udjelom od 43,5% ukupno isporučenog mlijeka, 11,8% isporučitelja isporučuje od 10.000 do 20.000 kg ovčjeg mlijeka godišnje s udjelom od 21,3%. Samo 5,8% isporučitelja isporučuje više od 20.000 kg ovčjeg mlijeka godišnje s udjelom od čak 35,2% ukupno isporučenih količina ovčjeg mlijeka.

Proizvodnja kozjeg mlijeka temelji se na uvezenim pasminama koza, i to na alpini (koja je najzastupljenija) te sanskoj i srnastoj kozi.

Ukupna isporuka kozjeg mlijeka u 2016. godini iznosila je 4.041.849 litara, što čini 0,8% ukupne proizvodnje mlijeka u Republici Hrvatskoj. Kozje mlijeko otkupljivano je od 161 isporučitelja, što je u odnosu na 2015. povećanje od 3,9%. Proizvodnja kozjeg mlijeka najzastupljenija je u Varaždinskoj i Međimurskoj županiji, gdje je značajan broj gospodarstava specijaliziran za ovu vrstu proizvodnje zbog dobro organiziranog otkupa kozjeg mlijeka. U ovim županijama prevladava štalski, intenzivni uzgoj mlječnih pasmina. U drugim dijelovima Republike Hrvatske, gdje ne postoji interes mljekara za otkup kozjeg mlijeka, ova proizvodnja uglavnom je vezana uz proizvodnju sireva. Najvećem otkupljuvajuću kozje mlijeko isporučuje 62,7% isporučitelja, koji otkupljuje čak 75,4% kozjeg mlijeka.

Manje od 10.000 kg mlijeka godišnje isporučuje 24,2% proizvođača kozjeg mlijeka (5% ukupno proizvedene količine kozjeg mlijeka), 30,4% proizvođača proizvodi 10.000 do 20.000 kg mlijeka (18,5% ukupne proizvodnje kozjeg mlijeka), dok više od 20.000 kg mlijeka isporučuje 45,3% proizvođača, koji isporučuju najveći udio ukupne količine (76,5%), što ukazuje na visoku specijaliziranost ovih gospodarstava za proizvodnju mlijeka. Prosječna godišnja kvaliteta kozjeg mlijeka u 2016. godini iznosila je 3,4% mlječne masti, 3% mlječnih bjelančevina s 951.113 somatskih stanica i 104.926 mikroorganizama.

U proizvodnji kozjeg mesa najviše se koriste naše izvorne pasmine, hrvatska šarena i hrvatska bijela koza, zatim različiti križanci te u posljednje vrijeme burska koza, koja od svih pasmina koza trenutačno uzgajanih u svijetu ima najizraženije genetske osobine za proizvodnju mesa. U pasminskom sastavu na ovim prostorima dominira hrvatska šarena koza.

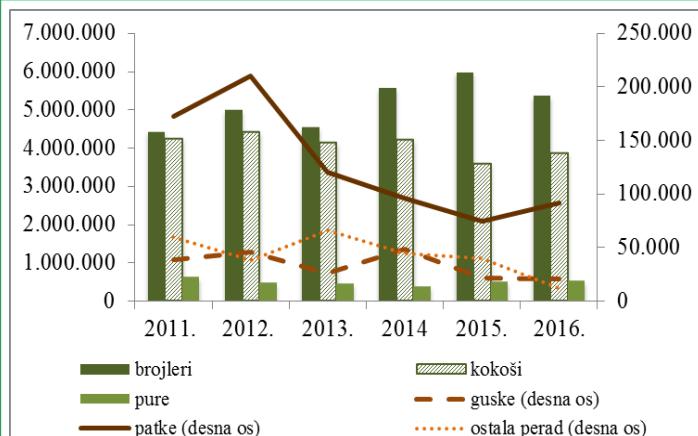
Broj klaonički obrađenih i klasiranih ovčjih trupova u 2016. godini bilježi rast za 10,5% u odnosu na 2015. godinu te iznosi 86.191 komad.

U 2016. godini razmjenom ovčjeg mesa ostvarili smo deficit. U Republiku Hrvatsku uvezeno je 1.623 t svježeg i smrznutog ovčjeg mesa, vrijednosti 8,3 milijuna eura, a izvezeno je 115 t, vrijednosti 733 tisuća eura. Promatrano u odnosu na 2015. godinu u 2016. vrijednost uvoza povećana je za 13,5% dok je vrijednost izvoza povećana za 65,9%. U 2016. godini nije se trgovalo kozjim mesom.

Peradarstvo

Ukupan broj peradi u 2016. godini iznosio je 9.856.347 kljunova, što je u odnosu na 2015. godinu pad od 3,3%. Promatrano u odnosu na 2015. godinu rast broja kljunova zabilježen je kod pura za 3,4%, kokoši za 7,6% i patki za 22,9%, dok je pad broja kljunova zabilježen kod tovljenih pilića za 10,3%, guski za 3,1% i ostale peradi za 69,1%. U odnosu na prosjek petogodišnjeg razdoblja od 2011. do 2015. godine, u 2016. godini broj peradi se smanjio za 0,4%. Prema podacima o populaciji peradi vidljivo je da dominiraju tovleni pilići (brojleri) za proizvodnju mesa te kokoši nesilice koje se koriste za proizvodnju konzumnih jaja.

Broj peradi, razdoblje od 2011. do 2016. godine

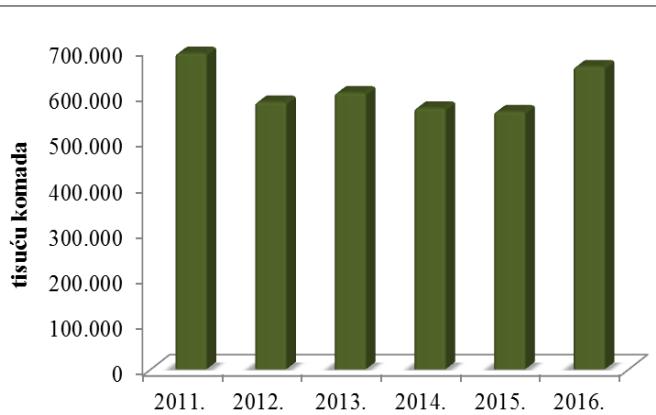
Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tijekom 2016. godine uvezeno je 7.678.245 kljunova, vrijednosti 4,9 milijuna eura, a izvezeno 8.165.217 kljunova, vrijednosti 5,7 milijuna eura. Promatrano u odnosu na 2015. godinu u 2016. vrijednost uvoza povećana je za 2,9% dok je vrijednost izvoza povećana za 18,3%.

Prema podacima DZS-a, u Republici Hrvatskoj je u 2016. godini registrirano 25 objekata za valjenje kokošjih jaja kapaciteta iznad 1.000 jaja u turnusu. Ukupni kapacitet valionica je 3.401.000 jaja. Tijekom 2016. godine ukupno je inkubirano oko 63.225.000 jaja, s time da je 60.610.000 jaja namijenjeno za tov, 2.008.000 za kokoši nesilice i 607.000 mješovito.

U 2016. godini proizvedeno je 662.742 tisuća kokošjih jaja, što je u odnosu na prethodnu godinu rast proizvodnje za 17,4%. U odnosu na prosjek petogodišnjeg razdoblja od 2011. do 2015. godine, u 2016. godini proizvodnja kokošjih jaja povećala se za 9,8%. Što se tiče jaja, tijekom 2016. godine uvezeno je 7.158 t svježih jaja u vrijednosti 11,2 milijuna eura, a izvezeno 1.642 t svježih jaja u vrijednosti 2,1 milijuna eura. Uvoz svježih jaja povećao se za 15,6%, dok se izvoz povećao za 64,1%.

Proizvodnja kokošjih jaja, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

U 2016. godini uvezeno je 11.441 t svježeg ili rashlađenog peradskog mesa, vrijednosti 26,4 milijuna eura i 9.594 t smrznutog peradskog mesa, vrijednosti 22,3 milijuna eura, dok je izvezeno 3.053 t svježeg ili rashlađenog peradskog mesa, vrijednosti 8,8 milijuna eura i 4.349 t smrznutog peradskog mesa, vrijednosti 7,2 milijuna eura. Promatrano u odnosu na prethodnu godinu vrijednost uvoza peradskog mesa u 2016. godini je smanjena za 3,9% dok je vrijednost izvoza peradskog mesa povećana za 7,9%.

Konjogoštvo

Prema podacima HPA u 2016. godini zabilježen je porast broja kopitara za 1.316 ili 5,4%. u odnosu na 2015. godinu. Broj konja povećan je za 907 grla ili 4,1%, dok se broj magaraca u isto vrijeme povećao za 403 grla, odnosno 16,4%.

U ukupnom broju konja prevladavaju hrvatske izvorne pasmine: hrvatski hladnokrvnjak sa 7.156 grla, hrvatski posavac s 4.679 grla te lipicanac s 2.154 grla. Pad broja grla hrvatskog posavca u odnosu na 2015. godinu je svega 12 grla, dok je broj grla hrvatskog hladnokrvnjaka povećan za 279 grla ili 4,1%, a broj lipicanca je povećan za 92 grla ili 4,5%.

Tijekom protekle godine značajno su povećane populacije toplokrvnjaka za 490 grla ili 5,6%, hladnokrvnjaka za 310 grla ili 2,5% te ponija za 107 grla ili 11,1%.

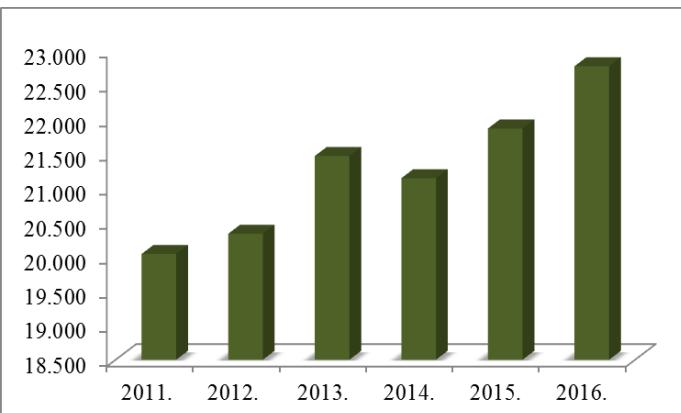
Svakako treba istaknuti i povećanje broja dvaju vrlo značajnih uzgojnih tipova konja: hrvatskog športskog konja čija se populacija u 2016. godini povećala za 7,9%, i hrvatskog toplokrvnjaka čiji se broj povećao za 1,7%.

U Središnjem registru kopitara upisano je više od 90 pasmina i uzgojnih tipova te križanaca konja.

Ukupan broj aktivnih konja u 2016. godini registriranih u Središnjem registru kopitara iznosi 22.775 grla. U odnosu na prosjek petogodišnjeg razdoblja, od 2011. do 2015. godine, u 2016. godini ukupan broj konja povećao se za 8,6%. Najveći broj konja nalazi se na području

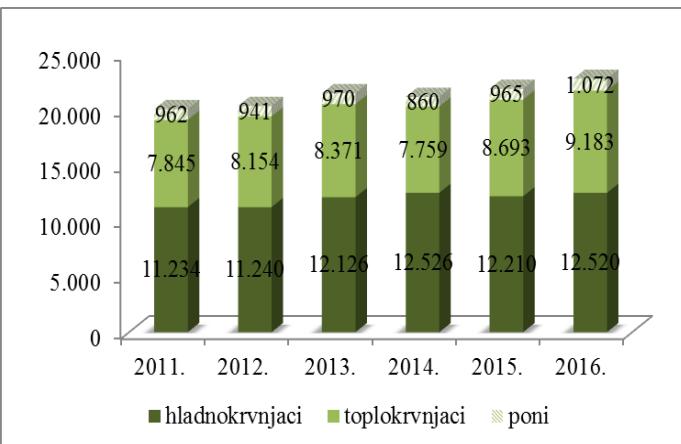
Sisačko-moslavačke županije, 5.225 grla koji u ukupnoj populaciji konja čine 22,9%, a najmanji na području Dubrovačko-neretvanske županije, 110 grla svega 0,5% od ukupne populacije konja.

Broj konja, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: HPA; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

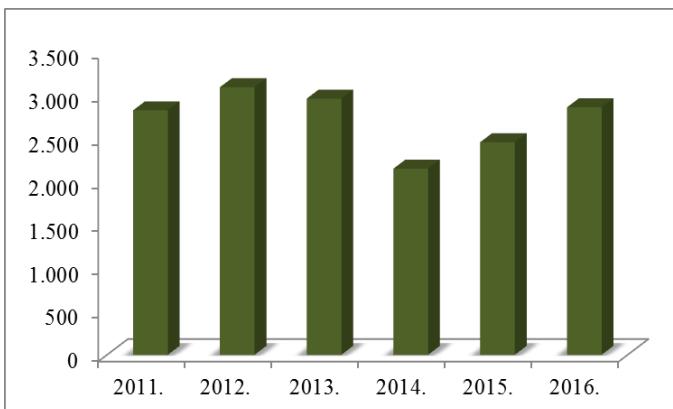
Broj konja prema skupinama, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: HPA; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Ukupan broj aktivnih magaraca u 2016. godini registriranih u Središnjem registru kopitara iznosi 2.862 grla. U odnosu na prosjek petogodišnjeg razdoblja od 2011. do 2015. godine, u 2016. godini broj magaraca se povećao za 6%. Najveći broj magaraca nalazi se na području Istarske županije, 557 grla i ukupnoj populaciji magaraca čine 19,5%, a najmanji na području Karlovačke i Koprivničko-križevačke županije, 17 grla.

Broj magaraca, razdoblje od 2011. do 2016. godine

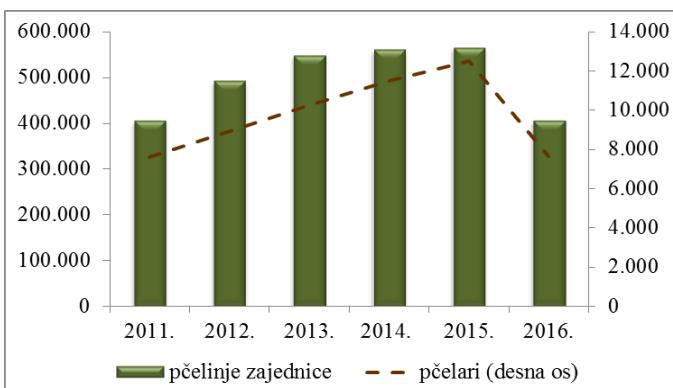

Izvor: HPA; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Pčelarstvo

Prema raspoloživim podacima iz Evidencije pčelara i pčelinjaka u Republici Hrvatskoj u 2016. godini pčelarenjem se bavilo 7.637 pčelara te je evidentirano 405.714 košnica. Iako broj pčelara i košnica u Republici Hrvatskoj zadnjih nekoliko godina bilježi konstantan porast, u 2016. godini bilježimo značajan pad i pčelara i košnica. Takav se pad pripisuje izrazito nepogodnim vremenskim uvjetima, a i novom terminu brojanja košnica (broj košnica varira tijekom godišnjih doba). Do sada je prema Pravilniku o držanju pčela i katastru pčelinje paše, Narodne novine, br. 18/08, 29/13, 42/13, 65/14, trebalo prijaviti broj košnica na dan 30. travnja no u svibnju 2015. godine na snagu je stupila Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/1366 od 11. svibnja 2015. o dopuni Uredbe (EZ) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu potpore u pčelarskom sektoru (SL L 211, 8.8.2015.) (u daljnjem tekstu: Delegirana uredba (EU) br. 2015/1366) koja propisuje da se broj košnica spremnih za prezimljavanje određuje u razdoblju od 1. rujna do 31. prosinca.

Broj pčelara i pčelinjih zajednica, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: Hrvatski pčelarski savez; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Stalan porast broja pčelara, pčelinjih košnica, kao i proizvodnje meda iz godine u godinu može se zahvaliti dobroj organiziranosti pčelara, potrebama tržišta i potporama ovom sektoru.

Zastupljeno je pretežno stacionarno pčelarstvo, gdje tek dio pčelara, njih 24%, seli svoje košnice te se uz zastupljenost velikog broja pčelara hobista bilježi prosječan broj od 44 košnice po pčelinjaku.

Plasman meda na tržište ovisi o veličini pčelarskog gospodarstva. Pčelari s manjim brojem košnica dominantno prodaju med jednim od oblika izravne prodaje na mjestu proizvodnje ili na lokalnim tržnicama. S povećanjem broja košnica raste udio prodaje na veliko.

Izravna prodaja obuhvaća 74,4% pčelara, dok u prodaji na veliko sudjeluje 25,7% pčelara. Prodaju u trgovačkim lancima i supermarketima pokrivaju veliki dobavljači i subjekti koji pretpakiravaju med.

Prema podacima Ministarstva poljoprivrede, u Republici Hrvatskoj registrirano je 27 otkupljivača/subjekata koji pretpakiravaju med, različitog kapaciteta pakiranja, koji u različitim udjelima sudjeluju na tržištu.

Više od 150 pčelinjih košnica posjeduje 316 evidentirana pčelara, što čini 4,4% od ukupnog broja, zajedno posjeduju 14% pčelinjih košnica. Broj pčelara koji pčelare s malim brojem košnica, do 30, je 3.215 ili 44,6% populacije, a ukupno posjeduju 19% od ukupnog broja košnica.

Između 31 i 150 košnica posjeduje 3.669 pčelara i čine oko 50% ukupnog broja pčelara, a posjeduju ukupno 67% košnica.

U ovom sektoru provode se tržišne mjere pomoći u skladu s Nacionalnim pčelarskim programom. Nacionalni pčelarski program za razdoblje od 2014. do 2016. godine odobrila je Europska komisija Provedbenom odlukom Komisije od 12. kolovoza 2013. godine te se sufinancira sredstvima Europske unije u visini do 50% (1.060.725 eura za 2014. godinu, 1.060.922 eura za 2015. godinu te 1.059.619 eura za 2016. godinu).

Mjere koje su se provodile tijekom odvijanja Nacionalnog pčelarskog programa 2014. - 2016. su sljedeće:

1. kontrola i suzbijanje varooze
2. kontrola kvalitete meda
3. obnavljanje pčelinjeg fonda
4. racionalizacija troškova selećeg pčelarenja
5. tehnička pomoć pčelarima
6. primijenjena istraživanja u pčelarstvu.

Cilj je provedbom mjera iz Nacionalnog pčelarskog programa stvoriti uvjete za bolji položaj pčelarstva u Republici Hrvatskoj te stvoriti osnovu za povećanje konkurentnosti u pčelarskom sektoru, što je prema pokazateljima iz 2015. godine i vidljivo. Naime, tijekom provedbe Nacionalnog pčelarskog programa za razdoblje od 2014. do 2016. godine broj pčelara je od

početka primjene prethodnog programa od 1. rujna 2013. godine porastao za 28,5%, a pčelinjih zajednica za 12,9%.

C.2.2. Cijene poljoprivrednih proizvoda (TISUP)

Žive životinje i meso

Otkupne cijene žive stoke na domaćem tržištu u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu na godišnjoj razini bile su niže za 1 do 9%, pri čemu je kod godišnje prosječne otkupne cijene odojaka zabilježen najveći pad od 9%. Kod krava i jaradi je pak zabilježen porast godišnje prosječne otkupne cijene od 3%.

Svinje i svinjsko meso

Prosječna otkupna cijena živih svinja težine 80 do 120 kg na stočnim sajmovima i u otkupu za 2016. iznosila je 10,3 kuna/kg te je u odnosu na prethodnu 2015 ostala na istoj cjenovnoj razini dok je usporedivši je s prosječnom cijenom iz 2014. zabilježen pad cijene za 12,5%. Prosječna otkupna cijena živih svinja težine 80 do 120 kg) na domaćem tržištu u prvom polugodištu 2016. iznosila je 10 kuna/kg. Uspoređujući cijene iz prvoga polugodišta 2016. s onima iz istoga razdoblja prijašnjih godina, evidentno je da su cijene živih svinja u prvom polugodištu 2016. na domaćem tržištu bile najniže u proteklih pet godina. Porast cijena u 2016. zabilježen je tek u 36. tjednu, odnosno u jeku turističke sezone, kada je došlo do povećane potražnje za svinjama te je to rezultiralo laganim porastom prosječne otkupne cijene u navedenom tjednu na 10,9 kuna/kg. Količina živih svinja koja se nudila na domaćem tržištu stoke kroz 2016. bila je dobra, dok je potražnja za istima bila umjerena. Iako je trženje stoke na brojnim sajmovima u Republici Hrvatskoj nekada bilo veće, poznati sajmovi stoke kao što su Popovača, Babina Greda, Zadvarje i Benkovac imali su i 2016. zadovoljavajuću ponudu i potražnju. Tek je u sezoni svinjokolje, od studenog do prosinca, došlo do porasta potražnje te je pozitivan trend obilježio kraj 2016. s prosječnom cijenom za prosinac u iznosu od 11,5 kuna/kg.

Veleprodajne cijene svinjskog mesa pratile su kretanje otkupnih cijena živih svinja tijekom 2016. Cijene svinjskih polovica i milanskog reza bile su među najnižima unatrag deset godina. U odnosu na cijene u 2015. godini cijene svinjskih polovica i milanskog reza u 2016. godini bile su niže za 2 do 5%, dok su u odnosu na cijene u 2014., cijene svinjskih polovica i milanskog reza u 2016. godini bile još niže i to za 6%.

Odojci

Trend kretanja otkupnih cijena živih odojaka težine 25 do 35 kg tijekom 2016. nije odstupao od trenda proteklih godina, ali su općenito cijene bile na najnižim cjenovnim razinama unazad pet godina. Prosječna otkupna cijena živih odojaka težine 25 do 35 kg na stočnim sajmovima i otkupnim mjestima u 2016. iznosila je 14,7 kuna/kg te je u odnosu na 2015. bila niža za 8,7%, a u odnosu na 2014. zabilježen je još veći pad u iznosu od 14,3%. Na domaćem tržištu ponuda živih odojaka težine 25 do 35 kg bila je dobra, ali je potražnja bila slabija. Rast cijena bilježimo u razdoblju od siječnja do ožujka, s najvišom prosječnom cijenom od 17,3 kuna/kg

zabilježenom u 12. tjednu, no međutim u narednim tjednima 2016. izostao je uobičajeni proljetni rast cijena te su cijene padale do 32. tjedna kada je prosječna otkupna cijena iznosila 14,2 kuna/kg. Krajem 2016., došlo je do pojačane potražnje za odojcima iz domaćeg uzgoja i zabilježen je uzlazni trend cijena te je tako u 50. tjednu prosječna otkupna cijena iznosila 15,2 kuna/kg.

Telad

Na stočnim sajmovima i u otkupu tijekom 2016. ponuda žive simentalske teladi težine 80 do 160 kg bila je ujednačena sa potražnjom. Prosječna otkupna cijena u 2016. iznosila je 24,3 kuna/kg i u odnosu na proteklih nekoliko godina nije se značajnije mijenjala. Cijene su i kroz 2016. ostale na prošlogodišnjim cjenovnim razinama, osim što je tijekom ljetnih mjeseci 2016. zabilježen neuobičajen pad cijena za to doba godine. Takav trend nižih cijena nastavljen je sve do potkraj godine kada se prosječna cijena vratila na razinu od 24,5 kuna/kg. Simentalska telad se otkupljivala po cijenama od 22 do 28 kuna/kg ovisno o kakvoći.

Veleprodajne cijene telećih polovica u 2016. bile su niže u odnosu na veleprodajne cijene telećih polovica u 2015. godini za 1,4%, dok su u odnosu na 2014. bile niže za 1,7%, što je nastavak negativnog trenda prosječne veleprodajne cijene teladi u posljednje tri godine.

Junad i juneće meso

Trend kretanja otkupnih cijena žive simentalske junadi kroz 2016. godinu bio je vrlo ujednačen te se prosječne cijene iz tjedna u tjedan nisu spuštale ispod 13 kuna/kg niti bile više od 14 kuna/kg. Prosječna cijena junadi simentalske pasmine težine veće od 450 kg na stočnim sajmovima i otkupnim mjestima u 2016. godini iznosila je 13,7 kuna/kg, što je ipak pokazalo lagani pad prosječne otkupne cijene simentalske junadi u odnosu na 2015. u iznosu od 1,7%, a u odnosu na 2014. i 2013. prosječna cijena je bila gotovo identična. Prosječna cijena u prvom polugodištu 2016. bila je niža od one u drugom polugodištu za 1%.

Veleprodajne cijene junećeg mesa kroz 2016. ne bilježe značajnije oscilacije i trendom su pratile kretanje otkupnih cijena žive junadi.

Žitarice i uljarice s prerađevinama

Veleprodajne cijene svih žitarica i uljarica tijekom 2016. godine bilježe značajno niže cjenovne razine od onih zabilježenih prethodne godine. Jedini porast cijena bio je prisutan kod prerađevina nekih uljarica, sirovog ulja suncokreta i repice, kod pivarskog ječma te oštrog brašna.

Cijene pšenice tijekom 2016. godine bilježe padajući trend sve do početka žetve kad je došlo do djelomične stabilizacije cijena, koja se zadržala do kraja godine, ali ipak na nižim cjenovnim razinama od onih s početka godine. U svih dvanaest mjeseci 2016. godine, cijene pšenice bile su zamjetno niže od prošlogodišnjih, a prosječna godišnja cijena pšenice iznosila je 0,98 kuna/kg što je za 19,7% niže u odnosu na prosjek 2015. te čak 25,8% niže od cijena i 2014. godine. Maksimalna cijena pšenice u 2016. godini, rod 2015., zabilježena je u siječnju

kada je iznosila 1,20 kuna/kg, a najniža u kolovozu, rod 2016., kada je cijena iznosila 0,92 kuna/kg.

Nakon što je u studenom 2014. u Republici Hrvatskoj donesen „Kodeks otkupa žitarica i uljarica“ otkupljivači su elemente kodeksa primjenjivali djelomično, uz manje ili veće poteškoće, a primjena elemenata kodeksa i dalje je imala najviše utjecaja na trženje pšenice i uljane repice.

Najviše poteškoća u primjeni „Kodeksa“ kroz 2016. godinu bilo je zbog slabije kvalitete pšenice roda 2016. što je kod kooperanata izazivalo nezadovoljstvo, a kod dijela otkupljivača probleme zbog sortiranja i posebnog skladištenja kvalitetnije pšenice. Otkupljivači su u otkupu i isporuci kupcu imali povećane troškove zbog nabave vrlo skupih uređaja za mjerenje proteina i glutena kako bi već na otkupnim mjestima bili u mogućnosti razdvajati pšenicu po klasama. Posljedično, porasli su svi troškovi vezani uz razdvajanje i transport žitarica i uljarica. Postavilo se i pitanje odabira sorti za sjetvu budući da su u pravilu krušarice skuplje od drugih sorti te daju manje prinosa što je utjecalo na odluku proizvođača o proizvodnji većih količina stočne pšenice, gdje su razliku u cijeni nadoknađivali većim proizvedenim količinama. Kada su proizvođaču visokokvalitetne pšenice bili obračunati bonusi na manju vlagu dolazilo je do problema kod otkupljivača zato što su oni tada bilježili gubitak na količinama, a budući je kodeks skup preporuka i nije zakonski obvezujući, pojedini veliki otkupljivači utvrđivali su cijenu primjenjujući samo pojedine parametre kvalitete zanemarujući ostale.

Cilj Kodeksa je da kroz budući period potakne proizvodnju kvalitetnih proizvoda za hrvatsko i inozemno tržište te održavanje uređenog i stabilnog sustava kooperant-otkulpljivač-krajnji kupac na korist, a u konačnici i zadovoljstvo, svakog od navedenih dionika.

Cijene kukuruza u 2016. bile su stabilne sve do žetve kad bilježe očekivani pad cijena zbog dostupnosti starog roda i velikih količina novog kukuruza visoke vlažnosti. Dodatni troškovi sušenja na standard vlage od 14% odrazili su se na niže cijene u otkupu, a posredno i na cijene u veleprodaji. Tako je maksimalna veleprodajna cijena kukuruza od 1,14 kuna/kg bila u srpnju i kolovozu, da bi pala na svoj minimum od 0,98 kuna/kg krajem godine. Prosječna cijena kukuruza u 2016. iznosila je 1,06 kuna/kg što je 2,8% niže u odnosu na 2015. godinu.

Cijene gotovo svih vrsta brašna u 2016. godini bile su nešto niže u odnosu na prosjek prethodne godine, s iznimkom oštrog pšeničnog brašna T-550 koji je zabilježio rast cijene od čak 44%. Ostala brašna bilježe prosječni godišnji pad, pšeničnog krmnog brašna za 1%, glatkog brašna T-550 za 4,9% te brašna T-850 za 9,3%.

Cijene soje u 2016. godini pratile su trend kretanja iz prethodne godine uz manje oscilacije, ali još uvijek na najnižim cjenovnim razinama unazad nekoliko godina. Nakon žetve u rujnu zabilježen je uobičajeni pad cijena zbog pojave novog roda na tržištu te cjenovni minimum u listopadu od 2,38 kuna/kg soje. Maksimalna cijena starog roda od 2,82 kuna/kg bila je postignuta već u siječnju, a u kolovozu neposredno pred žetvu 2016. cijena soje bila je viša za 8,9% u odnosu na kolovoz 2015. godine. Prosječna cijena soje u 2016. godini bila je 2,47 kuna/kg što je 2,4% niže u odnosu na prosjek iz 2015.

Uljana repica se, prema „Kodeksu“, isplaćuje po parametrima vlage, primjese i ulja te je u 2016. godini također cjenovno prolazila kroz poteškoće uzrokovane djelomičnim prihvaćanjem parametara kvalitete od strane otkupljavača koji su zabilježili određene gubitke. Prosječna cijena uljane repice u 2016. bila je 2,42 kuna/kg što je za 5,8% niže od prethodne godine.

Cijena suncokreta u 2016. godina bila je 2,31 kuna/kg što je za 9,1% niže od prosječne cijene iz prethodne godine, a s druge strane čini porast od 20,9% u odnosu na prosjek za 2014. godinu.

Cijene sojine sačme bilježe kontinuirani pad unazad nekoliko prethodnih godina, pa je tako prosječna cijena bila 2,67 kuna/kg što je 11,9% niže od cijene iz 2015. godine.

Voće i povrće

Veleprodajne cijene voća i povrća u 2016. godini većinom su bile slične ili nešto niže razine od onih u 2015. godini.

Voće

Prodajna sezona ranih voćnih vrsta, marelica, breskvi i nektarina, počela je nešto kasnije u odnosu na 2015. godinu, s pomakom do dva tjedna dok je prodaja jagoda bila nešto duža i trajala je od ožujka do listopada. Prosječne cijene breskvi i marelica bile su na razinama iz 2015. godine za razliku od nektarina koje su imale cjenovne razine za 6% niže. Veleprodajne cijene jagode bile su više za 5%. Kod lubenica od svibnja do listopada zabilježene su niže prosječne cijene u usporedbi s istim razdobljem 2015. godine, a jedino su tijekom srpnja cijene lubenica bile tek nešto malo više. Prosječna veleprodajna cijena u lubenica bila je niža za 24% u odnosu na prethodnu godinu. Trešnje su imale više cjenovne razine od svibnja do kolovoza te je godišnja prosječna cijena bila viša za 21%. Prodajna sezona višanja trajala je dva mjeseca, lipanj i srpanj, a prosječna godišnja cijena bila je viša za 18%. Kod šljiva prodajna sezona je nešto kasnila, početak prodaje bio je u lipnju u odnosu na 2015. kada je prodaja počela u svibnju, ali se isto tako i produžila u studenom. Prosječna cijena šljiva bila je za 12% niža u odnosu na prethodnu godinu.

Od južnih voćnih vrsta jedino je prosječna cijena limuna u 2016. godini bila viša za 30% od iste u 2015. godini. Trend cijena bio je uobičajen s time da su veliki mjesecni porasti cijena zabilježeni u lipnju, srpnju i kolovozu. Cijene banana, grejpfa i naranči bile su na razinama prethodne godine, dok su znatno jeftinije bile mandarine 17% i kivi 18%. Prosječne cijene mandarina i kivija bile su dosta ujednačene po mjesecima, a izostao je izraženi maksimum cijene u rujnu mjesecu.

Povrće

U 2016. godini većina povrtnih vrsta imala je nešto niže cijene od onih iz 2015. Od značajno nižih veleprodajnih cijena možemo izdvojiti one ranog zelenog povrća.

Kod lisnatih zelenih povrtnih vrsta bili su prisutni uobičajeni trendovi cijena s nešto manje izraženim najnižim i najvišim sezonskim cijenama, zbog povoljnijih vremenskih uvjeta u sezoni uzgoja lisnatog povrća. Blitva i špinat su imali blagi porast cijene u veljači, a tek nešto više cijene u svibnju i lipnju u usporedbi s prethodnom godinom. Ipak, prosječne cijene blitve bile su u 2016. niže za 8%, a špinata za 6%. Zelene salate kristalka i puterica imale su vrlo male razlike u cijeni od proljeća do jeseni, a veći porasti cijena zabilježeni su u studenom i prosincu. Prosječne cijene u 2016. godini bile su niže kod kristalke za 17% i puterice za 11%. Cjenovni nivoi endivije bile su visoki u svibnju i studenom, za razliku od ostalih mjeseci, ali je prosječna veleprodajna cijena bila niža za 17% u odnosu na prethodnu godinu.

Kod kelja blagi pad cijene bilježimo od siječnja do travnja, zatim nešto višu cijenu u svibnju te padajući trend cijena do prosinca. Godišnja prosječna cijena kelja bila je niža za 14%. Kod plodovitih vrsta povrća također su zabilježene niže prosječne veleprodajne cijene.

Cijene rajčica slijedile su uobičajeni trend, sa najnižom cijenom tijekom kolovoza, a prosječna cijena bila je niža za 12% u odnosu na 2015. godinu. Kod salatnih krastavaca i kornišona najniže cijene zabilježene su u trećem kvartalu dok su prosječne veleprodajne cijene kod kornišona bile niže za 14%, a salatnih krastavaca za 10%.

Prosječne cijene patlidžana su bile niže od veljače do prosinca u usporedbi s istim mjesecima u 2015. godini te je prosječna veleprodajna cijena bila niža za 5%. U prvom dijelu 2016. godine prosječne mjesечne cijene paprika babura i rog bile su nešto više od istih prethodne godine, dok su u zadnja četiri mjeseca zabilježeni niži cjenovni nivoi, pa su stoga prosječne godišnje cijene bile nešto niže. Od lukovičastog povrća, kod češnjaka sve prosječne mjesечne cijene bile su više za 16 do 50% od istih u 2015. godini te je godišnja prosječna cijena bila viša za 26%. U usporedbi s veleprodajnim cijenama u 2015. godini, cijene mladog i crvenog luka bile su malo niže do 5 %. Crveni luk je imao blagi porast cijena do svibnja te blagi pad cijene prema prosincu, dok su kod mladog luka uobičajeno niži cjenovni nivoi bili od travnja do kolovoza. Od gomoljastog i korjenastog povrća zabilježene su malo više prosječne veleprodajne cijene krumpira, i mladog i starog, za razliku od mrkve koja je ostvarila niže cjenovne nivoe.

Kod graha bijelog i šarenog veleprodajne cijene su bile ujednačene kroz cijelu 2016. godinu, ali na malo nižem cjenovnom nivou nego u 2015. godini.

Poljoprivredni inputi

Cijene poljoprivrednih inputa četvrtu godinu za redom bilježe pad i u 2016. godini u bile su prosječno 5,7% niže od prošlogodišnjih.

Značajnije niže cijene u odnosu na prethodnu godinu zabilježene su kod gnojiva 14,2%, energije i maziva 13%. Cijene stočne hrane bile su niže 4,5%. Kod ostalih inputa cijene su bile neznatno više ili gotovo iste u odnosu na 2015. godinu.

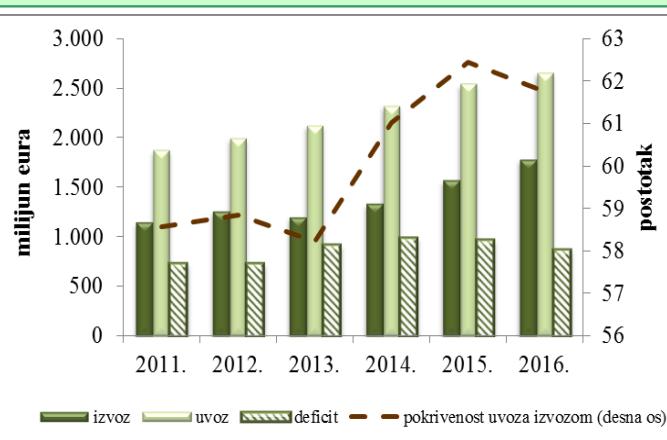
C.2.3. Vanjskotrgovinska razmjena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda

Prema podatcima DZS-a u 2016. godini uvezeno je poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u vrijednosti od 2.657,3 milijuna eura, a izvezeno je poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u vrijednosti od 1.784,2 milijuna eura, čime je ostvaren deficit od 873,1 milijuna eura.

U ukupnoj bilanci robne razmjene Republike Hrvatske bilanca vanjskotrgovinske razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u 2016. godini činila je 11,8%. Uočava se da je od 2014. godine započeo trend pada udjela deficita razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u deficitu ukupne robne razmjene koji je do tada rastao. U 2016. godini zabilježen je pad od 2,2 postotna boda u odnosu na 2015. godinu.

Smanjenje udjela deficita razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u ukupnom deficitu u odnosu na prethodnu godinu uzrokovano je višom godišnjom stopom rasta izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda od rasta izvoza ukupne robne razmjene te nižom stopom rasta uvoza poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u odnosu na rast uvoza ukupne robne razmjene. Pokrivenost uvoza izvozom poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u 2016. godini iznosila je 67,1% i veća je od pokrivenosti uvoza izvozom za ostale proizvode vanjskotrgovinske razmjene za 5,4 postotna boda.

Vanjskotrgovinska razmjena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda Republike Hrvatske, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

U odnosu na prethodnu godinu, u 2016. godini izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, iskazano vrijednosno, veći je za 13,2%, a količinski veći je za 1,7%.

Promatrano u istom razdoblju, uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, iskazano vrijednosno, veći je za 4,3%, a količinski je veći za 6,2%.

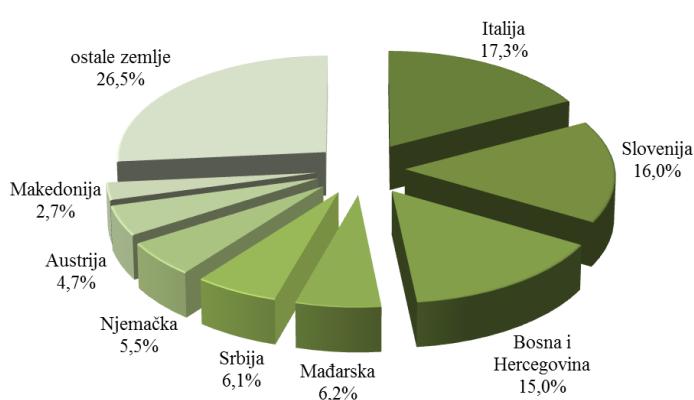
Deficit razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u istom je razdoblju smanjen za 10,1 %, dok je pokrivenost uvoza izvozom povećana za 5,3 postotna boda.

U 2016. godini u strukturi ukupne razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda najviše se trgovalo sa državama članicama Europske unije i CEFTA-e. Sa državama članicama

Europske unije ostvareno je 75,4% ukupne vrijednosti razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, dok je sa zemljama CEFTA-e ostvareno 15,9%. U razmjeni sa zemljama CEFTA-e ostvaren je suficit od 300,3 milijuna eura, dok je u razmjeni sa državama članicama Europske unije ostvaren deficit u iznosu od 1.143,8 milijuna eura.

U 2016. godini Republika Hrvatska je izvozila poljoprivredno-prehrambene proizvode u 118 zemalja. Najviše poljoprivredno-prehrambenih proizvoda izvezlo se u Italiju (vrijednost izvoza Republike Hrvatske u Italiju u 2016. godini iznosila je 309,1 milijuna eura i u ukupnom izvozu čini 17,3%), Sloveniju (vrijednost izvoza Republike Hrvatske u Sloveniju u 2016. godini iznosila je 285,7 milijuna eura i u ukupnom izvozu čini 16,0%), Bosnu i Hercegovinu (vrijednost izvoza Republike Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu tijekom 2016. godine iznosila je 267,4 milijuna eura i u ukupnom izvozu čini 15,0%), Mađarsku (vrijednost izvoza Republike Hrvatske u Mađarsku u 2016. godini iznosila je 110,3 milijuna eura i u ukupnom izvozu čini 6,2%) i Srbiju (vrijednost izvoza Republike Hrvatske u Srbiju u 2016. godini iznosila je 108,6 milijuna eura i u ukupnom izvozu čini 6,1%). Među deset najvažnijih izvoznih tržišta Republike Hrvatske u 2016. godini bile su još Njemačka, Austrija, Makedonija, Crna Gora i Češka Republika. Vrijednost izvoza Republike Hrvatske u deset najvažnijih izvoznih zemalja čini 77,4% ukupne vrijednosti izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.

Najvažnija izvozna tržišta Republike Hrvatske poljoprivredno-prehrambenim proizvodima u 2016. godini

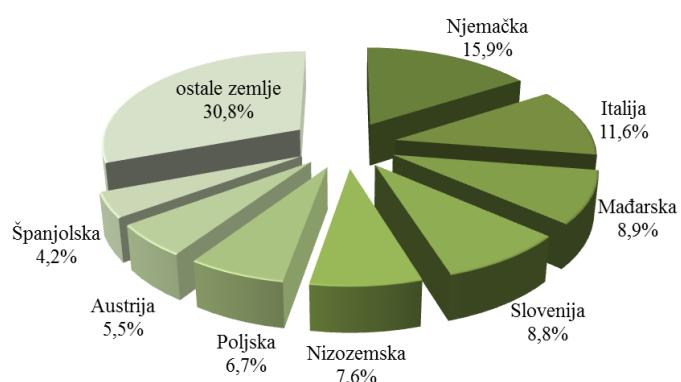

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

U 2016. godini u Republiku Hrvatsku uvezeno je poljoprivredno-prehrambenih proizvoda iz 114 zemalja. U toj se godini najviše poljoprivredno-prehrambenih proizvoda uvozilo iz Njemačke (vrijednost uvoza iz Njemačke u Republiku Hrvatsku u 2016. godini iznosila je 422,3 milijuna eura i u ukupnom uvozu čini 15,9 %), Italije (vrijednost uvoza iz Italije u Republiku Hrvatsku u 2016. godini iznosila je 308,1 milijuna eura i u ukupnom uvozu čini 11,6 %), Mađarske (vrijednost uvoza iz Mađarske u Republiku Hrvatsku u 2016. godini iznosila je 236,1 milijuna eura i u ukupnom uvozu čini 8,9 %), Slovenije (vrijednost uvoza iz Slovenije u Republiku Hrvatsku u 2016. godini iznosila je 233,6 milijuna eura i u ukupnom

uvazu čini 8,8%) i Nizozemske (vrijednost uvoza iz Nizozemske u Republiku Hrvatsku u 2016. godini iznosila je 201,7 milijuna eura i u ukupnom uvozu čini 7,6%). Među deset najvažnijih uvoznih tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda Republike Hrvatske bili su i Poljska, Austrija, Španjolska, Srbija i Francuska. Vrijednost uvoza iz navedenih zemalja činila je 76,0% ukupne vrijednosti uvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u Republiku Hrvatsku.

Najvažnija uvozna tržišta Republike Hrvatske poljoprivredno-prehrambenim proizvodima u 2016. godini

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

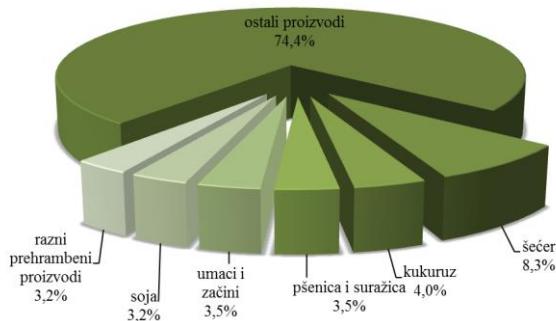
U 2016. godini najvažniji izvozni proizvodi Republike Hrvatske promatrano na razini oznake carinske tarife HS 6 jesu:

1. Šećer od šećerne trske ili šećerne repe i kemijski čista saharoza, u krutom stanju (osim šećera od šećerne trske ili šećerne repe, koji sadrži dodane arome ili tvari za bojenje i sirovog šećera)
2. Kukuruz (osim onoga za sjetvu)
3. Pšenica i suražica (osim za sjetvu i tvrde pšenice)
4. Pripravci za umake i pripremljeni umaci; miješani začini i začinska sredstva (osim umaka od soje, ketchupa od rajčice i drugih umaka od rajčice, gorušice, brašna od gorušice)
5. Soja, neovisno je li lomljena ili ne (osim za sjetvu)

Navedeni proizvodi čine 22,4% vrijednosti izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda Republike Hrvatske. Među deset najvažnijih izvoznih proizvoda ulaze i prehrambeni proizvodi što nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu (osim koncentrata bjelančevina i teksturiranih bjelančevinastih tvari), pivo dobiveno od slada, čokolada i ostali proizvodi koji sadrže kakao, u blokovima, pločama ili rebrima mase 2 kg ili manje (osim punjenih), pripravci koji se koriste u prehrani životinja (osim hrane za pse i mačke, pripremljene u pakiranja za pojedinačnu prodaju) te proizvodi za prehranu dojenčadi i male djece, u

pakiranjima za pojedinačnu prodaju. Deset najvažnijih izvoznih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda čine 35,5% ukupne vrijednosti izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda iz Republike Hrvatske.

Najvažniji izvozni poljoprivredno-prehrambeni proizvodi Republike Hrvatske u 2016. godini

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

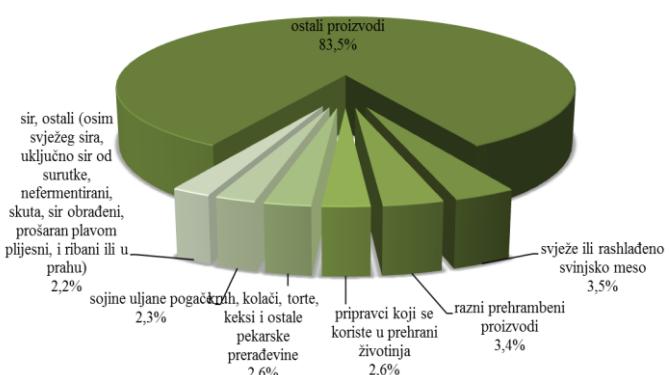
U 2016. godini najvažniji uvozni proizvodi Republike Hrvatske promatrano na razini oznake carinske tarife HS 6 jesu:

1. Svježe ili rashlađeno svinjsko meso (osim trupova i polovica, šunke, plećki i komada od njih, s kostima)
2. Prehrambeni proizvodi što nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu (osim koncentrata bjelančevina i teksturiranih bjelančevinastih tvari)
3. Pripravci koji se koriste u prehrani životinja (osim hrane za pse i mačke, pripremljene u pakiranju za pojedinačnu prodaju),
4. Kruh, kolači, torte, keksi i ostale pekarske prerađevine, sa ili bez kakaa, hostije, prazne kapsule pogodne za farmaceutsku upotrebu, oblate za pečaće, rižin papir i slični proizvodi (osim hruskavog kruha i medenjaka začinjenih ingverom) te
5. Uljane pogače i ostali kruti ostaci dobiveni pri ekstrakciji ulja od soje, nemljeveni, mljeveni ili peletirani.

Uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda heterogeniji je od izvoza te navedeni proizvodi čine 14,3% vrijednosti uvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Među deset najvažnijih uvoznih proizvoda su i ostali sirevi (osim svježeg sira, uključno sir od surutke, nefermentirani, skuta, sir obrađeni, prošaran plavom pljesni, i ribani ili u prahu), mlijeko i vrhnje, s više od 1% masti do uključno 6% masti, nekoncentrirani, bez dodanog šećera i ostalih sladila, smrznuto svinjsko meso (osim trupova i polovica, šunke, plećki i komada od njih, bez kostiju), živa goveda (osim čistokrvnih za rasplod) te cigarete koje sadrže duhan.

Deset najvažnijih uvoznih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda čini 24,8% ukupne vrijednosti uvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u Republiku Hrvatsku.

Najvažniji uvozni poljoprivredno-prehrambeni proizvodi Republike Hrvatske u 2016. godini

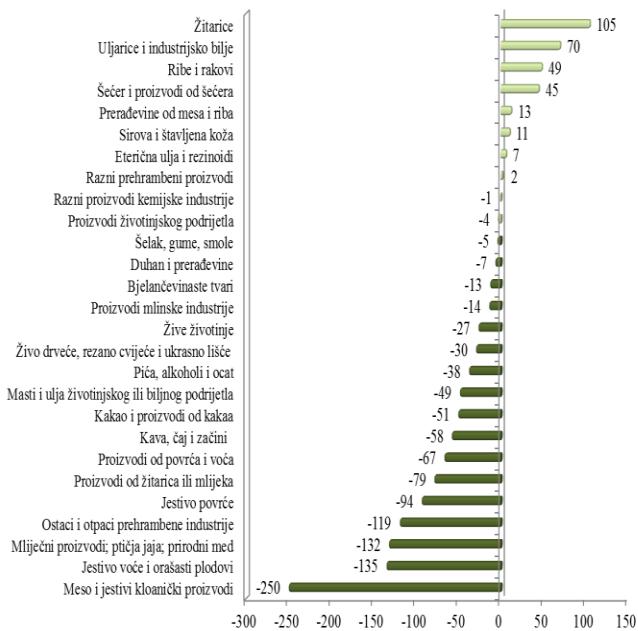

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Gledano po skupinama proizvoda oznake carinske tarife HS 2 najveći je deficit u 2016. godini ostvaren izvozom žitarica (105,1 milijuna eura), uljarica i industrijskog bilja (70,2 milijuna eura), riba i rakova (48,7 milijuna eura), šećer i proizvodi od šećera (45,0 milijuna eura) te prerađevina od mesa i ribe (12,6 milijuna eura).

Najveći deficit na razini HS 2 ostvaren je trgovanjem mesom i jestivim klaoničkim proizvodima (deficit od 250,2 milijuna eura), jestivim voćem i orašastim plodovima (deficit od 135,2 milijuna eura), trgovanjem mlječnim proizvodima; ptičjim jajima i prirodnim medom (deficit od 132,3 milijuna eura) te ostacima i otpacima prehrambene industrije (deficit od 119,5 milijuna eura).

Trgovinska bilanca razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda po najvažnijim skupinama u 2016. godini

Izvor: DZS; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

C.3. Registracija i zaštita naziva hrvatskih autohtonih proizvoda

Zaštita naziva poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda oznakama iz sustava kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode način je provedbe politike kvalitete koja je sastavni dio zajedničke poljoprivredne politike Europske unije.

Republika Hrvatska postupak zaštite naziva poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda provodi sukladno važećem zakonodavstvu Europske unije i nacionalnom zakonodavstvu, a kako bi se dodatno osnažili lokalni proizvođači tradicionalnih proizvoda ostvarujući kroz zaštitu dodanu vrijednost proizvoda, a time osiguravajući sebi bolji prihod.

Sustavi kvalitete- zaštićene oznake izvornosti, zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalni specijalitet

Tri su oznake iz sustava kvalitete za poljoprivredna i prehrambene proizvode:

Zaštićena oznaka izvornosti (u dalnjem tekstu: ZOI) - oznaka koja označava proizvod kod kojeg se sve faze proizvodnje odvijaju unutar određenog zemljopisnog područja, primjenom priznatih vještina i korištenjem sirovina i sastojaka iz te regije te čije su karakteristike povezane s utjecajem zemljopisnog područja iz kojeg potječe.

Zaštićena oznaka zemljopisnog podrijetla (u dalnjem tekstu: ZOZP) - oznaka koja označava proizvod koji je svojom kvalitetom i ugledom povezan s regijom u kojoj

se odvijala najmanje jedna faza proizvodnje.

Zajamčeno tradicionalni specijalitet (u dalnjem tekstu: ZTS) - oznaka koja označava proizvode proizvedene po tradicionalnoj recepturi, tradicionalnim postupcima i metodama proizvodnje ili korištenjem tradicionalnih sastojaka.

Zaštita i registracija naziva proizvoda jednom od oznaka važna je za:

- proizvođače jer povećava konkurentnost kroz višu cijenu proizvoda, prepoznatljivost i osiguranje tržišta
- potrošače jer oznaka jamči da je riječ o proizvodu posebne kvalitete te da se proizvod nalazi pod dodatnom kontrolom
- lokalno gospodarstvo kroz povećanje prepoznatljivosti zemljopisnog područja u kojem se proizvod proizvodi, obogaćivanje turističke ponude i povećanje prihoda proizvođača, što sve doprinosi održanju vitalnih ruralnih sredina
- očuvanje prirodne i kulturne baštine kroz očuvanje autohtonih pasmina domaćih životinja i sorti poljoprivrednog bilja, čuva se tradicija, a time i lokalni, regionalni i nacionalni identitet.

Registracija i zaštita naziva poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u Republici Hrvatskoj

Ministarstvo poljoprivrede nadležno je tijelo za provedbu Uredbe (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenoga 2012. o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode (SL L 343, 14.12.2012.) (u dalnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1151/2012 o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode). U Republici Hrvatskoj, provedba sustava kvalitete dodatno je propisana Zakonom o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/15, i Pravilnikom o zaštićenim oznakama izvornosti, zaštićenim oznakama zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalnim specijalitetima poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, Narodne novine, br. 65/15 i 19/17.

Zaštita naziva poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda pokreće se podnošenjem zahtjeva za zaštitu na nacionalnoj razini te se nakon provedenog postupka donosi rješenje o prijelaznoj nacionalnoj zaštiti, a naziv proizvoda postaje zaštićen kao zaštićena oznaka izvornosti, zaštićena oznaka zemljopisnog podrijetla ili zajamčeno tradicionalni specijalitet na području Republike Hrvatske.

Nakon što je naziv proizvoda zaštićen u Republici Hrvatskoj kao jedna od oznaka, Europskoj komisiji Ministarstvo poljoprivrede proslijeđuje zahtjev za registraciju oznake i na razini cijele Europske unije. Po provedenom postupku propisanom Uredbom (EU) br. 1151/2012 o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode, Europske komisija donosi odluku o registraciji oznake.

Zaštita naziva proizvoda na nacionalnoj razini u 2016. godini

Tablica 20. Provedba postupka zaštite naziva proizvoda oznakama iz sustava kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode u 2016. godini na nacionalnoj razini

Podneseni zahtjevi za zaštitu naziva proizvoda u 2016. godini	Postupci zaštite naziva proizvoda vođeni, a nisu završeni u 2016. godini	Nazivi proizvoda zaštićeni prijelaznom nacionalnom zaštitom u 2016. godini
1. Bjelovarski kvargl	1. Bjelovarski kvargl	1. Lička janjetina - ZOZP 2. Paška sol - ZOI 3. Slavonski med - ZOI 4. Međimursko meso 'z tiblice - ZOZP
Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede		

Tablica 21. Usporedba provedbe postupka zaštite naziva proizvoda oznakama iz sustava kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode u 2015. i 2016. godini na nacionalnoj razini

Godina	Broj podnesenih zahtjeva za zaštitu naziva proizvoda	Broj postupaka zaštite naziva proizvoda koji su vođeni, a nisu završeni	Nazivi proizvoda zaštićeni prijelaznom nacionalnom zaštitom
2015.	0	3	10
2016.	1	1	4
Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede			

Registracija naziva proizvoda (ZOI, ZOZP, ZTS) na razini Europske unije u 2016. godini

Tablica 22. Provedba postupka registracije zaštićenih naziva proizvoda u 2016. godini na razini Europske unije

Podneseni zahtjevi za registraciju naziva proizvoda u 2016. godini	Postupci registracije naziva proizvoda vođeni, a nisu završeni u 2016. godini	Nazivi proizvoda registrirani na razini EU u 2016. godini
1. Lička janjetina - ZOZP	1. Varaždinsko zelje - ZOI	1. Dalmatinski pršut - ZOZP
2. Paška sol - ZOI	2. "Slavonski kulen"/"Slavonski kulin" - ZOZP	2. "Poljički soparnik"/"Poljički zeljanik"/ Poljički uljenjak" - ZOZP
3. Slavonski med - ZOI	3. Istarsko ekstra djevičansko maslinovo ulje - ZOI	3. Zagorski puran - ZOZP
4. Međimursko meso 'z tiblice - ZOZP	4. Lička janjetina - ZOZP 5. Paška sol - ZOI 6. Slavonski med - ZOI 7. Međimursko meso 'z tiblice - ZOZP	4. Krčko maslinovo ulje- ZOI 5. Korčulansko maslinovo ulje - ZOI 6. Paška Janjetina - ZOI 7. Šoltansko maslinovo ulje - ZOI
Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede		

Tablica 23. Usporedba provedbe postupka registracije zaštićenih naziva proizvoda u 2016. godini na razini Europske unije

Godina	Broj podnesenih zahtjeva za registraciju naziva proizvoda	Broj postupaka registracije naziva proizvoda koji su vođeni, a nisu završeni	Nazivi proizvoda registrirani na razini Europske unije
2015.	0	10	8
2016.	4	7	7
Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede			

Novi proizvodi u pripremi za zaštitu uz finansijsku potporu Ministarstva poljoprivrede

Ministarstvo poljoprivrede 2015. godine započelo je s provedbom Programa »Potpora skupinama proizvođača za izradu specifikacije poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda za zaštitu naziva oznakom izvornosti, oznakom zemljopisnog podrijetla ili zajamčeno tradicionalnog specijaliteta« (u dalnjem tekstu: Program).

Programom se potiču skupine proizvođača za ulazak u postupak zaštite naziva proizvoda, i to na način da im se finansijski pomogne u početnoj fazi postupka zaštite naziva proizvoda, za što su u državnom proračunu Republike Hrvatske osigurana novčana sredstva.

U 2016. godini, kroz navedeni Program Ministarstvo poljoprivrede sufinanciralo je 14 skupina proizvođača u iznosu od 726.344,49 kuna.

Tablica 24. Provedba Programa, usporedba 2015. i 2016. godine

Program "Potpora skupinama proizvođača za izradu specifikacije poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda za zaštitu naziva oznakom izvornosti, oznakom zemljopisnog podrijetla ili zajamčeno tradicionalnog specijaliteta"		
Godina	Broj sufinanciranih skupina proizvođača	Iznos ukupno dodijeljenih sredstava, kuna
2015.	11	611.502,50
2016.	14	726.344,49
Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede		

D. INSPEKCIJE NADLEŽNE ZA PODRUČJE POLJOPRIVREDE

D.1. Inspekcije u poljoprivredi

U sklopu svoje nadležnosti, poljoprivredna inspekcija u 2016. godini provodila je nadzor nad primjenom sljedećih zakona i vezanih propisa Europske unije:

- Zakona o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/15
- Zakona o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda i posebnim mjerama i pravilima vezanim za tržiste poljoprivrednih proizvoda, Narodne novine, br. 82/13 i 14/14
- Zakona o poljoprivrednom zemljištu, Narodne novine, br. 39/13 i 48/15
- Zakona o uskladištenju i skladišnici za žitarice i industrijsko bilje, Narodne novine, br. 79/09 i 124/11
- Zakona o duhanu, Narodne novine, br. 69/99, 22/02 i 14/14
- Zakona o gnojivima i poboljšivačima tla, Narodne novine, br. 163/03, 40/07, 81/13 i 14/14
- Zakona o provedbi Uredbe (EZ) br. 2003/03 o gnojivima, Narodne novine, broj 81/13

- Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja, Narodne novine, br. 140/05, 35/08, 25/09, 124/10, 55/11 i 14/14
- Zakona o hrani, Narodne novine, br. 81/13, 14/14 i 30/15
- Zakona o kontaminantima, Narodne novine, broj 39/13
- Zakona o genetski modificiranim organizmima, Narodne novine, br. 70/05, 137/09, 28/13 i 47/14
- Zakona o održivoj uporabi pesticida, Narodne novine, broj 14/14
- Zakona o provedbi Uredbe (EZ) br. 1107/09 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja, Narodne novine, broj 80/13
- Zakona o provedbi Uredbe (EZ) br. 396/2005 o maksimalnim razinama ostataka pesticida u i na hrani i hrani za životinje biljnog i životinjskog podrijetla, Narodne novine, broj 80/13
- Zakona o službenim kontrolama koje se provode sukladno propisima o hrani, hrani za životinje, o zdravlju i dobrobiti životinja, Narodne novine, br. 81/13, 14/14 i 56/15
- Zakona o higijeni hrane i mikrobiološkim kriterijima za hranu, Narodne novine, broj 81/13
- Zakona o suzbijanju zlouporabe opojnih droga, Narodne novine, br. 107/01, 87/02, 163/03, 141/04, 40/07, 149/09, 84/11 i 80/13
- Zakona o informiranju potrošača o hrani, Narodne novine br. 56/13, 14/14 i 56/16
- Zakona o provedbi Uredbe (EZ) br. 1829/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. rujna 2003. godine o genetski modificiranoj hrani i hrani za životinje i Uredbe (EZ) br. 1830/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. rujna 2003. godine o sljedivosti hrane i hrane za životinje proizvedenih od genetski modificiranih organizama kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva 2001/18/EZ, Narodne novine, br. 18/13 i 47/14
- Zakona o provedbi Uredbe (EZ) br. 258/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. siječnja 1997. godine o novoj hrani i sastojcima nove hrane, Narodne novine, br. 18/13 i 47/14
- Zakona o stočarstvu, Narodne novine, br. 70/97, 36/98, 151/03, 132/06 i 14/14
- Zakona o zaštiti životinja, Narodne novine, br. 135/06, 37/13 i 125/13
- Zakona o vinu, Narodne novine, br. 96/03, 25/09, 22/11, 55/11, 82/13 i 14/14

te propisa donesenih na temelju tih zakona.

D.1.1. Inspekcija u području poljoprivrede

Inspeksijskim nadzorima u području poljoprivrede podliježe oko 540 tisuća pravnih i fizičkih osoba. Aktivnosti inspekcija u području poljoprivrede tijekom 2016. godine bile su sustavne i

sveobuhvatne. Izvršeno je 17.945 inspekcijskih nadzora, pri čemu je obavljeno 24.543 inspekcijskih pregleda i sastavljeni 19.669 inspekcijskih zapisnika o očevidu.

U slučajevima utvrđenih nepravilnosti inspektori su donosili rješenja kojima su naređivali otklanjanje nedostataka, povrat ostvarenih potpora te su poduzimali mjere odgovornosti.

Doneseno je 1.696 prvostupanjskih rješenja kojima je naređeno otklanjanje raznih nepravilnosti.

Inspektori su podnijeli 583 optužna prijedloga nadležnim prekršajnim sudovima i donijeli 170 prekršajna naloga. Poljoprivredna inspekcija u području kvalitete hrane donijela je 19 naloga o kazni poradi ne vođenje knjiga evidencije utroška brašna (u dalnjem tekstu: KEUB), temeljem kojih su pravne i fizičke osobe u državni proračun uplatile 570 tisuća kn.

Prekršajni su sudovi u 2016. godini riješili 728 zahtjeva i izrekli 460 kazni.

Na temelju Zakona o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/2015 u 2016. godini inspekcijski nadzorom obuhvaćeno je 1.177 korisnika potpora.

Po provedenim nadzorima u 2016. godini sastavljeni su ukupno 79 zapisnika za izravnu potporu i IAKS mjeru ruralnog razvoja kojima je utvrđena nepravilnost. Po provedenim nadzorima u 2016. godini za utvrđene nepravilnosti vezane za ostvarivanje prava na potporu poljoprivredni inspektori donijeli su:

- pet rješenja o naređenom povratu potpore u ukupnom iznosu od 26.941,69 kuna i to za mjeru organizacija manifestacija
- 45 rješenja o ne udovoljavanju uvjetima za ostvarivanje prava na potporu (u cijelosti/djelomično) i to za izravne potpore i IAKS mjeru ruralnog razvoja.

Najviše nepravilnosti utvrđeno je kod korisnika potpora za očuvanje ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja i to konja na području Primorsko-goranske i Sisačko-moslavačke županije.

Poljoprivredna je inspekcija u 2016. godini sukladno odredbama Zakona o poljoprivrednom zemljištu obavila 1.481 inspekcijski nadzor i sačinila 1.752 zapisnika o očevidu, donijela je 467 prvostupanjskih rješenja, zapisnikom - usmenim rješenjem je naredila 25 mera te je podnijela 36 optužnih prijedloga.

Na temelju Zakona o poljoprivrednom zemljištu, Narodne novine, br. 39/13 i 48/15, poljoprivredni su inspektori najviše nadzora obavili u području održavanja poljoprivrednog zemljišta sposobnim za poljoprivrednu proizvodnju, u sklopu ciljanog nadzora, kao i prema brojnim predstavkama građana vezanim za zakoravljenosti (posebice ambrozijom) kako privatnog tako i poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države. Nakon utvrđivanja zakoravljenosti inspektori su rješenjem naređivali uništavanje korova, odnosno održavanje poljoprivrednog zemljišta sposobnim za poljoprivrednu proizvodnju.

Tijekom 2016. godine zaprimljeno je 87 prijava o korištenju poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države kao i možebitnom neovlaštenom korištenju državnog poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države na području Vukovarsko - srijemske, Istarske, Brodsko -

posavske, Ličko - senjske, Zadarske, Zagrebačke, Bjelovarsko - bilogorske, Virovitičko - podravske, Varaždinske, Dubrovačko - neretvanske, Sisačko - moslavačke, Karlovačke, Koprivničko - križevačke, Osječko - baranjske i Splitsko - dalmatinske županije te Grada Zagreba. Prema predstavkama fizičkih i pravnih osoba o bespravnom posjedu i korištenju državnog poljoprivrednog zemljišta poljoprivredni su inspektorji utvrđivali činjenice o navedenim okolnostima te su zapisnike o utvrđenom stanju dostavljali na daljnje postupanje nadležnoj Agenciji za poljoprivredno zemljište, odnosno Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, s ciljem pokretanja postupaka zbog smetanja posjeda i nadoknade štete.

Na temelju Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja, Narodne novine, br. 140/05, 35/08, 25/09, 124/10, 55/11 i 14/14, u okviru provedene ciljane kontrole inspektori su uzeli 277 uzoraka sjemena za laboratorijske analize kako bi utvrdili udovoljava li sjeme koje se stavlja na tržište minimalnim zahtjevima kvalitete propisanim citiranim Zakonom i pod zakonskim propisima. Utvrđeno je da od 277 uzoraka sjemena 21 uzorak nije udovoljavao minimalnim zahtjevima kvalitete (15 uzoraka povrća, pet uzoraka krmnog bilja i jedan uzorak žitarica).

Na temelju Zakona o genetski modificiranim organizmima, Narodne novine, br. 70/05, 137/09, 28/13 i 47/14, inspektori su uzeli 47 uzoraka sjemena poljoprivrednog bilja (šest uzoraka sjemenske šećerne repe, 25 uzoraka sjemena hibridnog kukuruza, tri uzorka sjemena suncokreta, devet uzoraka sjemena soje i četiri uzorka uljane repice) radi određivanja mogućeg sadržaja genetski modificiranih organizama (u dalnjem tekstu: GMO). Spomenuti uzorci poljoprivrednog sjemena uzeti su kod najznačajnijih domaćih i stranih selekcijskih tvrtki koje stavljuju u promet sjeme na tržište Republike Hrvatske.

Kvalitativnom analizom navedenih uzoraka utvrđeno je da su ti uzorci u skladu s člankom 12. Uredbe (EZ) br. 1829/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. rujna 2003. o genetski modificiranoj hrani i hrani za životinje (SL L 268, 18.10.2003) (u dalnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 1829/2009), te člancima 4. i 5. Uredbe (EZ) br. 1830/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. rujna 2003. o sljedivosti i označivanju genetski modificiranih organizama te sljedivosti hrane i hrane za životinje proizvedene od genetski modificiranih organizama i izmjeni Direktive 2001/18/EZ (SL L 268, 18.10.2003.), (u dalnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 1830/2003).

Jednako tako poljoprivredni inspektorji su u razdoblju od 20. svibnja do 8. prosinca 2016. godine proveli službene kontrole kukuruza, soje i uljane repice na razini primarne biljne proizvodnje i pripadajućih djelatnosti u svrhu ispitivanja prisutnosti GMO-a, uz uzimanje: deset uzoraka zelene mase kukuruza, 32 uzorka zelene mase soje i osam uzoraka zelene mase uljane repice.

Uzorci su prioritetno uzimani od poljoprivrednih kultura zasijanih sortama/hibridima kreiranim od strane selekcijskih kuća koje se bave i kreiranjem GMO poljoprivrednog sjemena, odnosno od poljoprivrednih kultura zasijanih sortama/hibridima za koje proizvođač nema dokaza o podrijetlu.

Prema Izvješću ovlaštenog laboratorija u jednom uzorku zelene mase kukuruza kvalitativnom analizom utvrđena je prisutnost DNA sekvenci: P-35S, DAS-59122 karakterističnih za genetski modificirane organizme.

Provođenjem nadzora nad primjenom Zakona o provedbi Uredbe (EZ) br. 1107/2009 o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja, Narodne novine, broj 80/13, Uredbe komisije (EU) br. 547/2011 od 8. lipnja 2011. o provedbi Uredbe (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu zahtjeva za označavanje sredstava za zaštitu bilja (SL L 155, 11.6.2011.), (u dalnjem tekstu: Uredba (EU) br. 547/2011), Zakona o održivoj uporabi pesticida, Narodne novine, broj 14/14, Zakona o provedbi Uredbe (EZ) br. 396/2005 o maksimalnim razinama pesticida u i na hrani i hrani za životinje biljnog i životinjskog podrijetla, Narodne novine, broj 80/13 i Zakona o kontaminantima, Narodne novine, broj 39/13, poljoprivredna inspekcija obavila je ukupno 3.258 inspekcijskih nadzora, donijela 432 prvostupanska rješenja te podnijela 67 optužnih prijedloga. Inspektori su uzeli ukupno 279 uzoraka.

U okviru nadzora pravilne primjene sredstava za zaštitu bilja poljoprivredna inspekcija uzela je uzorce voća i povrća radi određivanja prisutnosti sredstava za zaštitu bilja.

Ukupno je uzeto 47 uzoraka, deset uzoraka mladog luka, 12 uzoraka salate u zaštićenom prostoru, tri uzorka salate iz otvorenog prostora, jedan uzorak endivije u zaštićenom prostoru, sedam uzoraka mrkve, četiri uzorka trešnje, jedan uzorak višnje i devet uzoraka šljive.

U sedam uzoraka salate iz zaštićenog prostora, dva uzorka salate iz otvorenog prostora, četiri uzorka mrkve, dva uzorka trešnje i jednom uzorku višnje utvrđena je prisutnost aktivnih tvari koje imaju dozvolu primjene, dok u jednom uzorku salate i jednom uzorku endivije iz zaštićenog prostora utvrđena je prisutnost osim aktivnih tvari koje imaju dozvolu primjene i prisutnost aktivnih tvari koje nemaju dozvolu primjene na vrstama bilja koje su uzorkovane. Aktivne tvari koje su nađene u uzorcima u dozvoljenim su granicama maksimalnih razina ostataka pesticida (u dalnjem tekstu: MDK).

Poljoprivredni su inspektori prema Inspekcijskom planu postregistracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja za 2016. godinu uzeli 33 uzorka sredstava za zaštitu bilja.

Analizirani uzorci, DIREKT, BANVEL 480 S i KOLO 480 S nađeni u prometu posjeduju ispravna svojstva u skladu s rješenjima o dozvoli za promet i primjenu sredstava za zaštitu bilja izdanim od Ministarstva poljoprivrede. Analizirani uzorci CONFIDOR SL 200 i SUMIALFA 5 FL koji su nađeni u prometu, ne posjeduju ispravna svojstva u skladu s rješenjima o dozvoli za promet i primjenu sredstava za zaštitu bilja izdanim od Ministarstva poljoprivrede, zbog čega su poljoprivredni inspektori rješenjima zabranili promet.

Poljoprivredni su inspektori prema Programu postregistracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja u 2016. godini ukupno uzeli u prometu 94 uzorka sredstava za zaštitu bilja na osnovi aktivne tvari "glifosat". Uzorci sredstava za zaštitu CIDOKOR, OURAGAN SYSTEM 4, CLINIC, GLYFOS, WEEDMASTER, HERKULES SUPER GALLUP 360 i GLYPHOGAN imali su ispravna svojstva u skladu s rješenjima o dozvoli za promet i primjenu sredstava za

zaštitu bilja koja izdaje Ministarstvo poljoprivrede. Uzorci sredstava za zaštitu bilja TOTAL 480 SL, BOOM EFEKT i COSMIC koji su nađeni u prometu, nisu imali ispravna svojstva u skladu s rješenjima o dozvoli za promet i primjenu sredstava za zaštitu bilja izdanim od Ministarstva poljoprivrede.

Nadalje, poljoprivredna inspekcija na razini primarne proizvodnje uzela je 51 uzorak voća i povrća uzetih radi praćenja ostataka pesticida u i na hrani. U šest uzoraka (dva celera, jedna salata, jedna paprika, jedan glavati kupus i jedna jabuka) utvrđena je prisutnost aktivnih tvari koje na navedenim kulturama nemaju dozvolu primjene. Aktivne tvari koje su nađene u uzorcima, osim u jednom uzorku jabuke, u dozvoljenim su granicama MDK i prema ispitnim izvještajima dostavljenim od službenih laboratorijskih koji su proveli analize uzorci odgovaraju zahtjevima članka 18. Uredbe (EZ) br. 396/2005 o maksimalnim razinama ostataka pesticida u i na hrani i hrani za životinje biljnog i životinjskog podrijetla i o izmjeni Direktive vijeća 91/414/EZ (SL L 70, 16.3.2005.) (u dalnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 396/2005). U uzorku jabuke utvrđena je prisutnost aktivne tvari bromopropilat u količini 0,069 mg/kg, a maksimalna dozvoljena koncentracija (MDK) je 0,01 mg/kg.

Sukladno odredbama Zakona o službenim kontrolama koje se provode sukladno propisima o hrani, hrani za životinje, o zdravlju i dobrobiti životinja, Narodne novine, br. 81/13, 14/14 i 56/15, koje se provode sukladno propisima o hrani, hrani za životinje, o zdravlju i dobrobiti životinja, sanitarna inspekcija Ministarstva zdravstva uzela je uzorce voća i povrća na tržištu. Laboratorijskim analizama utvrđeno je da su jedan uzorak poriluka, dva uzorka jabuke, jedan uzorak kupusa, jedan uzorak salate i jedan uzorak mandarine (eko proizvod) nesukladni. Sanitarna inspekcija je sukladno citiranim Zakonom provela nadzore u okviru svojih nadležnosti i navedene predmete proslijedila poljoprivrednoj inspekciji na nadležno postupanje radi provedbe inspekcijskih nadzora na razini primarne proizvodnje. U uzorku poriluka utvrđena je veća količina aktivne tvari kloropirifos 1,35 mg/kg od najveće dozvoljene, MDK 0,05 mg/kg. Procjenom rizika, koju je obavio Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo, Zavod za zaštitu bilja, utvrđeno je da ostaci klorpirifosa u predmetnom poriluku predstavljaju akutni rizik za zdravlje ljudi konzumacijom poriluka. Kod proizvođača poriluka provedeno je uništavanje preostalog poriluka i poduzete su mjere odgovornosti. Kod proizvođača kupusa, proizvođača salate i kod dva proizvođača jabuke nisu na skladištu pronađeni plodovi te su se samo poduzele mjere odgovornosti protiv proizvođača radi nepravilne primjene pesticida. Kod proizvođača ekološke mandarine utvrđeno je da je ekološka proizvodnja u skladu sa propisima koji uređuju ekološku proizvodnju. Utvrđeno je da je na tržištu došlo do miješanja plodova iz ekološke proizvodnje i konvencionalne proizvodnje te su poduzete mjere odgovornosti protiv odgovorne osobe u trgovini gdje je uzet uzorak.

Od 39 uzorka špinata, salate i rikule uzetih radi određivanja nitrata i 15 uzoraka kukuruza radi određivanja aflatoksina, utvrđeno je da su u skladu s važećim zakonskim propisima.

Nadalje, na temelju Zakona o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/15, a vezano za usklađenosti voća i povrća s propisanim tržišnim standardima u 2016. godini poljoprivredna inspekcija obavila je inspekcijske nadzore kod 505 trgovaca/posjednika voća i povrća.

Inspeksijskim nadzorom usklađenosti voća i povrća s tržišnim standardima obuhvaćeno je 37 vrsta voća i povrća pakiranog u 1.107 partija (lotova) u ukupnoj količini od 414.077,09 kg. Od voćnih vrsta nadzorima su najviše obuhvaćene jabuka, mandarina, jagoda i kruška, a od povrća rajčica i salata. Od 1.107 pregledanih partija 662 partija voća i povrće je domaćeg podrijetla u ukupnoj količini 346.010,03 kg, dok je 445 partija voća i povrća u ukupnoj količini od 68.067,05 kg uvoznog podrijetla.

Poljoprivredni inspektorji Ministarstva poljoprivrede nakon utvrđenih nepravilnosti donijeli su devet usmenih rješenja i pet rješenja u pisanim obliku te su podnijeli dva optužna prijedloga.

Tijekom 2016. godine temeljem podnesena 1.162 zahtjeva trgovaca voćem i povrćem, poljoprivredna inspekcija obavila je kontrole i izdala ukupno 1.161 Certifikat o usklađenosti s tržišnim standardima Europske unije za svježe voće i povrće te jedan Zapisnik o neusklađenosti mandarina s propisanim tržišnim standardima Europske unije za svježe voće i povrće.

Pregledano je ukupno 10.921.577,40 kg voća, od čega se 8.437.592,36 kg odnosi na mandarine, 2.312.700,04 kg odnosi se na jabuke, a kontrole koje su se odnosile na ostalo voće i povrće tijekom 2016. godine bilo je 102.000,00 kg mrkve (sedam kontrola), 60.747,00 kg cvjetače (četiri kontrole), 3.908,00 kg salate (dvije kontrole), 2.850,00 kelja (jedna kontrola) i 1.780,00 kg kivija (jedna kontrola).

U kontrolama tržišnih standarda prilikom povlačenja s tržišta pregledano je ukupno 826 partija voća, od toga 562 partije mandarina u količini od 2.581.346,56 kg i 264 partija jabuka u količini od 2.007.624,04 kg.

Sve voće i povrće obuhvaćeno kontrolama usklađenosti voća i povrća s propisanim tržišnim standardima bilo je domaćeg podrijetla.

D.1.2. Poljoprivredna inspekcija u području stočarstva

Na temelju Zakona o stočarstvu, Narodne novine, br. 70/97, 36/98, 151/03, 132/06 i 14/14, Zakona o zaštiti životinja, Narodne novine, br. 135/06, 37/13 i 125/13, Zakona o službenim kontrolama koje se provode sukladno propisima o hrani, hrani za životinje, o zdravlju i dobrobiti životinja, Narodne novine, br. 81/13, 14/14 i 56/15, Zakona o hrani, Narodne novine, br. 81/13, 14/14 i 30/15, i Zakona o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda i posebnim mjerama i pravilima vezanim za tržište poljoprivrednih proizvoda, Narodne novine, br. 82/13 i 14/14, poljoprivredni inspektorji u području stočarstva obavili su 1.743 inspekcijska nadzora, te su nakon utvrđenih nepravilnosti donijeli 149 rješenja i podnijeli 145 optužnih prijedloga za pokretanje prekršajnih postupaka te su donijeli 16 prekršajnih naloga

Značajna aktivnost poljoprivrednih inspektora u području stočarstva odvijala se povodom neovlaštenog ulaza ili korištenja tuđeg posjeda, odnosno tuđeg poljoprivrednog zemljišta, vezano za članak 29a. Zakona o stočarstvu, gdje su bila provedena 352 nadzora i doneseno 55 rješenja te podneseno 127 optužnih prijedloga i prekršajnih naloga. Vezano za nepropisno postupanje sa stajskim gnojem prema članku 30a. citiranog Zakona provedeno je 88 nadzora,

donesena su 22 rješenja i podneseno je šest optužnih prijedloga. Vezano za nepropisno držanje pčela i korištenje pčelinje paše, prema članku 33. i članku 34a. istog Zakona, obavljeno je 146 nadzora i doneseno je 14 rješenja te su podnesena tri optužna prijedloga.

Poljoprivredni inspektor u području stočarstva u 2016. godini proveli su inspekcijski nadzor korisnika posebnih mjera pomoći za sektor pčelarstva u 2015. godini i to za pet od ukupno šest mjera i to: Kontrola i suzbijanje varooze, Kontrola kvalitete meda, Obnavljanje pčelinjeg fonda, Racionalizacija troškova selećeg pčelarenja i Tehnička pomoć pčelarima.

Navedenim inspekcijskim nadzorima bila su obuhvaćena 226 korisnika posebnih mjera pomoći, a sveukupna vrijednost nadzirane potpore iznosila je 1.260.162,55 kuna. Prilikom provedbe nadzora nisu utvrđene nepravilnosti zbog kojih bi inspektori trebali donositi upravne mjere i poduzimati mjere odgovornosti.

Poljoprivredni inspektor u području stočarstva su tijekom 2016. godine temeljem Zakona o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/15, Zakona o hrani, Narodne novine, br. 81/13, 14/14 i 30/15, i Zakona o službenim kontrolama koje se provode sukladno propisima o hrani, hrani za životinje, o zdravlju i dobrobiti životinja, Narodne novine, br. 81/13, 14/14 i 56/15, uzeli deset uzoraka meda, od kojih dva uzorka nisu bila u skladu s Pravilnikom o kakvoći uniflornog meda, Narodne novine, br. 122/09, 141/13, te 50 uzorka hrane za životinje od kojih 25 uzoraka nije udovoljavalo standardima kvalitete tih proizvoda.

D.1.3. Poljoprivredna inspekcija za vinarstvo i jaka alkoholna pića

Tijekom 2016. godine poljoprivredna inspekcija za vinarstvo i jaka alkoholna pića obavila je ukupno 2.027 inspekcijska nadzora, pri čemu je sastavljeno 1.930 zapisnika o obavljenim inspekcijskim nadzorima. Kontrolirano je 59.544.042,00 1 vina, 7.594 1 voćnih vina, 85 1 aromatskih proizvoda od vina i 9.696,25 1 jakih alkoholnih pića.

Zbog utvrđenih nepravilnosti doneseno je 165 rješenja o zabrani stavljanja u promet i rješenja kojima je naređeno da se utvrđeni nedostatci otklone u određenom roku. Također, nadležnim prekršajnim sudovima podneseno je 50 optužnih prijedloga te je doneseno 69 prekršajnih naloga u sveukupnom iznosu od 365.637,32 kuna od čega je 105.737,32 kuna naplaćeno, a 259.900,00 kuna je dano na naplatu putem sudskog postupka.

Inspekcijskim nadzorom sukladnosti parametara kvalitete vina, podrijetlom iz Republike Hrvatske, s parametrima navedenim u izdanim rješenjima za stavljanje u promet nadležni poljoprivredni inspektor obavili su ukupno 67 nadzora sa 76 pregleda vina i to kod 59 proizvođača i osam u maloprodaji. Uzeto je 76 uzorka vina od kojih su dva vina poslana na ispitivanje u laboratorij kako bi se dokazalo njihovo eventualno patvorenje, dok su se za ostale uzorce vina ispitivali fizikalno-kemijski parametri u odnosu na iste navedene vrijednosti u odgovarajućim rješenjima za stavljanje u promet tih vina, a koja izdaje Zavod za vinogradarstvo i vinarstvo iz Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo. Metodom slučajnog odabira izuzeto je 46 uzoraka iz rinfuze i 30 uzorka vina punjenih u boce. Od ukupnog broja uzetih uzoraka, 48 uzorka je bilo označeno sa ZOI (pet Hrvatsko Podunavlje, sedam Slavonija, jedno Moslavina, dva Prigorje-Bilogora, tri Plešivica, jedno Pokuplje, šest

Zagorje-Međimurje, četiri Primorska Hrvatska, četiri Hrvatska Istra, dva Sjeverna Dalmacija, pet Dalmatinska zagora, osam Srednja i Južna Dalmacija), sedam sortnih vina, a 21 bez ZOI. Za dva uzorka vina kod kojih se ispitivalo patvorenje izvješća od laboratorijskog pokazala su sukladnost s propisima.

Od 74 kontroliranih uzoraka na fizikalno-kemijsko ispitivanje devet uzorka je pokazalo da ne odgovara fizikalno-kemijskim parametrima, u ukupnom broju kontroliranih uzoraka čine 12,2%, a 11 uzorka, od 65 za koje je provedena senzorna analiza, pokazali su da ne odgovaraju senzorskoj analizi, u ukupnom broju kontroliranih uzoraka čine 16,9%. Iskazano količinski i prema boji vina fizikalno-kemijskoj i senzorskoj analizi nije udovoljilo 39.134,50 l bijelih vina, 21.500,00 l ružičastih vina i 20.387,50 l crnih vina.

Zbog utvrđenih nepravilnosti poduzete su slijedeće mjere: doneseno je ukupno 12 rješenja kojima se stranci naredilo da se nedostaci otklone u određenom roku, podnesena su četiri optužna prijedloga nadležnim prekršajnim sudovima te je doneseno osam prekršajnih naloga u iznosu 112.666,00 kuna.

U inspekcijskom nadzoru označavanja određenih kategorija proizvoda od vinove loze podrijetlom iz država članica Europske unije obavljen je ukupno 81 nadzor pri čemu su kontrolirana 143 vina, a uzorkovano je 15 uzorka vina koja su prema zemlji podrijetla bila iz sljedećih država: jedan iz Slovenije, jedan iz Mađarske, sedam iz Italije, dva iz Španjolske, jedan iz Portugala i tri iz Francuske.

Od ukupnog broja kontroliranih proizvoda iz sektora vina kontrolirano je: 133 vina, šest pjenušavih vina, dva biser vina te jedno likersko vino i jedno kvalitetno pjenušavo vino. Također, 44 proizvoda bila su označena sa ZOI, 36 sa ZOZP i 63 su bez oznaka.

Svi kontrolirani uzorci pokazali su da odgovaraju fizikalno-kemijskim parametrima.

Tijekom administrativne provedbe inspekcijskih nadzora, a što je uključivalo kontrolu označavanja proizvoda, utvrđene su tri nepravilnosti i zbog istoga su poduzete slijedeće mjere: donesena su tri rješenja kojima se stranci naredilo otklanjanje nedostataka u određenom roku, podnesen je jedan optužni prijedlog nadležnom prekršajnom sudu te su donesena dva prekršajna naloga u iznosu 15.333,66 kuna.

Također, radi ispitivanja fizikalno-kemijskih parametara uzorkovano je trideset uzorka vina podrijetlom iz trećih zemalja: dvadeset iz Makedonije, četiri s Kosova i po jedan iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Argentine, Južnoafričke Republike i Novog Zelanda. Rezultati njihova ispitivanja pokazali su sukladnost s propisima. Isto tako, uzorkovano je osam uzorka vina podrijetlom iz trećih zemalja, šest iz Makedonije i dva s Kosova, te dva uzorka vina iz Italije kako bi se dokazala eventualna patvorenost tih vina. Rezultati ispitivanja za dva uzorka, jedno vino iz Italije i jedno s Kosova, pokazali su nesukladnost s propisima, a postupci su još u tijeku.

U 2016. godini obavlja se i nadzor označavanja i kakvoće jakih alkoholnih pića, uz uzimanje deset uzoraka.

Na temelju obavljenih inspekcijskih nadzora razvidno je da je obavljeno ukupno 80 nadzora i 152 pregleda proizvoda jakih alkoholnih pića pri čemu se od ukupnog broja nadzora 41 nadzor odnosio na „klasičnu“ maloprodaju (trgovine, prodavaonice), 36 nadzora na ugostiteljstvo, a tri su nadzora obavljena direktno kod proizvođača. Od proizvoda kontroliralo se 59 likera, 42 različite rakije, devet vodki, osam whiskey-a, pet rumova, tri cognac-a, dva brandy-a, po jedan gin i maraschino te 22 ostala jaka alkoholna pića. Što se tiče zemlje podrijetla proizvoda kontrolirana su jaka alkoholna pića iz Republike Hrvatske, njih 87, iz Francuske njih devet, iz Italije i Velike Britanije po osam iz svake države, iz Slovenije i Njemačke po šest iz svake, iz Austrije četiri, iz Češke tri, iz Poljske i Irske po dva iz svake, iz Nizozemske, jedan i ostalih država članica Europske unije tri, a od trećih zemalja kontrolirani proizvodi su podrijetlom iz Bosne i Hercegovine šest, iz Sjedinjenih Američkih Država četiri, iz Srbije dva, i Gvatemale jedan. U vezi zaštićenih zemljopisnih oznaka kontroliran je Hrvatski pelinkovac, sedam, Hrvatska travarica, četiri, Hrvatska stara šljivovica, jedan, Zadarski maraschino, jedan, a iz ostalih država članica Europske unije kontrolirano je osam zaštićenih zemljopisnih oznaka i to: pet Scotch whisky-a, jedan Irish whisky i dva Cognac-a.

Inspekcijskim nadzorom kontrole označavanja tih proizvoda, kao i kvalitete za deset uzoraka, nisu utvrđene nesukladnosti.

D.1.4. Poljoprivredna inspekcija u području kvalitete hrane

Poljoprivredna inspekcija u području kvalitete hrane provođenjem nadzora nad primjenom zakona iz nadležnosti obavila je ukupno 4.062 inspekcijskih nadzora, pri čemu je izradila 4.594 zapisnika o inspekcijskom nadzoru. Nakon utvrđenih nepravilnosti doneseno je 238 prvostupanjskih rješenja, podneseno je 244 optužnih prijedloga te su donesena 34 prekršajna naloga.

Prilikom 164 inspekcijska nadzora kontrole evidencije pekarske proizvodnje, nabave i potrošnje brašna te vođenja KEUB-a, kontrolirano je 346 vrsta brašna te je utvrđeno 36 nepravilnosti gdje se knjiga KEUB ne vodi na propisani način. Zbog utvrđenih nepravilnosti donijeto je 26 usmenih rješenja. Kontrolom izvršenja usmenog rješenja utvrđeno je da je bilo 19 otkupa pečačenja uplatom od 30.000,00 kuna za svaku, u ukupnom iznosu 570.000,00 kuna, te sedam pečačenja poslovnih prostorija, onemogućavanjem korištenja postrojenja, uređaja i druge opreme za rad. Nadalje, donijeto je šest pisanih rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti te tri pisana otpravka usmenog rješenja. Zbog utvrđenih nepravilnosti podnijeto je 30 optužnih prijedloga.

Prilikom 169 inspekcijska nadzora kontrole označavanja pekarskih proizvoda, kontrolirano je 549 proizvoda te je utvrđeno 58 nepravilnosti (vezano za Uredbu (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i vijeća od 25. listopada 2011. o informiranju potrošača o hrani, izmjeni uredbi (EZ) br. 1924/2006 i (EZ) br. 1925/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Komisije 87/250/EEZ, Direktive Vijeća 90/496/EEZ, Direktive Komisije 1999/10/EZ, Direktive 2000/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Komisije 2002/67/EZ i 2008/5/EZ i Uredbe Komisije (EZ) br. 608/2004 (SL L 304, 22.11.2011) (u dalnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1169/2011) Pravilnika o informiranju

potrošača o nepretpakiranoj hrani, Narodne novine, broj 144/14, Pravilniku o žitaricama, mlinskim i pekarskim proizvodima, tjestenini, tjestu i proizvodima od tijesta, Narodne novine, broj 78/05, a iste su otklonjene. Zbog utvrđenih nepravilnosti donijeto je 28 pisanih rješenja kojim je naređeno uklanjanje nesukladnosti utvrđenih službenom kontrolom te devet pisanih rješenja o zabrani stavljanja na tržište dok su ostale utvrđene nesukladnosti otklonjene tijekom nadzora.

Nadalje, zbog utvrđenih nepravilnosti podnijeto je 28 optužnih prijedloga te je izdano šest prekršajnih naloga, a 24 nepravilnosti su sukladno čl. 11. Zakona o informiranju potrošača o hrani, Narodne novine, br. 56/13 i 14/14, bili neprocesuirani prekršaji.

Inspektori su uzeli 263 uzorka hrane za laboratorijske analize radi utvrđivanja fizikalno-kemijske kakvoće hrane (40 uzoraka sira, 18 uzoraka mlječnih proizvoda, 21 uzorak mljeka, 25 uzoraka mesnih proizvoda, deset uzoraka mesa peradi, 32 uzorka meda, 26 uzoraka maslinovog ulja, 12 uzorka bučinog ulja, 15 uzorka tjestenine s jajima, 12 uzorka brašna, jedan uzorak voćnog sirupa, jedan uzorak mineralne vode te 50 uzorka proizvoda ribarstva).

U 47 slučaja utvrđena je nesukladnost uzorka (sedam uzoraka sira, jedan uzorak mljeka, jedan uzorak mesnog proizvoda, dva uzorka mesa peradi, šest uzorka meda, 15 uzoraka maslinovog ulja, četiri uzorka bučinog ulja, dva uzorka tjestenine s jajima, jedan uzorak brašna, jedan uzorak voćnog sirupa i sedam uzorka proizvoda od ribarstva).

D.2. Veterinarska inspekcija

U sklopu svojih nadležnosti tijekom 2016. godine veterinarska inspekcija je provodila nadzor nad provođenjem sljedećih zakona:

- Zakona o veterinarstvu, Narodne novine, br. 82/13 i 148/13
- Zakona o hrani, Narodne novine, br. 81/13, 14/14 i 30/15
- Zakona o zaštiti životinja, Narodne novine, br. 135/06 i 37/13
- Zakon o provedbi Uredbi Europske unije o zaštiti životinja, Narodne novine br. 125/13 i 92/14
- Zakona o veterinarsko-medicinskim proizvodima, Narodne novine, br. 84/08, 56/13, 94/13 i 15/15
- Zakona o službenim kontrolama koje se provode sukladno propisima o hrani, hrani za životinje, o zdravlju i dobrobiti životinja, Narodne novine, br. 81/13, 14/14 i 56/15
- Zakona o higijeni hrane i mikrobiološkim kriterijima za hranu, Narodne novine, br. 81/13

D.2.1. Služba veterinarske inspekcije

Tijekom 2016. godine veterinarska inspekcija je na području nadležnosti 12 veterinarskih ureda obavila 18.401 inspekcijski nadzor, zbog utvrđenih nepravilnosti izdala 6.604 rješenja te zbog utvrđenih nepravilnosti podnijela 995 optužnih prijedloga i 17 kaznenih prijava.

Tablica 25. Podaci nadzora i rada veterinarske inspekcije od 1. siječnja do 31. prosinca 2016. godine

Dosje/vrsta posla	Inspecijskih nadzora	Rješenja	Optužnih prijedloga	Kaznenih prijava	Službenih zabilješki	Certifikata
Certificirani veterinarski pregledi	230	1	0	1	264	2.140
Držanje i uzgoj životinja	5.089	1.868	574	3	1.074	0
Hrana životinjskog podrijetla	4.848	2.119	94	0	946	0
Nusproizvodi	237	19	0	0	124	0
Promet i označavanje životinja	932	167	43	1	121	0
Promet VMP i hrana životinja	1.384	326	9	0	246	0
Provredba veterinarske djelatnosti	1.149	185	23	2	77	0
Reprodukcija	61	13	2	0	5	0
Veterinarska inspekcija - općenito, godišnji planovi rada, izvješća	3.118	552	212	9	2.962	0
Zarazne i nametničke bolesti	1.353	1.354	38	1	181	0
UKUPNO	18.401	6.604	995	17	6.000	2.140

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede

D.2.2. Granična veterinarska inspekcija

Tijekom 2016. godine granična veterinarska inspekcija je na sedam graničnih veterinarskih prijelaza (u dalnjem tekstu: GVP) obavila veterinarske preglede pri unosu na područje Europske unije za 338 pošiljaka živih životinja, 5.435 pošiljaka proizvoda životinjskog podrijetla, 4.816 pošiljaka hrane za životinje neživotinjskog podrijetla.

Također je obavljeno 825 veterinarskih pregleda pošiljaka životinja u svrhu provjere zaštite dobrobiti životinja tijekom prijevoza i s prijevozom povezanim postupcima pri izlazu iz Europske unije, odbijen je unos 23 pošiljaka proizvoda životinjskog podrijetla na područje Europske unije i šest pošiljaka živih životinja te je službeno uzorkovano 122 pošiljke proizvoda životinjskog podrijetla i 63 pošiljaka hrane za životinje neživotinjskog podrijetla.

U skladu s odredbama članka 69. Zakona o veterinarstvu, Narodne novine, broj 82/13, u Republici Hrvatskoj nadzor nad nekomercijalnim premještanjem kućnih ljubimaca iz trećih zemalja u Europsku uniju kao i nadzor nad unosom proizvoda životinjskog podrijetla u osobnoj prtljazi putnika obavljaju carinski službenici u skladu s propisima kojima su uređeni djelokrug rada i ovlasti carinskih službenika, a na graničnim prijelazima na kojima nisu prisutni službenici Carinske uprave, policijski službenici u skladu s propisima kojima su uređeni djelokrug rada i ovlasti policijskih službenika.

U 2016. godini, carinski službenici su obavili 1.173 pregleda pošiljaka hrane za životinje neživotinjskog podrijetla.

D.3. Fitosanitarna inspekcija

Fitosanitarna inspekcija bila je u 2016. godini nadležna za obavljanje nadzora nad primjenom sljedećih zakona:

- Zakona o biljnom zdravstvu, Narodne novine, br. 75/05, 25/09 i 55/11
- Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja, Narodne novine, br. 140/05, 35/08, 55/11 i 14/14
- Zakona o šumskom reproduksijskom materijalu, Narodne novine, br. 75/09, 61/11, 56/13 i 14/14
- Zakona o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/15
- Zakona o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda i posebnim mjerama i pravilima vezanim za tržište poljoprivrednih proizvoda, Narodne novine, br. 82/13 i 14/14
- Zakona o genetski modificiranim organizmima, Narodne novine, br. 70/05, 137/09, 28/13 i 47/14.

Uz poslove koje su obavljali na temelju navedenih zakona i provedbenih propisa donijetih na temelju tih zakona, fitosanitarni su inspektorji obavljali i poslove propisane provedbenim propisima Europske unije koji se izravno primjenjuju u svim državama članicama.

Na temelju Zakona o biljnom zdravstvu fitosanitarna inspekcija obavlja više od deset različitih vrsta inspekcijskog nadzora. Podatci navedeni u sljedećih 11 odlomaka odnose se na inspekcijske nadzore koji se obavljaju na temelju toga zakona.

Tijekom 2016. godine obavljeno je ukupno 1.630 fitosanitarnih pregleda pošiljaka bilja, biljnih proizvoda i drugih nadziranih predmeta pri unošenju u Republiku Hrvatsku.

Uz to je obavljen i 1.681 pregled drvenoga materijala za pakiranje radi provjere udovoljavanja Međunarodnoj normi za fitosanitarne mjere broj 15.

Pregledano je 6.213 pošiljaka bilja, biljnih proizvoda i drugih nadziranih predmeta namijenjenih izvozu te 564 reeksportne pošiljke. Za sve pregledane pošiljke u izvozu i reeksportu izdani su fitosanitarni certifikati za izvoz ili reeksport, ukupno 6.777 certifikata.

U unutrašnjosti Republike Hrvatske obavljeno je 210 fitosanitarnih pregleda u vezi s premještanjem, na 77 mjesta proizvodnje, kod 45 posjednika bilja upisanih u Fitoupisnik, od toga pregled standardnoga sadnog materijala voćaka i vinove loze na 56 mjesta proizvodnje kod 27 posjednika, a pregled sadnog materijala povrća i cvijeća na 19 mjesta proizvodnje kod 18 posjednika.

U 2016. u Republici Hrvatskoj provodila su se 44 programa posebnog nadzora nad štetnim organizmima. Fitosanitarna inspekcija sudjelovala je u provedbi 14 programa i pritom obavila 1.211 pregleda. Pri provedbi programa posebnog nadzora fitosanitarna je inspekcija uzela i

poslala na laboratorijsku analizu 1.223 uzorka biljnog materijala, tla, vode, štetnih organizama i drugog materijala.

Obavljeno je i 130 pregleda radi utvrđivanja pojave ili suzbijanja nekarantenskih štetnih organizama, od čega se 84 pregleda odnose na korovsku vrstu pelinolisnu ambroziju (*Ambrosia artemisiifolia*), sedam na smrdljivu snijet žitarica (*Tilletia sp.*), a 39 na mediteransku voćnu muhu (*Ceratitis capitata*).

U okviru praćenja zdravstvenog stanja (monitoringa) bilja i biljnih proizvoda obavljeno je sedam pregleda.

U 2016. obavljeno je i 843 fitosanitarnih pregleda bilja tijekom premještanja, takozvanih pregleda »na tržištu«. Od toga su se ukupno 542 nadzora odnosila na bilje za koje je obvezna biljna putovnica, a 301 nadzor na bilje koje ne treba pratiti biljna putovnica (od toga 187 nadzora merkantilnoga krumpira i 114 nadzora plodova agruma).

Inspeksijski nadzor kod pravnih ili fizičkih osoba koje primjenjuju postupke tretiranja i/ili označavanja drvenog materijala za pakiranje u međunarodnom prometu obavljen je kod 59 registriranih subjekata.

U okviru svih vrsta nadzora koji se obavljaju na temelju Zakona o biljnom zdravstvu, Narodne novine, br. 75/05, 25/09 i 55/11, a radi otkrivanja štetnih organizama i praćenja njihove populacije ili rasprostranjenosti, fitosanitarna je inspekcija uzela ukupno 1.456 uzoraka za laboratorijsku analizu.

Na mjestima ulaska, ulaznim graničnim prijelazima, izdano je 207 biljnih putovnica za bilje iz uvoza koje pri premještanju na području Europske unije mora pratiti biljna putovnica.

Na temelju Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja tijekom 2016. godine fitosanitarna inspekcija obavila je 453 pregleda reprodukcijskog materijala poljoprivrednog bilja pri uvozu u Republiku Hrvatsku, odnosno Europsku uniju.

U 2016. nije bilo uvoza šumskoga reprodukcijskog materijala pa u okviru djelokruga fitosanitarne inspekcije nije bilo nadzora nad provedbom odredaba Zakona o šumskom reprodukcijskom materijalu.

Na temelju Zakona o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/15, i Zakona o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda i posebnim mjerama i pravilima vezanim za tržište poljoprivrednih proizvoda, Narodne novine, br. 82/13 i 14/14, u 2016. godini fitosanitarna inspekcija obavila je ukupno 1.329 inspekcijskih nadzora i kontrola usklađenosti svježeg voća i povrća s tržišnim standardima pri uvozu u Republiku Hrvatsku te izdala 1.323 certifikata o usklađenosti s tržišnim standardima.

Vezano uz nadzor provedbe Zakona o genetski modificiranim organizmima u 2016. nije bilo uvoza GMO-a za čiji je nadzor nadležna fitosanitarna inspekcija.

Zbog utvrđenih nesukladnosti s propisima, fitosanitarni inspektorji izdali su ukupno 279 rješenja na temelju Zakona o biljnom zdravstvu, Narodne novine, br. 75/05, 25/09 i 55/11, i obavili 230 provjera izvršenja rješenja.

Riješena su i četiri slučaja neusklađenosti uvoznih pošiljaka voća i povrća s tržišnim standardima.

E. EUROPSKA UNIJA I MEDUNARODNA SURADNJA

Republika Hrvatska i zajednička poljoprivredna politika

Tijekom 2016. godine predstavnici Ministarstva poljoprivrede aktivno su sudjelovali u radu tijela Europske unije te zastupali hrvatska stajališta o nizu prijedloga propisa i aktualnim pitanjima u području europske poljoprivredne politike.

U području poljoprivrede 2016. godine na razini Europske unije nastavljene su rasprave s ciljem pojednostavljenja zakonodavnog okvira zajedničke poljoprivredne politike te s ciljem smanjenja administrativnog opterećenja za korisnike i nacionalne administracije, uključujući i putem tzv. Financijske omnibus uredbe koju je Europska komisija predložila u listopadu 2016. Nastavljen je rad na novom zakonodavnom okviru za ekološku proizvodnju i označavanje ekoloških proizvoda.

Važna tema rasprave i tijekom 2016. godine bila je stabilizacija tržišta poljoprivrednih proizvoda koje je doživjelo poremećaj nakon uvođenja zabrane izvoza proizvoda iz Europske unije na tržište Ruske Federacije u kolovozu 2014.

U 2016. godini započele su inicijalne rasprave o zajedničkoj poljoprivrednoj politici u idućem proračunskom razdoblju, odnosno nakon 2020. godine, s naglaskom na definiranje osnovnih ciljeva i izazova ove politike u budućnosti. Iduća važna politička tema bila je suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi u poljoprivredi i jačanje uloge poljoprivrednika u lancu opskrbe hranom.

U području veterinarstva glavna tema bila je smanjenje ili sprječavanje antimikrobne rezistencije u okviru tzv. načela „Jedno zdravlje“. Ovim načelom nastoji se pronaći rješenje za problem antimikrobne rezistencije zajedničkim pristupom stručnjaka humane i veterinarske medicine.

Republika Hrvatska i zajednička trgovinska politika u poljoprivredi

Republika Hrvatska kao članica Europske unije primjenjuje trgovinske sporazume koje je Europska unija sklopila s trećim zemljama i to: Albanijom, Crnom Gorom, Makedonijom, Srbijom i Bosnom i Hercegovinom, Kosovom, zemljama Mediterana (Alžir, Egipat, Izrael, Jordan, Libanon, Maroko, Tunis), Čileom, Republikom Korejom, Južnom Afrikom, zemljama Istočnog partnerstva (Ukrajina, Republika Moldova, Gruzija), Kolumbijom te Peruom. Meksiko i zemlje Srednje Amerike, iako imaju sklopljene trgovinske sporazume s Europskom unijom, još uvijek ne omogućavaju preferencijalne uvjete trgovine za hrvatske proizvode, a isti će se omogućiti tek nakon što Europska unija sklopi Dodatni protokol trgovinskim sporazumima zbog hrvatskog članstva u Europskoj uniji.

Posebno je važna trgovina sa zemljama CEFTA-e kao drugog najznačajnijeg hrvatskog trgovinskog partnera s kojima se danas primjenjuju i Protokoli o tehničkim prilagodbama

Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju radi članstva Republike Hrvatske Europskoj uniji s Albanijom, Crnom Gorom, Makedonijom i Srbijom, te posljednji s Bosnom i Hercegovinom koji je potpisana 15. prosinca 2016. i privremeno se primjenjuje od 01. veljače 2017.

Hrvatska je tijekom 2016. godine aktivno pratila pregovore i aktivnosti koje je Europska unija vodila s trećim zemljama oko sklapanja trgovinskih sporazuma sa zemljama Mercosura (Argentina, Brazil, Paragvaj, Urugvaj), Japanom, Filipinima, Indonezijom te kod pristupanja Ekvadora Sporazu o trgovini s Kolumbijom i Peruom. Sveobuhvatni gospodarski i trgovinski sporazum između Europske unije i Kanade (CETA) potpisana je 30. listopada 2016.

Načela koja je Hrvatska zastupala kod pregovora između Europske unije i trećih zemalja, a odnose se na pitanje daljnje liberalizacije trgovine poljoprivrednim proizvodima, bila su sljedeća:

- usklađenost trgovinske i poljoprivredne politike tijekom pokretanja i trajanja pregovora s trećim zemljama radi izbjegavanja nastajanja poremećaja u osjetljivim poljoprivrednim sektorima
- ravnoteža interesa pregovaračkih strana (reciproitet koncesija i trajanje prijelaznih razdoblja)
- uklanjanje necarinskih barijera koje se prije svega odnose na sanitарne i fitosanitarne uvjete
- zaštita intelektualnog vlasništva i pitanje zemljopisnih oznaka moraju biti sastavni dio sporazuma pri čemu treba biti uključeno što više hrvatskih proizvoda na listu priznatih oznaka proizvoda i lista mora biti otvorena radi mogućnosti naknadnog dodavanja novih proizvoda
- ravnopravan položaj izvoznika u pogledu standarda sigurnosti hrane, standarda za ekološke proizvode te standarda zdravlja životinja i biljaka

Intenzivni pregovori o sklapanju trgovinskih sporazuma i zabrinutost zbog mogućih negativnih učinaka sporazuma na poljoprivredni sektor, naveli su države članice Europske unije da zatraže izradu analize kumulativnog učinka koncesija koje Europska unija odobrava u trgovinskim pregovorima s različitim partnerima. U svojim istupima na Vijeću ministara poljoprivrede i ribarstva Republika Hrvatska je podržala takav pristup.

Cilj ove studije je analiza i ocjena ekonomskih kumulativnih učinaka postojećih trgovinskih sporazuma, onih čiji pregovori su u tijeku te sporazuma koji su u planu, na poljoprivredni sektor Europske unije. Studija je dovršena u studenom 2016. godine.

Republika Hrvatska je sudjelovala je u formuliranju zajedničke trgovinske politike Europske unije u području poljoprivrede, a to se odnosilo na pripremu stajališta i materijala u vezi sklapanja bilateralnih ugovora o slobodnoj trgovini između Europske unije i trećih zemalja u području poljoprivrede, pripremu očitovanja o notifikacijama i stajalištima Europske unije za Svjetsku trgovinsku organizaciju (engl. World Trade Organization, u dalnjem tekstu: WTO) kao i pripremu očitovanja o pojedinim trgovinskim pitanjima iz područja poljoprivrede za potrebe sastanaka radnih tijela Vijeća Europske unije.

Aktivnosti u okviru trgovinske politike u odnosu na poljoprivredni i ribarski sektor bile su vezane i uz praćenje tijeka multilateralnih pregovora unutar WTO-a i pregovora o pristupanju novih zemalja u članstvo WTO-a. Nadalje, ispunjene su obveze vezane uz provedbu trgovinskih mjera u poljoprivredi (izrada notifikacija radi osiguranja transparentnosti postupaka koji se primjenjuju u međunarodnoj trgovini) te su praćene izmjene u zakonodavnom okviru drugih zemalja članica WTO-a koje se tiču trgovinskih pitanja.

Bilateralna suradnja

U 2016. godini ostvareni su brojni bilateralni susreti na ministarskoj razini u Republici Hrvatskoj i inozemstvu. Među važnijim susretima izdvajamo susrete hrvatskog ministra poljoprivrede s ministrima poljoprivrede država članica Europske unije te sudjelovanje na konferencijama u Sloveniji i Srbiji.

Održan je i značajan broj sastanaka s predstavnicima inozemnih veleposlanstava u Republici Hrvatskoj, od kojih izdvajamo Austriju, Makedoniju, Mađarsku, Njemačku, Izrael, Bugarsku, Italiju, Japan i Egipat.

Predstavnici Republike Hrvatske su sudjelovali na više konferencija, stručnih seminara i kongresa u inozemstvu. Suradnja se intenzivno odvijala i putem mješovitih odbora i povjerenstava za gospodarsku suradnju, od kojih treba izdvojiti Rusku Federaciju, Baden-Württemberg, Bavarsku, Turkmenistan i Albaniju.

U suradnji s Ministarstvom vanjskih i europskih poslova izrađen je doprinos za Provedbeni program nacionalne strategije razvojne suradnje Republike Hrvatske za 2016. godinu.

Multilateralna suradnja

Ministarstvo poljoprivrede je u 2016. godini koordiniralo aktivnosti i sudjelovanje hrvatskih predstavnika koji sudjeluju u radu međunarodnih organizacija kao što su Međunarodno vijeće za masline, Međunarodna organizacija za šećer te Zajednička skupina za zdravlje, poljoprivredu i hranu u sustavu Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora (NATO) u Bruxellesu.

U okviru Međunarodne organizacije za vinogradarstvo i vinarstvo hrvatski predstavnici su sudjelovali na sjednicama Generalne skupštine i Izvršnog odbora OIV-a u Parizu u travnju na kojima se raspravljalo o smjeru rada i modernizaciji ove organizacije.

Hrvatska također sudjeluje u radu regionalnih organizacija kao što su Stalna radna skupina za ruralni razvoj, Jadransko-jonska inicijativa, Dunavska strategija i Srednjoeuropska inicijativa u kojima je u 2016. godini najveće težište u raspravama i popratnim materijalima bilo u jačanju regionalne suradnje i ostvarivanju zajedničkih ciljeva.

U okviru Inicijative Kina + 16 održano je nekoliko sastanaka s predstavnicima Centra za poticanje suradnje u poljoprivredi između Kine i 16 zemalja srednje i istočne Europe na kojima je u 2016. godini nastavljen rad na web platformi za povezivanje zemalja članica ove inicijative i olakšavanja trgovinske suradnje među njima. U 2016. godini, Hrvatska je pristupila i Centru za poticanje suradnje u području šumarstva iste inicijative.

Treba izdvojiti i rad hrvatskih predstavnika na sastancima Radne skupine Vijeća Europske unije za robe, na kojoj se prati rad međunarodnih trgovinskih organizacija te se u 2016. godini najviše radilo na usklađivanju novih temeljnih ugovora Međunarodne organizacije za šećer te Međunarodnog vijeća za masline.

Hrvatski predstavnici su sudjelovali u nizu aktivnosti Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda (engl. Food and Agriculture Organisation, u dalnjem tekstu: FAO).

Tijekom 2016. godine u tijelima FAO-a intenzivirala se rasprava o provedbi Agende Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. godine. S obzirom da FAO provodi 14 od ukupno 17 Ciljeva održivog razvoja, aktivnosti za postizanje tih ciljeva razmotrene su u svim tehničkim odborima (Odbor za ribarstvo, Odbor za šumarstvo, Odbor za svjetsku prehrambenu sigurnost i dr.). U okviru Odbora za poljoprivrodu raspravljalo se o važnosti osiguravanja održivih sustava proizvodnje hrane, primjeni poljoprivrednih praksi koje povećavaju produktivnost i proizvodnju, jačanju otpornosti poljoprivrede na klimatske promjene i vremenske nepogode te unaprijeđenju kvalitete zemljišta i tla.

U svibnju 2016. godine u Turskoj za vrijeme Regionalne ministarske konferencije za Europu održan je ministarski okrugli stol na temu „Globalni ciljevi održivog razvoja i njihov utjecaj na poljoprivredu i ruralni razvoj u Europi i Centralnoj Aziji”.

Republika Hrvatska je bila nazočna na sjednicama radnih tijela FAO-a kao što su Odbor za ribarstvo, Opća komisija za ribarstvo Sredozemlja, Komisija o fitosanitarnim mjerama, Međuvladina radna skupina za očuvanje biljnih genetskih resursa, Međuvladina radna skupina za očuvanje životinjskih genetskih resursa i Međuvladina radna skupina za očuvanje šumskih genetskih resursa koje su održane u sjedištu FAO-a u Rimu.

Hrvatski stručnjaci su bili aktivni i na tematskim sastancima kao što su: Regionalni sastanak o agroekologiji u Europi i Centralnoj Aziji (Mađarskoj), Konferencija za jačanje malih poduzeća i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava kroz inovativne prakse za održivu stočarsku proizvodnju (Ukrajina), Sastanak o invazivnim šumskim vrstama u Europi i Centralnoj Aziji (Bjelorusija) i drugi.

U organizaciji Ministarstva poljoprivrede, Hrvatske agencije za hranu i FAO-a, u listopadu je u Osijeku, obilježen Svjetski dan hrane organizacijom Međunarodnog stručnog skupa na temu „Klima se mijenja. Hrana i poljoprivreda moraju također“.

Ministarstvo poljoprivrede tijekom 2016. godine aktivno je sudjelovalo i u radu Međuresorne radne skupine za jačanje suradnje Republike Hrvatske s Organizacijom za gospodarsku suradnju i razvitak (OECD).

U području poljoprivrede, Hrvatska surađuje s OECD-om u okviru Programa certifikacije varijetetnog sjemenskog materijala i Programa certifikacije šumskog reprodukcijskog materijala.

U lipnju 2016. godine iskazana je službena namjera uključivanja Republike Hrvatske u rad Odbora za poljoprivrodu kao jednog od najvažnijih OECD-ovih odbora, unutar kojeg države članice mogu raspravljati o zajedničkim problemima, razmijeniti iskustva i potaknuti suradnju

u novim pristupima oblikovanju poljoprivredne politike. Kroz članstvo u ovom Odboru Republika Hrvatska može sudjelovati u raspravama o budućim pitanjima koja se odnose na sve aspekte poljoprivrede, prehrambene industrije i poljoprivredne trgovine, dobiti informacije, analize i podatke koji nam mogu pomoći u donošenju odluka na nacionalnoj razini i oblikovanju stajališta o prijedlozima propisa u procesu donošenja u Europskoj uniji.

U rujnu 2016. godine pokrenute su aktivnosti i oko uključivanju u rad OECD-ove Sheme za međunarodne standarde za voće i povrće s ciljem olakšanja trgovine kroz usklađenu primjenu i tumačenje međunarodnih tržišnih standarda za voće i povrće.

F. PLAN MJERA POLJOPRIVREDNE POLITIKE

Uvod

Temeljem dokumenta Europske komisije „ZPP ususret 2020. godini: Suočavanje s budućim izazovima hrane, prirodnih resursa i teritorija“ u kojem se iznose potencijalni izazovi, ciljevi i smjernice Zajedničke poljoprivredne politike nakon 2013. godine, započela je 2011. godine u Europskoj uniji rasprava o reformi ZPP-a u novom finansijskom razdoblju 2014. – 2020. koja je trajala dvije i pol godine.

Tri su osnovna cilja na koja je usmjerena reforma ZPP-a od 2014. godine:

- zajamčiti održivu proizvodnju hrane
- osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima
- poticati uravnoveženi razvoj svih ruralnih područja Europske unije.

Reforma ZPP-a Europske unije za programsко-financijsko razdoblje 2014. - 2020. koja je bila prihvaćena u lipnju 2013. godine uređuje izravna plaćanja, mjere uređenja tržišta i mjere potpore ruralnom razvoju kroz četiri glavne uredbe objavljene u prosincu 2013. godine:

- Uredba (EU) br. 1306/2013
- Uredba (EU) br. 1307/2013
- Uredba (EU) br. 1308/2013
- Uredba (EU) br. 1305/2013.

U 2017. godini će se nastaviti provedba Programa izravnih plaćanja u okviru Zajedničke poljoprivredne politike sukladno, između ostalog, Zakonu o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/15, Uredbi (EU) br. 1306/2013 i Uredbi (EU) br. 1307/2013. Pri tome će se, temeljem analize provedbe prve dvije godine reformiranog sustava izravnih plaćanja u Programsском razdoblju 2014.-2020. i uočenih potreba za unapređenjem provedbe pojedinih mjera, uvesti djelomične izmjene Programa izravnih plaćanja, prvenstveno proizvodno-vezanih plaćanja.

Istovremeno se nastavlja primjenjivati unaprijeđen sustav administrativnih kazni za utvrđene nesukladnosti u prijavi poljoprivredne površine i broja grla za potporu, uveden Delegiranim Uredbom komisije (EU) 2016/1393 od kampanje 2016. godine. Sustav omogućava dodjelu „žutog kartona“ umjesto finansijske kazne kod prvog manjeg „prestupa“ u prijavi površine te uvodi blaže kazne, ovisno o stupnju utvrđene nesukladnosti.

Nastavit će se kontrola pridržavanja uvjeta višestruke sukladnosti korisnika mjera izravnih plaćanja i IAKS mjera ruralnog razvoja, uključujući kontrolu novih obaveznih zahtjeva za upravljanjem (druga faza „SMR-a“ od 2016. godine).

Državna potpora za osjetljive sektore (mlječne krave, krmače, duhan i maslinovo ulje) će se od 2017. godine financirati u skladu s pravilima EU uredbi koje uređuju potpore manje vrijednosti. Plaćanja za mlječne krave, krmače i duhan vršit će se u skladu s odredbama poljoprivrednog *de-minimisa* (Uredba Komisije (EZ) br. 1408/2013) s limitom potpore po korisniku od 15.000 eura u razdoblju od tri godine, a plaćanja za maslinovo ulje u skladu s odredbama gospodarskog *de-minimisa* (Uredba Komisije (EZ) br. 1407/2013) s limitom potpore po korisniku od 200.000 eura u razdoblju od tri godine.

Mjere ruralnog razvoja definirane su Programom ruralnog razvoja, a provedba pojedine mjere/podmjere/tipa operacije ruralnog razvoja moguća je nakon donošenja nacionalnih pravilnika za provedbu istih.

Mjere poljoprivredne politike

F.1. Izravna potpora

Od kampanje 2017. uvode se novosti u Program izravnih plaćanja, vezane za proizvodno-vezanu potporu (u dalnjem tekstu: PVP).

Promjena omotnice proizvodno-vezane potpore za razdoblje 2017.-2019.

Maksimalna godišnja omotnica za šećernu repu smanjuje se za 1,4 milijuna eura, a povećat će se maksimalne omotnice za mlječne krave za 999 tisuća eura i za tov goveda za 428 tisuća eura.

PVP za četiri grane stočarske proizvodnje

Obavezno razdoblje držanja životinja skraćuje se na 100 dana (osim kod PVP za tov, u kojoj to razdoblje iznosi 120 dana). Ostali kriteriji prihvatljivosti grla ostaju nepromijenjeni, osim kod PVP za krave u proizvodnji mlijeka, gdje se kriteriji mijenjanju na slijedeći način: isporuka od najmanje 3.500 l mlijeka po grlu godišnje ili registracija za poslovanje s hranom životinjskog podrijetla, te uzgoj grla u sustavu kontrole mlijecnosti HPA, osim za male farme do pet krava u proizvodnji mlijeka. Pri tom se kod ove stočarske mjere uvode tri modulirana jedinična iznosa ovisno o veličini stada kao vrsta preraspodjele omotnice (0-50 grla; 51-200 grla; više od 200 grla) primjenom slijedećih koeficijenata: I grupa: 1,00; II grupa: 0,83; III grupa: 0,68.

PVP za četiri grane biljne proizvodnje

PVP za četiri sektora biljne proizvodnje od 2017. godine ne će se dodjeljivati za površine za koje korisnik ostvaruje potporu za prijelaznu ekološku proizvodnju ili ekološku proizvodnju iz Programa ruralnog razvoja. Uz to, uvode se dodatni agronomski kriteriji za ostvarivanje PVP za nasade voćnih vrsta (podizanje i održavanje nasada u skladu s tehničkim smjernicama Zavoda za voćarstvo Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo).

Izmjene kriterija prihvatljivosti površine za izravna plaćanja 2017.

Osim promjena vezanih uz PVP, u kampanji 2017. uvode se dva nova kriterija za ostvarivanje izravnih plaćanja i to za pašnjačke površine i za površine zasijane sojom na slijedeći način:

- kako bi ostvario izravna plaćanja korisnik treba održavati pašnjačke površine ispašom s najmanje 0,3 uvjetnih grla pašnih životinja na krškim pašnjacima i najmanje 0,5 uvjetnih grla pašnih životinja na kontinentalnim pašnjacima po prihvatljivom hektaru
- kako bi ostvario izravna plaćanja (osnovno plaćanje, zeleno plaćanje, PVP za krmne proteinske usjeve) za površine zasijane sojom, korisnik mora Agenciji za plaćanja dostaviti dokaze da je površina zasijana certificiranim sjemenom genetski nemodificirane soje u količini od najmanje 80 kg/ha prijavljene površine.

F.2. Mjere ruralnog razvoja

Tijekom 2017. godine, Upravljačko tijelo nastavit će s radnjama na donošenju Pravilnika o provedbi pojedinih mjeru, kako onih za koje će se natječaji raspisivati po prvi put, tako i onih koje je nužno izmijeniti.

Neke od Pravilnika koji su doneseni u skladu s odredbama starog Zakona o poljoprivredi, koji je prestao važiti u svibnju 2015. godine, te nisu izmijenjeni tijekom 2016. godine, potrebno je donijeti u skladu s odredbama važećeg Zakona o poljoprivredi, te radi uvođenja izmjena procedura kod administrativne obrade od strane APPRRR.

U sklopu Upravljačkog tijela djeluje tajništvo Mreže za ruralni razvoj, koje u 2017. godini planira održavanje radionica i seminara za LAG -ove i ostale dionike ruralnog prostora i sudjelovanje u organizaciji Drugog hrvatskog ruralnog parlamenta.

F.2.1. Mjere Programa ruralnog razvoja

Mjera 1 „Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja“

U 2017. godini donijet će se Pravilnik o provedbi tipova operacija 1.1.3. „Strukovno osposobljavanje za mlade poljoprivrednike“, 1.1.4. „Radionice za subjekte koji su uključeni u kratke lance opskrbe i proizvođačke grupe i organizacije“ i 1.2.1. „Demonstracijske aktivnosti“ iz podmjere 1.2. „Potpora za demonstracijske i informativne aktivnosti unutar Programa ruralnog razvoja.

Nastavit će se provedba tipova operacija 1.1.1. „Strukovno osposobljavanje za višestruku sukladnost, paket mjeri poljoprivrede, okoliš i klimatske promjene, ekološki uzgoj“ i 1.1.2. „Strukovno osposobljavanje za poljoprivrednike“.

Provedba ovih dviju operacija u nadležnosti je Savjetodavne službe koja je u obvezi do 30. siječnja 2017. dostaviti na odobrenje Upravljačkom tijelu programe osposobljavanja za 2016. godinu.

Mjera 2 „Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima“

Tijekom 2017. godine nastavit će se provedba Mjere 2, sukladno važećem Pravilniku.

Mjera 3 „Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu“

Planirane izmjene i dopune Pravilnika o provedbi podmjere 3.1. „Potpora za novo sudjelovanje u programima kvalitete“ i podmjere 3.2. „Potpora za aktivnosti informiranja i promicanja koje provode skupine proizvođača na unutarnjem tržištu“ nisu provedene u 2016. godini. Planirano je iste provesti tijekom 2017. godine, nakon konzultacija s Europskom komisijom.

Izmjenama i dopunama Pravilnika isti će biti usklađen s odredbama odgovarajućih uredbi Europske unije, a njima će se omogućiti i uključivanje većeg broja korisnika s oznakama kvalitete, kao potencijalnih korisnika mjeri. Natječaj je planiran za 2017. godinu.

Mjera 4 „Ulaganja u fizičku imovinu“

Postojeći pravilnici o provedbi podmjera 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ i 4.2. „Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda“ prestaju važiti 26. svibnja 2016. godine sukladno Zakonu o poljoprivredi, Narodne novine, broj 30/15, te je potrebno izraditi nove. Njihova izmjena očekuje se tijekom prvog tromjesečja 2017. godine, nakon čega slijedi i objava Pravilnika u Narodnim novinama i objava natječaja.

Predviđeno je kako će Pravilnici dodijeliti značajnije izmjene, osobito u dijelu koji se odnosi na intenzitet i visinu potpore, kako bi se sa sredstvima preostalim nakon provedbe prvog i drugog natječaja za navedene podmjere osiguralo barem približno ostvarenje brojčanih indikatora postavljenih u Programu.

Također, planirano je u do kraja 2017. godine objaviti natječaj za podmjeru 4.3. Potpora za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva, tip operacije 4.3.1. Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja.

Drugi natječaj za provedbu podmjere 4.3. „Potpora za ulaganja u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva“, tip operacije 4.3.3. „Ulaganje u šumsku infrastrukturu“ planira se objaviti u drugoj polovici 2017.

U svrhu početka provedbe podmjere 4.4. „Potpora za neproduktivna ulaganja povezana s ostvarenjem ciljeva poljoprivrede, okoliša i klimatskih promjena“, tip operacije 4.4.1. „Neproizvodna ulaganja vezana uz očuvanje okoliša“ u prvoj polovici 2017. godine izradit će se kalkulacije za provedbu operacije.

Mjera 5 „Obnova poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim dogadjajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti“

Za podmjeru 5.2. „Potpora za ulaganja u obnovu poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama, nepovoljnim klimatskim prilikama i katastrofalnim dogadjajima, tip operacije 5.2.1. Obnova poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala, postojeći pravilnik prestao je važiti 26. svibnja 2016. godine te je u

2017. godini potrebno donijeti novi, kako bi se u slučaju potrebe mogao raspisati natječaj za provedbu operacije.

Za tip operacije 5.2.2. „Razminiranje poljoprivrednog zemljišta“ u 2017. nema planiranih natječaja.

Mjera 6 „Razvoj poljoprivrednog gospodarstva i poslovanja“

Podmjere 6.1., 6.2. i 6.3.

Izmjene i dopune Pravilnika o provedbi podmjere 6.1. „Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima“, podmjere 6.2. „Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima“ i podmjere 6.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ u dijelu kriterija odabira, državnih potpora i drugih odredbi temeljem provedene analize s provedenih natječaja u 2015. i 2016. godini.

U 2017. godini planirana je izrada novog prijedloga Pravilnika o provedbi mjere 6 „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“, podmjere 6.2. „Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima“ tip operacije 6.2.1 „Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti“ kao zasebnog provedbenog akta za tip operacije 6.2.1.

Drugi natječaj za podmjeru 6.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“, tip operacije 6.3.1. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ bio je raspisan od 27. veljače 2017. godine do 27. ožujka 2017. Na natječaj je zaprimljeno ukupno 4.189 zahtjeva za potporu s ukupnim traženim iznosom potpore od 474.988.615,50 kuna. Administrativna obrada zahtjeva je u tijeku i završetak obrade je predviđen za kraj listopada 2017. godine.

Podmjera 6.4

Izmjene i dopune Pravilnika o provedbi „Ulaganja u stvaranje i razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti“ u dijelu kriterija odabira, državnih potpora i drugih odredbi.

Donošenje izmjena i dopuna Pravilnika planirano je u prvom tromjesečju 2018. godine.

Mjera 7 „Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima“

Donošenje novog Pravilnika zbog izmjene procedura kod administrativne obrade APPRRR planirano je do kraja 2017. godine.

Mjera 8 „Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje isplativosti šuma“

Pristupit će se izmjenama/ispravku pravilnika za podmjeru 8.5. „Potpora za ulaganja u poboljšanje otpornosti i okolišne vrijednosti šumskih ekosustava“ te podmjeru 8.6. „Potpora za ulaganja u šumarske tehnologije te u preradu, mobilizaciju i marketing šumskih proizvoda“ nakon čega se planira objava natječaja za svih pet tipova operacija unutar mjere 8 tijekom zadnjih dva kvartala 2017.

Mjera 9 „Uspostavljanje skupina i organizacija proizvođača“

Objava natječaja za provedbu mjere 9 „Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija“ nije realizirana tijekom 2016. godine kada je donesen Pravilnik o provedbi mjere M09 »Uspostava

proizvođačkih grupa i organizacija« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020., Narodne novine, broj 81/16. Radi usklađivanja vizija uspostave i razvoja proizvođačkih organizacija uslijed postojanja paralelnog nacionalnog financiranja proizvođačkih organizacija te usklađivanja procedura priznavanja proizvođačke organizacije kao i priznavanja poslovnog plana za potrebe provedbe mjere Mjera 9. „Uspostavljanje skupina i organizacija proizvođača“ izmjena pravilnika i objava natječaja za provedbu ove mjere prenesena je u 2017. godinu.

Mjera 16 „Suradnja“

Izmjenom Programa ruralnog razvoja u prosincu 2016. godine iz mjere 16 je brisana podmjera 16.2 „Potpora za pilot-projekte te za razvoj novih proizvoda, praksi, postupaka i tehnologija“, odnosno potpora za pilot projekte dodjeljivat će se u sklopu podmjere 16.1 „Potpora za osnivanje i rad operativnih skupina Europskog partnerstva za inovacije za poljoprivrednu produktivnost i održivost“. Ove izmjene Europska komisija je odobrila u ožujku 2017.

Tijekom 2016. godine radilo se na izradi Pravilnika o provedbi mjere 16 „Suradnja“, a njegova je objava planirana u zadnjem kvartalu 2017. godine, nakon čega se planira i objava prvog natječaja za tipove operacija 16.1.1 „Potpora za osnivanje operativnih skupina“ i 16.1.2 „Operativne skupine“.

Mjera 17 „Upravljanje rizicima“

Korisnici će moći podnijeti zahtjev za potporu u periodu od 1. listopada 2017. godine do 31. siječnja 2018.

Mjera 18 „Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku“

Tijekom 2017. godine nastavit će se financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Republiku Hrvatsku iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Za navedenu mjeru ne raspisuje se poseban natječaj, već će poljoprivrednici najkasnije do 30. lipnja 2017. godine primiti potporu iz ove mjere temeljem jedinstvenih zahtjeva za potporu za izravna plaćanja, plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima i IAKS mjeru ruralnog razvoja podnesenih u 2016. godini.

Mjera 19 „LEADER (CLLD)“

Planirano je donošenje novog Pravilnika o provedbi podmjera 19.2, 19.3 i 19.4. u trećem tromjesečju 2017., kako bi se omogućila kvalitetna provedba lokalnih razvojnih strategija odabralih LAG-ova.

Mjera 20 „Tehnička pomoć“

Provedba mjere Tehnička pomoć nastavlja se tijekom cijele 2017. godine. Iz sredstava mjere financiraju se plaće za djelatnike Upravljačkog tijela i dijela djelatnika APPRRR-a koji rade na poslovima provedbe Programa ruralnog razvoja.

Iz sredstava mjere financiraju se i troškovi službenih putovanja, troškovi edukacija, evaluacija, uredske opreme i materijala.

Na ukupan trošak za plaće djelatnika Upravljačkog tijela dodaje se 10% sredstava kojima se pokrivaju tzv. indirektni troškovi.

IAKS mjere ruralnog razvoja

Tijekom 2017. godine nastavlja se provedba IAKS mjera ruralnog razvoja iz Programa ruralnog razvoja za:

- a) mjeru 10 „Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene“
- b) mjeru 11 „Ekološki uzgoj“
- c) mjeru 13 „Plaćanja područjima s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima“.

Za navedene mjere ne raspisuju se natječaji. Zainteresirani poljoprivrednici mogu zatražiti potporu za ove mjere prilikom podnošenja jedinstvenog zahtjeva za izravne potpore, uz istovjetne rokove i način podnošenja zahtjeva.

U 2017. godini planira se krenuti sa provedbom dva nova tipa operacija:

- 10.1.10. Očuvanje suhozida
- 10.1.11. Očuvanje živice.

Mjera 13 - Promjena područja sa posebnim ograničenjima (PPO) - od 2017. godine povećati će se broj JLS koje će imati ovo ograničenje, pri čemu se i dalje poštuje pravilo da ukupna površina PPO ne može biti veća od 10% poljoprivrednog područja države članice.

TABLIČNI DIO

A. EKONOMSKI POKAZATELJI-POLJOPRIVREDA U NACIONALNOM GOSPODARSTVU

Tablica 1.

Bruto domaći proizvod Republike Hrvatske i ekonomski računi u poljoprivredi, razdoblje od 2011. do 2016. godine

milijun HRK	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD RH	270.191	294.437	322.310	347.685	330.966	328.041	332.587	330.456	329.571	328.109	335.521	343.195
Udio BDV poljoprivrede u BDP RH, % *	3,11	3,23	3,03	3,16	3,19	3,04	2,90	2,67	2,59	2,39	2,45	2,21
EKONOMSKI RAČUNI ZA POLJOPRIVREDU												
Poljoprivredna proizvodnja	18.466	18.947	21.082	22.553	21.546	21.243	21.283	20.907	18.300	15.584	15.915	16.450
Medufazna potrošnja	10.071	9.434	11.318	11.565	10.983	11.259	11.633	12.091	10.672	9.580	9.173	9.158
Bruto dodana vrijednost	8.396	9.513	9.764	10.988	10.563	9.984	9.649	8.816	7.627	6.004	6.742	7.292
Potrošnja fiksnog kapitala	2.691	2.799	3.005	2.965	2.935	2.874	2.816	2.702	2.402	2.383	2.347	2.321
Neto dodana vrijednost	5.705	6.714	6.759	8.023	7.628	7.110	6.833	6.115	5.225	3.621	4.394	4.971
Naknada za zaposlene	734	698	768	800	823	838	836	922	887	847	871	854
Ostale subvencije na proizvodnju	157	187	240	310	477	334	284	158	1.392	2023	2993	2880
Dohodak	5.862	6.901	6.999	8.333	8.105	7.444	7.117	6.272	6.617	5.644	7.388	7.850
Poslovni višak/mješoviti dohodak	5.128	6.203	6.231	7.533	7.282	6.606	6.281	5.351	5.731	4.797	6.516	6.996
Plaćene rente	200	208	199	303	306	337	303	320	312	316	314	282
Plaćene kamate	277	275	286	287	283	294	282	242	217	196	190	185
Primljene kamate	80	91	108	109	103	105	106	105	95	90	89	79
Poduzetnički dohodak	4.731	5.811	5.854	7.052	6.796	6.080	5.801	4.894	5.296	4.376	6.102	6.608
Uloženi rad (000 jedinica godišnjeg rada)	228	222	209	205	203	202	197	196	191	188	182	174

* Izvedeni podatak

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 2.

Usporedba bruto domaćeg proizvoda Republike Hrvatske i država članica Europske unije te udio u BDP-u Europske unije, razdoblje od 2011. do 2016. godine

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
	Bruto domaći proizvod, milijun EUR					
Europska unija	13.192.861	13.448.863	13.558.829	14.003.288	14.715.117	14.820.476
Hrvatska	44.709	43.934	43.487	42.978	43.847	45.557
Udio u BDP EU, %						
Hrvatska	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Njemačka	20,5	20,5	20,8	20,9	20,6	21,1
Ujedinjena Kraljevina	14,2	15,4	15,1	16,1	17,5	16,0
Francuska	15,6	15,5	15,6	15,3	14,9	15,0
Italija	12,4	12,0	11,8	11,6	11,2	11,3
Španjolska	8,1	7,7	7,6	7,4	7,3	7,5
Nizozemska	4,9	4,8	4,8	4,7	4,6	4,7
Švedska	3,1	3,1	3,2	3,1	3,0	3,1
Poljska	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Belgija	2,9	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8
Austrija	2,3	2,4	2,4	2,4	2,3	2,4
Danska	1,9	1,9	1,9	1,9	1,8	1,9
Irska	1,3	1,3	1,3	1,4	1,7	1,8
Finska	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4
Češka	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2
Grčka	1,6	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2
Portugal	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2
Rumunjska	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
Mađarska	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8
Slovačka	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Luksemburg	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Bugarska	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Litva	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Slovenija	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Latvija	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Estonija	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Cipar	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Malta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Tablica 3.

Stope rasta bruto domaćeg proizvoda u Republici Hrvatskoj i državama članicama Europske unije, razdoblje od 2011. do 2016. godine

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Hrvatska	-0,3	-2,2	-1,1	-0,5	1,6	2,9
Europska unija	1,7	-0,5	0,2	1,6	2,2	1,9
Irska	0,0	-1,1	1,1	8,5	26,3	5,2
Malta	1,4	2,6	4,5	8,3	7,4	5,0
Rumunjska	1,1	0,6	3,5	3,1	3,9	4,8
Luksemburg	2,5	-0,4	4,0	5,6	4,0	4,2
Bugarska	1,9	0,0	0,9	1,3	3,6	3,4
Slovačka	2,8	1,7	1,5	2,6	3,8	3,3
Španjolska	-1,0	-2,9	-1,7	1,4	3,2	3,2
Švedska	2,7	-0,3	1,2	2,6	4,1	3,2
Cipar	0,3	-3,2	-6,0	-1,5	1,7	2,8
Poljska	5,0	1,6	1,4	3,3	3,8	2,7
Slovenija	0,6	-2,7	-1,1	3,1	2,3	2,5
Češka	2,0	-0,8	-0,5	2,7	4,5	2,4
Litva	6,0	3,8	3,5	3,5	1,8	2,3
Nizozemska	1,7	-1,1	-0,2	1,4	2,0	2,2
Latvija	6,4	4,0	2,6	2,1	2,7	2,0
Mađarska	1,7	-1,6	2,1	4,0	3,1	2,0
Njemačka	3,7	0,5	0,5	1,6	1,7	1,9
Ujedinjena Kraljevina	1,5	1,3	1,9	3,1	2,2	1,8
Estonija	7,6	4,3	1,4	2,8	1,4	1,6
Austrija	2,8	0,7	0,1	0,6	1,0	1,5
Portugal	-1,8	-4,0	-1,1	0,9	1,6	1,4
Finska	2,6	-1,4	-0,8	-0,6	0,3	1,4
Danska	1,3	0,2	0,9	1,7	1,6	1,3
Belgija	1,8	0,1	-0,1	1,6	1,5	1,2
Francuska	2,1	0,2	0,6	0,9	1,1	1,2
Italija	0,6	-2,8	-1,7	0,1	0,8	0,9
Grčka	-9,1	-7,3	-3,2	0,4	-0,2	0,0
: podaci nisu dostupni						

Izvor: Eurostat (06.06.2017.); Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 4.

Struktura zaposlenih u poljoprivredi, prehrambenoj industriji i industriji duhana, 2011. - 2016. godine

		2011.	2012.	2013.	2014.	2015.*	2016.*
Ukupan broj zaposlenih		1.411.238	1.395.116	1.364.298	1.342.149	1.391.002	1.390.419
Prijenosna, Poljoprivreda, Šumarstvo i ribarstvo	ukupno	64.772	63.267	57.709	54.692	51.969	50.282
	Pravne osobe	24.891	25.391	23.163	22.954	22.026	21.701
	Obraćnici i slobodne profesije	8.937	9.108	9.152	9.007	8.739	8.690
	Zaposlenici osiguranici poljoprivrede	30.944	28.768	25.394	22.731	21.204	19.891
Biljni i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti povezane s njima	ukupno	50.673	49.121	43.870	40.807	38.485	36.990
	Pravne osobe	14.421	14.880	13.001	12.746	12.049	11.865
	Obraćnici i slobodne profesije	5.308	5.473	5.475	5.330	5.232	5.234
	Zaposlenici osiguranici poljoprivrede	30.944	28.768	25.394	22.731	21.204	19.891
Šumarstvo i sječa drva	ukupno	9.274	9.318	9.101	8.972	8.915	8.701
	Pravne osobe	8.495	8.478	8.172	7.983	7.995	7.749
	Obraćnici i slobodne profesije	779	840	929	989	920	952
Ribarstvo	ukupno	4.825	4.828	4.738	4.937	4.569	4.591
	Pravne osobe	1.975	2.033	1.990	2.249	1.982	2.087
	Obraćnici i slobodne profesije	2.850	2.795	2.748	2.688	2.587	2.504
Prehrambočka industrija	ukupno	248.805	240.483	233.333	228.072	238.783	236.722
	Pravne osobe	214.302	207.298	201.950	198.069	210.072	208.375
	Obraćnici i slobodne profesije	34.503	33.185	31.383	30.003	28.711	28.347
Proizvodnja hrane i pića	ukupno	53.291	52.155	51.160	48.383	55.086	53.580
	Pravne osobe	42.240	41.210	40.757	38.463	45.166	44.569
	Obraćnici i slobodne profesije	11.051	10.945	10.403	9.920	9.920	9.011
Proizvodnja duhanskih proizvoda	ukupno	684	694	706	656	749	792
	Pravne osobe	683	694	706	656	749	792
	Obraćnici i slobodne profesije	1					

* Podaci za 2015. i 2016. godinu dobiveni su prema JOPPD obrascu (podaci za prethodne godine prema statističkom istraživanju RAD-1M i RAD-1G).

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 5.

Stope anketne nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj i državama članicama Europske unije, razdoblje od 2011. do 2016. godine

%	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Hrvatska	13,7	15,8	17,4	17,2	16,1	13,3
Europska unija	9,7	10,5	10,9	10,2	9,4	8,5
Grčka	17,9	24,5	27,5	26,5	24,9	23,6
Španjolska	21,4	24,8	26,1	24,5	22,1	19,6
Cipar	7,9	11,9	15,9	16,1	15,0	13,1
Italija	8,4	10,7	12,1	12,7	11,9	11,7
Portugal	12,9	15,8	16,4	14,1	12,6	11,2
Francuska	9,2	9,8	10,3	10,3	10,4	10,1
Latvija	16,2	15,0	11,9	10,8	9,9	9,6
Slovačka	13,7	14,0	14,2	13,2	11,5	9,6
Finska	7,8	7,7	8,2	8,7	9,4	8,8
Slovenija	8,2	8,9	10,1	9,7	9,0	8,0
Irska	14,7	14,7	13,1	11,3	9,4	7,9
Litva	15,4	13,4	11,8	10,7	9,1	7,9
Belgija	7,2	7,6	8,4	8,5	8,5	7,8
Bugarska	11,3	12,3	13,0	11,4	9,2	7,6
Švedska	7,8	8,0	8,0	7,9	7,4	6,9
Estonija	12,3	10,0	8,6	7,4	6,2	6,8
Luksemburg	4,8	5,1	5,9	6,0	6,5	6,3
Danska	7,6	7,5	7,0	6,6	6,2	6,2
Poljska	9,7	10,1	10,3	9,0	7,5	6,2
Nizozemska	5,0	5,8	7,3	7,4	6,9	6,0
Austrija	4,6	4,9	5,4	5,6	5,7	6,0
Rumunjska	7,2	6,8	7,1	6,8	6,8	5,9
Mađarska	11,0	11,0	10,2	7,7	6,8	5,1
Ujedinjena Kraljevina	8,1	7,9	7,6	6,1	5,3	4,8
Malta	6,4	6,3	6,4	5,8	5,4	4,7
Njemačka	5,8	5,4	5,2	5,0	4,6	4,1
Češka	6,7	7,0	7,0	6,1	5,1	4,0

Izvor: Eurostat (06.06.2017.); Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 6.

Prosječne isplaćene neto plaće po zaposlenome u pravnim osobama, Republika Hrvatska, razdoblje od 2011. do 2016. godine

NKD 2007.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.*	2016.*
PROSJEČNA NETO PLAĆA, HRK	5.441	5.478	5.515	5.533	5.594	5.685
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	4.858	5.020	5.050	4.963	5.069	5.170
Biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo	4.191	4.303	4.274	4.260	4.435	4.521
Šumarstvo i sječa drva	5.775	5.918	5.960	5.764	6.042	6.216
Ribarstvo	4.366	4.623	4.834	4.876	4.723	4.825
Preradivačka industrija	4.749	4.829	4.899	4.956	5.038	5.159
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	4.680	4.733	4.710	4.703	4.696	4.809
Proizvodnja pića	6.136	6.211	6.355	6.369	6.527	6.632
Proizvodnja duhanskih proizvoda	7.309	7.106	6.832	6.920	7.118	7.548

* Podaci za 2015. i 2016. godinu dobiveni su prema JOPPD obrascu (podaci za prethodne godine prema statističkom istraživanju RAD-1).

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 7.

Indeksi potrošačkih cijena, Republika Hrvatska razdoblje od 2011. do 2016. godine

n-1=100	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
INDEKSI POTROŠAČKIH CIJENA UKUPNO	102,3	103,4	102,2	99,8	99,5	98,9
Hrana i bezalkoholna pića	103,5	103,7	103,7	97,8	100,4	99,5
Hrana	103,6	103,9	104,0	97,7	100,3	99,3
Kruh i žitarice	105,4	101,6	103,4	98,6	100,0	100,6
Meso	100,5	105,9	102,3	98,2	98,6	98,2
Riba i plodovi mora	103,2	103,6	104,1	101,0	101,4	103,0
Mlijeko, sir i jaja	104,8	103,4	108,3	100,1	98,2	96,6
Ulija i masti	116,1	98,4	100,1	87,9	101,3	101,4
Voće	103,6	108,5	105,2	95,3	106,6	100,2
Povrće	100,8	105,5	107,7	93,6	105,2	98,1
Šećer, džem, med, čokolada i slatkisi	103,9	101,4	100,4	98,6	100,9	101,1
Prehrambeni proizvodi, d. n.	104,9	105,7	102,1	99,5	100,5	101,7
Bezalkoholna pića	103,1	101,8	100,2	99,0	100,9	102,2
Kava, čaj i kakaо	106,5	102,1	99,8	98,2	100,8	100,0
Mineralna voda, osviežavajuća pića, sokovi od voća i povrća	100,7	101,5	100,5	99,7	101,1	103,9
Alkoholna pića i duhan	106,8	104,1	109,6	106,2	102,0	100,4
Alkoholna pića	102,7	103,1	104,1	102,3	101,7	101,3
Žestoka alkoholna pića	101,2	102,2	103,2	103,3	102,5	100,1
Vino	101,6	102,9	101,0	100,2	100,4	101,9
Pivo	103,8	103,5	106,3	103,4	102,5	101,0
Duhan	108,7	104,5	111,7	107,6	102,0	100,1
Odjeća i obuća	96,7	95,6	96,1	95,8	99,8	100,2
Stanovanje, voda, električna energija, plin i ostala goriva	102,8	110,5	104,8	101,7	99,9	97,5
Održavanje i popravci stambenog objekta	102,3	103,6	101,8	100,8	100,7	100,5
Opskrba vodom i razline komunalne usluge za stambeni objekt	103,7	103,8	102,8	105,7	102,8	102,3
Opskrba vodom	104,2	104,2	105,2	107,9	102,5	100,5
Električna energija, plin i ostala goriva	102,7	114,8	106,2	100,4	98,7	95,2
Električna energija	101,2	116,4	105,5	99,7	99,6	99,6
Plin	101,5	121,3	106,8	100,6	94,2	83,7
Pokućstvo, kućanska oprema i redovito održavanje kućanstva	101,9	102,3	100,5	99,2	99,7	100,2
Zdravlje	100,8	102,0	101,1	100,8	101,7	101,8
Prijevoz	106,0	103,3	99,1	100,1	93,3	95,8
Motorna vozila	98,6	101,0	95,2	95,5	98,4	98,0
Rezervni dijelovi i pribor za osobna prijevozna sredstva	103,3	102,3	100,2	97,8	99,2	100,2
Goriva i maziva za osobna prijevozna vozila	113,3	104,2	98,8	101,7	89,4	93,0
Održavanje i popravci osobnih prijevoznih sredstava	100,5	102,0	101,8	99,8	99,2	99,9
Usluge prijevoza	103,0	102,2	104,9	99,9	96,2	98,1
Komunikacije	96,0	94,9	98,4	99,5	101,1	97,7
Rekreacija i kultura	97,9	102,4	100,7	100,8	102,1	99,4
Obrazovanje	92,7	99,3	100,2	100,1	99,6	100,0
Restorani i hoteli	100,8	101,2	102,0	101,7	101,1	101,3
Razna dobra i usluge	101,7	102,3	101,7	99,6	100,0	100,4

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 8.

Intenzivnost poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2011. do 2016. godine

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
INTENZIVNOST, UG/ha	0,62	0,62	0,50	0,53	0,53	0,53
Korištena poljoprivredna površina, ha *	1.326.083	1.330.973	1.568.881	1.508.885	1.537.629	1.546.019
Površine pod krmnim biljem, ha **	475.882	468.335	735.176	734.738	731.744	707.444
Uvjetna grla, ukupno	820.817	831.486	783.070	805.796	810.733	819.993
Goveda, ukupno	327.226	330.447	322.389	326.378	329.456	332.694
Mlada goveda do 1 godine	58.364	57.046	57.905	52.681	59.196	61.992
Goveda od 1 do 2 godine	63.153	71.352	64.525	61.076	61.717	62.136
Goveda starija od 2 godine	205.710	202.049	199.960	212.621	208.543	208.566
Svinje, ukupno	290.225	290.014	265.497	281.463	285.874	288.995
Odojci težine do 20 kg	10.451	8.890	9.220	8.828	8.764	8.345
Svinje težine od 20 do 50 kg	80.228	89.687	52.814	80.369	60.308	74.476
Svinje za tov	134.859	128.454	139.641	132.628	155.738	145.008
Svinje za rasplod	64.688	62.983	63.822	59.639	61.063	61.166
Ovce, ukupno	63.861	67.931	61.985	60.487	60.771	61.890
Janjad i mlade ovce starosti do 1 godine	9.545	8.590	7.491	6.265	6.874	6.863
Janjene i prvi put pripuštene ovce	49.871	55.026	50.140	49.804	48.790	49.567
Ostale ovce (ovnovi, jalove ovce)	4.444	4.316	4.354	4.418	5.107	5.459
Koze, jarad i jarci, ukupno	7.003	7.198	6.895	6.070	6.206	7.553
Jarad i mlade koze starosti do 1 godine	939	975	1.028	1.001	1.244	1.545
Koze	5.453	5.594	5.410	4.767	4.354	5.376
Ostale koze (jarci, jalove koze)	611	629	456	301	608	633
Perad, ukupno	116.469	119.627	109.131	114.483	110.932	110.642
Tovljeni pilići (brojleri)	30.947	34.861	31.672	38.899	41.823	37.535
Kokoši	59.108	61.810	57.753	58.817	50.176	54.005
Pure	18.260	14.121	13.323	11.083	14.851	15.355
Guske	1.175	1.380	786	1.470	650	630
Patke	5.172	6.302	3.606	2.881	2.234	2.745
Ostala perad	1.807	1.153	1.989	1.333	1.198	371
Konji, ukupno	16.033	16.268	17.174	16.915	17.494	18.220

* Površine korištenog poljoprivrednog zemljišta u 2013., 2014. 2015. i 2016. godini obuhvaćaju zajedničko zemljište. Zajedničko zemljište može biti pašnjak ili ostalo korišteno poljoprivredno zemljište na kojem se više gospodarstava zajednički koristi državnim zemljištem za ispašu stoke.

** Površine pod krmnim biljem obuhvaćaju površine pod zelenom krmom s oranica i vrtova i površine pod trajnim travnjacima.

Izvor: Državni zavod za statistiku i Hrvatska poljoprivredna agencija; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 9.

Samodostatnost odabranih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda Republike Hrvatske, razdoblje od 2010. do 2015. godine, u %

Proizvod	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
<i>Žitarice, ukupno</i>	123,52	107,91	118,39	111,97	110,80	125,08
Pšenica, obična	121,64	121,34	170,24	150,75	113,36	120,44
Pšenica, durum	15,63	25,14	15,90	12,87	13,89	24,83
Pšenica ukupno	114,43	114,47	160,78	143,38	104,73	114,62
Kukuruz	105,91	107,41	103,51	103,53	115,54	136,01
Ječam	104,87	97,80	98,14	89,74	95,97	105,77
Raž i suražica	35,13	39,12	45,66	52,29	31,73	47,08
Zob	101,77	99,55	105,33	102,69	101,18	103,54
Ostala žita	86,11	85,57	86,57	87,57	142,26	155,05
Tritikale	97,63	98,01	98,28	98,66	98,80	100,50
<i>Uljarice, ukupno</i>	119,18	174,89	195,25	215,06	186,37	355,80
Soja	106,51	149,65	231,41	181,17	237,64	591,32
Suncokret	178,24	285,10	190,81	287,96	180,26	185,46
Uljana repica	118,33	159,97	147,84	179,08	140,47	541,72
Ostale uljarice	82,37	69,91	52,69	95,45	92,44	63,92
<i>Ujje, ukupno</i>	45,88	36,85	25,15	28,31	36,97	29,51
Sojino ulje	242,14	89,89	40,70	41,64	50,95	23,93
Suncokretovo ulje	31,83	28,65	36,52	30,53	41,67	36,40
Uљe uljane repice	93,52	74,42	16,23	26,45	40,45	32,77
Maslinovo ulje	72,55	77,56	69,98	62,11	24,50	48,34
Ostala ulja	8,19	4,39	4,19	4,84	3,72	7,33
<i>Stolne masline</i>	94,70	93,69	95,66	95,34	67,63	95,47
<i>Voće, ukupno</i>	73,74	68,00	58,99	63,05	65,91	58,83
Šljiva	94,12	91,19	74,08	92,29	73,97	81,34
Trešnja i višnja	120,12	122,39	187,82	121,50	120,96	161,99
Jabuka	104,97	99,68	78,99	86,88	117,57	107,33
Kruška	60,27	58,17	37,55	50,96	34,45	46,18
Breskva i nektarina	49,26	55,48	31,82	35,59	28,93	32,75
Orašasto voće	78,08	69,38	51,02	54,54	56,94	48,45
Stolno grožđe	32,37	30,29	27,42	29,75	25,65	27,27
Jagode	57,27	56,41	48,43	72,92	65,54	54,56
Naranče	0,47	0,69	0,71	0,30	0,23	0,45
Limuni	2,03	1,65	1,61	2,06	2,03	2,24
Mandarine	322,89	205,92	255,08	167,56	310,99	159,19
Citrusi ukupno	69,04	48,08	64,03	44,60	77,03	38,12
<i>Povrće, ukupno</i>	65,31	67,63	61,83	64,78	58,25	60,86
Rajčica, ukupno	41,80	45,18	36,92	42,09	26,55	42,61
Rajčica svježa	76,10	74,35	71,67	72,44	30,55	27,40
Rajčica prerađena	12,46	20,57	17,32	17,53	13,49	18,82
Cvjetača i brokula	59,79	47,64	54,03	57,11	47,48	38,88
Mahunarke svježe	49,04	54,63	30,45	44,64	43,77	46,32
Mahunarke suhe	38,09	36,81	34,05	33,40	36,10	33,43
Krumpir	69,56	72,99	69,24	71,45	70,36	69,12
Luk i češnjak	61,05	58,82	59,95	57,09	58,17	60,34
Kupus	90,96	98,48	83,96	88,73	77,69	86,39
Krastavci	57,02	56,71	67,16	74,44	68,08	53,74
Lubenice i dinje	70,42	75,56	68,03	73,47	71,12	49,25
Paprika	70,20	74,69	66,70	65,11	53,01	60,48
Mrkva	45,35	42,16	50,59	29,03	31,76	38,89
Salata	69,01	68,64	60,63	58,95	35,50	47,59
Poriluk	92,94	89,97	65,68	71,69	43,69	40,80
Ostalo povrće	81,05	82,50	73,39	78,31	63,89	70,86
<i>Meso, ukupno</i>	77,11	76,90	73,89	71,63	65,67	62,92
Peradsko	89,16	93,58	82,84	84,33	84,89	85,68
Goveđe	78,40	81,19	81,52	86,72	70,03	62,34
Svinjsko	69,60	66,56	64,88	59,05	54,37	49,64
Ovče i kozje	73,34	78,58	81,76	80,24	80,69	75,35
Iznutrice	94,96	103,32	97,89	93,68	97,45	115,87
Ostalo meso	90,23	107,45	102,38	90,80	82,55	72,29
Jaja	94,47	95,27	94,40	94,60	90,18	80,81
Mliječni proizvodi	99,91	96,47	92,00	78,36	78,12	74,83
Vrhnjе	91,82	85,32	98,38	97,34	98,15	98,21
Koncentrirano mlijeko	5,30	5,85	7,97	5,53	11,12	2,68
Punomasno mlijeko u prahu	8,77	10,03	10,14	17,05	12,64	9,31
Obrano mlijeko u prahu	9,84	17,90	11,94	18,26	16,49	14,44
Maslac i mliječni namazi	97,97	102,56	99,15	100,82	90,17	79,64
Sir	78,16	77,80	79,20	76,35	70,95	70,31
Prerađeni sir	87,85	86,73	100,37	106,56	98,14	76,86
Sir i prerađeni sir	78,63	78,24	80,10	77,45	71,96	70,62
Mlijeko u prahu	9,38	14,80	11,34	17,84	15,16	13,18
Šećerna repa	76,59	75,45	88,39	85,53	81,21	87,95
Šećer	129,57	136,45	79,60	96,25	156,11	125,50
Med	127,12	112,71	107,34	99,23	97,64	96,81
Vino *	90,80	93,74	93,48	73,71	93,55	72,66

* Bilanca za vino odnosi se na razdoblje od 1. kolovoza godine n-1 do 31. srpnja godine n.

Izvor: Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Državni zavod za statistiku (vino)
Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 10.

Otkup i prodaja poljoprivrednih proizvoda u Republici Hrvatskoj, razdoblje od 2011. do 2016. godine

milijuna HRK	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	Stopa promjene 2016./2015., %
UKUPNO POLJOPRIVREDNI PROIZVODI	6.380,5	7.615,1	7.868,2	7.553,7	7.138,5	6.732,2	7.057,4	4,83
Žitarice	1.060,4	1.534,0	1.854,2	1.488,7	1.322,2	1.297,4	1.266,1	-2,41
Krumpir i suho mahunasto povrće	49,8	45,7	61,0	76,6	73,4	67,8	77,5	14,42
Uljano sjemenje	497,8	682,2	691,5	708,3	608,1	608,2	758,4	24,70
Šećerna repa i sjemenje šećerne repe	215,6	235,2	183,4	279,3	268,7	121,9	278,7	128,68
Neprerađeni duhan	88,6	103,1	99,1	80,7	81,0	71,6	81,5	13,88
Krmni usjevi	32,6	46,3	47,3	62,5	50,3	46,3	53,4	15,17
Rezano cvijeće i cvjetni pupovi	1,0	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,25
Bilje ponajprije za uporabu u parfimeriji, farmaciji i slične svrhe	10,5	16,3	17,7	22,3	25,0	30,3	36,4	20,15
Povrće, svježe, dinje i lubenice	244,0	201,1	193,7	208,3	238,9	264,7	265,1	0,15
Sadni materijal	17,8	28,1	21,3	24,3	23,4	23,9	27,3	14,43
Grožđe	114,5	64,2	43,0	75,7	31,3	43,3	48,6	12,41
Voće, osim grožđa	230,6	193,5	174,4	98,7	136,3	135,6	121,4	-10,47
Vino	388,1	417,9	425,9	483,5	393,0	371,5	434,4	16,93
Maslinovo ulje	16,2	9,3	15,9	9,3	15,3	19,4	17,2	-11,61
Goveda, živa	698,5	851,5	790,4	817,5	778,7	755,6	834,1	10,40
Sirovo kravlje mljekو	1.159,5	1.426,2	1.318,2	1.186,5	1.367,9	1.210,9	1.037,8	-14,30
Konji, magarci, mule i mazge, živi	2,1	4,1	4,6	4,2	6,6	6,2	8,8	41,85
Ovce i koze, žive	5,1	6,7	5,4	6,1	8,8	9,3	7,1	-23,94
Sirovo ovčje i kozje mljekо	27,9	33,8	34,2	35,1	40,3	36,8	40,4	9,66
Svinje, žive	778,5	948,2	1.101,9	1.094,1	964,6	841,1	893,8	6,27
Perad, živa	484,9	521,8	505,0	473,4	452,0	477,6	477,5	-0,01
Kokošja jaja	232,9	227,3	265,7	304,1	240,3	277,2	282,8	2,02
Ostale uzgojene životinje, žive	0,2	0,3	0,2	0,1	:	:	0,1	
Proizvodi od uzgojenih životinja	21,4	16,3	12,8	11,2	7,3	13,9	6,7	-51,38
Sirove kože s dlakom ili vunom, osim janjeće kože	1,9	1,6	0,9	2,8	4,6	1,5	1,8	20,86

Izvor: Državni zavod za statistiku, Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 11.

Otkupne cijene žive stoke u Republici Hrvatskoj u kunama/kg, bez PDV-a

kn/kg	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
tele simental (80 -160 kg)	24,74	25,03	24,48	24,36	24,64	24,33
junica simental (za klanje)	12,27	13,33	12,23	12,06	12,18	11,87
bik simental (>450kg)	13,79	14,83	13,71	13,76	13,93	13,70
krava simental (za klanje)	6,77	7,85	7,96	7,70	7,64	7,88
odojak (25 -35 kg)	13,12	16,63	16,48	17,08	16,04	14,64
svinja (80 -120 kg)	10,14	11,85	11,97	11,78	10,34	10,31
krmača (za klanje)	7,37	10,75	9,32	9,30	9,30	8,52
janjad	22,61	23,03	22,15	22,47	22,24	22,46

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede, TISUP

Tablica 12.

Veleprodajne cijene žitarica, uljarica i njihovih prerađevina u kunama/kg na tržištu Republike Hrvatske, bez PDV-a

kn/kg	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
pšenica (min. 74 -hL)	1,67	1,51	1,24	1,32	1,22	0,98
kukuruz (max. 14 % vlage)	1,37	1,48	1,15	1,02	1,06	1,03
ječam stočni	1,55	1,38	1,26	1,19	1,17	0,96
zob	1,58	1,38	-	1,20	1,16	1,07
suncokret zrno (min. 40 % ulja)	2,63	3,54	1,97	1,91	2,54	2,31
uljana repica	3,08	3,48	2,70	2,30	2,57	2,42
soja	2,50	4,09	3,04	2,54	2,53	2,47
brašno T-550 oštro	4,03	3,37	3,30	2,68	2,66	3,83
brašno T-550 glatko	2,68	2,33	2,24	2,05	2,05	1,95
sirovo ulje-suncokretovo	7,01	6,97	7,86	4,89	4,82	5,39
sirovo ulje-sojino	7,19	7,20	7,63	6,40	5,75	-
sojina sačma (44 % SB)	1,80	3,39	3,77	3,61	3,03	2,67
sirovo ulje uljane repice	7,00	-	5,60	5,27	5,57	6,20
pšenično krmno brašno	1,13	1,24	1,13	0,95	0,98	0,97

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede, TISUP

Tablica 13.

Veleprodajne cijene voća u kunama/kg na tržištu Republike Hrvatske, bez PDV-a

kn/kg	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
jabuka idared	4,85	5,07	5,73	4,12	4,78	4,31
jabuka jonagold	5,34	5,63	5,95	4,82	4,92	4,79
jabuka zlatni delišes	5,82	5,54	6,55	4,98	5,06	4,92
kruške	12,04	11,08	11,82	10,12	10,25	10,02
breskva	8,94	10,18	9,08	8,47	7,88	7,81
marelica	11,81	13,08	13,18	12,42	12,33	12,02
trešnja	13,92	17,29	15,38	18,48	18,67	22,53
lubenica	2,98	4,05	3,11	3,53	4,25	3,25
mandarina	4,97	5,75	5,00	3,74	5,03	4,16
naranča	7,09	6,94	7,37	7,16	7,62	7,79
limun	7,81	8,72	9,72	10,49	10,62	13,85
jagoda	22,39	20,75	18,96	14,85	18,97	19,86
šljiva	4,57	6,07	5,07	5,96	6,63	5,86

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede, TISUP

Tablica 14.

Veleprodajne cijene povrća u kunama/kg na tržištu Republike Hrvatske, bez PDV-a

kn/kg	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
rajčica	9,73	9,91	10,04	10,47	9,79	8,61
paprika rog	11,64	12,25	12,77	11,15	12,28	11,80
paprika babura	12,95	12,09	14,32	12,77	12,00	11,84
patlidžan	9,41	10,11	11,66	8,95	9,48	9,01
krastavci kornišon	5,31	7,63	8,70	7,70	8,20	7,03
luk (crveni)	4,14	3,34	4,24	3,92	3,74	3,72
kupus zeleni	2,80	3,04	3,33	2,59	3,08	2,87
kelj	4,82	5,33	5,70	4,80	5,65	4,83
mrkva	5,15	5,32	5,64	4,58	5,01	4,88
zelena salata kristalka	7,73	7,77	9,00	7,52	8,37	6,94
zelena salata puterica	8,24	8,96	9,64	8,41	9,23	8,15
cvjetača	7,49	7,45	7,87	7,17	7,31	7,37
grah šareni	13,89	17,10	20,52	18,55	16,10	15,33
krumpir	2,78	2,21	3,28	2,41	2,26	2,56
mladi krumpir	5,45	5,23	5,61	4,88	5,04	5,41
šampinjoni	20,21	20,40	20,40	21,03	20,23	20,30
blitva	8,05	7,65	8,56	7,46	8,74	7,97
špinat	10,86	10,19	10,41	9,96	11,26	10,57

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede, TISUP

Tablica 15.

Veleprodajne cijene mesnih prerađevina, kuna/kg, bez PDV-a

	kn/kg	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
teleća polovica		46,57	47,71	47,44	45,90	45,79	45,13
juneća polovica (kompenzirana)		32,50	35,58	34,71	34,17	34,31	33,73
juneći milanski rez		35,39	38,83	38,27	37,80	38,10	38,10
govedja polovica		20,68	23,70	23,77	23,74	23,63	24,73
govedji milanski rez		25,03	28,87	29,78	29,12	28,74	29,05
svinjski milanski rez		27,27	29,14	29,05	27,81	27,37	25,96
svinjska polovica (komplet)		17,39	19,47	20,14	19,49	18,56	18,13
janjac		52,81	54,42	53,54	53,43	54,01	53,29
svinjski kare		28,09	28,78	28,17	27,70	27,29	26,16
svinjski but bez kostiju		30,47	32,87	32,44	31,55	30,41	29,24
svinjska vratina s kostima		26,99	28,95	28,43	26,93	25,80	25,30
hrenovke		36,90	40,06	37,65	37,77	38,74	37,09
pršut		86,61	88,71	99,58	105,98	116,95	133,41
šunka		52,02	50,69	47,83	49,17	54,15	58,71
panceta		64,01	69,13	69,80	69,71	69,92	64,23
hamburger slanina		46,72	49,69	48,60	48,61	50,91	48,92

Izvor i obrada: Ministarstvo poljoprivrede, TISUP

Robna razmjena poljoprivredno-prehrabnenih proizvoda Republike Hrvatske s inozemstvom

Tablica 16.

Pregled ukupne i poljoprivredne vanjskotrgovinske razmjene u razdoblju od 2007. do 2016. godine i petogodišnji prosjeci od 2007. do 2016. godine

Godina	Ukupna robna razmjena			Poljoprivredna razmjena			Nepoljoprivredna razmjena			Udio u ukupnoj razmjeni, (%)				Stopa promjene u odnosu na prethodno razdoblje, (%)						
	(000. €)		Pokrivenost uviza izvozom	(000. €)		Pokrivenost uviza izvozom	(000. €)		Pokrivenost uviza izvozom	Poljoprivredna razmjena		Nepoljoprivredna razmjena	Poljoprivredna razmjena		Nepoljoprivredna razmjena					
	Izvoz	Uvoz		Izvoz	Uvoz		Izvoz	Uvoz		Izvoz	Uvoz		Izvoz	Uvoz	Uvoz					
02007.-2011.	8.918.684,8	17.257.359,8	-8.338.675,0	51,7	1.025.160,3	1.707.799,6	-682.639,3	60,0	7.893.524,5	15.549.560,2	-7.656.035,7	50,8	11,5	9,9	88,5	90,1				
02012.-2016.	10.686.260,3	17.613.360,2	-6.927.099,8	60,7	1.432.867,0	2.331.281,2	-898.414,2	61,5	9.253.393,3	15.282.078,9	-6.028.685,6	60,6	13,4	13,2	86,6	86,8	39,8	36,5	17,2	-1,7
Indeks 02012.-2016/ 02007.-2011.	119,8	102,1	83,1		139,8	136,5	131,6		117,2	98,3	78,7									
2007.	9.004.143,5	18.832.980,9	-9.828.837,4	47,8	974.507,1	1.589.677,4	-615.170,3	61,3	8.029.636,4	17.243.303,6	-9.213.667,1	46,6	10,8	8,4	89,2	91,6	0,6	5,7	10,3	10,5
2008.	9.585.133,8	20.817.146,7	-11.232.012,9	46,0	979.976,4	1.798.463,3	-818.486,9	54,5	8.605.157,4	19.018.683,4	-10.413.526,0	45,2	10,2	8,6	89,8	91,4	0,6	13,1	7,2	10,3
2009.	7.516.744,0	15.218.514,3	-7.701.770,3	49,4	984.520,5	1.618.233,1	-633.712,6	60,8	6.532.223,5	13.600.281,2	-7.068.057,7	48,0	13,1	10,6	86,9	89,4	0,5	-10,0	-24,1	-28,5
2010.	8.905.241,8	15.137.010,7	-6.231.768,9	58,8	1.039.237,7	1.655.759,1	-616.521,3	62,8	7.866.004,0	13.481.251,6	-5.615.247,6	58,3	11,7	10,9	88,3	89,1	5,6	2,3	20,4	-0,9
2011.	9.582.160,8	16.281.146,5	-6.698.985,7	58,9	1.147.559,8	1.876.865,3	-729.305,5	61,1	8.434.601,0	14.404.281,2	-5.969.680,2	58,6	12,0	11,5	88,0	88,5	10,4	13,4	7,2	6,8
2012.	9.628.650,2	16.214.395,5	-6.585.745,3	59,4	1.262.907,1	1.999.194,4	-736.287,3	63,2	8.365.743,1	14.215.201,1	-5.849.458,0	58,9	13,1	12,3	86,9	87,7	10,1	6,5	-0,8	-1,3
2013.	9.589.448,5	16.528.273,6	-6.938.825,1	58,0	1.205.126,6	2.127.800,7	-922.674,1	56,6	8.384.321,9	14.400.472,9	-6.016.151,0	58,2	12,6	12,9	87,4	87,1	-4,6	6,4	0,2	1,3
2014.	10.368.781,7	17.129.404,6	-6.760.622,9	60,5	1.336.197,4	2.324.728,1	-988.530,8	57,5	9.032.584,3	14.804.676,5	-5.772.092,1	61,0	12,9	13,6	87,1	86,4	10,9	9,3	7,7	2,8
2015.	11.527.851,7	18.482.860,8	-6.955.009,0	62,4	1.575.937,7	2.547.428,6	-971.490,9	61,9	9.951.914,0	15.935.432,1	-5.983.518,1	62,5	13,7	13,8	86,3	86,2	17,9	9,6	10,2	7,6
2016.	12.316.569,5	19.711.866,4	-7.395.296,9	62,5	1.784.166,3	2.657.254,4	-873.088,1	67,1	10.532.403,2	17.054.612,0	-6.522.208,8	61,8	14,5	13,5	85,5	86,5	13,2	4,3	5,8	7,0
indeks 2016/2015.	106,8	106,6	106,3		113,2	104,3	89,9	108,5	105,8	107,0	109,0	98,9								

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 17.

Vanjskotrgovinska razmjena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, razdoblje od 2012. do 2016. godine

GL.CT.	Naziv skupine	2012.			2013.			2014.			2015.			2016.			Godišnja stopa promjene 2016./2015., (%)		
		Izvoz	Uvoz	Bilanca	Izvoz	Uvoz													
01	Žive životinje	46,8	98,6	-51,9	46,8	82,3	-35,4	50,9	80,4	-29,5	41,3	90,1	-48,8	61,7	88,6	-26,9	3,5	3,3	49,4 -1,7
02	Meso i jestivi kljunčasti proizvodi	19,4	199,5	-180,1	30,9	238,6	-207,8	40,4	294,6	-254,2	55,8	308,6	-252,8	74,1	324,3	-250,2	4,2	12,2	32,8 5,1
03	Riba i raci (rakovi), mekušci i ostali vodeni beskralješnjaci	99,2	71,2	28,0	106,4	65,7	40,7	114,8	73,2	41,7	150,3	90,4	59,9	149,5	100,8	48,7	8,4	3,8	-0,6 11,5
04	Mlijecni proizvodi; ptičja jaja; prirodnji med; jestivi proizvodi životinjskog podrijetla što nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu	53,0	118,4	-65,4	43,6	169,2	-125,7	36,4	166,1	-129,7	46,7	173,6	-127,0	57,8	190,1	-132,3	3,2	7,2	23,8 9,5
05	Proizvodi životinjskog podrijetla drugdje nespomenuti i neuključeni na drugom mjestu	5,9	10,7	-4,8	5,1	9,3	-4,2	4,5	7,4	-2,9	5,3	8,3	-3,1	4,9	8,8	-3,9	0,3	0,3	-6,7 5,8
06	Zivo drveće i druge biljke, lukočice, gomolji i tome nalik; rezano cvijeće i ukrasno lišće	1,4	34,0	-32,7	1,5	28,7	-27,2	3,2	32,4	-29,2	3,6	32,3	-28,7	5,0	34,8	-29,8	0,3	1,3	39,2 7,9
07	Jestivo povrće i određene vrste korjenja i gomoja	9,5	73,1	-63,6	8,9	92,5	-83,5	15,5	96,7	-81,1	17,1	111,7	-94,5	22,4	116,1	-93,7	1,3	4,4	30,6 3,9
08	Jestivo voće i orašasti plodovi; kore agruma; dinja i lubenica	25,2	128,4	-103,2	19,0	140,9	-121,9	37,8	146,5	-108,7	31,7	169,1	-137,3	37,7	172,9	-135,2	2,1	6,5	19,0 2,3
09	Kava, čaj, mate čaj i začini	7,8	63,7	-55,9	7,6	63,4	-55,8	10,9	63,8	-52,9	13,8	73,0	-59,2	21,1	79,4	-58,4	1,2	3,0	52,6 8,8
10	Žitarice	122,8	33,2	89,6	111,0	40,7	70,3	97,0	56,5	40,5	140,0	62,4	77,6	150,3	45,2	105,1	8,4	1,7	7,3 -27,6
11	Proizvodi mlinske industrije; slad, škrob, inulin i pšenični gluten	18,6	22,4	-3,8	16,1	25,9	-9,7	16,9	26,1	-9,1	22,5	33,8	-11,3	23,6	37,9	-14,3	1,3	1,4	4,7 12,0
12	Uljano sjemeњe i plodovi; razno zrnje, sjemeњe i plodovi; industrijsko i ljekovito bilje; slama i stočna hrana	66,3	31,8	34,5	74,7	41,7	33,0	63,0	42,5	20,6	110,2	35,0	75,3	112,2	42,0	70,2	6,3	1,6	1,7 20,1
13	Šelak, gume, smole i ostali biljni sokovi i ekstrakti	0,1	4,3	-4,2	0,1	4,6	-4,6	0,9	5,4	-4,6	1,4	5,7	-4,4	1,4	6,0	-4,6	0,1	0,2	0,8 4,9
14	Biljni materijali za plutarstvo, biljni proizvodi drugdje nespomenuti i neuključeni	0,0	0,4	-0,4	0,0	0,5	-0,5	0,9	1,1	-0,2	0,3	0,8	-0,4	0,1	0,4	-0,3	0,0	0,0	-65,8 -48,2
15	Masti i ulje životinjskog ili biljnog podrijetla i proizvodi njihove razgradnje; prerađene jestive masti; životinjski i biljni voskovi	30,3	126,5	-96,2	27,5	115,7	-88,2	34,0	105,2	-71,3	34,9	102,7	-67,8	56,0	105,0	-48,9	3,1	3,9	60,8 2,2
16	Preradevine od mesa, riba, rakova, mkušaca ili drugih vodenih beskralješnjaka	76,5	44,5	32,0	77,9	44,4	33,5	72,2	54,5	17,7	81,2	66,8	14,4	83,5	70,8	12,6	4,7	2,7	2,8 6,1
17	Šećer i proizvodi od šećera	154,7	131,1	23,6	77,9	83,1	-5,2	101,8	88,0	13,8	97,9	108,0	-10,1	161,5	116,5	45,0	9,1	4,4	65,0 7,8
18	Kakao i proizvodi od kakaa	38,3	88,6	-50,4	44,6	103,9	-59,4	65,5	133,3	-67,7	91,3	152,1	-60,8	101,3	152,0	-50,7	5,7	5,7	10,9 -0,1
19	Proizvodi na osnovi žitarica, škroba, brašna ili mlijeka; slastičarski proizvodi	76,1	156,7	-80,6	88,8	171,1	-82,3	101,0	183,0	-82,1	121,4	199,1	-77,6	126,0	204,9	-78,9	7,1	7,7	3,7 2,9
20	Proizvodi od povrća, voća, orašastih plodova i ostalih dijelova biljaka	28,6	82,0	-53,4	24,1	83,4	-59,3	26,4	93,3	-66,9	33,9	103,0	-69,1	41,4	108,5	-67,1	2,3	4,1	22,2 5,3
21	Razni prehrambeni proizvodi	130,9	142,0	-11,0	146,9	152,4	-5,4	160,5	158,9	1,5	169,1	168,1	1,1	177,7	175,6	2,1	10,0	6,6	5,1 4,5
22	Pića, alkoholi i ocat	117,6	100,2	17,4	108,9	112,9	-4,0	116,8	139,8	-22,9	128,5	156,0	-27,4	136,4	174,4	-38,0	7,6	6,6	6,1 11,8
23	Ostaci i otpaci prehrambene industrije, pripremljena životinjska hrana	42,3	158,4	-116,1	44,4	173,3	-128,9	73,2	185,6	-112,4	93,0	192,6	-99,5	80,1	199,6	-119,5	4,5	7,5	-13,9 3,6
24	Duhan i preradeni nadomjesni duhan	69,4	59,5	9,9	64,4	58,1	6,4	56,8	60,3	-3,5	49,0	68,5	-19,4	59,0	66,1	-7,1	3,3	2,5	20,4 -3,5
UKUPNO (1-24)		1.240,8	1.979,4	-738,6	1.177,4	2.102,3	-924,9	1.301,3	2.294,5	-993,2	1.540,4	2.511,5	-971,1	1.744,6	2.620,5	-875,9	97,8	98,6	13,3 4,3
29	Organski kemijski proizvodi	0,0	0,2	-0,2	0,0	0,2	-0,2	0,0	0,5	-0,5	0,1	0,5	-0,4	0,0	0,3	-0,3	0,0	0,0	-86,3 -44,9
33	Eterična ulja i rezinoidi	1,2	1,4	-0,1	1,5	1,8	-0,3	8,7	2,3	6,4	6,9	2,1	4,8	10,4	3,8	6,7	0,6	0,1	52,1 80,7
35	Bjelančevinastе tvari; modificirani škrobovi; ljeplja, enzimi	0,6	8,8	-8,2	0,7	10,7	-10,0	1,0	11,3	-10,3	1,5	13,5	-12,0	1,5	14,6	-13,1	0,1	0,5	-3,6 7,9
38	Razni proizvodi kemijske industrije	0,0	0,6	-0,6	0,0	0,3	-0,3	0,0	1,0	-1,0	0,0	1,0	-1,0	0,0	1,1	-1,1	0,0	0,0	600,0 5,0
41	Sirova koža s dlakom ili bez dlake (osim krvna) i štavljenja koža	20,1	8,0	12,1	25,4	11,7	13,7	25,0	14,2	10,8	26,7	18,3	8,4	27,3	16,5	10,8	1,5	0,6	2,3 -9,9
43	Prirodno i umjetno krvno i proizvodi od krvna	0,0	0,3	-0,3	0,0	0,4	-0,4	0,0	0,3	-0,3	0,0	0,1	-0,1	0,1	0,2	-0,1	0,0	0,0	815,7 178,7
50	Svila	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
51	Vuna, fina ili gruba životinjska dlaka, predā	0,2	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	-20,7 -25,3
52	Pamuk	0,0	0,5	-0,5	0,0	0,4	-0,4	0,0	0,5	-0,5	0,1	0,4	-0,3	0,0	0,3	-0,3	0,0	0,0	-95,6 -22,3
53	Ostala biljna tekstilna vlakna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	17.447,4 -12,0
UKUPNO (29-53)		22,1	19,8	2,4	27,7	25,5	2,2	34,9	30,2	4,7	35,5	35,9	-0,4	39,5	36,7	2,8	2,2	1,4	11,4 2,3
UKUPNO		1.262,9	1.999,2	-736,3	1.205,1	2.127,8	-922,7	1.336,2	2.324,7	-988,5	1.575,9	2.547,4	-971,5	1.784,2	2.657,3	-873,1	100,0	100,0	13,2 4,3

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 18.

Pregled najznačajnijih izvoznih proizvoda na razini HS 6, prosjek razdoblja od 2011.do 2015. godine, 2015. i 2016. godine

CT ¹⁾	Naziv	Ø 2011.-2015.				2015.				2016.			
		RB	Vrijednost EUR	Količina, t	Udio, %	RB	Vrijednost EUR	Količina, t	Udio, %	RB	Vrijednost EUR	Količina, t	Udio, %
170199	Šećer od šećerne trske ili šećerne repe i kemijski čista saharoza, u krutom stanju (osim šećera od šećerne trske ili šećerne repe, koji sadrži dodane arome ili tvari za bojenje i sirovog šećera)	1.	102.461.515,4	170.744,9	7,8	1.	85.838.048,0	191.041,9	5,4	1.	147.452.947,0	282.209,5	8,3
210390	Pripravci za umake i pripremljene umaci; miješani začini i začinska sredstva (osim umaka od soje, ketchupa od rajčice i drugih umaka od rajčice, gorušice, brašna od gorušice)	2.	51.255.424,4	21.138,2	3,9	3.	60.610.656,0	26.991,6	3,8	4.	61.786.888,0	29.098,3	3,5
100199 ²⁾	Pečenica i suražica (osim za sjetu i tvrde pšenice)	3.	50.654.732,2	253.379,2	3,9	9.	40.744.778,0	232.813,1	2,6	3.	62.632.230,0	412.571,2	3,5
210690	Prehrambeni proizvodi što nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu (osim koncentrata bjelančevina i teksturiranih bjelančevinastih tvari)	4.	49.186.875,4	19.996,4	3,8	5.	52.443.835,0	19.900,7	3,3	6.	56.232.005,0	23.252,7	3,2
240220	Cigarete koje sadrže duhan	5.	47.320.916,0	6.149,9	3,6	12.	35.411.828,0	5.444,9	2,2	11.	34.267.556,0	5.057,4	1,9
100590	Kukuruz (osim onoga za sjetu)	6.	41.159.816,4	251.284,8	3,2	2.	80.055.279,0	537.475,5	5,1	2.	71.243.743,0	473.463,0	4,0
030235	Sveža ili rashladena atlantska i pacifička plavoperajna tuna (Thunnus thynnus, Thunnus orientalis):	7.	40.175.621,0	2.557,2	3,1	11.	38.196.281,0	2.846,3	2,4	14.	27.803.844,0	2.277,4	1,6
230990	Pripravci koji se koriste u prehrani životinja (osim hrane za pse i mačke, pripremljene u pakiranja za pojedinačnu prodaju)	8.	34.880.837,6	51.441,1	2,7	6.	50.615.293,0	72.617,8	3,2	9.	44.640.197,0	85.371,0	2,5
220300	Pivo dobiveno od slada	9.	33.706.002,8	59.023,8	2,6	8.	41.907.776,0	69.444,6	2,7	7.	48.775.922,0	73.273,7	2,7
190110	Proizvodi za prehranu dojenčadi i male djece, u pakiranjima za pojedinačnu prodaju, od brašna, prekrupne, krupice, škroba ili sladnog ekstrakta, bez kakaa ili s masenim udjelom kakaa manjim od 40% računano s potpuno odmašćenom osnovom, nespomenuti niti uključeni na drugom mjestu; prehrambeni proizvodi od robe iz tarifnih brojeva 0401 do 0404, bez kakaa ili s masenim udjelom kakaa manjim od 5% računano s potpuno odmašćenom osnovom, nespomenuti niti uključeni na drugom mjestu	10.	30.248.097,8	7.838,2	2,3	10.	38.915.439,0	10.007,3	2,5	10.	37.075.272,0	9.342,4	2,1
220210	Vode, uključujući mineralne vode i gazirane vode, s dodanim šećerom ili drugim sladilima ili aromatizirane, za direktnu potrošnju kao pića	11.	29.818.834,0	91.020,8	2,3	13.	30.239.479,0	95.335,2	1,9	12.	33.646.262,0	100.948,8	1,9
120190	Soja, neovisno je li lomljena ili ne (osim za sjetu)	12.	27.854.620,4	71.326,5	2,1	4.	60.159.096,0	167.969,6	3,8	5.	57.344.427,0	159.869,9	3,2
180632	Čokolada i ostali proizvodi koji sadrže kakao, u blokovima, pločama ili rebrima mase 2 kg ili manje (osim punjenih)	13.	26.653.045,6	6.245,7	2,0	7.	45.734.210,0	10.257,5	2,9	8.	45.950.720,0	10.117,6	2,6
190532	Vafli i oblate	14.	20.836.699,0	8.858,0	1,6	15.	23.357.643,0	9.357,8	1,5	18.	23.038.313,0	9.281,3	1,3
120600	Suncokretovo sjeme, uključujući lomljeno	15.	20.790.481,2	55.995,8	1,6	26.	16.806.990,0	46.089,0	1,1	40.	12.953.684,0	35.537,9	0,7
210410	Juhe, uključujući mesne i pripravke za njih	16.	18.691.222,2	5.303,9	1,4	18.	19.977.518,0	5.572,3	1,3	22.	20.330.199,0	6.034,7	1,1
010229	Živa goveda (osim čistokrvnih za rasplod)	17.	17.926.242,2	10.410,7	1,4	30.	14.152.289,0	8.748,6	0,9	16.	26.467.253,0	14.246,1	1,5
160413	Srdele, velike srdele i papaline, cijele ili u komadu (osim mljevenih)	18.	17.567.044,8	4.787,3	1,3	25.	17.424.403,0	4.491,1	1,1	27.	17.542.755,0	4.761,1	1,0
410150	Cijele sirove govede kože (uključujući bivolje) i kože kopitaru, s dlakom ili bez nje, težine veće od 16 kg kad su svježe ili soljene, suhe, lužene, piklane ili drukčije konzervirane (neštavljenje, niti pergamentno ili drugačije obradene)	19.	16.613.107,0	7.631,1	1,3	16.	21.054.053,0	9.437,9	1,3	20.	22.595.924,0	11.343,4	1,3
160232	Meso i iznutrice, od kokoši vrste "Gallus domesticus", pripravljeni ili konzervirani (osim purećeg mesa i iznutrica Gallus domesticus ili gvinješke kokoši, kobasica i sličnih proizvoda, koji su obrađeni finalnim homogeniziranjem, pripravaka od jetre i mesnih ekstrakata i sokova)	20.	16.415.667,6	4.785,9	1,3	19.	19.929.009,0	5.705,7	1,3	19.	22.849.265,0	6.883,1	1,3
Ostali proizvodi			611.328.910,2	1.795.243,7	46,8		782.363.815,0	1.713.734,0	49,6		909.536.890,0	1.544.251,4	51,0
UKUPNO			1.305.545.713,2	2.905.163,0	100,0		1.575.937.718,0	3.245.282,5	100,0		1.784.166.296,0	3.299.191,9	100,0

¹⁾ Izmjene u Carinskoj tarifi za 2012. godinu, u odnosu na 2011. godinu, su značajne posebice u poljoprivredno-prehrambenom dijelu Carinske tarife, obzirom da su implementirani amandmani na nomenklaturu Harmoniziranog sustava, usvojeni u okviru petog revizijskog ciklusa.²⁾ Riječ je o CN kodu 100190 od 2009. do 2011. godine,a 100199 za 2012. do 2015. godinu

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 19.

Pregled najznačajnijih uvoznih proizvoda na razini HS 6, prosjek razdoblja od 2011. do 2015. godine, 2015. i 2016. godine

CT ¹⁾	Naziv	O 2011.-2015.				2015.				2016.			
		RB	Vrijednost EUR	Količina, t	Udio, %	RB	Vrijednost EUR	Količina, t	Udio, %	RB	Vrijednost EUR	Količina, t	Udio, %
170113 i 170114 ³⁾	Sirovi šećer od šećerne trske određen napomenom 2 za podbrojeve uz ovo poglavlje, bez dodanih aroma ili tvari za bojenje, u krutom stanju i Ostali sirovi šećer od šećerne trske, bez dodanih aroma ili tvari za bojenje, u krutom stanju (osim šećera od šećerne trske iz tarifnog broja 170113)	1.	53.538.090,4	153.093,9	2,5 674. i 9.	50.515.116,0	154.688,4	2,0	695. i 12.	47.604.472,0	118.520,5	1,8	
010229 ²⁾	Ziva goveda (osim čistokrvnih za rasplod)	2.	58.463.814,4	22.216,8	2,7 8.	54.466.319,0	21.032,6	2,1 9.	55.505.208,0	21.280,6	2,1		
210690	Prehrabeni proizvodi što nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu (osim koncentrata bjelančevina i teksturiranih bjelančevinastih tvari)	3.	86.685.687,2	27.417,0	3,0 1.	87.519.805,0	28.563,5	3,4 2.	89.139.082,0	30.816,7	3,4		
020329	Smrznuto svinjsko meso (osim trupova i polovica, šunke, plečki i komada od njih, bez kostiju)	4.	65.723.558,2	29.833,1	4,0 7.	57.009.835,0	30.216,5	2,2 8.	55.886.844,0	28.371,2	2,1		
230400	Uljane pogače i ostali kruti ostaci dobiveni pri ekstrakciji ulja od soje, nemleveni, mljeveni ili peletirani	5.	63.214.612,6	154.537,2	2,9 3.	67.540.724,0	174.096,9	2,7 5.	59.806.631,0	165.031,0	2,3		
020319	Svježi ili rashladeno svinjsko meso (osim trupova i polovica, šunke, plečki i komada od njih, s kostima)	6.	47.877.665,6	22.379,0	2,2 2.	79.732.255,0	42.232,9	3,1 1.	92.058.121,0	45.047,1	3,5		
240220	Cigareti koje sadrže duhan	7.	47.431.482,4	3.320,4	2,2 6.	57.945.107,0	3.688,9	2,3 10.	52.051.380,0	3.710,5	2,0		
230990	Pripravci koji se koriste u prehrani životinja (osim hrane za pse i mačke, pripremljene u pakiranja za pojedinačnu prodaju)	8.	46.737.458,4	48.047,5	2,1 5.	61.104.309,0	66.754,5	2,4 3.	70.162.932,0	81.053,1	2,6		
190590	Kruh, kolači, torte, keksi i ostale pekarske prerađevine, sa ili bez kakaa, hostije, prazne kapsule pogodne za farmaceutsku upotrebu, oblate za pečaćenje, rižin papir i slični proizvodi (osim hruskavog kruha i medenjaka začinjenih ingerom)	9.	45.071.316,0	23.437,5	2,1 4.	63.879.790,0	32.926,4	2,5 4.	68.820.493,0	36.078,9	2,6		
040120	Mlijeko i vrhnje, s više od 1% masti do uključno 6% masti, nekoncentrirani, bez dodanog šećera i ostalih sladila	10.	44.877.223,6	112.481,6	2,1 11.	49.099.653,0	154.272,4	1,9 7.	56.764.900,0	182.653,9	2,1		
040690	Šir, ostali (osim svježeg sira, uključivo sir od surutke, nefermentirani, skuta, sir obrađeni, prošaran plavom pljesni, i ribani ili u prahu)	11.	39.507.453,2	11.083,6	1,8 10.	49.302.743,0	16.282,1	1,9 6.	58.707.509,0	19.767,5	2,2		
230910	Hrana za pse i mačke, pripremljena u pakiranja za pojedinačnu prodaju	12.	39.376.416,2	43.853,1	1,8 12.	44.065.747,0	48.681,6	1,7 11.	48.435.838,0	52.508,3	1,8		
180690	Cokolada i ostali proizvodi koji sadrže kakao, u pakiranju 2 kg ili manje (osim u blokovima, pločama ili rebrima i kakao prahu)	13.	39.333.671,6	10.189,6	1,8 13.	43.431.543,0	11.009,6	1,7 13.	46.139.927,0	11.146,4	1,7		
090111	Kava, nepržena, s kofeinom	14.	34.651.344,2	16.369,3	1,6 16.	33.873.367,0	16.520,2	1,3 16.	36.257.071,0	17.919,5	1,4		
080390	Banane, svježe ili suhe (osim banana za kuhanje)	15.	28.183.687,4	42.178,2	1,3 15.	41.188.409,0	55.949,3	1,6 14.	45.482.160,0	58.964,6	1,7		
190531	Slatki keksi	16.	27.847.564,2	13.098,8	1,3 19.	28.711.587,0	13.946,7	1,1 22.	28.279.659,0	13.825,2	1,1		
180632	Čokolada i ostali proizvodi koji sadrže kakao, u blokovima, pločama ili rebrima mase 2 kg ili manje (osim punjenih)	17.	26.734.423,2	6.689,7	1,2 14.	43.216.675,0	9.995,8	1,7 15.	38.654.476,0	9.536,6	1,5		
010391	Žive čistokrvne svinje, mase manje od 50 kg (osim čistokrvnih za rasplod)	18.	23.860.859,2	12.624,8	1,1 28.	19.819.036,0	13.055,1	0,8 32.	17.929.165,0	10.957,9	0,7		
220300	Pivo dobiveno od slada	19.	22.829.834,2	51.206,8	1,0 18.	29.490.509,0	66.281,1	1,2 18.	31.679.682,0	66.092,9	1,2		
020120	Svježi ili rashlađeni komadi govedine, s kostima (osim trupova i polovica)	20.	22.196.134,2	7.567,4	1,0 17.	32.092.543,0	11.365,5	1,3 17.	35.846.686,0	12.866,4	1,3		
Ostali proizvodi			1.311.061.131,6	1.488.580,3	60,3	1.553.423.557,0	1.584.128,7	61,0	1.622.042.146,0	1.728.561,1	61,0		
UKUPNO			2.175.203.428,0	2.300.205,6	100,0	2.547.428.629,0	2.555.688,6	100,0	2.657.254.382,0	2.714.709,7	100,0		

¹⁾ Izmjene u Carinskoj tarifi za 2012. godinu u odnosu na 2011. godinu su značajne, posebice u poljoprivredno-prehrabnom dijelu Carinske tarife obzirom da su implementirani amandmani na nomenklaturu Harmoniziranog sustava usvojeni u okviru petog revizijskog ciklusa.²⁾ Riječ je o CN kodu 010290 od 2009. do 2011. godine, a 010229 za 2012. i 2013. godinu.³⁾ Riječ je o CN kodu 170111 od 2009. do 2011. godine što predstavlja zajedno kodove 170113 i 170114 za 2012. i 2013. godinu.

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 20.

Pregled vanjskotrgovinske razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda po zemljama, prosjek razdoblja od 2011. do 2015. godine, 2015. i 2016. godine

ZEMLJA	IZVOZ							
	RANG	Ø 2011.-2015.		2015.		2016.		
		Vrijednost EUR	Udio (%)	RANG	Vrijednost EUR	Udio (%)	RANG	Vrijednost EUR
Bosna i Hercegovina	1.	310.724.524,0	23,8	1.	274.586.361,0	17,4	3.	267.364.262,0
Slovenija	2.	155.525.645,0	11,9	2.	248.413.310,0	15,8	2.	285.679.732,0
Italija	3.	144.508.950,6	11,1	3.	185.422.642,0	11,8	1.	309.080.413,0
Srbija	4.	109.632.941,0	8,4	4.	153.828.544,0	9,8	5.	108.577.345,0
Mađarska	5.	74.350.138,0	5,7	5.	90.291.277,0	5,7	4.	110.340.734,0
Njemačka	6.	63.491.530,2	4,9	6.	77.363.809,0	4,9	6.	98.787.067,0
Austrija	7.	48.439.677,8	3,7	7.	69.501.973,0	4,4	7.	83.796.923,0
Japan	8.	40.480.916,8	3,1	9.	38.832.926,0	2,5	12.	26.698.916,0
Makedonija	9.	36.194.405,4	2,8	8.	39.491.893,0	2,5	8.	48.321.577,0
Crna Gora	10.	30.794.574,0	2,4	10.	38.566.775,0	2,4	9.	37.208.573,0
Kosovo	11.	23.787.124,4	1,8	12.	24.830.340,0	1,6	16.	24.788.805,0
Sjedinjene Američke Države	12.	21.017.812,8	1,6	11.	29.132.236,0	1,8	15.	25.018.884,0
Grčka	13.	17.870.527,6	1,4	22.	11.738.403,0	0,7	28.	7.836.881,0
Poljska	14.	17.107.554,8	1,3	13.	24.342.109,0	1,5	11.	30.085.844,0
Slovačka	15.	15.405.004,8	1,2	18.	18.910.538,0	1,2	13.	26.688.668,0
Rusija	16.	14.885.932,2	1,1	21.	12.338.256,0	0,8	14.	25.895.885,0
Albanija	17.	13.527.445,6	1,0	16.	20.017.377,0	1,3	19.	17.577.713,0
Saudijska Arabija	18.	13.101.820,0	1,0	17.	19.222.179,0	1,2	18.	19.647.403,0
Češka	19.	12.889.325,6	1,0	15.	20.360.923,0	1,3	10.	31.117.136,0
Rumunjska	20.	10.420.591,6	0,8	14.	22.472.749,0	1,4	17.	20.351.226,0
Ostale zemlje		131.389.271,0	10,1		156.273.098,0	9,9		179.302.309,0
UKUPNO		1.305.545.713,2	100,0		1.575.937.718,0	100,0		1.784.166.296,0
					Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede			

Tablica 21.

ZEMLJA	UVOZ								
	Ø 2011.-2015.			2015.			2016.		
	RANG	Vrijednost EUR	Udio (%)	RANG	Vrijednost EUR	Udio (%)	RANG	Vrijednost EUR	Udio (%)
Njemačka	1.	316.123.370,2	14,5	1.	388.631.061,0	15,3	1.	422.349.551,0	15,9
Italija	2.	245.004.698,6	11,3	2.	289.764.977,0	11,4	2.	308.121.873,0	11,6
Mađarska	3.	177.749.764,6	8,2	3.	239.460.462,0	9,4	3.	236.078.711,0	8,9
Nizozemska	4.	173.455.031,8	8,0	4.	193.135.266,0	7,6	5.	201.723.404,0	7,6
Poljska	5.	126.324.907,8	5,8	6.	185.430.916,0	7,3	6.	177.803.110,0	6,7
Slovenija	6.	124.458.309,0	5,7	5.	191.621.308,0	7,5	4.	233.584.400,0	8,8
Austrija	7.	115.920.303,0	5,3	7.	145.657.552,0	5,7	7.	147.157.059,0	5,5
Brazil	8.	88.391.160,6	4,1	17.	32.640.017,0	1,3	15.	50.304.578,0	1,9
Srbija	9.	84.711.790,8	3,9	9.	87.938.431,0	3,5	9.	108.579.633,0	4,1
Španjolska	10.	80.701.306,4	3,7	8.	106.885.352,0	4,2	8.	112.602.733,0	4,2
Bosna i Hercegovina	11.	79.764.116,4	3,7	13.	49.232.079,0	1,9	13.	51.083.819,0	1,9
Francuska	12.	60.627.222,0	2,8	10.	76.334.593,0	3,0	10.	72.219.234,0	2,7
Rumunjska	13.	45.456.701,2	2,1	12.	52.622.315,0	2,1	14.	50.626.005,0	1,9
Češka	14.	43.423.241,4	2,0	11.	55.845.657,0	2,2	11.	61.267.758,0	2,3
Belgija	15.	38.908.648,6	1,8	14.	44.995.377,0	1,8	12.	53.398.105,0	2,0
Makedonija	16.	37.101.299,0	1,7	16.	39.526.006,0	1,6	16.	38.754.503,0	1,5
Slovačka	17.	26.602.279,4	1,2	21.	25.856.266,0	1,0	19.	29.991.041,0	1,1
Indija	18.	22.349.471,8	1,0	24.	18.424.871,0	0,7	28.	9.480.782,0	0,4
Ujedinjena Kraljevina	19.	20.708.500,6	1,0	18.	27.856.435,0	1,1	18.	32.445.779,0	1,2
Sjedinjene Američke Države	20.	20.611.171,2	0,9	23.	20.675.666,0	0,8	22.	17.931.285,0	0,7
Ostale zemlje		246.810.133,6	11,3		274.894.022,0	10,8		241.751.019,0	9,1
UKUPNO		2.175.203.428,0	100,0		2.547.428.629,0	100,0		2.657.254.382,0	100,0

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 22.

Pregled vanjskotrgovinske razmjene poljoprivredno-prehrambenim proizvodima po tržištima, prosjek razdoblja od 2011. do 2015. godine i 2015. i 2016. godine

Zemlje	Ø 2011.-2015.						2015.						2016.						
	Vrijednost EUR			Udio u ukupnoj razmjeni, %			Vrijednost EUR			Udio u ukupnoj razmjeni, %			Vrijednost EUR			Udio u ukupnoj razmjeni, %			
	Izvoz	Uvoz	Bilanca	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Bilanca	Izvoz	Uvoz	Bilanca	Izvoz	Uvoz	Bilanca	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	
Austrija	48.439.677,8	115.920.303,0	-67.480.625,2	3,7	5,3	69.501.973,0	145.657.552,0	-76.155.579,0	4,4	5,7	83.796.923,0	147.157.059,0	-63.360.136,0	5,3	5,8				
Belgija	5.465.713,8	38.908.648,6	-33.442.934,8	0,4	1,8	6.893.862,0	44.995.377,0	-38.101.515,0	0,4	1,8	9.683.123,0	53.398.105,0	-43.714.982,0	0,6	2,1				
Danska	516.270,4	18.867.372,2	-18.351.101,8	0,0	0,9	1.134.424,0	27.576.656,0	-26.442.232,0	0,1	1,1	851.813,0	25.526.300,0	-24.674.487,0	0,1	1,0				
Finska	12.048,0	188.170,2	-176.122,2	0,0	0,0	21.919,0	225.082,0	-203.163,0	0,0	0,0	47.222,0	365.658,0	-318.436,0	0,0	0,0				
Francuska	7.926.442,2	60.627.222,0	-52.700.779,8	0,6	2,8	10.329.572,0	76.334.593,0	-66.005.021,0	0,7	3,0	15.440.979,0	72.219.234,0	-56.778.255,0	1,0	2,8				
Grčka	17.870.527,6	12.969.851,6	4.900.676,0	1,4	0,6	11.738.403,0	12.332.501,0	-594.098,0	0,7	0,5	7.836.881,0	14.117.867,0	-6.280.986,0	0,5	0,6				
Irska	91.589,8	2.818.907,0	-2.727.317,2	0,0	0,1	130.218,0	3.388.293,0	-3.258.075,0	0,0	0,1	544.572,0	5.757.919,0	-5.213.347,0	0,0	0,2				
Italija	144.508.950,6	245.004.698,6	-100.495.748,0	11,1	11,3	185.422.642,0	289.764.977,0	-104.342.335,0	11,8	11,4	309.080.413,0	308.121.873,0	958.540,0	19,6	12,1				
Luksemburg	7.715,0	497.016,0	-489.301,0	0,0	0,0	2.761,0	79.276,0	-76.515,0	0,0	0,0	18.361,0	1.218,0	-17.143,0	0,0	0,0				
Nizozemska	3.934.284,0	173.455.031,8	-169.520.747,8	0,3	8,0	5.278.562,0	193.135.266,0	-187.856.704,0	0,3	7,6	12.161.271,0	201.723.404,0	-189.562.133,0	0,8	7,9				
Njemačka	63.491.530,2	316.123.370,2	-252.631.840,0	4,9	14,5	77.363.809,0	388.631.061,0	-311.267.252,0	4,9	15,3	98.787.067,0	422.349.551,0	-323.562.484,0	6,3	16,6				
Portugal	552.810,0	1.755.332,4	-1.202.522,4	0,0	0,1	691.753,0	1.882.438,0	-1.190.685,0	0,0	0,1	1.066.010,0	3.483.645,0	-2.417.635,0	0,1	0,1				
Španjolska	8.630.796,6	80.701.306,4	-72.070.509,8	0,7	3,7	12.637.618,0	106.885.352,0	-94.247.734,0	0,8	4,2	15.247.473,0	112.602.733,0	-97.355.260,0	1,0	4,4				
Švedska	6.009.330,4	8.011.097,4	-2.001.767,0	0,5	0,4	8.508.495,0	10.659.430,0	-2.150.935,0	0,5	0,4	10.281.157,0	14.523.466,0	-4.242.309,0	0,7	0,6				
Ujedinjena Kraljevina	9.688.564,4	20.708.500,6	-11.019.936,2	0,7	1,0	11.311.230,0	27.856.435,0	-16.545.205,0	0,7	1,1	12.251.681,0	32.445.779,0	-20.194.098,0	0,8	1,3				
EU 15	317.146.250,8	1.096.556.828,0	-77.410.577,2	24,3	50,4	400.967.241,0	1.329.404.289,0	-928.437.048,0	25,4	52,2	577.094.946,0	1.413.793.811,0	-836.698.865,0	36,6	55,5				
Bugarska	9.064.549,2	18.287.152,8	-9.222.603,6	0,7	0,8	18.478.439,0	27.408.219,0	-8.929.780,0	1,2	1,1	17.054.833,0	32.642.411,0	-15.587.578,0	1,1	1,3				
Cipar	1.057.342,0	1.784.033,2	-726.691,2	0,1	0,1	1.231.997,0	992.069,0	239.928,0	0,1	0,0	173.134,0	1.299.737,0	-1.126.603,0	0,0	0,1				
Češka	12.889.326,6	43.423.241,4	-30.533.915,8	1,0	2,0	20.360.923,0	55.845.657,0	-35.484.734,0	1,3	2,2	31.117.136,0	61.267.758,0	-30.150.622,0	2,0	2,4				
Estonija	281.662,8	816.808,0	-535.145,2	0,0	0,0	232.948,0	393.784,0	-160.836,0	0,0	0,0	297.729,0	708.306,0	-410.577,0	0,0	0,0				
Latvija	704.284,4	445.801,6	258.482,8	0,1	0,0	716.227,0	41.619,0	674.808,0	0,0	0,0	610.080,0	347.914,0	262.169,0	0,0	0,0				
Litva	933.182,8	4.137.738,2	-3.204.555,4	0,1	0,2	1.200.355,0	7.426.859,0	-6.226.504,0	0,1	0,3	1.305.098,0	7.517.513,0	-6.212.415,0	0,1	0,3				
Mađarska	74.350.138,0	177.749.764,6	-103.399.626,6	5,7	8,2	90.291.277,0	239.460.462,0	-149.169.185,0	5,7	9,4	110.340.734,0	236.078.711,0	-125.737.977,0	7,0	9,3				
Malta	2.743.597,8	3.598,2	2.739.999,6	0,2	0,0	3.487.280,0	11.784,0	3.475.496,0	0,2	0,0	1.039.275,0	0,0	1.039.275,0	0,1	0,0				
Poljska	11.707.554,8	126.324.907,8	-109.217.353,0	1,3	5,8	24.342.109,0	185.430.916,0	-161.088.807,0	1,5	7,3	30.085.844,0	177.803.110,0	-147.717.266,0	1,9	7,0				
Rumunjska	10.420.591,6	45.456.701,2	-35.036.109,6	0,8	2,1	22.472.749,0	52.622.315,0	-30.149.566,0	1,4	2,1	20.351.226,0	50.626.005,0	-30.274.779,0	1,3	2,0				
Slovačka	15.405.004,8	26.602.279,4	-11.197.274,6	1,2	1,2	18.910.538,0	25.856.266,0	-6.945.728,0	1,2	1,0	26.688.668,0	29.991.041,0	-3.302.373,0	1,7	1,2				
Slovenija	155.525.645,0	124.458.309,0	31.067.336,0	11,9	5,7	248.413.310,0	191.621.308,0	56.792.002,0	15,8	7,5	285.679.732,0	233.584.400,0	52.095.332,0	18,1	9,2				
EU 12	300.482.878,8	569.490.335,4	-269.007.456,6	23,0	26,2	450.138.152,0	787.111.258,0	-336.973.106,0	28,6	30,9	524.743.492,0	831.866.906,0	-307.123.414,0	33,3	32,7				
EU 27	617.629.129,6	1.666.047.163,4	-1.048.418.033,8	47,3	76,6	851.105.393,0	2.116.515.547,0	-1.265.410.154,0	54,0	83,1	1.101.838.438,0	2.245.660.717,0	-1.143.822.279,0	69,9	88,2				
Albanija	13.527.445,6	1.598.411,2	11.929.034,4	1,0	0,1	20.017.377,0	2.205.604,0	17.811.773,0	1,3	0,1	17.577.713,0	2.329.456,0	15.248.257,0	1,1	0,1				
Bosna i Hercegovina	310.724.524,0	79.764.116,4	230.960.407,6	23,8	3,7	274.586.361,0	49.232.079,0	225.354.282,0	17,4	1,9	267.364.262,0	51.083.819,0	216.280.443,0	17,0	2,0				
Crna Gora	30.794.574,0	1.314.071,4	29.480.502,6	2,4	0,1	38.566.775,0	1.329.801,0	37.236.974,0	2,4	0,1	37.208.573,0	878.639,0	36.329.934,0	2,4	0,0				
Kosovo	23.787.124,4	2.252.769,8	21.534.354,6	1,8	0,1	24.830.340,0	2.521.894,0	22.308.446,0	1,6	0,1	24.788.805,0	1.853.964,0	22.934.841,0	1,6	0,1				
Makedonija	36.194.405,4	37.101.299,0	-906.893,6	2,8	1,7	39.491.893,0	39.526.006,0	-34.113.033,0	2,5	1,6	48.321.577,0	38.754.503,0	9.567.074,0	3,1	1,5				
Moldavija, Republika	55.218,0	213.463,4	-158.245,4	0,0	0,0	128.827,0	195.110,0	-66.283,0	0,0	0,0	157.423,0	191.325,0	-33.902,0	0,0	0,0				
Srbija	109.632.941,0	84.711.790,8	24.921.150,2	8,4	3,9	153.828.544,0	87.938.431,0	65.890.113,0	9,8	3,5	108.577.345,0	108.579.633,0	-2.288,0	6,9	4,3				
CEFTA	524.716.232,4	206.955.922,0	317.760.310,4	40,2	9,5	551.450.117,0	182.948.925,0	368.501.192,0	35,0	7,2	503.995.698,0	203.671.339,0	300.324.359,0	32,0	8,0				
EFTA	5.577.587,4	12.632.366,0	-7.054.778,6	0,4	0,6	5.479.941,0	8.459.688,0	-2.979.747,0	0,3	0,3	5.646.703,0	5.531.223,0	115.480,0	0,4	0,2				
a Brazil	47.783,8	88.391.160,6	-88.343.376,8	0,0	4,1	10.175,0	32.640.017,0	-32.629.842,0	0,0	1,3	2.638,0	50.304.578,0	-50.301.940,0	0,0	2,0				
b Japan	40.480.916,8	284.235,0	40.196.681,8	3,1	0,0	38.832.926,0	180.456,0	38.652.470,0	2,5	0,0	26.698.916,0	92.578,0	26.606.338,0	1,7	0,0				
c Kina	914.507,6	17.784.321,6	-16.869.814,0	0,1	0,8	29.132.236,0	20.675.666,0	8.456.570,0	1,8	0,8	25.018.884,0	17.931.285,0	7.087.599,0	1,6	0,7				
d SAD	21.017.812,8	20.611.171,2	406.641,6	1,6	0,9	4.723.006,0	23.735.939,0	-19.012.933,0	0,3	0,9	4.124.707,0	20.054.119,0	-15.929.412,0	0,3	0,8				
e Turska	4.804.191,8	17.914.800,8	-13.11																

Tablica 23.

Pregled izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u države članice Evropske unije, 2016. godina

Nanomaterials

* Potpunni nazivi početnja i proizvoda Čarinske tarife za 2016. određeni su sukladno odredbama Uredbe (EU) br. 1754/2015

** Kada je kod skupina proizvoda količina razmjerne je jednaka 0 znači da je izvezena ili uvezena količina manja od 1.

Javna Dečjanača posed za statistiku Obredu Ministarstva poljoprivrede

Tablica 24.

Pregled uvoza poljoprivredno-prehrabnenih proizvoda iz država članica Evropske unije, 2016. godina

Napomene:

* Potpuni nazivi poglavljia i proizvoda Carinske tarife za 2016. određeni su sukladno odredbama Uredbe (EU) br. 1754/2015.

^{**} Kada je kod skupina proizvoda količina razmijene je jednaka 0 znači da je izvezena ili uvezena količina manja od 1 t.

Izvor: Državni zavod za statistiku, Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 25.

Pregled izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u zemlje članice CEFTA-e, 2016. godine

	vrijednost, EUR	CEFTA	Bosna i Hercegovina	Crna Gora	Kosovo	Srbija	Makedonija	Albanija	Moldavija
01	Žive životinje	6.933.500,0	535.185,0	1.254.091,0	1.237.807,0	3.672.163,0	0,0	234.254,0	0,0
02	Meso i jestivi klaonički proizvodi	19.221.494,0	12.827.116,0	1.491.213,0	550.131,0	1.645.470,0	2.707.564,0	0,0	0,0
03	Ribe i rakovi, mekušci i ostali vodeni beskralježnaci	16.305.713,0	1.269.345,0	2.377.376,0	3.237,0	3.219.927,0	0,0	9.435.828,0	0,0
04	Mlijeko i mlječni proizvodi, jaja, med	25.959.237,0	13.606.251,0	2.697.424,0	389.798,0	5.287.564,0	3.544.213,0	433.987,0	0,0
05	Proizvodi životinjskog podrijetla	213.889,0	120.540,0	4.005,0	19.965,0	49.257,0	5.429,0	14.693,0	0,0
06	Živo drveće, lukovice, rezano cvijeće	1.894.616,0	214.829,0	128.208,0	41.462,0	1.509.330,0	0,0	787,0	0,0
07	Povrće	4.226.079,0	3.078.092,0	312.194,0	241.382,0	368.647,0	204.088,0	21.676,0	0,0
08	Voće	11.644.813,0	3.760.065,0	360.723,0	84.410,0	6.864.345,0	544.985,0	13.130,0	17.155,0
09	Kava, čaj i začini	5.543.294,0	2.543.315,0	185.671,0	171.455,0	808.701,0	1.133.044,0	701.108,0	0,0
10	Žitarice	19.304.587,0	16.952.738,0	15.012,0	577.938,0	258.507,0	808.566,0	691.826,0	0,0
11	Proizvodi mlinске industrije	9.300.586,0	4.469.678,0	1.341.236,0	1.231.618,0	158.791,0	279.814,0	1.819.449,0	0,0
12	Uljano sjemenje i plodovi, industrijsko bilje	18.250.383,0	11.607.524,0	130.785,0	115.625,0	5.391.708,0	935.967,0	68.774,0	0,0
13	Šelak, gume i smole	398.394,0	347.189,0	2.114,0	0,0	33.038,0	8.614,0	7.439,0	0,0
14	Biljni materijali za pletarstvo	398,0	213,0	26,0	0,0	159,0	0,0	0,0	0,0
15	Mastiti ulja životinjskog ili biljnog podrijetla	9.713.161,0	8.433.366,0	365.198,0	196.990,0	579.020,0	138.587,0	0,0	0,0
16	Preradevine od mesu i ribe	29.540.396,0	6.454.952,0	4.203.923,0	3.027.582,0	11.928.600,0	3.658.838,0	266.501,0	0,0
17	Šeceri i proizvodi od šćera	21.313.045,0	6.864.951,0	705.016,0	1.553.723,0	1.907.127,0	9.173.990,0	1.108.238,0	0,0
18	Kakao i proizvodi od kakaa	61.858.491,0	25.784.248,0	8.063.440,0	1.670.863,0	18.366.336,0	7.122.775,0	850.829,0	0,0
19	Proizvodi na osnovi žitarica, brašna ili mlijeka	36.182.450,0	18.400.048,0	3.763.485,0	1.371.380,0	9.401.166,0	2.796.174,0	450.197,0	0,0
20	Proizvodi od povrća i voća	12.131.457,0	6.628.703,0	1.193.040,0	532.188,0	2.724.251,0	799.176,0	254.099,0	0,0
21	Razni prehrambeni proizvodi	73.955.845,0	35.109.297,0	4.805.508,0	7.187.052,0	18.539.961,0	7.506.853,0	802.773,0	4.401,0
22	Pića, alkoholi, ocat	72.177.854,0	58.048.494,0	2.701.040,0	998.793,0	6.844.920,0	3.430.013,0	18.727,0	135.867,0
23	Ostaci i otpaci prehrambene industrije, životinjska hrana	19.501.669,0	16.345.460,0	15.005,0	676.499,0	1.579.765,0	511.800,0	373.140,0	0,0
24	Duhan i preradevine duhana	23.647.456,0	10.379.337,0	1.039.794,0	2.908.907,0	6.331.387,0	2.988.031,0	0,0	0,0
UKUPNO (1-24)		499.218.807,0	263.780.936,0	37.155.527,0	24.788.805,0	107.470.140,0	48.298.521,0	17.567.455,0	157.423,0
29	Organski kemijski proizvodi	8.636,0	8.632,0	0,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0
33	Eterična ulja i rezinoidi	268.243,0	194.450,0	12.573,0	0,0	50.097,0	2.252,0	8.871,0	0,0
35	Bjelančevinaste tvari	779.665,0	424.281,0	40.473,0	0,0	292.720,0	20.804,0	1.387,0	0,0
38	Proizvodi kemijske industrije	40,0	0,0	0,0	0,0	40,0	0,0	0,0	0,0
41	Sirova i štavljenja koža	3.715.977,0	2.955.953,0	0,0	0,0	760.024,0	0,0	0,0	0,0
43	Krzno i proizvodi od krzna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
50	Svila	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
51	Vuna	4.320,0	0,0	0,0	0,0	4.320,0	0,0	0,0	0,0
52	Pamuk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
53	Ostala biljna tekstilna vlakna	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
UKUPNO (29-53)		4.776.891,0	3.583.326,0	53.046,0	0,0	1.107.205,0	23.056,0	10.258,0	0,0
UKUPNO		503.995.698,0	267.364.262,0	37.208.573,0	24.788.805,0	108.577.345,0	48.321.577,0	17.577.713,0	157.423,0

Napomene:

* Potpuni nazivi poglavija i proizvoda Carinske tarife za 2016. određeni su sukladno odredbama Uredbe (EU) br. 1754/2015.

** Kada je kod skupina proizvoda količina razmjene je jednaka 0 znači da je izvezena ili uvezena količina manja od 1 t.

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 26.

Pregled uvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda iz zemalja članica CEFTA-e, 2016. godine

	vrijednost, EUR	CEFTA	Bosna i Hercegovina	Crna Gora	Kosovo	Srbija	Makedonija	Albanija	Moldavija
01	Žive životinje	4.518,0	0,0	0,0	0,0	4.518,0	0,0	0,0	0,0
02	Meso i jestivi klaonički proizvodi	2.351.012,0	0,0	0,0	0,0	34.999,0	2.316.013,0	0,0	0,0
03	Ribe i rakovi, mekušci i ostali vodeni beskralježnjaci	1.340.464,0	588.993,0	0,0	0,0	35.023,0	0,0	716.448,0	0,0
04	Mlijeko i mlječni proizvodi, jaja, med	4.332.438,0	2.676.940,0	0,0	0,0	1.642.666,0	0,0	12.832,0	0,0
05	Proizvodi životinjskog podrijetla	156.870,0	0,0	0,0	0,0	156.701,0	169,0	0,0	0,0
06	Zivo drveće, lukovice, rezano cvijeće	1.340.715,0	1.123.521,0	0,0	0,0	140.144,0	77.050,0	0,0	0,0
07	Povrće	14.190.082,0	3.339.048,0	4.696,0	3.652,0	5.917.016,0	4.395.161,0	530.509,0	0,0
08	Voće	8.972.218,0	2.596.470,0	117.636,0	780,0	4.420.469,0	1.464.369,0	365.599,0	6.895,0
09	Kava, čaj i začini	819.308,0	157.040,0	105,0	11,0	622.339,0	29.112,0	10.701,0	0,0
10	Žitarice	5.230.063,0	214.751,0	0,0	0,0	5.013.606,0	1.706,0	0,0	0,0
11	Proizvodi mlinске industrije	2.996.758,0	153.677,0	0,0	0,0	2.841.973,0	1.108,0	0,0	0,0
12	Uljano sjemenje i plodovi, industrijsko bilje	5.496.032,0	136.885,0	2.820,0	270,0	4.950.794,0	37.330,0	367.933,0	0,0
13	Šelak, gume i smole	16.070,0	0,0	0,0	0,0	16.070,0	0,0	0,0	0,0
14	Biljni materijali za pletarstvo	62.333,0	0,0	0,0	0,0	62.333,0	0,0	0,0	0,0
15	Masti i ulja životinjskog ili biljnog podrijetla	25.346.026,0	1.184.673,0	0,0	0,0	24.160.550,0	803,0	0,0	0,0
16	Preradevine od mesa i riba	683.345,0	68.788,0	0,0	0,0	375.232,0	0,0	239.325,0	0,0
17	Šećeri i proizvodi od šećera	10.072.864,0	203.794,0	3.348,0	0,0	8.801.977,0	982.236,0	0,0	81.509,0
18	Kakao i proizvodi od kakaa	4.678.708,0	1.144.832,0	142.496,0	68.665,0	1.779.119,0	1.536.586,0	0,0	7.010,0
19	Proizvodi na osnovu žitarica, brašna ili mlijeka	30.609.986,0	12.713.942,0	0,0	5.962,0	10.390.664,0	7.436.147,0	63.271,0	0,0
20	Proizvodi od povrća i voća	10.894.677,0	1.507.588,0	0,0	75.285,0	3.663.028,0	5.648.776,0	0,0	0,0
21	Razni prehrambeni proizvodi	13.897.626,0	3.888.398,0	55,0	4.066,0	8.896.055,0	1.105.572,0	3.480,0	0,0
22	Piće, alkoholi, ocat	38.590.097,0	11.773.197,0	447.802,0	1.531.883,0	12.252.348,0	12.469.598,0	19.358,0	95.911,0
23	Ostaci i otpaci prehrambene industrije, životinjska hrana	10.178.484,0	508.623,0	17.942,0	0,0	9.651.919,0	0,0	0,0	0,0
24	Duhan i preradevine duhana	2.508.957,0	270.238,0	0,0	0,0	1.088.364,0	1.150.355,0	0,0	0,0
UKUPNO (1-24)		194.769.651,0	44.251.398,0	736.900,0	1.690.574,0	106.917.907,0	38.652.091,0	2.329.456,0	191.325,0
29	Organski kemijski proizvodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
33	Eterična ulja i rezinoidi	2.151.433,0	2.027.899,0	14.131,0	0,0	52.752,0	56.651,0	0,0	0,0
35	Bjelančevinaste tvari	100.504,0	2.786,0	0,0	0,0	97.718,0	0,0	0,0	0,0
38	Proizvodi kemijske industrije	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
41	Sirova i štavljenja koža	6.389.562,0	4.763.057,0	127.608,0	163.390,0	1.289.746,0	45.761,0	0,0	0,0
43	Krzano i proizvodi od krzna	231.808,0	38.601,0	0,0	0,0	193.207,0	0,0	0,0	0,0
50	Svila	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
51	Vuna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
52	Pamuk	28.303,0	0,0	0,0	0,0	28.303,0	0,0	0,0	0,0
53	Ostala biljna tekstilna vlakna	78,0	78,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
UKUPNO (29-53)		8.901.688,0	6.832.421,0	141.739,0	163.390,0	1.661.726,0	102.412,0	0,0	0,0
UKUPNO		203.671.339,0	51.083.819,0	878.639,0	1.853.964,0	108.579.633,0	38.754.503,0	2.329.456,0	191.325,0

Napomene:

* Potpuni nazivi poglavlja i proizvoda Carinske tarife za 2016. određeni su sukladno odredbama Uredbe (EU) br. 1754/2015.

** Kada je kod skupina proizvoda količina razmjene je jednaka 0 znači da je izvezena ili uvezena količina manja od 1 t.

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

B. MJERE POLJOPRIVREDNE POLITIKE

B.1. Izravna plaćanja

Tablica 27.

Odobreni iznosi izravnih plaćanja u 2016. godini, po vrstama izravnih plaćanja

NADGRUPA POTPORA	NAZIV POTPORE	Poljoprivredna gospodarstva s odobrenom potporom, broj	Odobrene količine	Prosječna odobrena vrijednost (HRK)	Odobreni iznos (HRK)
A)	Program izravnih plaćanja				2.612.100.280,74
Proizvodno-nevezana potpora	<i>Osnovno plaćanje</i>	95.128	1.039.031	1.022,24	1.079.886.240,95
	<i>Zeleno plaćanje</i>	95.614	1.032.500	715,57	773.572.547,57
	<i>Preraspodijeljeno plaćanje</i>	95.293	569.195	454,70	257.669.491,45
	<i>Plaćanje za mlade poljoprivrednike</i>	5.572	64.837	801,85	41.560.481,58
Proizvodno-vezana potpora	<i>Krave u proizvodnji mlijeka</i>	6.265	85.573	2.049,75	151.859.571,56
	<i>Tov junadi</i>	6.106	112.659	873,00	98.327.307,55
	<i>Krave dojljje</i>	15.486	54.402	977,71	50.115.370,41
	<i>Ovce i koze</i>	11.530	437.824	133,67	37.918.812,58
	<i>Povrće</i>	2.061	5.358	2.855,13	14.943.961,46
	<i>Voće</i>	2.599	11.679	1.387,73	15.965.491,95
	<i>Šećernu repu</i>	566	15.021	2.609,46	39.136.228,74
	<i>Proteinske usjeve</i>	7.411	35.396	1.466,79	51.144.774,94
B)	Plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima				136.564.553,69
Državna potpora	<i>Maslinovo ulje</i>	1.001	776.540	10,00	7.750.342,92
	<i>Duhan</i>	862	9.185.420	4,99	45.865.463,31
	<i>Mliječne krave</i>	9.327	87.901	620,31	54.502.965,24
	<i>Rasplođne krmače</i>	2.519	53.893	530,00	28.445.782,22
	SVEUKUPNO IZRAVNA POTPORA (A+B)				2.748.664.834,43

Izvor: APPRRR, stanje na dan 17.10.2017.; obrada: Ministarstvo poljoprivrede

B.2. Mjere ruralnog razvoja

Tablica 28.

Isplaćena potpora očuvanju izvornih i zaštićenih pasmina po županijama u Republici Hrvatskoj, razdoblje od 2012. do 2016. godine

ŽUPANIJA	Broj korisnika	Iznos	%
Bjelovarsko-bilogorska županija	53	112.795,42	11,7
Brodsko-posavska županija	35	32.921,92	3,4
Dubrovačko-neretvanska županija	7	1.746,84	0,2
Grad Zagreb	36	60.391,80	6,3
Istarska županija	31	53.522,79	5,5
Karlovačka županija	12	12.493,80	1,3
Koprivničko-križevačka županija	13	10.805,92	1,1
Krapinsko-zagorska županija	6	2.651,88	0,3
Ličko-senjska županija	6	5.544,00	0,6
Osječko-baranjska županija	92	104.314,44	10,8
Požeško-slavonska županija	56	67.125,31	7,0
Primorsko-goranska županija	10	27.798,54	2,9
Sisačko-moslavačka županija	30	36.134,84	3,7
Splitsko-dalmatinska županija	15	21.626,22	2,2
Šibensko-kninska županija	30	41.758,56	4,3
Varaždinska županija	53	24.772,93	2,6
Virovitičko-podravska županija	47	158.779,47	16,4
Vukovarsko-srijemska županija	9	4.698,54	0,5
Zadarska županija	21	174.151,21	18,0
Zagrebačka županija	14	11.633,16	1,2
UKUPNO	576	965.667,59	100

Izvor: APPRRR, Obrada Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 29.

Isplaćena potpora organizatorima manifestacija po županijama u Republici Hrvatskoj, razdoblje od 2012. do 2016. godine

	2012.		2013.		2014.		2015.		2016.		2012.-2016.	
	Broj korisnika	Iznos, HRK										
Bjelovarsko-bilogorska	11	136.100,00	15	209.100,00	9	112.078,19	10	124.800,00	6	53.056,55	51	635.134,74
Brodsko-posavska	8	127.100,00	10	134.100,00	10	97.228,30	8	148.000,00	2	63.900,00	38	570.328,30
Dubrovačko-neretvanska	4	56.500,00	5	80.800,00	6	115.844,98	4	115.200,00	1	9.900,00	20	378.244,98
Grad Zagreb	26	621.250,00	30	641.600,00	24	337.382,78	29	718.300,00	13	298.758,75	122	2.617.291,53
Istarska	6	125.900,00	10	173.100,00	6	60.799,89	8	80.800,00	2	50.000,00	32	490.599,89
Karlovačka	1	5.000,00	3	15.000,00	5	19.875,07	3	10.000,00	3	37.000,00	15	86.875,07
Koprivničko-križevačka	4	62.800,00	5	27.800,00	2	7.500,00	4	57.800,00	2	6.575,00	17	162.475,00
Krapinsko-zagorska	6	74.500,00	13	169.800,00	6	54.350,99	11	89.500,00	5	84.140,18	41	472.291,17
Ličko-senjska	2	52.200,00	4	27.600,00	3	19.591,69	4	62.600,00	2	34.618,25	15	196.609,94
Međimurska	3	80.400,00	8	99.850,00	5	28.004,87	2	10.000,00	0	0,00	18	218.254,87
Osječko-baranjska	32	504.900,00	29	499.450,00	30	304.349,34	31	566.450,00	17	244.178,21	139	2.119.327,55
Požeško-slavonska	6	114.700,00	8	138.150,00	7	46.527,72	9	132.000,00	2	42.100,00	32	473.477,72
Primorsko-goranska	5	46.650,00	9	57.650,00	5	14.266,76	6	62.950,00	3	15.400,00	28	196.916,76
Sisačko-moslavačka	9	115.700,00	13	131.900,00	9	58.497,59	10	157.200,00	3	68.881,25	44	532.178,84
Splitsko-dalmatinska	11	274.700,00	23	568.300,00	14	283.293,50	12	417.700,00	4	46.844,75	64	1.590.838,25
Šibensko-kninska	4	79.400,00	4	74.600,00	4	56.583,38	4	95.000,00	2	48.000,00	18	353.583,38
Varaždinska	8	114.900,00	12	170.000,00	5	75.836,66	5	142.800,00	3	18.500,00	33	522.036,66
Virovitičko-podravska	4	101.800,00	8	116.500,00	6	79.152,54	9	96.200,00	1	5.000,00	28	398.652,54
Vukovarsko-srijemska	6	158.750,00	11	177.500,00	11	96.656,07	12	162.400,00	6	64.349,45	46	659.655,52
Zadarska	1	5.000,00	8	78.900,00	7	53.907,34	5	92.500,00	1	15.000,00	22	245.307,34
Zagrebačka	17	297.500,00	14	239.700,00	13	114.012,19	10	179.500,00	3	49.300,00	57	880.012,19
UKUPNO	174	3.155.750,00	242	3.831.400,00	187	2.035.739,85	196	3.521.700,00	81	1.255.502,39	880	13.800.092,24

Izvor: APPRRR, Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 30.

Isplaćena potpora osiguranju od mogućih šteta u poljoprivredi po županijama u Republici Hrvatskoj, razdoblje od 2012. do 2016. godine

Županija	2012.		2013.		2014.		2015.		2016.		2012.-2016.	
	Broj korisnika	Iznos, HRK	Broj korisnika	Iznos, HRK	Broj korisnika	Iznos, HRK	Broj korisnika	Iznos, HRK	Broj korisnika	Iznos, HRK	Broj korisnika	Iznos, HRK
Bjelovarsko-bilogorska	898	853.988,74	846	722.509,41	613	932.114,38	456,00	868.286,34	403	876.478,16	3.216	4.253.377,03
Brodsko-posavska	139	832.208,02	141	676.029,01	192	947.438,76	201,00	1.094.424,76	196	1.056.227,89	869	4.606.328,44
Dubrovačko-neretvanska	121	257.593,15	130	213.749,44	160	230.517,16	234,00	401.037,81	189	265.803,44	834	1.368.701,00
Grad Zagreb	82	595.159,38	73	512.615,46	101	846.538,63	72,00	960.659,10	75	693.728,88	403	3.608.701,45
Istarska	68	1.072.802,16	79	953.594,24	94	793.388,32	78,00	815.138,64	92	798.595,38	411	4.433.518,74
Karlovačka	42	161.255,50	43	195.569,52	42	235.166,01	40,00	279.076,88	43	206.237,10	210	1.077.305,01
Koprivničko-križevačka	241	1.352.928,73	204	1.356.978,80	211	1.387.493,71	195,00	1.492.375,90	181	1.320.855,30	1.032	6.910.632,44
Krapinsko-zagorska	77	393.725,21	74	514.902,22	64	625.656,14	66,00	368.203,24	51	97.760,22	332	2.000.247,03
Ličko-senjska	140	76.216,11	46	32.712,76	38	31.555,34	17,00	31.561,53	25	20.274,90	266	192.320,64
Međimurska	85	1.005.901,44	106	291.083,03	102	750.313,86	95,00	743.284,00	86	576.102,76	474	3.366.685,09
Osječko-baranjska	698	7.088.852,32	905	7.112.978,67	800	6.918.344,20	731,00	6.477.037,24	650	6.171.617,63	3.784	33.768.830,06
Požeško-slavonska	532	1.637.869,82	518	1.646.055,46	490	1.833.463,00	508,00	1.778.088,80	444	1.287.505,19	2.492	8.182.982,27
Primorsko-goranska	7	327.314,04	5	138.790,37	6	92.960,82	4,00	58.613,73	3	53.494,98	25	671.173,94
Sisačko-moslavačka	236	854.127,61	241	961.667,19	263	1.261.344,88	221,00	1.247.226,36	191	581.812,29	1.152	4.906.178,33
Splitsko-dalmatinska	41	166.640,46	22	139.879,50	36	244.500,63	36,00	146.547,06	43	158.228,01	178	855.795,66
Šibensko-kninska	5	12.651,55	9	24.651,34	2	20.905,90	5,00	25.146,83	5	28.980,73	26	112.336,35
Varaždinska	326	887.908,00	262	438.013,26	266	1.230.863,41	277,00	1.279.098,39	303	1.066.859,28	1.434	4.902.742,34
Virovitičko-podravska	869	3.836.152,89	972	4.315.256,58	788	4.053.257,27	754,00	3.827.170,38	664	2.902.175,12	4.047	18.934.012,44
Vukovarsko-srijemska	555	4.064.929,60	501	4.066.947,89	928	4.547.993,57	734,00	3.822.337,24	696	3.245.429,83	3.414	19.747.638,13
Zadarska	26	539.725,85	30	538.282,13	40	722.345,65	34,00	383.273,80	28	384.878,29	158	2.568.505,72
Zagrebačka	553	1.543.855,86	509	1.305.659,23	538	1.353.584,74	459,00	1.267.016,95	417	1.121.323,95	2.476	6.591.440,73
UKUPNO	5.741	27.561.806,44	5.716	26.157.925,51	5.774	29.059.746,38	5.217,00	27.365.604,98	4.785	22.914.369,33	27.233	133.059.452,64

Izvor: APPRRR, Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 31.

Isplaćena potpora za ekološku proizvodnju u poljoprivredi po županijama u Republici Hrvatskoj, 2016. godine

Županija	Iznos	Broj korisnika
Grad Zagreb	-52.163	1
Osječko-baranjska	7.808	2
Zadarska	-675	1
UKUPNO	-45.030,49	4

Izvor: APPRRR, Obrada Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 32.

Isplaćena potpora za otežane uvjete gospodarenja u poljoprivredi (TUG) po županijama u Republici Hrvatskoj, 2016. godine

Županija	Iznos	Broj korisnika
Dubrovačko-neretvanska	4.039,82	6
Karlovačka	8,77	1
Krapinsko-zagorska	835,21	2
Osječko-baranjska	1.104,21	5
Požeško-slavonska	352,13	1
Primorsko-goranska	1.500,43	6
Sisačko-moslavačka	134,24	2
Splitsko-dalmatinska	12.310,79	16
Šibensko-kninska	1.471,47	1
Virovitičko-podravska	795,40	10
Vukovarsko-srijemska	2.380,50	1
Zadarska	7.387,18	4
UKUPNO TEŽI UVJETI GOSPODARENJA	32.320,15	55

Izvor: APPRRR, Obrada Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 33.

Isplaćena potpora za integriranu poljoprivrednu proizvodnju po županijama i Gradu Zagrebu u Republici Hrvatskoj, 2016. godine

Županija	Iznos	Broj korisnika
Osječko-baranjska	15.422.309,74	120
Vukovarsko-srijemska	3.837.940,62	18
Virovitičko-podavska	3.029.737,49	74
Požeško-slavonska	2.516.676,69	59
Brodsko-posavska	986.495,65	33
Sisačko-moslavačka	718.825,76	19
Međimurska	592.653,01	43
Koprivničko-križevačka	180.753,55	23
Istarska	179.706,23	8
Zagrebačka	127.844,08	15
Bjelovarsko-bilogorska	107.568,83	17
Zadarska	88.262,77	12
Grad Zagreb	84.740,85	27
Primorsko-goranska	23.248,16	2
Varaždinska	12.386,05	1
Karlovačka	3.742,70	5
Krapinsko-zagorska	2.613,32	5
Ličko-senjaska	680,49	1
UKUPNO	27.916.185,99	482

Izvor: APPRRR, Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

B.3. Posebna potpora poljoprivredi

Tablica 34.

Izračun proračunskih subvencija (umanjenja poreznih prihoda) za potrošnju plavog dizela u poljoprivredi u razdoblju 2011.-2016. godine

sektor	2011.		2012.		2013.		2014.		2015.		2016.	
	isporučene količine (l)	porezno oslobodenje										
poljoprivreda	132.550.804	334.226.852	124.098.759	318.003.069	124.065.461	384.789.026	127.942.415	446.732.181	142.523.835	533.281.434	139.502.484	533.597.001

Izvor: FINA - podaci o stvarno utrošenim količinama goriva u poljoprivredi; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

B.4. Mjere zemljишne poljoprivredne politike

Tablica 35.

Izvještaj o uplati i rasporedu zajedničkih prihoda proračuna, određenih ustanova i trgovačkih društava u vlasništvu Republike Hrvatske te prihoda za druge javne potrebe, za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinac 2016. godine

Šifra vrste	Zajednički prihodi							
	Bruto naplata	Raspoređeno	Državi	Županiji	Općini/Gradu	Mjestu	Ostalim korisnicima	Neraspoređeno
Zajednički prihod državnoga, gradskih i općinskih proračuna								
2902 Nak. za prom. namj. polj. zemlj. u grad.	10.281.618,94	10.281.151,77	7.196.839	0	3.084.312,68	0	0	467,17
Ukupno:	10.281.618,94	10.281.151,77	7.196.839	0	3.084.312,68	0	0	467,17

Izvor: FINA, Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

C. POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA

Tablica 36.

Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta, razdoblje od 2011. do 2016. godine

	ha	2011.	2012.	2013. *	2014. *	2015. *	2016. *
Korištena poljoprivredna površina		1.326.083	1.330.973	1.568.881	1.508.885	1.537.629	1.546.019
Oranice i vrtovi		892.221	903.508	874.863	811.067	841.939	872.406
Žitarice		575.938	611.212	589.290	513.537	490.811	529.388
Mahunarke za suho zrno		2.534	2.759	2.427	2.626	2.254	3.273
Korjenasti i gomoljasti usjevi		35.299	35.062	31.011	33.030	24.802	26.563
Industrijsko bilje		127.343	112.048	120.532	129.757	167.140	178.974
Svježe povrće i jagode		9.290	7.654	8.426	8.765	8.837	10.180
Zelena hrana s oranica i vrtova		129.479	122.774	117.106	116.668	113.674	107.444
Ostali usjevi na oranicama i vrtovima		158	221	289	:	:	:
Ugari		11.200	11.152	5.443	5.900	33.725	15.924
Cvijeće i ukrasno bilje		409	300	300	300	300	300
Sjemenski usjevi i presadnice		729	547	328	484	396	360
Povrtnjaci		4.233	2.933	2.250	2.150	2.150	1.885
Trajni travnjaci		346.403	345.561	618.070	618.070	618.070	600.000
Voćnjaci, vinogradi i maslinici		82.245	78.183	73.082	76.970	74.799	71.060
Voćnjaci		32.560	30.846	28.392	31.724	30.112	29.476
Vinogradi		32.485	29.237	26.100	26.164	25.587	23.400
Maslinici		17.200	18.100	18.590	19.082	19.100	18.184
Rasadnici		389	248	212	221	310	342
Košaračka vrba		592	540	404	407	361	326

Tablica 37.

Struktura gospodarstava i poljoprivrednog zemljišta u posjedu na dan 31.prosinca 2016.

Županija	Bez zemlje		do 1		1 do 3		3 do 10		10 do 20		od 20 do 50		od 50 do 100		više od 100		Ukupno	
	Broj PG	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG s posjedom	Broj PG sa bez posjeda	Površina (ha)
Bjelovarsko-bilogorska	968	1.385	601	2.808	5.554	4.726	26.049	1.152	15.950	606	18.219	156	10.411	77	13.953	10.910	11.878	90.737
Brodsko-posavska	437	1.258	487	2.245	4.359	2.476	12.566	391	5.419	317	10.290	161	11.425	104	19.949	6.952	7.389	64.495
Dubrovačko-neretvanska	729	4.176	1.737	2.998	4.897	347	1.543	25	349	18	544	3	251	2	373	7.569	8.298	9.695
Grad Zagreb	1.601	1.627	636	1.452	2.673	1.036	5.225	153	2.067	66	2.198	19	1.409	21	6.894	4.374	5.975	21.103
Istarska	1.317	1.544	742	1.881	3.436	1.348	7.102	238	3.259	117	3.586	28	1.857	16	3.851	5.172	6.489	23.833
Karlovačka	960	811	368	1.738	3.390	1.885	9.871	355	4.832	134	3.943	36	2.244	8	1.746	4.967	5.927	26.395
Koprivničko-križevacka	982	1.359	545	2.460	4.970	4.431	24.227	917	12.397	437	13.268	114	7.791	43	9.386	9.761	10.743	72.585
Krapinsko-zagorska	481	1.344	660	4.974	9.147	1.472	6.407	93	1.226	43	1.166	7	524	3	376	7.936	8.417	19.506
Ličko-senjska	381	388	194	1.310	2.655	1.962	10.389	349	4.711	153	4.542	45	2.977	46	12.453	4.253	4.634	37.919
Medimurska	725	957	412	1.829	3.438	1.358	6.962	254	3.607	183	5.886	68	4.684	24	5.280	4.673	5.398	30.269
Osjecko-baranjska	1.589	3.147	986	2.507	4.644	3.041	16.987	938	12.919	817	26.330	492	33.891	356	115.790	11.298	12.887	211.548
Požeško-slavonska	222	922	398	1.626	3.034	1.736	9.170	337	4.679	242	7.580	71	5.057	39	13.331	4.973	5.195	43.248
Primorsko-goranska	973	1.492	537	693	1.205	326	1.680	98	1.356	81	2.448	27	1.832	10	3.606	2.727	3.700	12.664
Sisačko-moslavačka	1.293	1.275	591	2.471	4.835	3.074	16.370	563	7.812	310	9.625	136	9.703	73	15.023	7.902	9.195	63.959
Splitsko-dalmatinska	2.770	6.457	2.591	3.239	5.351	713	3.273	74	1.057	45	1.355	14	978	26	9.383	10.568	13.338	23.988
Šibensko-kninska	871	1.973	863	1.966	3.123	514	2.557	98	1.351	63	1.931	26	1.866	26	7.814	4.666	5.537	19.505
Varaždinska	739	1.564	702	3.724	7.034	2.122	10.284	231	3.256	153	4.637	25	1.638	13	2.768	7.832	8.571	30.319
Viroviticko-podravska	706	1.143	448	1.646	3.117	2.009	10.888	576	8.049	547	17.413	223	15.331	112	28.420	6.256	6.962	83.667
Vukovarsko-srijemska	763	1.091	418	1.282	2.420	2.140	12.451	869	12.106	792	25.563	407	27.687	189	48.990	6.770	7.533	129.634
Zadarska	756	2.530	1.130	2.607	4.460	1.181	5.952	234	3.270	122	3.786	31	2.172	35	10.111	6.740	7.496	30.881
Zagrebacka	1.802	2.460	1.096	4.799	9.293	4.848	24.910	647	8.619	254	7.695	93	6.399	42	8.776	13.143	14.945	66.788
UKUPNO RH	21.065	38.903	16.141	50.255	93.036	42.745	224.863	8.592	118.291	5.500	172.004	2.182	150.127	1.265	338.274	149.442	170.507	1.112.735

Izvor: APPRRR, Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 38.

Ukupan broj poljoprivrednih gospodarstava (s posjedom) u Upisniku prema organizacijskom obliku na dan 31. prosinca 2016. godine

Organizacijski oblik	Broj PG-a		Udio u ukupnom broju PG-a, %	
	na dan 31.12.2015.	na dan 31.12.2016.	na dan 31.12.2015.	na dan 31.12.2016.
OPG	143.531	144.860	97,0	96,9
Obrt	2.092	2.030	1,4	1,4
Zadruga	302	310	0,2	0,2
Trgovačko društvo	1.916	2.070	1,3	1,4
Ostali	162	172	0,1	0,1
UKUPNO	148.003	149.442	100,0	100,0

Izvor: APPRRR, Obrada: Ministarstvo poljoprivredu

Tablica 39.

Zemljište u posjedu prema vrsti posjeda i prema katastarskoj kulturi po županiji katastra i ukupno za Republiku Hrvatsku na dan 31. prosinca 2016. godine

katastarska kultura	površina, ha									
	koncesija	korištenje bez naknade	ostalo	plodouživanje	potvrda JLS	ugovor o privremenom zakupu državnog zemljišta	vlasništvo	zakup	zakup državnog zemljišta	Ukupno
Oranica	55.573	6.731	1.706	3.038	168	46.690	374.898	198.364	78.683	765.851
Livade	838	1.217	416	915	15	3.438	74.817	18.263	4.171	104.091
Pašnjaci	1.422	1.204	5.902	1.736	33	10.035	39.157	9.129	25.347	93.965
Šuma	814	307	949	387	1	211	28.305	2.432	3.183	36.588
Vinograd	1.404	390	127	143	1	833	13.944	2.210	1.992	21.044
Voćnjak	873	223	69	107	0	414	14.990	3.209	832	20.717
Ostalo zemljište	11	67	35	56	0	357	6.018	948	350	7.843
Maslinik	0	65	47	75	0	43	1.901	122	276	2.529
Trstik	166	1	18	0	0	79	462	181	199	1.107
Neplodno	7	5	53	17	0	7	373	201	144	805
Vrt	0	4	0	3	0	24	121	10	23	185
Ukupno (ha)	61.108	10.214	9.321	6.478	218	62.131	554.986	235.070	115.201	1.054.726

Izvor: APPRRR, ARKOD na dan 31.12.2016.

Tablica 40.

Broj goveda

		2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	
Goveda, ukupno		446.555	451.517	442.432	440.637	454.272	462.360	
Mlada goveda do 1 godine, ukupno		145.909	142.615	144.762	131.702	147.990	154.981	
	Telad za klanje	21.685	24.453	19.267	13.126	19.964	20.147	
Mlada goveda do 1 godine	Ostala ženska	45.469	43.607	51.689	52.998	47.067	53.623	
	Ostala muška	78.755	74.555	73.806	65.578	80.959	81.211	
Goveda od 1 do 2 godine, ukupno		90.218	101.932	92.178	87.252	88.167	88.765	
	Junice ostale	37.385	41.190	37.771	36.750	38.101	38.847	
Goveda od 1 do 2 godine	Junice za klanje	6.079	7.395	7.450	8.917	7.296	6.855	
	Muška goveda	46.754	53.347	46.957	41.585	42.770	43.063	
Goveda starija od 2 godine, ukupno		210.428	206.970	205.492	221.683	218.115	218.614	
	Junice	Junice ostale	11.174	9.791	12.197	23.246	27.215	28.123
Goveda starija od 2 godine	Junice za klanje	1.249	642	2.004	1.177	1.645	1.795	
	Krave	Krave muzne	184.745	180.555	168.025	159.394	151.502	146.510
	Ostale krave	11.166	14.172	13.460	20.886	18.999	20.320	
	Ostalo (bikovi, volovi)	2.094	1.810	9.806	16.980	18.754	21.866	

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 41.

Obrt goveda

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Broj grla početkom godine	444.313	446.555	451.517	442.432	440.637	454.272
Oteljeno tijekom godine	163.594	159.040	147.179	131.423	121.002	132.632
Uvoz	151.900	120.056	96.969	94.087	114.100	115.324
Izvoz	28.562	33.055	29.311	16.981	15.100	25.914
Zaklano	262.789	220.411	206.919	194.632	183.038	190.423
Uginulo	21.901	20.668	17.003	15.692	23.329	23.531
Broj grla na kraju godine	446.555	451.517	442.432	440.637	454.272	462.360

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 42.

Broj svinja

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	
Svinje, ukupno	1.233.406	1.182.347	1.110.650	1.156.220	1.166.888	1.163.027	
Odojci do 20 kg	387.076	329.243	341.490	326.953	324.608	309.083	
Svinje od 20 do 50 kg	267.426	298.957	176.047	267.896	201.028	248.254	
Svinje za tov, ukupno	449.529	428.181	465.470	442.094	519.126	483.359	
	50 do 80 kg	168.798	220.011	195.765	151.518	206.232	157.083
Svinje za tov	80 do 110 kg	160.473	94.342	130.661	155.359	126.313	148.681
	preko 110 kg	120.258	113.828	139.044	135.217	186.581	177.595
Svinje za rasplod, ukupno	129.375	125.966	127.643	119.277	122.126	122.331	
	Nazimice	9.807	12.998	11.938	10.012	11.649	10.523
Svinje za rasplod	Suprasne nazimice	7.414	9.028	5.859	6.760	10.081	8.581
	Krmače	77.045	74.915	76.714	70.387	68.457	69.798
	Suprasne krmače	32.275	25.195	30.343	29.215	28.251	30.262
	Nerasti	2.834	3.830	2.789	2.903	3.688	3.167

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 43.

Obrt svinja

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Broj grla početkom godine	1.230.575	1.233.406	1.182.347	1.110.650	1.156.220	1.166.888
Opršeno tijekom godine	1.418.142	1.340.181	1.267.677	1.321.533	1.237.707	1.398.148
Uvoz	610.886	557.680	370.478	433.499	508.000	437.958
Izvoz	49.029	74.105	72.804	197.009	148.100	154.489
Zaklano	1.775.277	1.684.035	1.476.971	1.362.811	1.400.113	1.458.334
Uginulo	201.891	190.780	160.077	149.642	186.826	227.144
Broj grla na kraju godine	1.233.406	1.182.347	1.110.650	1.156.220	1.166.888	1.163.027

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 44.

Broj ovaca

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Ovce, ukupno	638.608	679.313	619.852	604.866	607.711	618.896
Janjad i mlađe ovce do 1 godine	95.454	85.896	74.912	62.650	68.738	68.634
Janjene i prvi put pripuštene ovce, ukupno	498.713	550.261	501.399	498.039	487.902	495.671
Janjene i prvi put pripuštene ovce	Muzne	151.851	179.266	160.460	142.792	141.364
	Ostale	346.862	370.995	340.939	355.247	346.538
Ostale ovce (ovnovi, jalove ovce)	44.441	43.156	43.541	44.177	51.071	54.591

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 45.

Obrt ovaca

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Broj grla početkom godine	629.437	638.608	679.313	619.852	604.866	607.711
Ojanjeno tijekom godine	455.932	525.533	456.796	470.948	403.292	436.953
Uvoz	18.155	6.974	12.567	4.933	27.000	53.623
Izvoz	348	1.428	2.667	565	2.000	5.188
Zaklano	422.083	441.537	489.378	457.820	374.073	426.989
Uginulo	42.485	48.837	36.779	32.482	51.374	47.214
Broj grla na kraju godine	638.608	679.313	619.852	604.866	607.711	618.896

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 46.

Broj koza

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Koze, jarad i jaci, ukupno	70.030	71.978	68.948	60.697	62.057	75.530
Jarad i mlađe koze do 1 godine	9.389	9.746	10.284	10.012	12.436	15.446
Koze, ukupno	54.530	55.939	54.104	47.672	43.538	53.756
Koze	već jarene	45.561	48.827	45.085	41.435	33.645
	pripuštene prvi put	8.969	7.112	9.019	6.237	9.893
Ostale koze (jaci, jalove koze)	6.111	6.293	4.560	3.013	6.083	6.328

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 47.

Obrt koza

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Broj grla početkom godine	75.215	70.030	71.978	68.948	60.697	62.057
Ojareno tijekom godine	70.630	70.432	64.925	51.979	48.924	63.665
Uvoz	z					
Izvoz		z	z	z	z	z
Zaklano	71.872	61.435	63.256	56.184	41.333	42.856
Uginulo	4.160	6.817	4.607	3.788	6.181	7.336
Broj grla na kraju godine	70.030	71.978	68.948	60.697	62.057	75.530
z zaštićeni podataka						

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 48.

Broj peradi

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
<i>Perad, ukupno</i>	<i>9.523.432</i>	<i>10.160.379</i>	<i>9.306.690</i>	<i>10.317.108</i>	<i>10.189.784</i>	<i>9.856.347</i>
Tovljeni pilići (brojleri)	4.420.993	4.980.156	4.524.637	5.556.971	5.974.693	5.362.104
Kokoši	4.221.971	4.415.025	4.125.215	4.201.214	3.583.967	3.857.519
Pure	608.666	470.701	444.116	369.446	495.034	511.844
Guske	39.176	45.994	26.213	49.011	21.675	21.009
Patke	172.387	210.080	120.215	96.024	74.476	91.514
Ostala perad	60.239	38.423	66.294	44.442	39.939	12.357

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 49.

Obrt peradi

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Broj kljunova početkom godine	9.469.441	9.523.432	10.160.379	9.306.689	10.317.108	10.189.784
Izvaljeno tijekom godine	47.236.723	48.104.581	45.342.470	45.487.132	45.949.085	49.998.375
Uvoz	1.495.063	2.670.895	2.423.669	6.376.968	7.588.700	7.535.148
Izvoz	3.026.671	5.708.683	6.005.442	7.697.538	8.183.500	8.205.632
Zaklano	43.738.045	42.631.140	41.188.604	41.171.069	43.971.228	48.436.825
Uginulo	1.913.079	1.798.707	1.425.783	1.985.074	1.510.381	1.224.503
Broj kljunova na kraju godine	9.523.432	10.160.379	9.306.689	10.317.108	10.189.784	9.856.347

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 50.

Broj stoke u Republici Hrvatskoj i državama članicama Europske unije, 2016. godina

	.000 grla	Goveda	Svinje	Ovce	Koze
Hrvatska		462	1.163	619	75
Udio Hrvatske u EU 28, %	0,52	0,79	0,72	0,61	
Europska unija (28 zemalja) *	89.078	147.205	85.703	12.325	
Europska unija (15 zemalja) *	75.480	122.733	72.039	10.383	
Francuska	19.004	12.793	7.157	1.204	
Njemačka	12.467	27.376	1.574	139	
Ujedinjena Kraljevina	9.806	4.538	23.819	104	
Irska	6.613	1.528	3.438	:	
Italija	6.315	8.478	7.285	1.026	
Španjolska	6.257	29.232	15.963	3.088	
Nizozemska	4.294	11.881	1.040	504	
Belgija	2.501	6.177	:	:	
Austrija	1.954	2.793	378	83	
Portugal	1.635	2.151	2.068	347	
Danska	1.554	12.281	:	:	
Švedska	1.436	1.471	578	:	
Finska	887	1.197	:	:	
Grčka	554	743	8.739	3.888	
Luksemburg	202	95	:	:	
Europska unija (12 zemalja) *	13.135	23.308	13.044	1.867	
Poljska	5.970	11.107	:	:	
Rumunjska	2.050	4.708	9.876	1.483	
Češka	1.340	1.479	:	:	
Mađarska	838	2.887	1.158	78	
Litva	695	664	164	13	
Bugarska	570	616	1.360	238	
Slovenija	489	266	:	:	
Slovačka	446	586	369	36	
Letonija	412	336	107	13	
Estonija	248	266	:	:	
Cipar	63	353	:	:	
Malta	14	41	12	5	

Tablica 51.

Prirast stoke

.000 t	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Ukupan prirast	389	357	321	314	318	339
Goveda	98	86	78	72	69	74
Svinje	172	150	138	131	131	137
Ovce	11	14	9	11	11	9
Koze	2	2	1	1	1	2
Perad	105	105	94	99	107	117

Tablica 52.

Proizvodnja mesa

		2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Goveda	Ukupno klanje, (t)	60.262	47.066	47.443	44.336	42.036	44.709
	Domaća proizvodnja mesa (GIP),(t)	51.765	44.532	45.742	38.234	34.941	40.482
Svinje	Ukupno klanje, (t)	146.455	126.850	106.460	95.657	94.012	98.018
	Domaća proizvodnja mesa (GIP),(t)	138.117	122.107	105.080	102.872	97.042	104.937
Ovce i koze	Ukupno klanje, (t)	6.001	6.285	6.482	6.072	5.565	5.523
	Domaća proizvodnja mesa (GIP),(t)	5.787	6.236	6.417	6.029	5.304	5.084
Perad	Ukupno klanje, (t)	75.603	73.460	67.045	59.214	74.927	82.536
	Domaća proizvodnja mesa (GIP),(t)	76.442	74.448	67.685	61.065	76.024	83.682

Izvor: DZS; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 53.

Proizvodnja mlijeka

mio. l	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Mlijeko, ukupno	802	804	718	708	690	669
Kravljе mlijeko	780	786	696	691	674	651
Ovčje mlijeko	11	6	9	7	6	8
Kozje mlijeko	10	12	13	10	6	10

Izvor: DZS; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 54.

Proizvodnja mlijeka

.000 t	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Mlijeko, ukupno	826	828	739	729	711	689
Kravljе mlijeko	804	810	717	711	694	671
Ovčje mlijeko	12	6	9	7	6	8
Kozje mlijeko	10	13	13	10	6	10

Izvor: DZS; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 55.

Proizvodnja i otkup kravlje mlijeka u Republici Hrvatskoj

Godina	Broj muznih krava	Ukupna proizvodnja (.000 l)	Ukupna proizvodnja (.000 kg)	Prosječna proizvodnja po kravi (kg)	Otkupljene količine mlijeka	
					Ukupno otkupljeno (.000 kg)	Tržnost (%)
2005.	234.966	766.252	789.240	3.359	623.914	79,1
2006.	232.923	822.400	847.072	3.637	650.503	76,8
2007.	225.407	834.231	859.258	3.812	673.467	78,4
2008.	212.625	801.630	825.679	3.883	657.777	79,7
2009.	212.220	798.557	822.514	3.876	675.289	82,1
2010.	206.537	769.037	792.108	3.835	623.881	78,8
2011.	184.745	780.475	803.889	4.351	626.407	77,9
2012.	180.555	785.948	809.526	4.484	602.357	74,4
2013.	168.025	696.101	716.984	4.267	503.852	70,3
2014.	159.394	690.643	711.362	4.463	522.694	73,5
2015.	151.502	674.205	694.431	4.584	513.406	73,9
2016.	146.510	651.125	670.659	4.578	489.646	73,0

Izvor: HPA, DZS; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 56.

Broj isporučitelja mlijeka i udjela mlijeka EU kvalitete

Godina	Otkupljene količine mlijeka (kg)	Broj isporučitelja	Isporuka po isporučitelju, kg	Udio EU mlijeka (%)
2005.	623.916.763	44.560	14.002	49,3
2006.	650.505.941	38.145	17.054	57,5
2007.	673.470.471	31.959	21.073	62,9
2008.	657.778.061	27.449	27.508	72,1
2009.	675.289.053	20.527	32.897	79,9
2010.	623.881.162	17.655	35.338	83,2
2011.	626.407.108	15.287	40.977	92
2012.	602.356.733	13.081	46.050	93,4
2013.	503.851.844	11.018	45.732	95,1
2014.	522.694.451	10.003	52.256	96,1
2015.	513.406.175	8.746	58.703	95,9
2016.	489.645.699	7.329	66.813	96,0

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 57.

Proizvodnja vune i jaja

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Vuna, t	1.000	1.067	1.026	941	1.038	1.070
Jaja ** , .000 kom	691.791	584.957	605.553	572.003	564.305	662.742
** Kokošja jaja						

Izvor: DZS; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 58.

Klanje stoke i peradi u klaonicama, razdoblje od 2011. do 2016. godine

	GOVEDA		SVINJE		OVCE		PERAD	
	broj grla	težina, t	broj grla	težina, t	broj grla	težina, t	broj grla	težina, t
2011.	245.944	53.800	1.253.660	88.182	48.992	578	35.348.892	60.878
2012.	216.641	46.674	1.208.215	85.708	39.361	461	35.608.514	61.337
2013.	206.919	47.443	1.102.963	79.501	59.567	697	35.376.991	57.587
2014.	194.632	44.335	976.719	68.557	70.125	835	35.732.332	59.214
2015.	183.038	42.036	1.088.640	73.098	84.998	1.000	37.969.971	63.389
2016.	190.423	44.709	1.127.056	75.085	95.240	1.109	38.206.661	63.944

Izvor: DZS; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 59.

Površine, prirodi i proizvodnja žitarica, razdoblje od 2011. do 2016. godine

		2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Pšenica	Žetvena površina, ha	149.797	186.949	204.506	156.139	140.986	168.029
	Prirod po ha, t	5,2	5,3	4,9	4,2	5,4	5,7
	Proizvodnja, t	782.499	999.681	998.940	648.917	758.638	960.081
Kukuruz	Žetvena površina, ha	305.130	299.161	288.365	252.567	263.970	252.072
	Prirod po ha, t	5,7	4,3	6,5	8,1	6,5	8,5
	Proizvodnja, t	1.733.664	1.297.590	1.874.372	2.046.966	1.709.152	2.154.470
Ječam	Žetvena površina, ha	48.318	56.905	53.796	46.160	43.700	56.483
	Prirod po ha, t	4,0	4,1	3,7	3,8	4,4	4,7
	Proizvodnja, t	193.961	235.778	201.339	175.592	193.451	263.165
Raž	Žetvena površina, ha	871	846	1.019	1.373	1.093	1.285
	Prirod po ha, t	3,4	2,9	2,9	2,0	3,1	3,6
	Proizvodnja, t	2.949	2.426	2.955	2.800	3.356	4.646
Zob	Žetvena površina, ha	25.344	28.514	21.656	21.146	23.462	26.572
	Prirod po ha, t	3,0	3,3	2,8	2,7	3,1	3,0
	Proizvodnja, t	77.223	94.542	60.178	56.555	71.743	80.414
Pšenoraž	Žetvena površina, ha	9.951	13.039	14.087	16.855	13.972	19.764
	Prirod po ha, t	3,5	4,2	3,4	3,6	3,9	4,1
	Proizvodnja, t	35.149	54.356	47.855	61.316	54.595	81.393
Ostale žitarice	Žetvena površina, ha	760	732	694	1.133	2.467	4.278
	Prirod po ha, t	2,7	3,0	3,2	2,3	2,4	2,4
	Proizvodnja, t	2.052	2.172	2.238	2.656	5.860	10.264

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 60.

Površine, prirodi i proizvodnja suhih mahunarki i korjenastih usjeva, razdoblje od 2011. do 2016. godine

		2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Suhe mahunarke							
Grašak, suho zrno	Žetvena površina, ha	252	139	154	219	94	71
	Prirod po ha, t	2,8	2,9	1,2	2,6	2,1	3,5
	Proizvodnja, t	696	404	189	579	194	246
Stočni grašak	Žetvena površina, ha	614	798	721	678	600	1.543
	Prirod po ha, t	3,2	2,3	1,9	2,1	2,2	2,6
	Proizvodnja, t	1.939	1.863	1.378	1.413	1.346	3.985
Grah, suho zrno	Žetvena površina, ha	1.232	788	1.097	1.483	1.475	1.574
	Prirod po ha, t	0,9	0,6	1,3	0,9	0,8	0,9
	Proizvodnja, t	1.059	472	1.480	1.329	1.156	1.461
Korjenasti usjevi							
Krumpir, rani	Žetvena površina, ha	1.858	1.397	1.960	1.758	1.760	1.614
	Prirod po ha, t	16,2	13,1	10,3	13,7	14,4	14,4
	Proizvodnja, t	30.060	18.369	20.188	24.015	25.356	23.256
Krumpir, kasni i sjemenski	Žetvena površina, ha	9.023	8.835	8.274	8.552	8.287	8.252
	Prirod po ha, t	15,2	15,0	17,2	16,0	17,6	20,7
	Proizvodnja, t	137.464	132.909	142.313	136.832	145.823	170.706
Krumpir, ukupno	Žetvena površina, ha	10.881	10.232	10.234	10.310	10.047	9.866
	Prirod po ha, t	15,4	14,8	15,9	15,6	17,0	19,7
	Proizvodnja, t	167.524	151.278	162.501	160.847	171.179	193.962
Šćerna repa	Žetvena površina, ha	21.723	23.502	20.245	21.900	13.883	15.493
	Prirod po ha, t	53,8	39,1	51,9	63,6	54,5	75,5
	Proizvodnja, t	1.168.015	919.230	1.050.715	1.392.000	756.509	1.169.622
Stočna repa	Žetvena površina, ha	322	210	212	172	258	131
	Prirod po ha, t	19,0	18,0	11,9	20,2	21,3	14,6
	Proizvodnja, t	6.106	3.779	2.514	3.481	5.499	1.908
Stočni kelj	Žetvena površina, ha	43	10	:	:	:	:
	Prirod po ha, t	18,2	22,5	:	:	:	:
	Proizvodnja, t	783	225	:	:	:	:
Bundeve za krmu	Žetvena površina, ha	549	508	374	439	431	400
	Prirod po ha, t	14,3	5,6	14,5	10,9	7,0	8,5
	Proizvodnja, t	7.867	2.820	5.410	4.807	3.022	3.399

Tablica 61.

Površine, prirodi i proizvodnja industrijskog bilja, razdoblje od 2011. do 2016. godine

		2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Soja	Žetvena površina, ha	58.896	54.109	47.156	47.104	88.867	78.614
	Prirod po ha, t	2,5	1,8	2,4	2,8	2,2	3,1
	Proizvodnja, t	147.271	96.718	111.316	131.424	196.431	244.075
Suncokret	Žetvena površina, ha	30.041	33.534	40.805	34.869	34.494	40.254
	Prirod po ha, t	2,8	2,7	3,2	2,9	2,7	2,7
	Proizvodnja, t	84.960	90.019	130.576	99.489	94.075	110.566
Uljana repica	Žetvena površina, ha	17.563	9.893	17.972	23.122	21.977	36.778
	Prirod po ha, t	2,8	2,7	2,7	3,1	2,6	3,1
	Proizvodnja, t	49.483	26.406	47.827	71.228	56.783	112.990
Ostale uljarice	Žetvena površina, ha	3.492	2.263	3.198	3.360	4.767	5.210
	Prirod po ha, t	0,6	0,7	0,7	0,5	0,5	0,7
	Proizvodnja, t	2.256	1.509	2.090	1.685	2.481	3.825
Duhan	Žetvena površina, ha	5.905	5.958	5.172	5.196	4.752	4.413
	Prirod po ha, t	1,8	2,0	1,9	1,8	2,1	2,0
	Proizvodnja, t	10.643	11.787	9.834	9.164	10.132	8.977
Aromatsko, začinsko i ljekovito bilje	Žetvena površina, ha	3.157	3.201	3.218	4.122	5.259	6.620
	Prirod po ha, t	0,8	0,6	0,5	0,5	0,5	0,8
	Proizvodnja, t	2.617	1.923	1.583	1.976	2.800	5.181

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 62.

Površine, prirodi i proizvodnja krmnog bilja, razdoblje od 2011. do 2016. godine

		2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Silažni kukuruz, glavni usjev	Žetvena površina, ha	31.358	28.762	29.461	28.662	32.198	29.913
	Prirod po ha, t	29,7	25,9	35,1	35,3	35,7	42,1
	Proizvodnja, t	932.225	744.063	1.034.886	1.011.502	1.150.555	1.259.560
Silažni kukuruz, naknadni usjev	Žetvena površina, ha	1.683	183	218	132	403	1.064
	Prirod po ha, t	21,6	15,0	17,3	31,2	21,7	22,1
	Proizvodnja, t	36.324	2.744	3.780	4.112	8.752	23.508
Silažni kukuruz, ukupno	Žetvena površina, ha	33.041	28.945	29.679	28.794	32.601	30.977
	Prirod po ha, t	29,3	25,8	35,0	35,3	35,6	41,4
	Proizvodnja, t	968.549	746.807	1.038.666	1.015.614	1.159.307	1.283.068
Ostala jednogodišnja zelena krma	Žetvena površina, ha	4.347	5.673	9.901	8.121	7.439	9.661
	Prirod po ha, t	10,4	14,8	16,7	20,1	18,5	11,6
	Proizvodnja, t	45.393	84.151	165.294	163.364	137.537	111.886
Djetelina	Žetvena površina, ha	21.176	20.270	16.783	10.497	9.549	9.920
	Prirod po ha, t	5,0	4,1	4,9	6,8	8,7	6,8
	Proizvodnja, t	105.075	83.817	82.844	70.873	82.992	67.853
Lucerna	Žetvena površina, ha	25.126	24.803	25.694	22.116	18.386	23.559
	Prirod po ha, t	6,1	5,0	6,9	5,8	6,1	8,1
	Proizvodnja, t	153.240	124.055	177.857	128.702	112.876	191.540
Ostale mahunarke požnjevene u zelenom stanju	Žetvena površina, ha	1.408	863	1.021	21.134	16.419	11.051
	Prirod po ha, t	5,9	6,3	17,1	5,4	5,9	6,4
	Proizvodnja, t	8.339	5.427	17.425	113.581	97.326	70.971
Privremene trave i ispas	Žetvena površina, ha	37.929	38.698	27.433	21.230	20.080	18.660
	Prirod po ha, t	3,9	3,3	5,8	4,6	5,5	4,9
	Proizvodnja, t	147.683	128.545	159.111	98.360	109.537	91.810
Trajni travnjaci	Žetvena površina, ha	346.403	345.561	618.070	618.070	618.070	600.000
	Prirod po ha, t	2,3	1,9	1,4	1,4	1,2	1,3
	Proizvodnja, t	807.791	651.601	893.614	858.719	762.757	791.800
Livade	Žetvena površina, ha	163.733	162.891	121.048	121.048	121.048	117.168
	Prirod po ha, t	3,7	2,9	5,1	4,9	3,8	3,9
	Proizvodnja, t	612.840	466.208	612.807	589.752	459.983	454.740
Pašnjaci *	Žetvena površina, ha	182.670	182.670	497.022	497.022	497.022	482.832
	Prirod po ha, t	1,1	1,0	1,3	1,1	0,6	0,7
	Proizvodnja, t	194.951	185.393	280.807	268.967	302.774	337.060

Podaci za 2013., 2014. i 2015. godinu obuhvaćaju i zajedničko zemljište na kojem se više gospodarstava zajednički koristi državnim zemljишtem za ispašu stoke.

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 63.

Površine, prirodi i proizvodnja povrća, razdoblje od 2011. do 2016. godine

			2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Cvjetača i brokula	za tržište	Površina, ha	152	145	205	94	178	173
		Prirod po ha, t	12,6	13,2	8,5	21,7	9,9	13,8
		Proizvodnja, t	1.914	1.908	1.741	2.037	1.756	2.388
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	846	648	613	323	153	390
		Ukupna proizvodnja, t	2.760	2.556	2.354	2.360	1.909	2.778
Kupus bijeli *	za tržište	Površina, ha	1.664	1.066	1.402	719	1.304	1.235
		Prirod po ha, t	19,7	18,0	21,1	29,1	26,5	25,0
		Proizvodnja, t	32.777	19.261	30.286	20.998	34.711	33.654
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	6.094	3.832	4.256	2.401	1.702	4.068
		Ukupna proizvodnja, t	38.871	23.093	34.542	23.399	36.413	37.722
Salata	za tržište	Površina, ha	270	143	199	95	204	283
		Prirod po ha, t	18,1	22,4	20,0	18,7	21,8	16,2
		Proizvodnja, t	4.882	3.200	3.973	1.773	4.457	4.573
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	4.233	2.017	2.001	1.527	863	1.029
		Ukupna proizvodnja, t	9.115	5.217	5.974	3.300	5.320	5.602
Rajčica	za tržište	Površina, ha	595	448	583	319	423	370
		Prirod po ha, t	39,6	41,2	44,6	60,7	85,8	66,4
		Proizvodnja, t	23.585	18.438	26.026	19.374	36.273	24.571
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	12.213	6.980	7.761	3.444	3.393	6.136
		Ukupna proizvodnja, t	35.798	25.418	33.787	22.818	39.666	30.707
Krastavci i kornišoni	za tržište	Površina, ha	184	127	204	142	127	160
		Prirod po ha, t	34,9	31,7	43,9	46,3	51,8	51,2
		Proizvodnja, t	6.414	4.028	8.959	6.572	6.583	6.593
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	4.653	2.686	3.117	1.719	1.030	1.254
		Ukupna proizvodnja, t	11.067	6.714	12.076	8.291	7.613	7.847
Dinje i lubenice	za tržište	Površina, ha	727	685	818	791	722	849
		Prirod po ha, t	27,4	29,6	37,1	35,0	24,4	26,8
		Proizvodnja, t	19.902	20.226	30.327	27.710	17.640	22.714
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	1.179	526	628	223	134	172
		Ukupna proizvodnja, t	21.081	20.752	30.955	27.933	17.774	22.886
Paprika	za tržište	Površina, ha	1.200	997	771	621	1.111	1.351
		Prirod po ha, t	12,3	11,7	17,9	17,5	12,9	13,2
		Proizvodnja, t	14.760	11.621	13.783	10.894	14.357	17.785
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	5.262	2.932	3.594	2.309	1.491	1.472
		Ukupna proizvodnja, t	20.022	14.553	17.377	13.203	15.848	19.257
Mrkva	za tržište	Površina, ha	297	402	297	246	347	696
		Prirod po ha, t	25,2	33,7	15,6	29,3	31,3	24,7
		Proizvodnja, t	7.496	13.534	4.624	7.200	10.862	17.207
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	3.271	1.760	1.261	1.077	727	1.018
		Ukupna proizvodnja, t	10.767	15.294	5.885	8.277	11.589	18.225
Luk i češnjak	za tržište	Površina, ha	1.249	844	1.380	984	1.174	1.151
		Prirod po ha, t	17,9	27,2	17,5	28,9	26,3	22,9
		Proizvodnja, t	22.297	22.933	24.099	28.432	30.838	26.390
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	7.334	4.568	4.177	3.891	2.099	1.911
		Ukupna proizvodnja, t	29.631	27.501	28.276	32.323	32.937	28.301
Cikla	za tržište	Površina, ha	154	88	97	112	135	143
		Prirod po ha, t	16,1	20,8	22,6	21,9	23,7	20,7
		Proizvodnja, t	2.480	1.834	2.192	2.453	3.199	2.964
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	2.176	1.294	1.496	991	622	1.090
		Ukupna proizvodnja, t	4.656	3.128	3.688	3.444	3.821	4.054
Grašak	za tržište	Površina, ha	685	453	491	570	616	459
		Prirod po ha, t	5,4	5,2	5,0	6,1	5,8	6,2
		Proizvodnja, t	3.709	2.358	2.432	3.462	3.578	2.833
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	2.351	1.170	1.163	803	287	669
		Ukupna proizvodnja, t	6.060	3.528	3.595	4.265	3.865	3.502
Grah	za tržište	Površina, ha	401	289	333	185	367	616
		Prirod po ha, t	2,9	4,3	4,2	5,8	2,9	3,3
		Proizvodnja, t	1.160	1.236	1.386	1.082	1.056	2.037
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	3.609	1.615	2.030	1.586	719	894
		Ukupna proizvodnja, t	4.769	2.851	3.416	2.668	1.775	2.931
Poriluk	za tržište	Površina, ha	85	31	40	27	66	99
		Prirod po ha, t	14,1	18,6	18,8	18,2	12,9	11,6
		Proizvodnja, t	1.198	577	751	491	849	1.153
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	561	309	328	162	104	73
		Ukupna proizvodnja, t	1.759	886	1.079	653	953	1.226
Ostalo lisnato povrće	za tržište	Površina, ha	180	97	143	199	254	284
		Prirod po ha, t	12,6	15,1	8,6	9,6	16,4	14,0
		Proizvodnja, t	2.267	1.462	1.234	1.917	4.158	3.966
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	2.148	1.196	967	873	286	620
		Ukupna proizvodnja, t	4.415	2.658	2.201	2.790	4.444	4.586
Ostalo plodovito povrće	za tržište	Površina, ha	176	144	508	234	555	557
		Prirod po ha, t	15,5	23,7	18,2	19,4	10,3	15,5
		Proizvodnja, t	2.733	3.419	9.235	4.528	5.744	8.641
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	1.864	1.143	1.257	1.457	648	178
		Ukupna proizvodnja, t	4.597	4.562	10.492	5.985	6.392	8.819
Ostalo korjenasto povrće	za tržište	Površina, ha	92	135	47	43	58	127
		Prirod po ha, t	7,6	7,9	9,0	12,8	15,0	6,7
		Proizvodnja, t	699	1.060	421	551	871	1.460
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	546	415	484	296	87	147
		Ukupna proizvodnja, t	1.245	1.475	905	847	958	1.607
Ostale kupusnjače	za tržište	Površina, ha	142	121	321	131	180	257
		Prirod po ha, t	15,4	15,2	14,8	28,3	20,6	14,2
		Proizvodnja, t	2.186	1.845	4.747	3.705	3.702	3.661
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	1.816	1.110	1.026	968	477	225
		Ukupna proizvodnja, t	4.002	2.955	5.773	4.673	4.179	3.886
Ostalo povrće	za tržište	Površina, ha	879	611	266	521	724	808
		Prirod po ha, t	5,0	7,3	4,8	12,1	11,9	10,8
		Proizvodnja, t	4.433	4.468	1.281	6.311	8.620	8.733
		Proizvodnja s povrtnjaka, t	24.381	11.245	12.170	8.860	4.323	2.991
		Ukupna proizvodnja, t	28.814	15.713	13.451	15.171	12.943	11.724

* Podaci za kupus u razdoblju 2000.-2007., odnose se na kupus i kelj dok se od 2008. godine odnose na kupus bijeli

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 64.

Površine, prirodi i proizvodnja voća, razdoblje od 2011. do 2016. godine

		2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Jabuke	Površina, ha	6.553	5.980	5.377	5.944	5.756	5.890
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	15,2	6,3	22,6	16,3	16,7
		Proizvodnja, t	99.676	37.414	121.738	96.703	96.182
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	13.255	7.351	6.473	5.632	5.570
Ukupna proizvodnja, t		112.931	44.765	128.211	102.335	101.752	44.781
Kruške	Površina, ha	1.372	1.060	769	1.043	895	933
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	3,7	1,2	5,4	2,8	4,2
		Proizvodnja, t	5.083	1.230	4.124	2.909	3.782
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	3.846	2.224	2.169	1.394	1.532
Ukupna proizvodnja, t		8.929	3.454	6.293	4.303	5.314	3.962
Breskve i nektarine	Površina, ha	1.660	1.615	1.238	1.231	1.267	1.003
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	5,4	2,9	4,0	3,6	4,2
		Proizvodnja, t	8.940	4.618	4.998	4.403	5.261
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	2.884	1.512	946	820	712
Ukupna proizvodnja, t		11.824	6.130	5.944	5.223	5.973	4.801
Marelice	Površina, ha	320	258	289	302	337	278
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	2,1	0,9	2,2	1,2	1,0
		Proizvodnja, t	675	244	629	364	337
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	980	549	461	268	196
Ukupna proizvodnja, t		1.655	793	1.090	632	533	603
Višnje	Površina, ha	3.223	2.691	2.300	2.762	2.488	2.461
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	2,2	1,5	3,6	3,6	2,2
		Proizvodnja, t	6.961	4.127	8.300	9.893	5.372
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	3.778	1.844	1.418	1.023	629
Ukupna proizvodnja, t		10.739	5.971	9.718	10.916	6.001	7.827
Trešnje	Površina, ha	599	826	884	790	860	972
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	3,5	2,8	4,4	1,0	1,6
		Proizvodnja, t	2.120	2.342	3.927	795	1.405
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	4.121	2.512	2.119	757	502
Ukupna proizvodnja, t		6.241	4.854	6.046	1.552	1.907	1.482
Šljive	Površina, ha	5.522	5.542	4.403	4.848	5.117	4.830
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	4,5	1,8	6,7	1,2	1,8
		Proizvodnja, t	24.849	9.936	29.349	5.649	9.069
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	12.070	5.111	9.913	2.439	3.817
Ukupna proizvodnja, t		36.919	15.047	39.262	8.088	12.886	9.420
Orasi	Površina, ha	4.402	3.749	2.978	4.364	4.507	5.400
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	0,6	0,2	0,3	0,7	0,1
		Proizvodnja, t	2.641	861	902	2.848	635
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	3.156	1.278	1.672	1.167	1.368
Ukupna proizvodnja, t		5.797	2.139	2.574	4.015	2.003	279
Lješnjaci	Površina, ha	2.400	2.776	2.649	2.888	3.015	3.304
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	0,6	0,1	0,6	0,3	0,5
		Proizvodnja, t	1.548	344	1.561	908	1.462
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	312	106	121	82	43
Ukupna proizvodnja, t		1.860	450	1.682	990	1.505	1.259
Bademi	Površina, ha	200	255	220	282	315	460
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	0,7	0,6	0,3	0,2	0,4
		Proizvodnja, t	143	158	74	69	54
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t				174	218
Ukupna proizvodnja, t					243	272	
Smokve	Površina, ha	330	376	237	277	307	350
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	3,9	3,4	3,8	2,6	2,3
		Proizvodnja, t	1.287	1.266	908	725	699
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	750	239	695	262	576
Ukupna proizvodnja, t		2.037	1.505	1.603	987	1.275	1.165
Jagode	Površina, ha	158	221	289	307	291	367
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	12,4	5,8	13,5	10,3	8,1
		Proizvodnja, t	1.962	1.281	3.914	3.167	2.367
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	809	1.012	886	172	88
Ukupna proizvodnja, t		2.771	2.293	4.800	3.339	2.455	3.383
Naranče	Površina, ha	50	43	59	31	32	29
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	6,3	6,3	2,5	3,4	4,9
		Proizvodnja, t	315	269	145	106	158
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	18	15	10	10	97
Ukupna proizvodnja, t		333	284	155	116	255	467
Mandarine	Površina, ha	1.760	1.720	2.104	2.150	2.150	2.100
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	23,8	29,5	19,0	29,9	16,6
		Proizvodnja, t	41.870	50.786	40.024	64.378	35.722
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	505	294	293	622	214
Ukupna proizvodnja, t		42.375	51.080	40.317	65.000	35.936	52.402
Limuni	Površina, ha	40	29	11	20	30	63
	intenzivni nasad	Prirod po ha, t	5,0	6,7	21,8	9,1	6,1
		Proizvodnja, t	200	195	240	181	183
		Proizvodnja ekstenzivnih nasada, t	8	5	5	15	71
Ukupna proizvodnja, t		208	200	245	196	254	571

Izvor: Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 65.

Površine, prirodi i proizvodnja grožđa te proizvodnja vina, razdoblje od 2011. do 2016. godine

		2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Grožđe	Površina, tis.ha	32	29	26	26	26	23
	Prirod po ha, t	6,3	6,4	6,9	5,2	5,9	5,3
	Proizvodnja, t	204.373	187.550	181.096	134.941	154.227	123.651
	Broj rodnih trseva, mil.	133	124	118	116	:	:
	Prirod po trsu, kg	1,5	1,5	1,5	1,2	1,7	1,3
Vino	Proizvodnja, tis.hl ¹⁾	1.409	1.293	1.249	842	992	760

Tablica 66.

Površine, prirodi i proizvodnja maslina te proizvodnja maslinovog ulja, razdoblje od 2011. do 2016. godine

		2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Masline	Površina, ha	17.200	18.100	18.590	19.082	19.100	18.184
	Prirod po ha, t	1,8	2,8	1,8	0,5	1,5	1,7
	Proizvodnja, t	31.423	50.945	34.269	8.840	28.267	31.183
Maslinovo ulje	Proizvodnja, hl ¹⁾	50.000	55.000	50.000	10.640	35.352	34.538

Tablica 67.

Usporedba proizvodnje odabralih proizvoda u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji, 2016. godina

	.000 t	Žitarice, ukupno	Pšenica	Raž	Ječam	Kukuruz	Krumpir	Šećerna repa	Soja	Ulijana repica
Hrvatska	3.457,6	960,1	4,6	263,2	2,2	194,0	1.169,6	244,1	113,0	
Udio Hrvatske u EU 28, %	1,2	0,5	0,00	0,2	0,0	0,1	0,6	0,2	0,2	0,1
Europska unija (28 zemalja) *	300.255,8	197.678,9	102.969,1	146.586,5	130.286,8	135.663,2	187.078,7	99.720,4	110.302,1	
Europska unija (15 zemalja) *	198.635,4	98.556,0	4.801,6	48.160,5	32.121,8	37.306,4	87.746,2	1.313,4	12.026,2	
Francuska	54.391,4	29.479,0	96,9	10.139,0	12.191,8	1.864,5	33.794,9	29,1	4.302,4	
Njemačka	45.401,0	24.463,8	3.173,8	10.730,5	4.017,8	10.772,1	25.497,2	43,2	4.579,6	
Španjolska	24.227,2	7.943,0	448,2	9.289,8	3.981,8	2.244,3	3.149,8	3,0	231,6	
Ujedinjena Kraljevina	21.965,0	14.383,0	49,0	6.655,0	19,0	5.373,0	5.687,0	0,0	1.775,0	
Italija	18.073,7	8.037,9	13,2	944,9	6.839,5	1.397,2	2.183,9	1.081,4	34,9	
Danska	9.130,2	4.201,5	577,2	3.949,6	43,8	1.954,0	1.696,1	0,0	506,2	
Austrija	5.691,3	1.977,0	202,5	859,7	2.179,6	767,3	3.534,4	152,6	141,9	
Švedska	5.458,3	2.834,5	101,3	1.530,4	11,0	862,5	1.988,4	0,0	268,1	
Finska	3.520,4	810,5	86,5	1.555,4	0,0	587,6	433,6	0,0	92,9	
Grčka	3.473,8	1.148,6	23,6	357,6	1.552,3	552,2	265,1	4,1	3,3	
Belgija	2.333,5	1.445,8	1,9	345,6	480,5	3.402,8	4.021,1	0,0	39,5	
Irska	2.310,9	647,8	0,0	1.479,9	0,0	352,0	0,0	0,0	34,1	
Nizozemska	1.369,7	1.018,5	6,7	233,7	96,2	6.702,9	5.489,5	0,0	5,8	
Portugal	1.149,7	95,0	16,3	55,5	707,6	455,3	5,1	0,0	0,0	
Luksemburg	139,3	70,1	4,4	34,0	0,8	18,7	0,0	0,0	10,9	
Europska unija (12 zemalja) *	98.162,9	98.162,9	98.162,9	98.162,9	98.162,9	98.162,9	98.162,9	98.162,9	98.162,9	
Poljska	29.849,2	10.827,9	2.395,1	3.441,1	4.342,9	8.624,1	13.523,8	14,7	2.219,3	
Rumunjska	19.928,3	8.382,6	27,7	1.927,4	8.901,9	2.687,1	965,9	261,9	1.335,8	
Madarska	16.726,1	5.592,1	80,8	1.608,2	8.806,9	402,9	1.075,6	181,3	882,0	
Bugarska	8.938,7	5.798,1	15,2	713,0	2.218,8	128,1	0,0	18,3	506,8	
Česka	8.596,4	5.454,7	107,4	1.845,3	845,8	699,6	4.118,4	28,0	1.359,1	
Litva	5.069,7	3.798,4	76,0	543,1	84,7	333,5	933,5	3,0	392,5	
Slovačka	4.745,5	:	46,3	602,8	1.566,1	177,2	1.506,9	92,5	430,6	
Letonija	2.703,2	2.062,3	140,9	283,2	0,0	203,6	0,0	0,0	283,0	
Estonija	934,1	455,5	32,4	357,4	0,0	62,9	0,0	0,0	102,5	
Slovenija	643,9	163,2	4,0	91,7	352,0	84,9	0,0	7,4	8,6	
Cipar	27,9	18,9	0,0	8,8	0,0	84,2	0,0	0,0	0,0	
Malta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,0	0,0	0,0	0,0	

* izvedeni podatak

: podaci nisu dostupni

Izvor: Eurostat (19.7.2017.) i Državni zavod za statistiku; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 68.

Udio površina pod ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom u ukupno korištenom poljoprivrednom zemljištu

Godina	Korišteno poljoprivredno zemljište ha	Površine pod ekološkom proizvodnjom ha	udio površina pod ekološkom proizvodnjom u ukupno korištenim poljoprivrednim površinama, %
2011.	1.326.083	32.036	2,42
2012.	1.330.973	31.904	2,40
2013.*	1.568.881	40.648	2,59
2014.*	1.508.885	50.054	3,32
2015.*	1.537.629	75.883	4,94
2016.*	1.546.019	93.814	6,07

* U 2013., 2014. i 2015. godini u ukupnoj površini korištenog poljoprivrednog zemljišta obuhvaćeno je i zajedničko zemljište.
Zajedničko zemljište može biti pašnjak ili ostalo korišteno poljoprivredno zemljište na kojem se više gospodarstava zajednički koristi državnim zemljištem za ispašu stoke.

Izvor: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo poljoprivrede; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 69.

Broj uzgojene stoke na ekološki način, razdoblje od 2011. do 2016. godine

Vrsta stoke/Komada	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Goveda	7.646	5.640	6.540	7.308	7.002	14.442
Kopitari	920	507	874	291	265	1.753
Ovce	14.773	17.601	19.411	21.690	23.774	50.135
Koze	1.206	1.477	1.769	1.552	2.163	3.080
Svinje	448	1.361	1.122	961	1.114	1.083
Perad	2.107	1.947	2.036	2.540	2.093	3.388
Pčeles (br. košnica)	1.804	2.462	2.678	3.649	3.418	2.065
Kunići		23	47	5		5
Proizvodi akvakulture (t)		250	810	340	300	100

Izvor: Državni zavod za statistiku, Ministarstvo poljoprivrede; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 70.

Količina deklariranog sjemena po vrstama

Sezona	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Biljna vrsta	Deklarirane količine (t)						
Pšenica ozima	41.027	41.738	45.872	41.018	30.059	33.157	26.754
Ječam ozimi	4.101	4.888	6.515	6.734	5.518	6.404	7.447
Raž ozima	50	34	55	42	85	33	29
Tritikale	893	466	634	1.184	1.108	1.571	1.985
Ječam jari	1.165	1.423	1.225	1.162	1.141	1.572	1.462
Zob jara	919	743	582	540	514	723	788
Uljana repica	256	113	58	16	11	23	16
Kukuruz	8.484	9.628	8.252	7.224	4.263	4.029	4.777
Soja	5.273	5.432	4.226	5.246	6.634	6.612	9.440
Suncokret	212	278	380	1.135	48	55	36
Šećerna repa	31.279 s.j.	30.083 s.j.	30.685 s.j.	0	0	0	0
Krumpir	6.739	5.758	6.000	693	515	523	405
Lučica luka	764	983	1.200	0	0	0	0
Ostalo povrće	335	402	500	20	25	7	5

Izvor: Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 71.

Broj proizvedenih voćnih sadnica i loznih cijepova

Godina proizvodnje	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Voćne sadnice	4.103.507	3.145.549	2.831.732	2.673.103	2.667.083	3.073.374
Vinova loza	3.870.157	2.765.738	2.110.275	1.266.923	1.257.809	1.662.122

Izvor: Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

Tablica 72.

Pregled deklariranih količina sadnog materijala

Sezona	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.	2014./2015.	2016./2017.
Biljna vrsta	Deklarirane količine (kom)					
Voćne sadnice	4.946.299	3.539.101	2.606.582	1.491.834	1.753.952	2.059.982
Vinova loza	2.397.120	2.612.977	1.884.290	1.951.112	999.100	1.357.567

Izvor: Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo; Obrada: Ministarstvo poljoprivrede

POPIS PROPISA DONESENIH U 2016. GODINI (POLJOPRIVREDA)

Broj izdanja Narodnih novina	Zakonski akt
1/16	Pravilnik o akreditaciji Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
3/16	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda
5/16	Pravilnik o veterinarskim uvjetima za stavljanje u promet goveda i svinja
6/16	Popis priznatih prirodnih mineralnih voda i prirodnih izvorskih voda koje se crpe iz tla Republike Hrvatske ili države koja nije članica Europske unije
8/16	Pravilnik o prestanku važenja Pravilnika o pomoći Europskoj komisiji i suradnji između Europske komisije i Republike Hrvatske u znanstvenom razmatranju pitanja o hrani
12/16	Odluka o kriterijima raspodjele Državne kvote i Trajne individualne kvote u 2016. godini
14/16	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o visini pristojbi i naknada za službene kontrole
15/16	Pravilnik o izmjeni Pravilnika o provedbi privremenih izvanrednih mjera potpore proizvođačima jabuka i mandarina za postupak povlačenja s tržista za slobodnu distribuciju
15/16	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o provedbi Sheme školskog voća i povrća
16/16	Pravilnik o Nacionalnoj mreži lokalnih akcijskih skupina u ribarstvu
19/16	Pravilnik o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji
19/16	Popis sorti brisanih iz Sortne liste Republike Hrvatske
19/16	Popis sorti upisanih u Sortnu listu Republike Hrvatske
20/16	Pravilnik o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2016.
20/16	Odluka o određivanju demarkiranih područja u kojima se provode mjere sprječavanja širenja i suzbijanja štetnog organizma Grapevine flavescence dorée MLO
23/16	Pravilnik o izmjeni Pravilnika o provedbi mjere Investicije u vinarije i marketing vina iz Nacionalnog programa pomoći sektoru vina 2014. – 2018.
24/16	Pravilnik o registraciji poljoprivrednika koji posluju s hranom za životinje
31/16	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o dodjeli potpore za »Razminiranje poljoprivrednog zemljišta« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.– 2020.
31/16	Odluka o određivanju demarkiranih područja u kojima se provode mjere sprječavanja širenja i suzbijanja azijske strizibube Anoplophora chinensis (Forster)
31/16	Naredba o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju od 1. travnja do 31. prosinca 2016. godine

39/16	Pravilnik o izmjenama Pravilnika o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2016. godinu
40/16	Pravilnik o provedbi Sheme školskog voća i povrća
44/16	Uredba o privremenoj izvanrednoj pomoći poljoprivrednicima u sektoru stočarstva
44/16	Uredba o finansijskoj strukturi omotnice za program izravnih plaćanja u 2015. godini
45/16	Pravilnik o izmjenama Pravilnika o višestrukoj sukladnosti
46/16	Obavijest o podnesenom zahtjevu za zaštitu naziva »Slavonski med« oznaka izvornosti
46/16	Obavijest o podnesenom zahtjevu za zaštitu naziva »Lička janjetina « oznaka zemljopisnog podrijetla
47/16	Pravilnik o provedbi Podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, Podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i Podmjere 19.4. »Tkući troškovi i animacija« unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020
47/16	Naputak o načinu provođenja mjera kontrole zdravlja životinja propisanih Naredbom o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju od 1.travnja do 31. prosinca 2016. godine
51/16	Obavijest o podnesenom zahtjevu za zaštitu naziva »Međimursko meso ‘z tiblice« oznaka zemljopisnog podrijetla
51/16	Obavijest o podnesenom zahtjevu za zaštitu naziva »Paška sol« oznaka izvornosti
55/16	Naredba o izmjeni Naredbe o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju od 1. travnja do 31. prosinca 2016. godine
57/16	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za uzgoj konoplje, načinu prijave uzgoja maka te uvjetima za posjedovanje opojnih droga u veterinarstvu
61/16	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o stavljanju na tržište sjemena žitarica
61/16	Naputak o dopuni Naputka o načinu provođenja mjera kontrole zdravlja životinja propisanih Naredbom o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju od 1. travnja do 31. prosinca 2016. godine
62/16	Pravilnik o provedbi mjere M04 »Ulaganja u fizičku imovinu«, Podmjere 4.3. »Potpora za ulaganje u infrastrukturu vezano uz razvoj, modernizaciju i prilagodbu poljoprivrede i šumarstva«, tip operacije 4.3.1. »Investicije u osnovnu infrastrukturu javnog navodnjavanja« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.
68/16	Pravilnik o troškovima za usluge i postupke koje provodi Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo – Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo
70/16	Uredba o dopuni Uredbe o kriterijima za dodjelu zamjenskog poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske ovlaštenicima naknade za oduzetu poljoprivredno zemljište temeljem Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine
71/16	Pravilnik o provedbi Mjere 07 »Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014-2020
72/16	Naredba o dopunama Naredbe o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju od 1. travnja do 31. prosinca 2016. godine
76/16	Pravilnik o provedbi privremenih izvanrednih mjera potpore proizvođačima jabuka i mandarina za postupak povlačenja s tržišta za slobodnu distribuciju

78/16	Pravilnik o izmjeni Pravilnika o provedbi mjere M17 »Upravljanje rizicima«, podmjere 17.1. »Osiguranje usjeva, životinja i biljaka« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.
79/16	Pravilnik o provedbi Programa mlijeka u školama za razdoblje od 1. kolovoza 2016. do 31. srpnja 2017. godine
81/16	Pravilnik o provedbi mjere M09 »Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.
81/16	Pravilnik o žitaricama i proizvodima od žitarica
81/16	Naredba o izmjeni Naredbe o mjerama zaštite životinja od zaraznih i nametničkih bolesti i njihovom financiranju od 1. travnja do 31. prosinca 2016. godine
84/16	Pravilnik o pregledu sirovog mlijeka namijenjenog javnoj potrošnji
84/16	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o stavljanju na tržište reprodukcijskog sadnog materijala povrća i presadnica povrća
84/16	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o stavljanju na tržište sjemena povrća
88/16	Pravilnik o izdavanju dozvola za uvoz konoplje iz trećih zemalja
88/16	Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o priznavanju i potporama za početak rada proizvođačkih organizacija
91/16	Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2016. godinu
92/16	Pravilnik o uvjetima i načinu provedbe mjera Nacionalnog programa poticanja provedbe uzgojnih programa za toplokrvne pasmine i uzgojne tipove konja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine u 2016. godini
102/16	Pravilnik o sigurnosti hrane za životinje
108/16	Pravilnik o izmjenama Pravilnika o provedbi podmjere 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije«, podmjere 19.3. »Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a« i podmjere 19.4. »Tekući troškovi i animacija« unutar mjere 19. »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.
108/16	Naredba o mjerama za sprječavanje pojave i širenja influence ptica na području Republike Hrvatske
109/16	Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o provedbi mjere M17 »Upravljanje rizicima«, podmjere 17.1. »Osiguranje usjeva, životinja i biljaka« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.
110/16	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o registru vinograda, obveznim izjavama, pratećim dokumentima, podrumskoj evidenciji i proizvodnom potencijalu

POPIS KRATICA S OBJASNJENJIMA

APPRR	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
ARKOD	ARKOD je nacionalni sustav identifikacije zemljišnih parcela, odnosno evidencija uporabe poljoprivrednog zemljišta u Republici Hrvatskoj
BDP	Bruto domaći proizvod Bruto domaći proizvod je makroekonomski indikator koji pokazuje vrijednost finalnih dobara i usluga proizvedenih u zemlji tijekom dane godine, izraženo u novčanim jedinicama.
BDV	Bruto dodana vrijednost Bruto dodana vrijednost, kao povećanje vrijednosti proizvodnje, jednaka je razlici između bruto vrijednosti proizvodnje i međufazne potrošnje.
BTSF	Better Training for Safer Food
CEFTA	Bolji trening za sigurniju hranu
Central European Free Trade Agreement	Central European Free Trade Agreement
Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini	Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini
DDA	Doha Development Agenda
Razvojni program iz Dohe	Razvojni program iz Dohe
CLLD	Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice
Community Led Local Development	Community Led Local Development
DNA	Deoxyribonucleic acid
Deoksiribonukleinska kiselina	Deoksiribonukleinska kiselina
DZS	Državni zavod za statistiku
EK	Europska komisija
EPFRR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
EPJF	Europski poljoprivredni jamstveni fond
EU	Europska unija
EUR	Euro - jedinstvena europska valuta
FADN	Farm Accountancy Data Network
	Sustav poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka
FAO	Food and Agriculture Organization
	Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda
FSS	Farm Structure Survey
	Struktura poljoprivrednih gospodarstava
GMO	Genetski modificirani organizmi
GVP	Granična veterinarska postaja
ha	Hektar – mjerna jedinica za površinu
HPA	Hrvatska poljoprivredna agencija
HZŽ	Hrana za životinje
HRK	Hrvatska kuna – hrvatska novčana valuta
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Point
	HACCP je sustavni preventivni pristup kojim se osigurava sigurnost hrane
HAMAG	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
HABOR	Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HS	Harmonized System
	Harmonizirani sustav: skraćeni naziv za „Međunarodnu konvenciju o Harmoniziranom sustavu nazivlja i brojčanog označavanja roba“,
IAEA	International Atomic Energy Agency
	Međunarodna agencija za atomsku energiju
IAKS	Integrirani administrativni i kontrolni sustav - sustav pomoću kojeg se

	odobravaju, prate i kontroliraju plaćanja poljoprivrednicima.
IPA	Instrument for Pre Accession Assistance Program IPA je integrirani prepristupni fond Europske unije za Hrvatsku za razdoblje 2007-2013. godine. Utemeljen je Uredbom Vijeća Europe br. 1085/2006, a predstavlja svojevrstan nastavak prve generacije EU fondova: CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD. Osnovni su ciljevi programa IPA pomoći državama kandidatkinjama i državama potencijalnim kandidatkinjama u njihovom usklađivanju i provedbi pravne stečevine EU-a te priprema za korištenje Kohezijskog fonda i strukturnih fondova.
IPA TAIB	Pre-Accession Assistance - Transition Assistance and Institution Building Component
IPARD	Instrument for Pre-Accession Assistance IPARD je prepristupni program Europske unije za razdoblje 2007. – 2013. godine. Sastavni je dio IPA-e (Instrument prepristupne pomoći, eng. Instrument for Pre-Accession Assistance), čiji su osnovni ciljevi pomoći državama kandidatkinjama i državama potencijalnim kandidatkinjama u njihovom usklađivanju i provedbi pravne stečevine EU-a te priprema za korištenje budućih EU fondova.
JLS	Jedinica lokalne samouprave
KEUB	Knjiga evidencije utroška brašna
Kom.	Komada
LAG	Lokalna akcijska grupa.
LEADER	Liaison Entre Actions de Developpement de l'Economie Rurale Priprema i provedba lokalnih strategija ruralnog razvoja
LRS	Lokalna razvojna strategija
m.b.	Mliječne bjelančevine
MDK	Maksimalna razina ostataka pesticida
m.m.	Mliječna mast
m	Metar – mjerna jedinica za duljinu
NATO	North Atlantic Treaty Organisation
NPK	Organizacija Sjevernoatlantskog saveza
NŽP	Anorgansko složeno gnojivo s primarnim hranjivim tvarima.
OIV	Nusproizvodi životinjskog podrijetla
OPG	International Organisation for Vine and Wine
PDV	Međunarodna organizacija za vino
PG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
RH	Porez na dodanu vrijednost
SIT	Poljoprivredno gospodarstvo
SSP	Republika Hrvatska
ŠGO	Republika Hrvatska
TAIEX	Sterile Insect Technique
TTIP	Primjena u Republici Hrvatskoj - tehnika suzbijanja sredozemne voćne muhe
	Stabilisation and Association Agreement
	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju predstavlja novu generaciju sporazuma o pridruženom članstvu za države obuhvaćene Procesom stabilizacije i pridruživanja (Hrvatska, Makedonija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija i Kosovo).
	Šumskogospodarska osnova
	Technical Assistance and Information Exchange
	Tehnička pomoć i razmjena informacija
	Trade and Investment Partnership
	Transatlantsko trgovinsko i investicijsko partnerstvo je predloženi sporazum o slobodnoj trgovini između Europske unije i SAD-a u užem smislu, a uključuje

i države kao što su: Kanada, Meksiko te zemlje kandidatkinje za ulazak u EU te članice EFTE.

TUG	Teži uvjeti gospodarenja
UFEU	Ugovor o funkcioniranju Europske unije
UG	Uvjetno grlo
VMP	Uvjetno grlo stoke je životinja ili skupina istovrsnih životinja težine 500 kg.
WTO	Vetarinarsko medicinski proizvodi
ZPP	World Trade Organisation
	Svjetska trgovinska organizacija
	Zajednička poljoprivredna politika